

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผู้คนและวัฒนธรรมบริเวณบ้านพรวนเคิ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดย

สีบพงศ์ ธรรมชาติ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ปีงบประมาณ 2536

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของปัญหาการวิจัย	2
ความสำคัญของปัญหาการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตในการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพหุคูณเครื่อง	4
สภาพภูมิศาสตร์	5
การปกครอง	6
ศาสนา	7
การศึกษา	8
การคมนาคม	8
เศรษฐกิจและทรัพยากร	10
3 ประวัติศาสตร์และโบราณคดี	13
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการบอกเล่าและลายลักษณ์	14
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากหลักฐานโบราณวัตถุและ โบราณสถาน	16
ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการขุดชั้นดิน	19
4 ผู้คนและเอกลักษณ์วัฒนธรรมพหุคูณเครื่อง	23
ผู้คน	24
วัฒนธรรม	29

	หน้า
ประเพณี	29
ความเชื่อ	41
ค่านิยม	60
จริยธรรม	63
ภาษาและวรรณกรรม	66
การละเล่นและกีฬา	83
ศิลปะการแสดง	86
อาหารการกิน	100
ยากลางบ้าน	101
สิ่งของเครื่องใช้	101
5 ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพวคนครัง	103
การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	104
ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ	105
นิสัยสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	109
ผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่	112
6 บทสรุปและเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	122
นุคลานุกรม	123
ภาคผนวก	125
แบบสัมภาษณ์	126
แผนที่	128
ภาพ	132

บทคัดย่อ

" พรุควนเครีง " พื้นที่สวนใหญ่มีน้ำท่วมขังตลอดปีมีกระจุต ปรีอ และเสม็ดขึ้นอยู่ทั่วไป พื้นที่สวนน้อยเป็นที่สูงลักษณะเนินเขาเป็นที่อยู่อาศัยของราษฎร ชื่อเรียกตามสภาพภูมิศาสตร์ คือ พรุ หมายถึงพื้นที่มีน้ำตลอดเวลามีพืชและต้นไม้ปกคลุม ควน หมายถึงที่สูง เครีง หมายถึงแหล่งน้ำลักษณะใดลักษณะหนึ่ง พื้นที่ลักษณะเช่นนี้นอกจากอยู่ในเขตตำบลเครีงอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้ว ยังมีพื้นที่เชื่อมติดต่อกันอยู่ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลาด้วย แต่เป็นพื้นที่สวนน้อย

ผู้คนเข้าไปอยู่ในพรุควนเครีงครั้งแรกราวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สวนมากไปจากลุ่มน้ำปากพนัง ลักษณะนิสัยมีความเอื้อเพื่อ ใจกว้าง และจริงจัง สมัยก่อนชาวพรุควนเครีงประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคเท้าช้าง ปัจจุบันปัญหานี้ได้รับการแก้ไขแล้ว วัฒนธรรมชาวพรุควนเครีงเป็นวัฒนธรรมเดียวกับชาวลุ่มน้ำปากพนัง วัฒนธรรมบางอย่างมีการปฏิบัติน้อยลงมีแนวโน้มว่าจะสูญหายไปไม่ช้า ทรัพยากรสำคัญที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตคือ กระจุต ชาวพรุควนเครีงแทบทุกคนรู้เรือนทำเส้นกระจุตขาย และสานกระจุตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้และขาย รายได้หลักจึงได้จากกระจุต ปัจจุบันการทำกระจุตสะดวกสบายขึ้นเพราะมีเทคโนโลยีแบบใหม่เข้าไปใช้และการขนส่งไปสู่ภายนอกรวดเร็วกว่าเมื่อก่อน เนื่องจากมีถนนตัดผ่านเชื่อมต่อทุกควน ที่ดินเชิงควนใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ สุขภาพของผู้คนอยู่ในระดับดี เพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้ง ๆ ที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำและปานกลาง

ปัจจุบันกระบวนการสมัยใหม่ได้เข้าไปในพื้นที่พรุควนเครีงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งทางด้านการประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ คมนาคม อุปโภคบริโภค การเมืองการปกครอง และบันเทิง กระบวนการสมัยใหม่ด้านต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนมากส่งผลในทางที่ดี ทำให้ชาวพรุควนเครีงมีความสะดวกสบายขึ้นและสื่อสารกับภายนอกได้รวดเร็วกว่าสมัยก่อน การดำเนินการด้านสาธารณูปโภคและการพัฒนาการเกษตรให้มากขึ้นจะช่วยให้ชาวพรุควนเครีงมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นตามลำดับ

Abstract

"Phru Khuan Khreng" is a wetland filled with water all year round. The area is where various plants such as *Krajood*, *Prue*, and *Samet* flourish. A small part of it consists of a hill which has been a settlement for villagers. The place is named after its geographical characteristics. "Phru" refers to a swampy place covered with plants; "Khuan" is a hilly area; "Khreng" is a water source. Areas with these characteristics are not only found in Tambon Khreng of Amphoe Cha-uad in Nakhon Si Thammarat Province, but also can be found in the adjacent areas of Amphoe Khuan Khanon, Phatthalung Province and in Amphoe Ranode, Songkhla Province.

Phru Khuan Khreng has been settled by villagers since the early Rattanakosin period. Most settlers were from Pak Phanang Basin, whose characteristics are generosity, open-mindedness, and seriousness. In the past the villagers suffered from elephantiasis, a disease which has almost been eradicated. The Phru Khuan Khreng villagers share the same cultural background with that of the people of Pak Phanang Basin. Certain cultural practices are disappearing from the way of life of the people. The major natural resource which contributes to the livelihood of the people is the *Krajood* plant. Almost every family is engaged in the weaving of *Krajood* products for their own uses or for sale. As a result, the major income is derived from *Krajood* products. At present, *Krajood* production is made easier through the use of new technology and the shipment of the products to the markets, which are easily accessible due to the construction of a new road passing through the community. The land is utilized for planting crops and raising animals. Although the people's incomes are comparatively low, their health is generally good because they live in a good environment.

At present modernization has encroached upon the area causing the positive changes in the way of life of the people in terms of occupation, economy, transportation, consumption behavior, politics, and recreation. The people enjoy a better life and are able to communicate with the outside communities in such a faster manner. The provision of public utilities and the development of agriculture in the future will enhance the livelihood of the people in Phru Khuan Kreng in general.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง " ผู้คนและวัฒนธรรมบริเวณบ้านพรุควนเคิ่ง " ได้รับทุนวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยการพิจารณาของคณะอนุกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคใต้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ความสำเร็จของงานวิจัยเรื่องนี้เกิดจากความอนุเคราะห์และความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย เช่น บรรจง วงศ์วิเชียร หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 9 สงขลา และรักษาการหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 8 นครศรีธรรมราช นิคม มุสิกคามะ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ (อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร) ชลาพันธุ์ ชุมขุน อาจารย์โรงเรียนบ้านหนองจิก จรุงญ หนอรอด อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านควนเคิ่ง กลิ่น ทองกลับ อดีตรู้ใหญ่โรงเรียนบ้านควนยาว เอกพจน์ ภิรมย์รักษ์ กำนันตำบลเคิ่งและปิติ บุรีภักดี เจ้าหน้าที่ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มศว. ภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านตำบลเคิ่งอีกจำนวนมากที่กรุณาให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับ " พรุควนเคิ่ง " ผู้วิจัยขอขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านและทุกหน่วยงานที่กล่าวมา

ขอขอบคุณศาสตราจารย์สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และรองศาสตราจารย์อุดม หนูทอง ที่กรุณาแนะนำและชี้ช่องทางในการวิจัยแก่ผู้วิจัยมาตามลำดับ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

เมื่อยี่สิบกว่าปีที่ผ่านมาถ้าได้ยินคำว่า " เกร็ง " (ชาวไทยภาคใต้ออกเสียงว่าแครง) ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำปากพนังและบริเวณใกล้เคียงจะนึกถึงบริเวณที่เป็นพื้นที่ห่างไกลความเจริญแห่งหนึ่งในอำเภอชะอวดที่อุดมไปด้วยป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิด พื้นที่บริเวณนี้จะมีน้ำขังตลอดปีมีปลาชุกชุม มีป่าไม้ และป่าละเมาะปกคลุมโดยทั่วไป เป็นบริเวณที่มีคนเป็นโรคเท้าช้างมากที่สุด ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ผู้คนมีลักษณะเคร่งขรึม น่าเกรงขาม ทำทางจริงจัง และกล่าวกันว่าว้าวววยที่หายถ้าถูกนำไปที่ควนเคร็งโอกาสที่จะได้กลับคืนนั้นน้อยมาก ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการนำวัวไปชุกซ่อนได้อย่างดีนั่นเอง สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้บันทึกเกี่ยวกับสภาพของอำเภอชะอวดรวมทั้งพวควนเคร็งเอาไว้ว่า

ทุกตำบลเป็นถิ่นทุรกันดารอยู่ห่างไกลจากย่านชุมชนที่เป็นตัวอำเภอชะอวดในปัจจุบัน การคมนาคมสมัยก่อนนั้นไม่ค่อยสะดวก ติดต่อกันได้โดยรถไฟเท่านั้น นอกจากนั้นใช้การเดินเท้าโดยตลอดด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายป้องกันและปราบปรามออกตรวจดูแลไม่ทั่วถึง จึงเป็นสาเหตุให้มีโจรผู้ร้ายชุกชุมแห่งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2463 ทางอำเภอรัตนพิบูลย์ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตั้งกองปราบปรามโจรผู้ร้ายที่หนองจิก เรียกว่า " กองกลาง " ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 ตำบลท่าเสม็ดในปัจจุบันนี้¹

ภาพของพวควนเคร็งที่รวมอยู่กับอำเภอชะอวดที่กล่าวนี้เป็นภาพพวควนเคร็งในอดีตที่ยังอยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด บุคคลที่เข้าไปในพื้นที่ดังกล่าวนี้จะด้วยเหตุจำเป็นอะไรก็ตามจะมีความรู้สึกว่าเป็นการผจญภัยครั้งสำคัญในชีวิต ต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพันเลยทีเดียว

¹ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 3 (กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์ , 2529), หน้า 941.

แต่ปัจจุบันความรู้สึกเช่นนี้ได้เปลี่ยนไป เพราะพรุควนเคิ่งได้คลี่คลายไปในทางที่เสี่ยงภัยน้อยลง

" พรุควนเคิ่ง " พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในตำบลควนเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนน้อยอยู่ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ประชาชนมีอาชีพการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกพืชผัก ทำสวนผลไม้ ทำสวนยาง และตัดไม้ขาย เป็นต้น อาชีพการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงวัว ควาย เป็ด ไก่ และสุกร เป็นต้น และส่วนน้อยมีอาชีพค้าขายและรับราชการ ประชาชนนับถือพุทธศาสนาส่วนใหญ่และลัทธิศาสนาอื่นเป็นส่วนน้อย มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอเชียรใหญ่ หัวไทร ระโนด และควนขนุน เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำปากพนัง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในชะอวด นอกจากนี้ยังมีคลองเชื่อมติดต่อกันอีกหลายสาย ต่อมามีการตัดถนนเชื่อมติดต่อกับอำเภอข้างเคียงมากขึ้น ทำให้การคมนาคมสะดวกรวดเร็วขึ้นมาก ที่อำเภอชะอวดมีทางรถไฟผ่าน ตั้งแต่เริ่มแรกในการสร้างทางรถไฟสายใต้ รถไฟจึงเป็นพาหนะสำคัญในการเดินทางระยะไกลของประชาชนบริเวณนี้

" พรุควนเคิ่ง " เป็นสถานที่ที่น่าสนใจในหลาย ๆ ด้าน ทั้งสภาพพื้นที่ที่ผิดแปลกจากสถานที่อื่น ๆ คือมีน้ำท่วมตลอดปีของพื้นที่ส่วนใหญ่และมีพื้นที่สูงน้ำไม่ท่วมที่เรียกว่า " ควน " ท่ามกลางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์และผู้ที่มีนิสัยเคร่งขรึม จริงจัง และรักความเป็นธรรมนั้น พรุควนเคิ่งยังมีสิ่งต่าง ๆ ที่น่าศึกษาอีกหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

ปัจจุบันสังคมและวัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ แห่ง การจะเปลี่ยนแปลงไปมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความหนักเบาของกระแสวัฒนธรรม พรุควนเคิ่งก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่เป็นไปตามหลักธรรมดาโลกที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ขณะนี้วัฒนธรรมภายนอกได้หลั่งไหลเข้าไปในพื้นที่พรุควนเคิ่งไม่มากนักน้อย ผลกระทบเป็นอย่างไรนั้นก็เป็นที่น่าสนใจศึกษาทั้งนี้เพื่อจะได้รู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ด้วยพรุควนเคิ่งเป็นแหล่งที่น่าศึกษาทางด้านโบราณคดี สังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะได้ศึกษาวิจัยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในเขตพื้นที่บ้านพรุควนเคิ่งในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผู้คนและวัฒนธรรมบริเวณบ้านพรุควนเคิ่ง

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

บ้านพรุควนเคร็งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และผู้คนมีลักษณะนิสัยที่น่าสนใจ อีกทั้งวัฒนธรรมจากภายนอกยังเข้าไปไม่มากนัก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรจะได้ศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบ้านพรุควนเคร็ง ทั้งนี้เพื่อผลรวมที่ดีของสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. พรุควนเคร็งเป็นที่รู้จักมากขึ้น
2. นำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาพรุควนเคร็ง

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา สิ่งที่วิจัย ได้แก่ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี การจัดสรรทรัพยากร เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ นิสัยสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่
2. ขอบเขตด้านพื้นที่แหล่งข้อมูล พื้นที่แหล่งข้อมูลคือ บ้านพรุควนเคร็ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นที่วิจัยและที่เกี่ยวข้องกับพรุควนเคร็ง การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ (interview) และการเข้าไปมีส่วนร่วม (Participant) ในกิจกรรมวัฒนธรรมบางประการ
2. ขั้นการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา สัมภาษณ์ และการเข้าไปมีส่วนร่วมมาแยกหมวดหมู่ตามประเด็นเนื้อหาที่วิจัย สรุปข้อมูลตามประเด็นเนื้อหา ในการวิเคราะห์จะใช้หลักการทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา
3. เสนอผลการวิจัย สรุปและเสนอแนะ เสนองานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพรุควนเครื่อง

สภาพภูมิศาสตร์

พรุควนเครื่องเป็นบริเวณที่ประกอบไปด้วยที่ลุ่มมีน้ำขังตลอดปี จึงมีพีชน้ำขึ้นเจริญ -
งอกงาม พีชน้ำที่มีมากที่สุดคือ กระจูด (ชาวควนเครื่องเรียกกระจูด) นอกจากนี้มีพื้นที่เป็นเนินสูง
บริเวณกว้างเป็นหย่อม ๆ เรียกว่า " ควน " ซึ่งมีอยู่หลายแห่งด้วยกัน บริเวณที่เรียกว่า
" พรุควนเครื่อง " นั้นพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปกครองของตำบลเครื่อง อำเภอชะอวด จังหวัด
นครศรีธรรมราช ระหว่างเส้นรุ้งที่ 7 54" 15" เหนือ และเส้นแวงที่ 111 6" 40" ตะวันออก
(กรมแผนที่ทหาร : แผนที่ลำดับชุด L 708 ระวังที่ 5034 IV พิมพ์ครั้งที่ 1 - RTSD)
พื้นที่เป็นป่าพรุชายเลนขนาดใหญ่ โดยมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ
นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 195,545 ไร่ หรือประมาณ 312.87
ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือจดคลองชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศใต้จด
ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทิศตะวันออกจดตำบลแหลม ตำบลควนชะลิก
อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

พื้นที่พรุควนเครื่องเป็นพื้นที่มีน้ำขังและว่างเปล่าประมาณ 70 % พื้นที่ 30 % มีลักษณะ
เป็นเนินดินและเขาขนาดย่อมเรียกว่า " ควน " ควนมีอยู่ทั้งหมด 7 ควน ดังนี้

1. ควนเครื่อง ควนเครื่องเป็นควนที่มีพื้นที่กว้างใหญ่และสูงที่สุดในบรรดาควนทั้งหมด
กว้างประมาณ 2 กิโลเมตร และยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ชื่อ " ตำบลเครื่อง " ตั้งตามชื่อ
ควนนี้เพราะเป็นควนที่กว้างใหญ่และสูงที่สุด ควนเครื่องแบ่งเขตปกครอง 1 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 4
ประกอบด้วยบ้านแยกย่อยออกไปคือ บ้านหัวควนเครื่อง บ้านท่าตกควน บ้านท่าออกควน
บ้านไสขนุน บ้านหัวปลวกช้าง และบ้านดินทรุด

2. ควนชิง ควนชิงเป็นควนที่สูงรองลงมาจากควนเครื่อง กว้างประมาณ 1.5 กิโลเมตร
ยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร ควนชิงแบ่งเขตปกครองออกเป็น 1 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 9 การที่
เรียกว่า ควนชิง เพราะเมื่อก่อนมีต้นชิงขึ้นโดยทั่วไปในควนแห่งนี้ (ใบชิงใช้ฆ้องหลังคาที่อยู่อาศัย
และกางกันแดดกันฝนได้)

3. ควนยาว ควนยาวเป็นควนที่สูงรองมาจากควนเครื่อง และควนชิง กว้างประมาณ
1.5 กิโลเมตร ยาวประมาณ 3 กิโลเมตรแบ่งเขตปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1

อยู่ทางตอนเหนือของควนประกอบด้วยบ้านหัวถนน บ้านในควน บ้านหัวคลองควาย บ้านท่ามุด หมู่ที่ 3 ประกอบด้วยบ้านควนยาว บ้านนาควนตก และบ้านเขอผี

4. ควนป้อม ควนนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมสูงไม่มากนัก แบ่งเขตปกครองออกเป็น 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 อยู่ห่างจากควนยาวไปทางทิศเหนือประมาณ 5 เส้น หรือ 250 เมตร

5. ควนราบ ควนราบมีพื้นที่น้อยเป็นเนินขนาดเล็กมีลักษณะวงรีรูปไข่ กว้างประมาณ 10 เส้น หรือ 500 เมตร ยาวประมาณ 16 เส้น หรือ 800 เมตร แบ่งเขตปกครองเป็น 1 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 6 การที่เรียกว่าควนราบเพราะเป็นเนินที่มีลักษณะราบต่ำ

6. ควนไทร ควนไทรเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของหมู่ที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2485 กรมราชทัณฑ์ เคยใช้เป็นที่ตั้งทัณฑสถานชั่วคราว นำผู้ต้องขังไปใช้แรงงานในการถอนกระจุตส่งไปที่ทัณฑสถาน จังหวัดพัทลุง เพื่อผลิตเป็นสื่อกระจุตออกจำหน่าย และใช้เป็นที่ตั้งทัณฑสถานจนถึงปี พ.ศ. 2488

7. ควนดิน ควนดินอยู่ในเขตปกครองท้องที่หมู่ที่ 1 มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่เศษ ไม่มีประชากรอยู่อาศัย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้

พื้นที่ควนทั้ง 7 ควนอยู่ในเขตตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ควนอื่น ๆ ที่มีเขตติดต่อกับตำบลเคร็งมี 5 ควน คือ ควนพนักตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ควนเลตัง ควนเลโมง ควนเอียด และควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยเหตุที่มีควนอยู่บริเวณติดต่อกันจำนวนถึง 12 ควน การมีบริเวณที่กว้างใหญ่ที่มีสภาพภูมิศาสตร์เดียวกันคือ พรุ (ที่น้ำท่วมขัง) และควน (ที่สูงหรือเนิน) นี้เองทำให้พืชน้ำจำพวกกระจุตและปรีอขึ้นงอกงามโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอาศัยและเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดที่ใหญ่แหล่งหนึ่งของภาคใต้

ชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดอนหรือเนินซึ่งไม่มีน้ำท่วมขังในเขตตำบลเคร็งมีอยู่หลายชุมชนด้วยกันคือ

1. ชุมชนบ้านทุ่งโคกยาง อยู่ในท้องที่หมู่ที่ 2 ประกอบด้วยชุมชนย่อย 2 ชุมชนคือ บ้านโต๊ะทาด และบ้านไทรหัวม้า

2. ชุมชนบ้านทุ่งไคร อยู่ในท้องที่หมู่ที่ 5 ประกอบด้วยชุมชนย่อย 3 ชุมชน คือ บ้านดอนแก้ว บ้านข้างต่าย และบ้านเขาถ้ำ

3. ชุมชนบ้านบางน้อย อยู่ในท้องที่หมู่ที่ 10 ประกอบด้วยชุมชนย่อยอีก 2 ชุมชน คือ บ้านชายคลองควน และบ้านตันโดน

4. ชุมชนบ้านย่านแดง ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 8 ประกอบด้วยชุมชนย่อยอีก 3 ชุมชน คือ บ้านบางสักโพรง บ้านบางกรูด บ้านบางไทรปก

5. ชุมชนบ้านทุ่งตะเคียนดวน ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 6

6. ชุมชนบ้านนอกอ่าว ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 7 ประกอบด้วยชุมชนย่อยอีก 4 ชุมชน คือ บ้านจระเข้ตาย บ้านเสม็ดงาม บ้านนอกสาว และบ้านหัวลาน

7. ชุมชนบ้านทุ่งยวน ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 4 ทิศตะวันตกของตำบลขนอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และทางทิศใต้ของหมู่บ้านจตุรเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

การปกครอง

ตำบลเค็ง แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน มีประชากรชาย - หญิง ประมาณ 6,334 คน ดังรายละเอียดดังนี้

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร	
		ชาย	หญิง
หมู่ที่ 1	169	403	415
หมู่ที่ 2	185	517	552
หมู่ที่ 3	171	400	455
หมู่ที่ 4	251	600	655
หมู่ที่ 5	141	352	355
หมู่ที่ 6	47	113	122
หมู่ที่ 7	87	190	200
หมู่ที่ 8	64	150	170
หมู่ที่ 9	52	120	140
หมู่ที่ 10	71	175	180
รวม	1,238	3,020	3,244

เมื่อมีการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลเคิ่งมีกำนันทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของราษฎรตลอดมาจนปัจจุบัน จากการศึกษาและสำรวจเมื่อเดือนมกราคม 2536 ตำบลเคิ่งมีกำนันปกครองมาแล้วรวม 10 คนตามลำดับ ดังนี้

1. นายนุช ภิรมย์รักษ์
2. นายผ้าย ดุลยา
3. นายเอียด
4. นายเสน ภิรมย์รักษ์
5. นายเสือ แว่นนาค
6. นายบุญ พรหมพิทักษ์
7. นายหนูจันทร์ ภิรมย์รักษ์
8. นายดำ ผิวขาว (ขุนสมรรถ เคิ่งนิยม)*
9. นายคล้าย พรหมพิทักษ์
10. นายเจียร ประดิษฐ์
11. นายเอกพจน์ ภิรมย์รักษ์ (กำนันคนปัจจุบัน)

นอกจากบริเวณพื้นที่ในตำบลเคิ่งแล้ว พุทฺทวนเคิ่งยังมีพื้นที่ที่ประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่โดยทั่วไปซึ่งเป็นเขตพื้นที่ต่างอำเภอ และต่างจังหวัดออกไป เช่น ตำบลเกาะเกิด อำเภอเข็ญรใหญ่ ตำบลแหลม ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลธรรมเถียร ตำบลทะเลน้อย ตำบลพะนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และตำบลบ้านขาว ตำบลตะเคียว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นต้น บริเวณพื้นที่พุทฺทวนเคิ่งนี้จะมีอาณาเขตติดต่อกันและมีสภาพภูมิศาสตร์เหมือนกัน

ศาสนา

ประชาชนในตำบลควนเคิ่งนับถือศาสนาพุทธ ไม่พบว่ามีผู้นับถือศาสนาหรือลัทธิอื่นใด แม้ว่าจำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้านจะมีน้อยและเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ แต่ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวบ้านมีค่อนข้างสูงพิจารณาได้จากวัดที่สร้างไว้ถึง 7 แห่งด้วยกัน คือ

* ขุนสมรรถ เคิ่งนิยม มีศักดิ์เป็นตาของนายนิคม มูลิกะคามะ ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

เชื่อมติดต่อกันโดยทั่ว และยังเชื่อมออกสู่ภายนอกด้วย พระเทพปัญญาสุธี¹ กล่าวถึงการ - คมนาคมของพุกควนเคิ่งในอดีตว่า เมื่อประมาณ 60 ปีที่ผ่านมาได้มีการคมนาคมทางน้ำ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาลโดยมีคลองต่าง ๆ เชื่อมติดต่อกันตลอดสามารถ เดินทางติดต่อกับชุมชนรอบอ่าวทะเลสาบสงขลา - พัทลุง จนกระทั่งถึงตัวเมืองนครศรีธรรมราช ปัจจุบัน โดยไม่ต้องอาศัยเส้นทางทางฝั่งทะเลอ่าวไทย

ปัจจุบันการคมนาคมภายในพุกควนเคิ่งและการติดต่อกับชุมชนภายนอกนั้นมี 2 ทาง คือ ทางน้ำ และทางบก ทางน้ำเป็นการคมนาคมแต่ดั้งเดิมโดยมีคลองสายต่าง ๆ และพุก บริเวณกว้างเป็นทางเดินเรือ คลองบางสายทางราชการได้ดำเนินการขุดลอกทำให้มีความคล่องตัว ในการเดินเรือมากยิ่งขึ้นเรือสมัยก่อนเป็นเรือพายและเรือแจวสมัยหลังมีเรือหางยาวใช้ทำให้มี ความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อมากขึ้น การคมนาคมทางบกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ทางราชการและชาวพุกควนเคิ่งได้ดำเนินการสร้างถนนเชื่อมขึ้นเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ทางราชการและ ชาวพุกควนเคิ่งได้ดำเนินการสร้างถนนเชื่อมระหว่างควนต่าง ๆ ภายในพุกควนเคิ่งและภายนอก ถนนในขณะนี้ เป็นถนนดินแดงลูกรังและถนนดิน ทางราชการมีโครงการจะให้เป็นถนนลาดยาง ในเร็ว ๆ นี้ ด้วยเหตุที่เป็นถนนดินแดงลูกรังและถนนดินนี้เองพอถึงฤดูฝนการติดต่อทางบก จะไม่สะดวก จากการบอกกล่าวของกำนันคนปัจจุบันของตำบลควนเคิ่งได้ทราบว่าจะต่อไป ทางราชการจะสร้างถนนเชื่อมติดต่อกับชุมชนทะเลน้อย ตำบลพะนางตุง จังหวัดพัทลุงด้วย

การสร้างถนนเข้าไปในพุกควนเคิ่งทำให้มีความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น ถนนที่ สร้างในระยะแรกเป็นถนนลูกรัง เริ่มจากบ้านสี่กั๊กตัดผ่านทางรถไฟ เลียบมาทางวัดท่าเสม็ด ข้ามคลองควนที่บ้านบางน้อย เข้าหมู่ที่ 2 ตำบลเคิ่งผ่านทุ่งนาลงพุกที่บ้านพังกานทองชาว ผ่านพุกทุ่งใหญ่ เข้าควนยาวตรงหัวควนทางด้านเหนือหมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่งตรงรอยต่อของบ้าน ท่ามุดกับบ้านหัวถนนในควน แล้วตัดแล้วตัดเวียนรอบควนยาวระยะทาง 5 กิโลเมตร ระยะทาง จากที่ว่าการอำเภอชะอวดถึงควนยาวยาว 13 กิโลเมตรที่หน้าวัดควนยาวมีถนนแยกเชื่อมติดกับ อำเภอหัวไทร ถนนต่อจากควนยาวที่หน้าวัดควนยาวผ่านไปควนชิง และจากบ้านหัวเนินพุก

¹ พระเทพปัญญาสุธี เจ้าคณะภาค 16 เจ้าอาวาสวัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ผู้ให้สัมภาษณ์ บรรจง วงศ์วิเชียร ผู้สัมภาษณ์เมื่อ 19 กันยายน 2536 ที่วัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.

ควนชิงต่อไปถึงควนเค็ง ที่ควนเค็งจะมีถนนเวียนรอบ ขณะนี้มีถนนเชื่อมควนยาวกับควนเค็ง อีกสายหนึ่งจึงทำให้ไปมาได้สะดวกขึ้นไปอีก ทางด้านใต้ของควนเค็งตัดถนนไปทางทิศตะวันตก ไปออกที่หมู่บ้านซอนหาด ขณะนี้รัฐบาลมีโครงการที่จะตัดถนนเพิ่มขึ้นและถนนลูกรังที่มีอยู่แล้ว ก็จะเป็นถนนลาดยางต่อไป

เศรษฐกิจและทรัพยากร

พื้นที่ของพรุควนเค็งแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ควน ที่ราบหรือที่ดินและที่พรุ (ที่น้ำขัง) ด้วยลักษณะพื้นที่ดังกล่าวนี้เองทำให้ชาวพรุควนเค็งมีรายได้จากทรัพยากรและประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังนี้

1. รายได้จากกการเกษตรและของป่า บนพื้นที่ควนชาวพรุควนเค็งปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อการบริโภคและจำหน่าย พืชพันธุ์ที่ปลูก เช่น ทุเรียน ลำสาต สะตอ มะม่วง ละมุด จำปาตะ ขนุน และมะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น ทรัพยากรที่เกิดจากการปลูกสร้างของประชากร เหล่านี้จะมีอยู่เฉพาะบริเวณที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎรเท่านั้น ส่วนพื้นที่บนควนสูงจะมีพันธุ์ไม้ เบญจพรรณและสวนยางพาราโดยทั่วไป ทรัพยากรธรรมชาติอีกอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับชาวพรุควนเค็งคือ น้ำผึ้งป่า (ชาวพรุควนเค็งเรียกน้ำผึ้งรวง) ผลผลิตจากธรรมชาตินี้ทำให้ชาวพรุควนเค็งมีรายได้ปีละจำนวนไม่น้อย

พื้นที่ราบซึ่งมีทรัพยากรพื้นดินและทุ่งหญ้าบริเวณกว้างนั้นชาวพรุควนเค็งใช้เป็นที่ทำนา และเลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงเช่น วัว ควาย หมู เป็ด และไก่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมปลูกพืชไร่เพื่อการบริโภคและจำหน่าย เช่น พริก กาแฟ กลิ้ว และผักต่าง ๆ เป็นต้น พืชผักเหล่านี้ทำให้ไม่ต้องไปซื้อหาจากภายนอก

2. รายได้จากทรัพยากรในพรุ พรุเป็นพื้นที่ที่น้ำขังตลอดปีทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดประโยชน์ต่อประชากรหลายอย่าง สิ่งแรกคือพืชน้ำ ได้แก่ กระจูด และปรีอ กระจูดเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวพรุควนเค็งมาตั้งแต่อดีต ชาวบ้านนำกระจูดมาจักสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เสื่อ กระสอบ และเครื่องประดับ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์จากกระจูดนอกจากใช้และจำหน่ายภายในอำเภอและจังหวัดแล้ว ยังส่งออกไปขายต่างจังหวัดอีกด้วย ทำให้ประชาชนมีรายได้จากผลิตภัณฑ์กระจูดปีละไม่น้อย กระจูดจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของพรุควนเค็ง การทำกระจูดขายโดยที่ไม่มีการจักสานก็ทำโดยทั่วไปและทำรายได้ให้กับผู้ประกอบอาชีพนี้ไม่น้อย เช่นกันปัจจุบันมีผู้พารถยนต์เข้าไปรับซื้อถึงบ้านไม่ต้องนำไปขายอย่างเมื่อก่อนด้วยเหตุนี้ทำให้

การทำกระจัดขายเป็นมัด ๆ จึงเป็นไปอย่างคึกคัก กลิ่น ทองกลับ¹ อดีตครูใหญ่โรงเรียนควนยาว เล่าว่าเคยเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับกระจัดระหว่างผู้คุมเรือนจำพัทลุงกับชาวบ้านควนเคร็งเมื่อ พ.ศ. 2487 เหตุที่เกิดเหตุขึ้นเพราะผู้คุมเรือนจำพานักโทษจากพัทลุงไปถอนกระจัดในบริเวณ ควนเคร็งซึ่งเป็นบริเวณที่ชาวบ้านทำประโยชน์อยู่ ชาวบ้านจึงต่อต้านมีการปะทะกันด้วยอาวุธ เป็นเหตุให้มีคนล้มตายด้วย บริเวณที่เกิดการปะทะกันคือที่ควนไทร ด้วยเหตุนี้ต่อมาจึงมีการ บกขบขันเขตแดนการทำประโยชน์จากกระจัดทรัพยากรสำคัญของพรุควนเคร็ง

ทรัพยากรอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวพรุควนเคร็งมีความเป็นอยู่ดีสุขภาพแข็งแรงคือสัตว์น้ำ พรุควนเคร็งมีบริเวณกว้างน้ำท่วมขังตลอดปีจึงทำให้เป็นที่เพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ สัตว์น้ำที่สำคัญ ที่สุดคือปลา กลิ่น ทองกลับ² เล่าว่าเมื่อก่อนปลาที่พรุควนเคร็งมีมากจนไม่รู้ว่าจะเอาไปไหน ใครจะเอาเท่าไรก็ได้ ครั้งหนึ่งเพื่อนจากอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชไปเที่ยวที่บ้านครั้งหนึ่งจะกลับก็ พาไปหาปลาที่แอ่งน้ำที่ใกล้แห่งข้างบ้าน เพื่อนไปถึงถามว่าปลาที่ไหนไม่เห็นมี ผู้ให้สัมภาษณ์ บอกให้รอหรือรอแล้วจะรู้เอง ครั้นรอหรือรอออกก็พบว่าปลาอยู่มากมายจับเท่าไรก็ไม่หมด เพื่อนของผู้ให้สัมภาษณ์จับเพลินได้ปลามากแทบกลับแทบไม่ไหว ต้องหยุดพักหลายครั้งกว่าจะถึง บ้าน ปลาในพรุควนเคร็งเป็นปลาน้ำจืด เช่น ปลาช่อน ปลาดุก ปลาหมอ ปลาสร้อย ปลากระดี่ และปลาชะโด เป็นต้น ปลาที่มีขนาดใหญ่และมีมากเป็นที่นิยมรับประทานกันเพราะมีรสชาติ อร่อยคือปลาลำพันซึ่งเป็นปลาดุกชนิดหนึ่ง ปลาชนิดนี้หาไม่ยากใช้เบ็ดตกไม่นานก็จะได้มากมาย ด้วยเหตุที่มีปลาอย่างอุดมสมบูรณ์นี้เอง ชาวพรุควนเคร็งจึงนำปลามาทำปลาแห้งและปลาร้า เพื่อรับประทาน นอกจากนี้ยังเป็นของฝากของขวัญแก่ญาติพี่น้องที่ไปมาหาสู่กัน อีกทั้งยังนำไป ขายทำรายได้ให้แก่ชาวพรุควนเคร็งทางหนึ่งด้วย เนื่องจากชาวพรุควนเคร็งมีที่ทำนาข้าวน้อย จึงใช้วิธีเอาปลาแห้งและปลาร้าไปแลกข้าวสารกับญาติพี่น้องในอำเภอชะอวดและต่างอำเภอ

ทรัพยากรกระจัดและปลาจึงเป็นทรัพยากรจากพรุที่สำคัญในการดำรงชีวิตของชาวพรุควนเคร็งตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เสื่อกระจัดและปลาชาวพรุควนเคร็งนำไปแลกเปลี่ยนเป็น ข้าวสารของญาติพี่น้องต่างท้องถิ่น แม้ไม่ทำนาก็ไม่มีปัญหาในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังนำ

¹ กลิ่น ทองกลับ. ผู้ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ ผู้สัมภาษณ์.

ที่บ้านควนยาว เมื่อ 6 กันยายน 2536.

² แหล่งเดิม.

ผลผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติ 2 ชนิดนี้ไปจำหน่ายได้ด้วย ปัจจุบันทรัพยากรปลาได้ลดปริมาณลงไปเพราะมีการจับกันมากเนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรดังกล่าวนี้ยังคงมีอยู่ในพหุควนเคร็งปัจจุบัน

3. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ชาวพหุควนเคร็งเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพขายและเป็นอาหาร สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพคือ วัว ควาย เลี้ยงเพื่อใช้ไถนา ลากเกวียน และหนอน* สัตว์เลี้ยงเพื่อขายและเป็นอาหาร ได้แก่ หมู ห่าน เป็ด และไก่ บางโอกาสมีการฆ่าวัวและควายเป็นอาหารเช่นกัน

4. อาชีพ อาชีพของชาวพหุควนเคร็งมีผลสืบเนื่องมาจากทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก พหุควนเคร็งมีปลามากจึงทำให้มีการประกอบอาชีพประมงนบ้านใดมีศาลพระภูมิอยู่มากจึงทำให้มีการประกอบอาชีพสานกระจูดขายในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อก่อนป่ามีอยู่มากจึงมีการประกอบอาชีพตัดไม้ขาย ส่วนการเลี้ยงสัตว์เป็นการเลี้ยงธรรมดาไม่ถึงกับเป็นอาชีพ นอกจากนี้มีอาชีพการรับจ้างและรับราชการอยู่บ้าง

รายได้เฉลี่ยประชากรไม่สูง แต่ความเป็นอยู่และอาหารการกินของพหุควนเคร็งไม่อัดคัด เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติเฉียดจนหลายอย่าง ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่สามารถแปรสภาพเป็นอาหาร สิ่งของเครื่องใช้และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อการจำหน่าย

* สิ่งประดิษฐ์ไม่มีล้อ ใส่ข้าวหรือสิ่งของให้วัวหรือควายลาก

บทที่ 3

ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

การจะรู้เรื่องความเป็นมาของสถานที่ใดที่หนึ่งนั้นจะต้องมีการศึกษาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ประวัติศาสตร์เน้นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ ส่วนโบราณคดีเน้นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นหลัก สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในอดีตเป็นหลักฐานที่ทำให้มนุษย์รุ่นหลังได้รู้และเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมนุษย์รุ่นก่อน ทั้งประวัติศาสตร์และโบราณคดีต่างเป็นวิชาที่ช่วยในการสืบค้นหาอดีตของมนุษย์ การจะเป็นอดีตทางประวัติศาสตร์นั้นตามหลักวิชาประวัติศาสตร์ต้อง 20 ปีที่ผ่านมาไปแล้ว ส่วนโบราณคดีต้องมีเวลานานกว่านี้ขึ้นไปอีก ประวัติศาสตร์มักจะได้รับรู้จากสิ่งที่มนุษย์บันทึกไว้และจากการบอกเล่าสืบทอดกันมาซึ่งเรียกว่า "ประวัติศาสตร์บอกเล่า" โบราณคดีจะศึกษาจากโบราณวัตถุ โบราณสถาน สิ่งที่บันทึกและการขุดชั้นดิน การศึกษาทางโบราณคดีจึงเป็นการสืบค้นประวัติศาสตร์พร้อมไปด้วย ดังนั้นประวัติศาสตร์กับโบราณคดีจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป ดังข้อความที่ว่า

การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในเขตประเทศไทย ได้พบร่องรอยอารยธรรมโบราณกระจายอยู่อย่างหนาแน่นเป็นบริเวณกว้างซึ่งมีอายุหลายหมื่นหลายพันปีมาแล้ว เริ่มตั้งแต่มนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กใช้อาวุธที่ทำจากหินและกระดูกหรือเขาสัตว์ อาศัยอยู่ตามถ้ำและเพิงผาเที่ยวเร่ร่อนหาอาหาร ทั้งพืช - สัตว์ ในบริเวณใกล้แหล่งที่อาศัย รู้จักใช้ไฟในการประกอบอาหาร มนุษย์กลุ่มนี้ค่อย ๆ พัฒนาต่อเนืองมา ชีวิตความเป็นอยู่เริ่มดีขึ้น รู้จักการประดิษฐ์ภาชนะในการเก็บอาหาร เครื่องนุ่งห่ม มีพิธีกรรมในการฝังศพ เริ่มที่จะผลิตอาหารเพื่อให้พอกกลุ่มชนที่ขยายตัวตามมา มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ในที่สุดก็สามารถปรับปรุงเทคโนโลยีในการทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยสำริดเหล็กและเกษตรกรรม กลุ่มชนเริ่มซับซ้อนขึ้น มีผู้ปกครองหรือหัวหน้ากลุ่ม รวมไปถึงการแบ่งงานไปตามเพศและวัย

... สินค้าที่ส่งออกไม่มีทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์ที่ประกอบกัน ในลักษณะการอุตสาหกรรมเตาเผาเครื่องถ้วยชาม โดยบรรทุกเรือสินค้าขนาดใหญ่ไปขาย ซึ่งได้พบหลักฐานโบราณวัตถุดังกล่าวจำนวนมาก อยู่ในเรือขนาดใหญ่ที่จม

อยู่แถบชายทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย รวมทั้งชายฝั่งด้านตะวันออกและ
ตะวันตกของภาคใต้ (ทะเลอันดามัน)

ดังนั้นเราจึงพบหลักฐานทางด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุกระจายทั่วไปทั้ง
ในน้ำและบนแผ่นดิน ซึ่งบ่งบอกถึงอารยธรรมของชาติ ...¹

การจะรู้เรื่องราวที่ผ่านมาหรือประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติและวัฒนธรรมนั้นต้องศึกษา
จากหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งการสอบถามจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอยู่ในที่นั้น ๆ เป็น
เวลานานแล้ว

บริเวณบ้านพรุควนเค็งเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่น่าสนใจทางด้านประวัติศาสตร์ และ
โบราณคดี ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีจะทำให้ได้รับคำตอบเกี่ยวกับอายุของ
ชุมชนแห่งนี้ ในการศึกษาจะแบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการบอกเล่าและลายลักษณ์
2. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากหลักฐานโบราณวัตถุและโบราณสถาน
3. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการขุดชั้นดิน

1. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการบอกเล่าและลายลักษณ์ ผู้ที่อาศัยอยู่ใน
พรุควนเค็งและผู้ที่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องในพื้นที่นี้ได้กล่าวถึงพรุควนเค็งในด้านการตั้งชุมชนไว้ดังนี้
พระเทพปัญญาสุธี กล่าวถึงชุมชนแห่งนี้เกี่ยวกับเรื่องการคมนาคมของชาวพรุควนเค็ง
ในอดีตไว้ว่า

การเดินทางเข้าไปยังแหล่งชุมชนต่าง ๆ บริเวณพรุควนเค็งนั้น ปัจจุบันสามารถ
ติดต่อกันได้ทั้งทางบกและทางน้ำ แต่ในอดีตเมื่อ 60 ปีที่ผ่านมาเน้นใช้การคมนาคม
ได้โดยทางน้ำเพียงทางเดียวเท่านั้น ซึ่งสามารถใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาล โดยมีคลอง
ต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกันตลอด สามารถเดินทางติดต่อกับชุมชนรอบอ่าวทะเลสาบสงขลา

¹ กรมศิลปากร. แหล่งโบราณคดีประเทศไทย เล่ม 2. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย , 2531) , หน้า 3 - 4.

- พัทลุง จนกระทั่งถึงตัวเมืองนครศรีธรรมราชปัจจุบัน โดยไม่ต้องอาศัยฝั่งทะเล
อ่าวไทย¹

พระเทพปัญญาสุธี อายุ 67 ปี เมื่อเป็นเด็กท่านได้เห็นสภาพของบ้านพรุควนเคร็ง
ว่าเป็นชุมชนที่ใช้เรือในการติดต่อกันได้อย่างทั่วถึง ทั้งในบริเวณพรุควนเคร็งเอง ตัวเมือง
นครศรีธรรมราช ตลอดจนชุมชนที่อยู่ในบริเวณทะเลสาบสงขลา ถ้านับย้อนกลับไปสมัยที่ท่าน
ถือกำเนิดจะเป็น พ.ศ. 2469 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 ในขณะนั้นชุมชนพรุควนเคร็งคงมีคน
เข้าไปอยู่พอสมควรแล้ว

กลิ่น ทองกลับ² กล่าวถึงการที่คนจีนมีชื่อ "จิ้งโก" ไปทำร้านเล็ก ๆ ค้าขายสิ่งของ
(เหยิง) ที่บ้านหัวถนน ควนป้อม สรุปได้ว่า เมื่อตอนเด็ก ๆ ว่ามีคนจีนคนหนึ่งชื่อจิ้งโกได้สร้าง
ร้านค้าขนาดเล็กขายสิ่งของเครื่องใช้และอาหารแห่งที่หัวถนนควนป้อม จิ้งโกจะมาขายของอยู่
ราว 1 สัปดาห์แล้วกลับออกไปซื้อหาสินค้าใหม่เมื่อได้สินค้าก็กลับมาขายต่อไปอีก จิ้งโกจะทำ
อย่างนี้สลับไปเรื่อย ๆ

ปัจจุบันผู้บอกข้อมูลอายุ 70 ปี แล้ว ดังนั้นเรื่องราวของจิ้งโกจึงบ่งบอกถึงการค้าขาย
ในขั้นต้นในพรุควนเคร็งว่ามีราว 70 ปี อย่างน้อยราว พ.ศ. 2466 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6

จากคำบอกเล่าของนางอำนวย รัตนะ³ สรุปได้ว่าสมัยรัชกาลที่ 5 มีคนเข้าไปอาศัย
อบูในพรุควนเคร็งแล้ว

พระภิกษุ หนูจันทร์⁴ กล่าวว่า ตอนเด็ก ๆ เคยเข้าไปพรุควนเคร็ง ตอนนั้นท่าน

¹ พระเทพปัญญาสุธี. ผู้ให้สัมภาษณ์ บรรจง วงศ์วิเชียร. ผู้สัมภาษณ์ ที่วัดแจ้ง
อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช เมื่อ พฤษภาคม พ.ศ. 2536.

² กลิ่น ทองกลับ. ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ. ผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่ที่ 3
(ควนป้อม) ตำบล ควนเคร็ง เมื่อ สิงหาคม พ.ศ. 2536.

³ อำนวย รัตนะ. ผู้ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ. ผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่ที่ 3
(ควนป้อม) ตำบลเคร็ง เมื่อ สิงหาคม พ.ศ. 2536.

⁴ พระภิกษุหนูจันทร์. ผู้ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ. ผู้สัมภาษณ์ ที่วัดหนองจิก
อำเภอชะอวด เมื่อ สิงหาคม พ.ศ. 2536.

เข้าไปเที่ยวบ้านญาติที่ควนยาว ควนป้อม และควนเค็ง บริเวณนั้นมีบ้านอยู่ไม่กี่หลังต้องนั่งเรือไป เป็นป่าที่บมีต้นไม้มาก ต้นกระจุตขึ้นอยู่ทั่วไป พวกพรุควนเค็งมักเอาปลาแห้งและเสื่อกระจุตไปให้ญาติพี่น้องที่ชะวอด เขียวใหญ่ หัวไทร ปากพ้าง เพื่อจะได้ข้าวสารกลับไป

พระภิกษุหนูจันทร์ เจ้าอาวาสหนองจิกปัจจุบันอายุ 103 ปี ดั้งนั้นท่านเกิด พ.ศ. 2433 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 จากคำบอกเล่าของท่านยืนยันได้ว่าสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ 100 ปีเศษมาแล้วมีคนเข้าไปอยู่ในบริเวณพรุควนเค็งแล้ว

จากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสอีกหลายท่านกล่าวตรงกันว่าต้องมีคนเข้าไปอยู่ในพรุควนเค็งอย่างน้อย 100 ปีเศษมาแล้ว ถ้าพิจารณาจากปีเกิดของขุนสมรรถเคร็งนิคม ผู้ปกครองเคร็งสมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวได้ว่าก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ต้องมีคนเข้าไปอยู่แล้ว เพราะนับย้อนหลังไปอีกเพียง 15 ปี ก็ถึงสมัยรัชกาลที่ 4 (รัชกาลที่ 5 ขึ้นครองราชย์ พ.ศ. 2411) คำบอกเล่าชาวพรุควนเค็งที่มีชีวิตอยู่จึงยืนยันเรื่องราวของพรุควนเค็งได้แค่สมัยรัชกาลที่ 5 เท่านั้น

นอกจากนี้จากเรื่องเล่าที่ผีเพชรแก้วเข้าสิงเด็กนักเรียนที่นายกlinik ทองกลับ เล่าไว้ดังกล่าวไว้ในบทที่ 3 นั้นบอกว่าบริเวณนี้เดิมเป็นทะเลหรือบริเวณที่มีน้ำล้อมรอบ มีเรือสำเภาเข้าออกได้ เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเกิดชุมชนนี้เช่นกันแต่ประมาณอายุไม่ได้

ข้อความในประชุมพงศาวดารเกี่ยวกับทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราชสมัยรัชกาลที่ 2 เป็นหลักฐานลายลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับ "เคร็ง" มีว่า "หมื่นภักดินิตย์ นายที่เคร็ง เป็นที่ทกหมากขึ้นท้ายวัง นา 400 ฝายซ้าย"¹ หลักฐานนี้ชี้ว่า "เคร็ง" จะต้องมีคนอยู่แล้วอย่างน้อยรัชกาลที่ 2

2. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากหลักฐานโบราณวัตถุและโบราณสถาน

การศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากหลักฐานโบราณวัตถุของนักโบราณคดีของหน่วยศิลปากรที่ 8 ด้วยวิธีการพิจารณาจากวัตถุโบราณที่ชาวบ้านพบและครอบครองอยู่ รวมทั้งที่อยู่ในความครอบครองของวัดมีดังนี้

นายบุญยิ่ง แก้วทอง² อายุ 71 ปี อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลเคร็ง อำเภอชะวอด กล่าวว่าเมื่อ 50 ปีที่แล้วชาวบ้านได้ขุดพบพระพุทธรูปสำริดภายในถ้ำจำนวน 30 องค์

¹คุรุสภา. ประชุมพงศาวดารเล่มที่ 46 ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราชครั้งรัชกาลที่ 2. (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 32.

²บุญยิ่ง แก้วทอง. ผู้ให้สัมภาษณ์ บรรจง วงศ์วิเชียร. ผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่ที่ 4 ตำบลเคร็ง อำเภอชะวอด จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2536.

มีอยู่ด้วยกัน 3 ขนาด ราษฎรที่ซุดพบได้นำไปไว้บูชา 1 ในจำนวนนี้ นายบุญ คงปาน อยู่บ้านเลขที่ 13/2 หมู่ที่ 5 ตำบลชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ครอบครองไว้ ลักษณะของพระพุทธรูปเป็นพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 8 ซม. สูง 14 ซม. เป็นศิลปะท้องถิ่นอายุราวพุทธศตวรรษที่ 23 - 25

ที่วัดควนป้อมพบใบเสมาซึ่งทำด้วยหินปะการัง (แผ่นหินหอย) มีอยู่ 4 ใบ ใบเสมานี้เป็นใบเสมาสมัยอยุธยา (พุทธศตวรรษ 23 - 25) ร่วมสมัยกับใบเสมาวัดพังยาง วัดเจดีย์งาม อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และใบเสมาวัดท้าวโคตร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสำรวจที่ควนชิงพบชิ้นส่วนเครื่องถ้วยลายครามหลายแบบ แต่ละแบบมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 24

นายแคล้ว นาคนวน¹ อายุ 74 ปี ราษฎรบ้านควนชิง เล่าว่า เคยพบภาชนะหม้อดินบรรจุกระดูกที่เผาแล้วเป็นจำนวนมากแต่ไม่ได้เก็บรักษาไว้ และเคยได้รับฟังมาว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 200 ปี ภายหลังเกิดไข้ห่าหรือไข้ทรพิษ ผู้คนได้อพยพจากควนชิงไปอยู่ที่อื่นควนชิงจึงร้างไประยะหนึ่ง ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2478 มีประชาชนอพยพเข้าไปจับจองที่ดินตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยอีก ควนชิงแต่เดิมมีต้นชิงขึ้นเต็มทั่วบริเวณและมีสัตว์ป่าประเภทต่าง ๆ เช่น ช้าง แคระ หมูป่า กวาง เสือ และนกนานาชนิด หลังจากประชาชนเข้าไปหักร้างถางพงเพื่อทำสวนสัตว์ประเภทต่าง ๆ สูญหายไปหมด ควนชิงซึ่งเรียกตามต้นไม้ (ต้นชิง) ปัจจุบันมีแต่ชื่อต้นชิง แต่ไม่มีต้นชิงเหลือที่ควนชิงแม้แต่ต้นเดียว

นายกระบวน คงปาน มีภาชนะดินเผาเคลือบในครอบครองจำนวน 8 ชิ้น เป็นภาชนะดินเผาเคลือบพบที่อ่าวนางห้อง บริเวณหนองน้ำดำ บรรจุอยู่ในภาชนะดินเผา (โถง) เดิมทีเคยพบทั้งหมด 74 ชิ้น ภาชนะจำนวน 8 ชิ้นที่นายกระบวน คงปาน ครอบครองอยู่ส่วนใหญ่เป็นดินเผาเคลือบสี บางชิ้นเขียนลายได้เคลือบและมีขนาดต่าง ๆ คือ จานเคลือบสีเขียว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 28 ซม. สูง 5.8 ซม. จานเคลือบสีขาวยาว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 25 ซม. สูง 5.0 ซม. ถ้วยเคลือบลายคราม ลายรูปกวาง เส้นผ่าศูนย์กลาง 14 ซม. สูง 3.0 ซม. ถ้วยเคลือบ สีน้ำตาล เส้นผ่าศูนย์กลาง 8.5 ซม. สูง 4.0 ซม. ถ้วยมีเชิงเคลือบสีขาวยาว

¹ แคล้ว นาคนวน. ผู้ให้สัมภาษณ์ บรรจง วงศ์วิเชียร. ผู้สัมภาษณ์ ที่หมู่ที่ 9 ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2536.

เส้นผ่าศูนย์กลาง 6.4 ซม. สูง 6.3 ซม. โองดินเผาเคลือบสีน้ำตาล เส้นผ่าศูนย์กลาง 40 ซม. สูง 42 ซม.

เครื่องถ้วยลายครามที่พบโดยทั่วไปที่บริเวณควนชิง ตำบลควนเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชในระดับดินลึกประมาณ 30 - 50 ซม. เป็นชิ้นส่วนของเครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์เซ็ง (พ.ศ. 2187 - 2468) มีความหนาประมาณ 0.3 - 0.5 เซนติเมตร ชาวบ้าน ชูดพบจากการขุดหลุมปลูกพืช

วัดในพุกควนเคร็งมีอยู่หลายวัดส่วนใหญ่เป็นวัดที่มีอายุการก่อสร้างสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและร่วมสมัยปัจจุบัน วัดดังกล่าวได้แก่ วัดควนยาว (วัดเขมาราม) ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช

วัดควนป้อม ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลควนเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
วัดบางน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลควนเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
วัดควนชิง (ร้าง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลควนเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรี -
ธรรมราช

วัดไทรหัวม้า (วัดไทรประดิษฐ์) ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช

สิ่งที่น่าจะพิจารณาอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสถานที่ของพุกควนเคร็งคือ ชื่อของตำบลนี้ คำที่น่าจะพิจารณาคือคำว่า " เคร็ง " คำนี้น่าจะเป็นคำเก่าที่ใช้กันตั้งชื่อกันมานานแล้วอย่างน้อยที่สุดก็สมัยรัชกาลที่ 2 เพราะปรากฏในประชุมพงศาวดารเล่มที่ 46 [ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 73 (ต่อ) - 75] ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราชครั้งรัชกาลที่ 2 ว่า " หมื่นภักดินิธย์ นายที่เคร็ง เป็นที่พกหมากขึ้นท้ายวัง นา 400 ฝ่ายซ้าย หมื่นวังบุรี รองที่เคร็ง เป็นที่พกหมาก ขึ้นท้ายวัง นา 300 " ¹

¹ องค์การคำคุณสุภา. ประชุมพงศาวดาร เล่ม 46 [ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 73 (ต่อ) - 75] ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช ครั้งรัชกาลที่ 2 กรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคม เสด็จไปจัดราชการ ณ หัวเมืองลาวพวน ปราบเงี้ยว ตอนที่ 1 (พระนคร : โรงพิมพ์องค์การคำคุณสุภา , 2512) หน้า 32.

จากหลักฐานทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราชในประชุมพงศาวดารเล่ม 46 ทำให้รู้ว่าสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีผู้คนเข้าไปอยู่ในพหุควนเคร็งแล้วแต่เดิมชื่อ "เคร็ง" ต่อมา มีการเพิ่มคำเข้าไปเป็น "พหุควนเคร็ง" เป็นการบ่งบอกถึงสภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่แห่งนี้ว่าเป็นที่น้ำท่วมขังตลอดปี และมีที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง คำว่าเคร็งมีการให้ความหมายกันหลายอย่าง นิคม มุสิกคามะ¹ (รองอธิบดีกรมศิลปากร) ว่ามาจากคำว่า "จะเกร็ง" ภาษาเขมร แปลว่า สายน้ำ ลำน้ำ ห้วย แอ่งน้ำ บางกระแสว่ามาจากคำว่า "เคร่งเครียด" เพราะเมื่อก่อนการเดินทางเข้าไปในบริเวณนี้มีอันตรายมาก ต้องประสบกับภัยนานาชนิดทำให้คนเคร่งเครียด จากคำว่า "เคร่ง" กลายเสียงเป็น "เคร็ง" ส่วนหนึ่งกล่าวว่าเมื่อก่อนมีกษัตริย์หนึ่งมาจากภาคกลางชื่อ พระแพง ได้ปฏิบัติธรรมที่ควนลูกหนึ่งอย่างเคร่งครัด และได้สร้างศาสนสถานเอาไว้ จนเป็นที่สำคัญทางศาสนา เรียกวัดนี้ว่า วัดถ้ำ (ปัจจุบันร้าง) การปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดของพระแพง ทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียงต่างเรียกสถานที่นี้ว่า "ควนเคร่งครัด" ต่อมาเรียกสั้น ๆ ว่า "ควนเคร่ง" และมีการกลายเสียงเป็น "ควนเคร็ง" ในที่สุด ส่วนหนึ่งกล่าวว่าคงเรียกตามชื่อบางหรือคลองเล็ก ๆ ที่เข้าสู่พหุควนเคร็งที่ชื่อ "บางเกร็ง" ผู้วิจัยเห็นว่าความหมายของ "เคร็ง" น่าจะหมายถึง ลำน้ำ ลำคลอง หรือแอ่งน้ำ ตามที่ นิคม มุสิกคามะ ได้ให้ความเห็นไว้ดังกล่าว และคำนี้ใช้มาอย่างน้อยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 เป็นต้นมา หากพิจารณาโดยใช้เหตุผลการตั้งถิ่นฐาน การที่ชุมชนใดจะมีผู้ปกครองจะต้องมีการเกิดชุมชนมาก่อน การที่หมิ่นก๊กดีนิตย์ กับหมิ่นวังบุรีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายที่เคร็ง และรองนายที่เคร็งนั้น จะต้องมีการมีชุมชนในที่นี้มาก่อนดังนั้นชุมชนเคร็งน่าจะเกิดขึ้นก่อนสมัยรัชกาลที่ 2

3. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากการขุดชั้นดิน เจ้าหน้าที่หน่วยศิลปากรที่ 9 ภูเก็ต อยู่คงดี และคณะได้ดำเนินการขุดตรวจชั้นดินทางโบราณคดี ที่บ้านควนชิง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้การดูแลของ บรรจง วงศ์วิเชียร หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 9 และรักษาการหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 8 * รายละเอียดของรายงานการขุดตรวจชั้นดินทางโบราณคดีดังกล่าวมีดังนี้

¹ นิคม มุสิกคามะ. ผู้ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ. ผู้สัมภาษณ์ ที่สงขลา เมื่อ มิ.ย. 25.

* การขุดชั้นดินได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2538

ที่ตั้งและสภาพทั่วไป

บ้านควนชิง ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากที่ว่าการอำเภอชะอวดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 13 กิโลเมตร

ควนชิง มีลักษณะเป็นเนินเขาขนาดเล็ก ในกลุ่มเนินเขาที่กระจายอยู่รอบป่าเลนน้ำจืด ด้านทิศเหนือของทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยเนินเขาขนาดต่าง ๆ มีชื่อท้องถิ่นเรียกดังนี้ ควนยาว ควนป้อม ควนตีน ควนไทร ควนราบ ควนชิง และควนเคิ่ง ควนชิงมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 57.00 เมตร วางตัวตามแนวทิศเหนือ - ใต้ ความยาวประมาณ 1,000 เมตร กว้างประมาณ 500 เมตร ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้มีคลองเคิ่งไหลไปเชื่อมต่อกับคลองควน คลองตะเคียน แล้วไหลไปเชื่อมต่อกับคลองชะอวดที่บ้านปากควนทางทิศตะวันตก และไปออกสู่ทะเลน้อยซึ่งอยู่ทางทิศใต้ห่างประมาณ 18 กิโลเมตรได้ด้วย

ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่ที่ประมาณเส้นรุ้งที่ $7^{\circ} 56' 7''$ เหนือ เส้นแวงที่ $100^{\circ} 6' 45''$ ตะวันออก หรือประมาณพิกัดที่ 47 NPJ 227781 โดยใช้แผนที่ทางทหารมาตราส่วน 1 : 50,000 อำเภอชะอวดพิมพ์ครั้งที่ 1 - RTSD ลำดับชุด L 7014 ระวัง 5024 IV

การวางผังและการขุดตรวจ

การวางผังใช้การวางผังแบบกริด (Grid System) ขนาด 1.00 + 1.00 เมตร จุดที่ทำการขุดตรวจกำหนดบริเวณด้านทิศใต้ของควนชิง บริเวณลาดชายเนิน ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของโรงเรียนบ้านควนชิงห่างประมาณ 40.00 เมตร ห่างจากคลองเคิ่งประมาณ 120.00 เมตร การดำเนินการขุดตรวจทางโบราณคดีครั้งนี้ เพื่อศึกษาชั้นดินที่อยู่อาศัยของมนุษย์จุดกำหนดตายตัวใช้ธงโรงเรียนบ้านควนชิงซึ่งอยู่ทางทิศเหนือ ที่ระยะ 60.00 เมตร จากหลุมทดลองและเส้นระดับมาตรฐาน (Datum Line Level) อยู่สูงจากระดับพื้นดิน 40 เซนติเมตร

การขุดค้นใช้เครื่องมือจอบและเสฉงขุดลงไปในแนวตั้งลึกลงไปครั้งละ 20 เซนติเมตร ตรวจจำแนกวัตถุในเนื้อดิน และทำการขุดในระดับต่อไปถึงชั้นดินธรรมชาติ ที่ไม่ปรากฏวัตถุใดแล้วจึงยุติการขุดที่ระดับ 40 เซนติเมตร จากผิวดิน

ชั้นดิน แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นผิวดิน (Surface) เป็นดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลเข้ม (7.5 YR 4/2 Brown - darkbrown) ลึกประมาณ 23 - 25 เซนติเมตร มีรากพืช

และอินทรียวัตถุปะปนในบริเวณปานกลาง

ชั้นที่ 2 ชั้นดินธรรมชาติ (Sterile) เป็นดินทรายสีเหลือง (7.5 YR 7/4 - 7/6 Very Pale Brown - Yellow)

จากลักษณะดินที่ขุดตรวจนี้จัดอยู่ในดินชุดบาเจาะ (Bc : Bachg Series) หน่วยที่ดินที่ 43 ของหน่วยที่ดินอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุป

จากการขุดตรวจชั้นดินครั้งนี้ ไม่พบชั้นดินทางโบราณคดีแต่อย่างใดจึงอาจกล่าวได้ว่าบริเวณควนชิงไม่เคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาก่อน จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในบริเวณโดยรอบควน เนินเขาที่กระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณนี้พบว่า มนุษย์ได้เริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่แบบนี้เมื่อประมาณ 150 ปีที่ผ่านมา ตั้งหลักแหล่งครั้งแรกบริเวณบ้านควนยาว ควนป้อม ควนเค็ง และกระจัดกระจายไปอยู่โดยรอบควนขนาดเล็กอื่น ๆ ต่อไป

สำหรับบริเวณควนชิงนี้ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านทราบว่า เมื่อประมาณ 50 ปีที่ผ่านมาบริเวณท่าเรือเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ เช่น เครื่องจักสาน กระจูด หวาย ของป่า ปลาแห้ง น้ำตาล เป็นต้น โดยใช้คลองเค็งเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ติดต่อได้ทั้งกับชุมชนที่อำเภอชะอวดและที่บ้านทะเลน้อย ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งสามารถติดต่อกับชุมชนรอบทะเลสาบสงขลาอื่น ๆ ได้ด้วย และที่สำคัญคือมีวัดควนชิง (ร้าง และปัจจุบันคือบริเวณโรงเรียนบ้านควนชิง) เป็นศูนย์กลางหลัก¹

การขุดตรวจชั้นดินทางโบราณคดีและการสัมภาษณ์ชาวบ้านบางส่วนที่พวควนเค็งของคณะนักโบราณคดี หน่วยศิลปากรที่ 9 สงขลา สรุปได้ว่าบริเวณควนชิงและควนอื่น ๆ ของพวควนเค็งมีมนุษย์เข้าไปอยู่ครั้งแรกประมาณ 150 ปีที่ผ่านมาคือราว พ.ศ. 2387 ตรงกับรัชกาลที่ 3 หรือก่อนหน้านี้นี้ไม่มากนัก การศึกษานี้ใกล้เคียงกับหลักฐานด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

¹ ดนัย ไชยโยธา. เอกสารประกอบการสนับที่ 651 หมายเลขเอกสาร 41081. โครงการบริการวิชาการ มศว. ภาคใต้, 2536.

โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความในประชุมพงศาวดารเกี่ยวกับทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช
ครั้งรัชกาลที่ 2 กล่าวถึงข้าราชการที่ปกครอง " เครง " เอาไว้ด้วย

การศึกษาทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทั้ง 3 ด้านคือ การบอกเล่าและลายลักษณ์
โบราณวัตถุและโบราณสถานและการขุดตรวจชั้นดิน กล่าวได้ว่า " พุททวนเครง " เป็นชุมชนที่
เกิดขึ้นราวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อก่อน " พุททวนเครง " คงเป็นบริเวณที่มีน้ำท่วมสภาพ
เป็นทะเลที่ไม่ลึกนัก เรือขนาดกลางเข้าไปได้ เรือขนาดใหญ่ไม่น่าจะเข้าไปได้เพราะระดับน้ำไม่
ลึกพอ ด้วยขามเครงบ้นดินเผาบางส่วนที่พบเป็นวัฒนธรรมสมัยราชวงศ์เซ็งหรือชิง ซึ่งมีช่วง
ยาวคือ พ.ศ. 2187 - 2468 และที่พบนั้นนักโบราณคดีกล่าวที่น่าจะเป็นด้วยขามที่ทำขึ้นราว
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โบราณสถานก็ทำนองเดียวกัน การขุดตรวจชั้นดินเป็นสิ่งที่
หลักฐานยืนยันได้ว่ามนุษย์เข้าไปอาศัยอยู่ที่พุททวนเครงไม่นานก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
แต่อย่างใด

บทที่ 4

ผู้คนและเอกลักษณ์วัฒนธรรมพหุวัฒนธรรม

สังคมประกอบขึ้นด้วยคนจะมีมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยที่สนับสนุน สังคมหนึ่ง ๆ มักมีคนที่มีพื้นฐานร่วมกัน เช่น เชื้อชาติ สัญชาติ ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยม เป็นต้น ดังนั้นในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ คนที่อยู่ในสังคมเดียวกันจึงมักปฏิบัติเหมือนกันและร่วมกัน ในบางโอกาส สิ่งที่ปฏิบัติเหมือนกันและร่วมกันนั้นเรียกว่า "วัฒนธรรม" ดังที่ เสฐียรโกเศศ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

วัฒนธรรมของชนชาวไทยแห่งประเทศไทยก็คือวิถีแห่งชีวิตของไทยในลักษณะที่รวมกัน ณ ที่หนึ่ง คือประเทศไทย ถ้าแยกย่อยจากประเทศออกเป็นท้องถิ่นก็มี อรรถาธิบายเป็นทำนองเดียวกัน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมในที่นี้ พุ่งเล็งถึงความเป็นอยู่ของคนในส่วรวมไม่ใช่เอกชนหรือคน ๆ เดียว สิ่งต่าง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมนุษย์เป็นผู้ทำหรือปรุงแต่งสร้างขึ้น หรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นอยู่ของตน ในส่วรวมไม่ได้มุ่งเฉพาะตัวคนเดียวก็เป็นวัฒนธรรมทั้งนั้น¹

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมและได้สรุปไว้ว่า

ขอสรุปองค์ประกอบสองประการแรกคือความรู้และประสบการณ์ลงในประการหลังคือ วัฒนธรรม เพราะความรู้ก็ดี ประสบการณ์ก็ดีเมื่อกล่าวโดยย่อแล้วก็คือวัฒนธรรมนั่นเอง ดังคำนิยามของ E.B. Tylor ใน Primitive culture ว่า "วัฒนธรรมคือส่วรวมทั้งหมดอันซับซ้อนอันได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ

¹ เสฐียรโกเศศ. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. ม.ป.ท., ม.ป.ป.,

ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณีและความสามารถอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ... เมื่อก้าวโดยนัยแห่งสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาก็คือ วัฒนธรรมนั่นเอง ซึ่งสรุปให้เห็นได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางภาษา
2. การละเล่น (นาฏศิลป์ ดนตรี)
3. วรรณกรรม
4. ความเชื่อ ศาสนา
5. จิตกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม¹

ผู้คนกับวัฒนธรรมเป็นสิ่งคู่กัน ที่ใดมีคนทีนนัย่อมมีวัฒนธรรม ส่วนวัฒนธรรมจะเป็นอย่างไร ลักษณะโดยอ้อมขึ้นอยู่กับความคิดประดิษฐ์ของคนในสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมของคนบางสังคมอาจจะเรียบง่ายแต่บางสังคมอาจจะยากซับซ้อนพิถีพิถันและเป็นที่พิศวงงงงวยของผู้ที่ไม่พบเห็นอย่างเช่น การใส่ห่วงคอทองเหลืองของกะเหรี่ยงคอยาว หรือการให้การต้อนรับแขกผู้ชายของชาวเอสกีโมด้วยการให้หลับนอนกับภรรยาของตน เป็นต้น ดังนั้นวัฒนธรรมจึงแตกต่างกันหลากหลายออกไปตามกลุ่มชน ชนกลุ่มหนึ่งอาจมองว่าวัฒนธรรมของอีกกลุ่มชนหนึ่งว่าไม่ดีไม่เหมาะสมแต่กลุ่มชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมถือว่าดีและปฏิบัติได้เหมาะสมแล้ว ดังนั้นวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนก็ย่อมเหมาะสมกับกลุ่มชนนั้น ๆ จะเอาความรู้สึกดีเลวหรือเกณฑ์ภายนอกไปจับย้อมไม่ยุติธรรม

การศึกษาผู้คนและเอกลักษณ์วัฒนธรรมพหุวัฒนธรรมจะแบ่งเป็น 2 ประการ คือ

1. ผู้คน
 2. เอกลักษณ์วัฒนธรรม
1. ผู้คน การศึกษาผู้คนพหุวัฒนธรรมแยกเป็น 3 ประการ
 - 1.1 ที่มาของผู้คน เดิมพหุวัฒนธรรมเป็นพื้นที่ที่ว่างเปล่ามีผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก

¹สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. โลกทรรศน์ไทยภาคใต้. (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์ , 2527) , หน้า 3 , 15.

พระภิกษุหนูจันท์¹ อายุ 103 ปี (พ.ศ. 2536) เจ้าอาวาสวัดหนองจิก อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชเล่าว่า ตอนเด็ก ๆ เคยไปเครังมีคนอยู่น้อยมาก บ้านมีไม่กี่หลัง หากพิจารณาจากอายุของพระภิกษุหนูจันท์จะได้ว่าท่านเกิดราวปี พ.ศ. 2433 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ดังนั้นถ้าตอนเด็ก ๆ ของพระภิกษุหนูจันท์ก็คงประมาณอายุ 5 - 10 ขวบ (ที่พอจะจำความได้แล้ว) ตอนนั้นราว พ.ศ. 2438 - 2443 ผู้ที่อาศัยอยู่ในพรุควนเคร็งแต่เดิมนั้นคงมีอยู่น้อยมากดังที่พระภิกษุหนูจันท์กล่าว จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไปในเรื่องที่มาของผู้คนในพรุควนเคร็งได้ว่าพรุควนเคร็งในพื้นที่อำเภอชะอวดผู้คนอพยพไปจากอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ หัวไทร เขียวใหญ่ และปากพนัง พรุควนเคร็งในพื้นที่พัทลุง และสงขลา ก็เป็นผู้ที่อพยพไปจากอำเภอใกล้เคียงในสองจังหวัดดังกล่าว การไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในพรุควนเคร็งจะกระจายไปตามควนต่าง ๆ ในกรณีของญาติพี่น้อง บ้างก็จะตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน การอพยพเข้าไปอยู่ในพื้นที่พรุควนเคร็งนั้นผู้อพยพเชื่อว่าจะทำมาหากินได้สะดวกเพราะพื้นที่พรุควนเคร็งมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เช่น ปลา พืชน้ำ (กระจูด) และต้นไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อีกทั้งการปลูกพืชและสัตว์เลี้ยง เหตุผลสำคัญที่อพยพเข้าไปของผู้คนรุ่นเก่าคือพื้นที่พรุควนเคร็งส่วนมากเป็นพื้นที่ว่างเปล่า นอกจากผู้อพยพรุ่นเก่าแล้วยังมีผู้อพยพรุ่นใหม่ด้วยส่วนหนึ่ง ผู้อพยพรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกับผู้อพยพรุ่นเก่า การย้ายถิ่นฐานของผู้อพยพรุ่นใหม่มีเหตุผลคือ คาดว่าจะทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าที่เดิม โดยเฉพาะเรื่องการทำมาหากิน

1.2 รูปร่างหน้าตา คนพรุควนเคร็งรูปร่างสันทัดเหมือนกับคนไทยภาคใต้โดยทั่วไป หน้าตาเข้ม นัยน์ตาคม และผิวค่อนข้างคล้ำ สีผิวที่คล้ำมีทั้งมีแต่กำเนิด และเกิดขึ้นภายหลัง อันเนื่องจากการกรำแดดกรำฝนในการทำงานกลางแจ้ง รูปร่างของคนพรุควนเคร็งส่วนใหญ่จะไม่อ้วนหรือผอมจนเกินไป การที่มีรูปร่างเช่นนี้เป็นเพราะการได้ทำงาน และการได้เดินได้วิ่งอยู่เป็นประจำนั่นเอง อีกประการหนึ่งอาหารที่บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นปลา ผักและผลไม้ อาหารเหล่านี้ไขมันน้อยจึงทำให้รูปร่างไม่อ้วน สตรีพรุควนเคร็งเหมือนกับสตรีชนบทไทยภาคใต้โดยทั่วไปคือไม่ค่อยแต่งหน้าแต่งตัวเพราะต้องทำงานบ้าน ทำเรือกสวนไร่นา และทำกระจูดอยู่เป็นประจำ แม้กระนั้น

¹ พระภิกษุหนูจันท์ ผู้ให้สัมภาษณ์ สืบพงศ์ ธรรมชาติ ผู้สัมภาษณ์.
ที่วัดหนองจิก เมื่อ 15 สิงหาคม 2536.

ก็ตามด้วยรูปร่างที่สมส่วนและใบหน้าที่คมคายจึงทำให้สตรีพรุควนเคร็งเป็นที่สนใจของคนที่พบเห็น

1.3 ลักษณะนิสัย ลักษณะนิสัยของคนเป็นผลจากการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมเด็กที่เกิดในครอบครัวที่บิดามารดาเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูและให้ความรักความอบอุ่นเด็กโตขึ้นจะมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รัก เมตตาผู้อื่น และไม่ก้าวร้าว ในทำนองเดียวกันเด็กที่บิดามารดาไม่ค่อยเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูจะมีนิสัยตรงกันข้ามเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามสิ่งแวดล้อมคือสังคมและวัฒนธรรมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยได้ทั้งในทางดีและไม่ดี ผู้คนในพรุควนเคร็งหากดูจากภายนอกแล้วน่าเกรงกลัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชาย แต่ถ้าได้พูดคุยกันแล้วจะรู้ว่าเป็นผู้ที่มีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไปเยือนอย่างเต็มที่ ความรู้สึกนึกคิดมีอย่างไรก็จะพูดออกไปอย่างนั้นตรงไปตรงมาไม่มีการพูดซ้อนคำหรือการเสแสร้ง การแสดงออกเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความจริงใจของคนพรุควนเคร็ง การที่ผู้คนมีลักษณะนิสัยเช่นนี้เพราะได้รับการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาจากคนรุ่นก่อนนั่นเอง คนรุ่นก่อนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวนั้นเป็นผู้ที่ต่อสู้กับชีวิตนานาประการทั้งภัยจากสัตว์ร้าย และสิ่งแวดล้อมที่ต้องระแวดระวังอยู่ตลอดเวลา ในการเป็นอยู่จึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ความจริงใจและตรงไปตรงมาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีในสภาพสังคมเช่นพรุควนเคร็ง การแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาและจริงจังอาจจะทำให้ผู้ที่ไม่เข้าใจลักษณะนิสัยที่แท้จริงเกิดความรู้สึกว่าคนพรุควนเคร็งน่าเกรงขาม ประกอบกับรูปร่างหน้าตาของคนในพรุควนเคร็งส่วนใหญ่จะคมคายและมีวอลล่าด้วยจึงทำให้ผู้ที่เข้าไปใหม่ ๆ เกิดความหวั่นหวาดไปต่าง ๆ นานา แต่ถ้าได้รู้จักกันจริง ๆ แล้วความรู้สึกดังกล่าวนี้จะหมดไป

1.4 การดำเนินการในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน สังคมทุกสังคมคนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้สังคมนั้น ๆ มีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า หากคนมีการร่วมแรงร่วมใจกันอย่างดีแล้วผลในด้านต่าง ๆ ก็เกิดตามมา สนิท สัมครการ¹ ได้กล่าวถึงหน้าที่จำเป็นที่ทุกสังคมมีอยู่ร่วมกันคือการทำงานร่วมกันของคนในสังคมว่า มีดังนี้ 1. สังคมจะต้องจัดให้มีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมดีพอแก่การ ปฏิบัติการทางเพศของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าการเพิ่มสมาชิกใหม่ด้วยวิธีการสืบพันธุ์ (Sexual reproduction) จะสามารถเป็นไปได้อย่างสะดวก

¹ สนิท สัมครการ. วิธีการศึกษาสังคมกับตัวแบบสำหรับศึกษาสังคมไทย.

ราบรื่นพอสมควร 2. หน้าที่ในการอบรมวัฒนธรรมหรือแนะนำสมาชิกใหม่ให้รู้จักกฎเกณฑ์ กำหนดพฤติกรรมทางสังคมซึ่งใช้ปฏิบัติกันอยู่แต่ละสังคม (Socialization enculturation) 3. หน้าที่ในการติดต่อสื่อสาร (Communication) สังคมจะต้องจัดให้มีภาษาร่วมกันสำหรับสมาชิกในสังคมใช้สื่อสาร 4. หน้าที่ในทางเศรษฐกิจ (Economic function) หน้าที่มุ่งไปสู่การจัดการเกี่ยวกับการผลิต การกระจาย (distribution) และการบริโภคเศรษฐกิจต่าง ๆ การจัดการในเรื่องเศรษฐกิจให้ดีเป็นหน้าที่จำเป็นของสังคม 5. หน้าที่จัดระเบียบและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม (Maintenance of order) การจัดระเบียบทางด้านปกครอง การรักษาความยุติธรรม การระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ของสมาชิกของสังคมย่อมเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าสังคมต้องการจะดำรงอยู่ด้วยดีต่อไปภายหน้า 6. หน้าที่ในการผดุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกสังคม (Maintenance of meaning and motivation) การบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่สมาชิกในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ หากขาดสิ่งเหล่านี้อาจทำให้สมาชิกเฉื่อยชาและเบื่อหน่ายในการปฏิบัติภารกิจประจำวัน (apathy) หรือการปฏิบัติปลายทางร่วมกัน (Common goal) สังคมย่อมจะระส่ำระสายสังคมใดสมาชิกอยู่ในภาวะเฉื่อยชาไม่มีกำลังใจในการทำหน้าที่ ไม่มีกำลังใจในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป สังคมนั้นย่อมสลายอย่างแน่นอน การผดุงขวัญกำลังใจจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก

การดำเนินการในด้านต่าง ๆ ร่วมกันของคนพหุคูณครั้งดำเนินไปด้วยดีแม้ว่าจำนวนคนของสังคมจะมีจำนวนค่อนข้างน้อยก็ตามคือมีราว 6,000 กว่าคน การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติการทางเพศเพื่อให้มีการสืบพันธุ์ต่อไปอย่างราบรื่นนั้นนับว่าทำได้ดีพอสมควร การดำเนินการทางด้านนี้จะนำไปตามประเพณีที่เคยมีมาคือ เมื่อหนุ่มสาวมีความรักใคร่ชอบพอกันถึงขั้นที่จะอยู่ร่วมกันเป็นคู่ผัวตัวเมีย ผู้ใหญ่ก็จะปรึกษาหารือกันเพื่อให้เป็นไปตามที่คู่รักต้องการ เริ่มต้นตั้งแต่การทาบทามสู่ขอ (ภาษาถิ่นเรียกการแยบ) ต่อมาเป็นการหมั้น และจัดพิธีแต่งงานให้ในที่สุด การแต่งงานกันของหนุ่มสาวเป็นวิธีการทางสังคมเพื่อให้มีการสืบพันธุ์อย่างมีระบบและเหมาะสม เมื่อมีลูกสังคมก็จะยอมรับและชื่นชม ในทางตรงกันข้ามถ้าหนุ่มสาวคูใดปฏิบัติการทางเพศไม่เหมาะสมคือไม่ดำเนินการตามวิธีการทางสังคม หนุ่มสาวคู่นั้นจะถูกตำหนิติฉินินทาและถูกสังคมต่อต้าน (Social Sanction) ถ้ามีลูกก็จะเป็นที่ยอมรับของสังคม การมีวิธีการทางสังคมเช่นนี้ในพหุคูณครั้งจึงทำให้การปฏิบัติการทางเพศเป็นไปด้วยความเหมาะสมไม่เกิดปัญหาต่อสังคมแต่อย่างใด กรณีการปฏิบัติการทางเพศที่ไม่เหมาะสมโดยไม่ผ่านขั้นตอนของสังคมนั้นมีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะระบบการควบคุมทางสังคมยังมีความเข้มแข็งอยู่การอบรมสมาชิกให้รู้จักวัฒนธรรมและแนะนำให้สมาชิกใหม่รู้จักพฤติกรรมของสังคมนั้นมีการกระทำกัน

อย่างต่อเนือง เพราะวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต ดังนั้นการเรียนรู้ของสมาชิกใหม่จึงเกิดได้ 2 ทาง คือ การได้เข้าร่วมปฏิบัติวัฒนธรรมด้วยตนเอง และการได้รับการสั่งสอนอบรมจากผู้ใหญ่ หรือสมาชิกเก่า สมาชิกใหม่ของพวควนเครื่องจะรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมและพฤติกรรมสังคมของตนได้ดีด้วยการเรียนรู้ 2 ทางดังกล่าวแล้ว วัฒนธรรมและพฤติกรรมสังคมที่สมาชิกใหม่พวควนเครื่องเรียนรู้และปฏิบัติ เช่น ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม สิ่งของเครื่องใช้ ศิลปกรรม และอาหารการกิน เป็นต้น การเรียนรู้วัฒนธรรมและพฤติกรรมสังคมทำให้สมาชิกใหม่ของพวควนเครื่องดำเนินชีวิตไปด้วยความราบรื่น

การติดต่อสื่อสารภายในชุมชนพวควนเครื่องนั้นใช้ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงภาษานครศรีธรรมราชเหมือนกับชาวลุ่มน้ำปากพนัง การที่สำเนียงภาษาเป็นเช่นนี้เพราะผู้คนส่วนใหญ่อพยพไปจากอำเภอหัวไทร เขียวใหญ่ และปากพนัง ทางด้านเศรษฐกิจนั้นดำเนินไปอย่างที่เคยมีมาแต่อดีตคือการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีอยู่ไปขาย การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากทรัพยากรท้องถิ่นและจัดจำหน่ายทั้งในท้องถิ่นและภายนอก ทรัพยากรท้องถิ่นที่สำคัญของพวควนเครื่องคือกระจูด นอกจากนี้ก็เป็นการทำการเกษตร คือ ปลูกพืช และสัตว์เลี้ยง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตรที่เหลือจากการบริโภคก็นำไปขายเป็นรายได้ของครอบครัวอีกทางหนึ่ง รายจ่ายของชาวพวควนเครื่องไม่สูงเพราะมีทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอยู่มากไม่ต้องจับจ่ายจากภายนอก สิ่งที่ต้องซื้อหาเพิ่มเติมคือสิ่งของเครื่องใช้ที่ผลิตเองไม่ได้และเครื่องนุ่งห่ม รายได้กระจายไปอย่างทั่วถึงเพราะทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นโดยเฉพาะต้นกระจูดซึ่งเป็นที่มาของรายได้นั้นมีอยู่ทั่วไปทุกควน ชาวพวควนเครื่องจึงไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่สนับสนุนให้มีรายได้ รายได้ของชาวพวควนเครื่องไม่สูงมากแต่ก็ไม่ทำให้เดือดร้อนเพราะรายจ่ายไม่สูงเกินรายรับ อาจจะมีอยู่บ้างบางรายที่รายจ่ายสูงเกินรายรับต้องกู้ยืมเงินจากภายนอกมากรณีเช่นนี้เช่น ส่งลูกเรียนหนังสือระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา และการลงทุนทำเกษตรบางอย่าง เป็นต้น

การจัดระเบียบและการรักษาความสงบในสังคมของพวควนเครื่องทำได้อย่างดีเพราะชาวพวควนเครื่องส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กันโดยสายเลือด ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดความวุ่นวายในสังคมจึงเกิดขึ้นน้อย นายบุญมี ไทยช่วย อายุ 71 ปี กล่าวว่าเมื่อก่อนคนภายนอกมักเข้าใจว่าคนพวควนเครื่องมักขโมยวัวควายจากภายนอกเข้าไป ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ลักขโมยวัวควายเข้าไปไว้ในพวควนเครื่องเป็นคนจากภายนอกเสียส่วนใหญ่เพราะพวควนเครื่องมีสภาพภูมิศาสตร์ที่ยากต่อการสะกดรอยติดตามเอาวัวควายคืนคือ ทางเดินลำบาก และมีเนิน (ควน) ที่มีป่าปกคลุม นอกจากนี้ยังมีอันตรายคือพื้นที่ที่พื้นล่างเป็นดินเหลวลื่น ถ้าพลาดตกลงไปแล้วยากที่รอดชีวิตได้

เพราะจะจมลงไปเรื่อย ๆ บางที่เรียกว่าดินดูด ผู้ปกครองของพรุควนเคร็งคือ กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน บุคคลผู้นำดังกล่าวนี้มีความใกล้ชิดคุ้นเคยกับชาวบ้านเป็นอย่างดี เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ จึงประสานและแก้ปัญหาให้ลุล่วงได้อย่างรวดเร็ว

การบำรุงขวัญและให้กำลังใจในพรุควนเคร็งปฏิบัติกันอยู่เสมอทั้งผู้นำตำบลและ ผู้นำหมู่บ้านต่อราษฎรที่อยู่ในความปกครอง และผู้ใหญ่ต่อเด็กแม่การบำรุงขวัญและให้กำลังใจ จะเห็นได้ไม่ชัดเจนอย่างสังคมเล็ก ๆ เช่น หน่วยงานหรือบริษัทห้างร้าน แต่สังเกตได้จากการ เป็นอยู่และการรวมตัวกันทำงานเพื่อส่วนรวมของสมาชิกในสังคมอย่างเต็มใจและกระตือรือร้น

2. วัฒนธรรม วัฒนธรรมพรุควนเคร็งแบ่งการศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ คือ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรม ภาษาและวรรณกรรม การละเล่น ศิลปะการแสดง ยากกลางบ้าน สิ่งของเครื่องใช้และอาหารการกิน เอกลักษณ์ วัฒนธรรมพรุควนเคร็ง แยกศึกษาได้ดังนี้

2.1 ประเพณี ประเพณีเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบกันมาของสังคมจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติต่อสมาชิกในสังคม พระยาอนุমানราชธนกถาวถึงความหมายของประเพณี ว่า " ประเพณีคือความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและสืบต่อมานาน ถ้าใครในหมู่ประพฤติดอกนอกแบบก็เป็นผิดประเพณีหรือผิดจารีตประเพณี"¹ พระยาอนุมาน - ราชธน² แบ่งประเพณีออกเป็น 3 ประเภท คือ จารีตประเพณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม ซึ่งคนในสังคมถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าแก่ส่วนรวมถ้าใครฝ่าฝืนหรือดองเงินไม่ทำตามก็ถือว่าเป็นความผิด ความชั่ว ขนบประเพณีคือ เป็นเรื่องการวางระเบียบแบบแผนไว้โดยตรงหรือโดยปริยายโดยตรง คือวางเป็นระเบียบพิธีการไว้แจ่มชัด โดยปริยายคือรู้กันเองและไม่ได้วางระเบียบแบบแผนไว้ว่า ควรประพฤติและปฏิบัติกันอย่างไร ธรรมเนียมประเพณีคือเรื่องธรรมดาสามัญไม่มีผิดมีถูกเหมือน เรื่องจารีตประเพณี ไม่มีระเบียบแบบแผนอย่างขนบประเพณี ผู้ใดทำผิดหรือฝ่าฝืนก็ไม่ถือว่าเป็น เรื่องสำคัญอะไรนัก ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่นิยมและถือเป็นธรรมเนียมสืบ ๆ กันมา ในหมู่คณะ สุพัตร สุภาพ ให้ความหมายของประเพณีว่า " ประเพณีคือระเบียบแบบแผนใน

¹ พระยาอนุมานราชธน. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. (พระนคร : คลังวิทยา, 2514), หน้า 37.

² พระยาอนุมานราชธน. การศึกษาเรื่องประเพณี. (พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2514) หน้า 8 - 26.

การปฏิบัติที่เห็นว่าถูกต้องหรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคมและมีการปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมา เช่น เกิด หมั้นหมาย สมรส ตาย บวช ปลูกบ้านใหม่ เป็นต้น"¹

ในการปฏิบัติประเพณีนั้นจะเห็นได้ว่ามีทั้งที่เป็นประเพณีส่วนบุคคลและประเพณีสังคม ดังนั้นในการวิจัยจะแบ่งประเพณีของพหุวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวแล้วซึ่งมีดังนี้

2.1.1 ประเพณีส่วนบุคคล ประเพณีส่วนบุคคลเป็นประเพณีที่ปฏิบัติมีเป้าหมายให้มีผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ประเพณีเช่นนี้มีสืบทอดมาในประชาชนพหุวัฒนธรรมคือ

2.1.1.1 ประเพณีการเกิด การเกิดเป็นการเพิ่มสมาชิกใหม่ของสังคม เมื่อผู้เป็นแม่รู้ว่ามีการตั้งครรภ์จะต้องระมัดระวังตัวในการนั่ง นอน เดิน ยืน และการทำภาระกิจต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของลูกในท้อง ในระหว่างที่ตั้งครรภ์นั้นจะมีการปฏิบัติตามความเชื่อ เช่น ไม่นั่งคาบันได ไม่ไปเผาผี และเอาเชือกมัดที่ผ้าถุงเมื่อเกิด จันทราปราศ เป็นต้น การปฏิบัติตามความเชื่อดังกล่าวก็เพื่อให้ลูกในท้องพ้นจากการถูกผีร้ายและอำนาจดำรังควาญ ความเชื่อที่เกี่ยวกับประเพณีการเกิดเช่นนี้ยังมีอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม การไม่รับประทานของแสลงและอาหารรสจัดก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ผู้ตั้งครรภ์จะต้องปฏิบัติตามทั้งนี้เพื่อสุขภาพของลูกและตนเอง เมื่อก่อนชาวพหุวัฒนธรรมที่ตั้งครรภ์จะไปฝากครรภ์และคลอดลูกกับหมอต้าแยในหมู่บ้าน ช่วงก่อนคลอด 3 - 4 เดือนจะต้องไปหาหมอต้าแยให้ช่วยตรวจท้อง สม่่าเสมอถ้าลูกในท้องอยู่ในท่าที่ไม่ถูกต้องให้หมอต้าแยพลิกเปลี่ยนให้ถูกต้อง เมื่อใกล้คลอดจะต้องทำให้เด็กหันศีรษะลงล่างจะได้คลอดเอาด้านศีรษะออกซึ่งจะคลอดง่าย หากคลอดเอาด้านเท้าออกจะคลอดยากและอาจเกิดอันตรายแก่แม่และเด็กได้ ในวันคลอดหมอต้าแยจะต้องทำหน้าที่เริ่มตั้งแต่การตั้งราคคือการเอาสิ่งของ เช่น ข้าวสาร หมาก พลู และเงิน เป็นต้น ใส่ในภาชนะสานขนาดเล็กมักสานด้วยกระจูดซึ่งมีมากในพหุวัฒนธรรมเรียกว่ากระสอบราด ราดเป็นสิ่งบูชาครุหมอต้าแย คือ ครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชากรทำคลอดและบรรพชนผู้ล่วงลับ ตั้งราดก็เพื่อให้ท่านดังกล่าวช่วยเหลือให้การคลอดปลอดภัย ทันทิที่เด็กคลอดออกมาก็จะทำความสะอาดด้วยน้ำอุ่นและตัดสะดือเด็ก ในการตัดสะดือจะใช้ไม้ไผ่ที่ผ่าบาง ๆ เพราะเชื่อว่าจะช่วย

¹สุพัตรา สุภาพ. วรรณคดีเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, 2521) , หน้า 1.

รักษาเด็กให้ปลอดภัยจากกระสือ อีกทั้งไม้ไผ่สะอาดไม่เปรอะเปื้อนและไม่ต้องกังวลเรื่องสนิม หลังจากนั้นจะเอาผ้าปูใน " เจ้ย " (ภาชนะที่น้ำร้อนได้ใช้จับปลา) หรือ " กระดัง " และเอาเด็กวางลง หมอตำแยหรือตายายก็จะยกขึ้นแล้วกล่าวว่าลูกผีหรือลูกคน ในที่สุดจะจบด้วยว่าลูกคน ทั้งนี้เพื่อความสิริมงคลแก่เด็กคำกล่าวส่วนมากมักกล่าวว่า " สามวันลูกผี สี่วันลูกคน " หลังจากนั้นแม่จะอยู่ไฟรวม 7 วัน คำว่าไฟก็คือเชิงกรานขนาดใหญ่ที่มีถ่านไฟลุกอยู่ตลอดเวลา จุดประสงค์คือให้ร่างกายแม่อบอุ่น นอกจากนี้ยังต้องใช้ก้อนเส้าหมกไฟให้ร้อนแล้วรดน้ำเอาผ้าห่อ จากนั้นก็ใช้ตั้งบนหน้าห้องโดยให้ปลายจิ้มลงไปเพื่อให้หมดลูกเข้าที่ (เข้าอู่) ต้องทำเช่นนี้อยู่เรื่อยไปตลอดเวลาที่อยู่ไฟ ในระหว่างอยู่ไฟแม่จะต้องระมัดระวังเรื่องอาหารจะต้องไม่รับประทานของแสลงเป็นอันขาด เช่น จำปะตะ ขนุน ละมุด และปลาตะเพียนขาว เป็นต้น หลังจากนั้นก็จะเป็นเรื่องของการทำขวัญเด็กซึ่งเป็นประเพณีต่อเนื่องจากประเพณีการคลอด ประเพณีการเกิดของพुरुควนเครื่องเช่นที่กล่าวนี้ได้ปรับเปลี่ยนไปคือ สตรีพुरुควนเครื่องในปัจจุบันนิยมไปคลอดลูกที่สถานอนามัยหรือไม่ก็โรงพยาบาลชะฮวด ทั้งนี้เพราะการสาธารณสุขได้ขยายเข้าไปและการเดินทางไปมาสะดวกขึ้น

2.1.1.2 ประเพณีการบวช การบวชถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งของลูกผู้ชาย ผู้ชายพुरुควนเครื่องเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือเรียกว่า " ครบบวช " จะต้องบวชให้บิดามารดา ด้วยถือกันมาว่า การบวชเป็นการทดแทนบุญคุณผู้ให้กำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเชื่อว่าบิดามารดาจะได้านิสงส์มาก เมื่อสิ้นชีวิตแล้วจะได้เกาะผ้าเหลืองไปสวรรค์ และถ้าสิ้นชีวิตในขณะที่บุตรบวชก็จะมีสภาพที่ดีขึ้น ถ้าอยู่ในนรกก็จะพ้นจากนรก ด้วยเหตุผลที่เชื่อดังกล่าวทั้งบิดามารดาและบุตรจึงร่วมกันปฏิบัติประเพณีอย่างไม่บกพร่อง ในการบวชจะเริ่มตั้งแต่โกนหัวมุ่งขาวหม่นขาวเรียกว่านาค ก่อนโกนหัวเป็นนาคผู้บวชจะต้องเข้าไปอยู่ในวัดเพื่อศึกษาท่องบ่นบทบาลีที่จำเป็นต้องใช้ในการบวช ก่อนวันจะเข้าพิธีบวชที่บ้านของเจ้านาคจะมีการเลี้ยงแขกหรือที่ไปร่วมทำบุญบริจาคเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีบวช สมัยก่อนทำบุญด้วยข้าวสารโดยใส่หม้อหัวไปต่อมาทำบุญด้วยเงิน การปรับเปลี่ยนไปเช่นนี้ก็เพื่อความสะดวกนั่นเอง การจัดงานเลี้ยงผู้ไปทำบุญที่พुरुควนเครื่องถือว่าสำคัญมาก อาหารจะต้องดีและเพียงพอไม่ให้เป็นที่น่าตำหนิได้ งานบวชส่วนใหญ่จะ " แกงวัว " " แกงควาย " หรือ " แกงหมู " ถ้าแกงอย่างอื่นเจ้าภาพและแขกหรือที่ไปทำบุญจะรู้สึกร่วมกันว่าไม่สมภาคภูมิของงานสำคัญ กลางคืนจะมีการบันเทิงร้องรำทำเพลงเพื่อแสดงถึงความปลื้มใจที่ได้ร่วมบุญบวชนาค

รุ่งเช้าขบวนแห่นาคจากบ้านอันประกอบด้วยกลองยาวนำหน้าผ้าไตรและอัฐฐบริษารก็มุ่งไปสู่วัด การได้เข้าร่วมขบวนแห่นาคถือว่าเป็นบุญ ครั้นถึงวัดจะแห่นาครอบโบสถ์ 3 รอบ

แล้วจึงเข้าสู่ภายในโบสถ์เพื่อทำพิธีบวชเป็นพระต่อไป ตอนนาคเข้าโบสถ์แล้วอาจจะมีกัณเฑาะว์
 " กัณเฑาะว์ " (กัณเฑาะว์) ให้แก่ผู้ที่ไม่ทำบุญ (กัณเฑาะว์เป็นการเอาเงินเหรียญใส่ในทางกล้อย
 ที่ตัดเป็นท่อนสั้น ๆ หรือห่อกระดาษสีแล้วโยนออกไป) กัณเฑาะว์ถือว่าเป็นการให้ทานอย่างหนึ่ง
 นับเป็นกิจกรรมบุญที่สำคัญเช่นกัน ในการทำพิธีการบวชในโบสถ์นั้นจะใช้เวลานานพอสมควร
 กว่าเสร็จครบขั้นตอน เสร็จขั้นตอนก็จะ " ครองผ้า " คือห่มผ้ากาสาวพัสตร์ จากนั้นไปต้อง
 ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยตลอดระยะเวลาที่บวชอยู่ ประเพณีการบวชในพหุวัฒนธรรมยังปฏิบัติอยู่
 เช่นนี้จนปัจจุบัน

2.1.1.3 ประเพณีการแต่งงาน การแต่งงานเป็นการจัดระเบียบ

ทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ สนองความต้องการอยู่ร่วมกันของชายหญิง
 ที่มีความชอบพอรักใคร่กัน และที่สำคัญคือเป็นการสืบทอดชาติพันธุ์ของมนุษย์ การมีประเพณี
 การแต่งงานทำให้ไม่มีความวุ่นวายและไม่มีปัญหาในเรื่องการแสดงออกเกี่ยวกับความรักใคร่
 คู่แต่งงานส่วนมากอยู่รวมกันจนกระทั่งแก่เฒ่า ถ้ามีลูกด้วยกันลูกก็มีความอบอุ่นใจเติบโตขึ้นมาด้วยความ
 ความสมบูรณ์ และจะเป็นคนดีของสังคมต่อไป ประเพณีการแต่งงานที่พหุวัฒนธรรมมีขั้นตอน
 ตั้งแต่การไปทาบทามสู่ขอซึ่งภาษาถิ่นภาคใต้เรียกว่า " แยม " ฝ่ายที่ไปแยมคือฝ่ายผู้ชาย ผู้ที่
 ทำหน้าที่แยมจะต้องเป็นผู้ใหญ่ที่ได้รับความเชื่อถือของฝ่ายผู้หญิงและสังคม ถ้าฝ่ายหญิงไม่
 ชัดชั่งก็จะนัดหมายวันหมั้น ในการหมั้นส่วนใหญ่จะใช้แหวนสวมให้ฝ่ายผู้หญิงและอาจจะม
 เงินด้วย การหมั้นเป็นการประกาศให้สังคมรู้ว่าผู้หญิงที่รับหมั้นจะแต่งงานกับผู้ชายที่ไปหมั้น
 ดังนั้นผู้ชายอื่นจะต้องไม่ไปเกี่ยวข้องกับท่านองผู้สาว วิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการจัด
 ระเบียบทางสังคมในเรื่องของการแสดงออกทางเพศ ระยะเวลาที่หมั้นไว้นั้นจะยาวนานเท่าไร
 ย่อมขึ้นอยู่กับการตกลงของทั้งสองฝ่าย บางรายอาจจะหมั้นไว้นานเป็นปีทั้งนี้อาจจะมีเหตุผล
 ต่าง ๆ กันออกไป เช่น เพื่อศึกษากันให้ถ่องแท้ ฤกษ์แต่งงานไม่ดี และหาเงินทุนแต่งงานเป็นต้น
 ปัจจุบันการหมั้นในพหุวัฒนธรรมที่ปฏิบัติอยู่มักจะหมั้นไว้ไม่นาน และมีบางรายที่รวบขั้นตอนของ
 ประเพณีแต่งงานให้น้อยลง คือ ขึ้นสู่ขอหรือแยมพร้อมกับขันหมั้นหมายก็มี ในระหว่างหมั้นหมาย
 นั้นฝ่ายผู้ชายจะไปช่วยกิจการงานบ้านของฝ่ายผู้หญิง เพื่อแสดงให้เห็นผู้ใหญ่ฝ่ายผู้หญิงเห็นว่าเป็น
 ผู้มีความสามารถและมีน้ำใจ นอกจากนี้เป็นการศึกษานิสัยใจคอของกันและกันด้วย บางราย
 ฝ่ายชายอาจจะไปอยู่ร่วมกับครอบครัวของฝ่ายผู้หญิงแต่แยกที่หลับนอนต่างหาก ในช่วงนี้หากฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งไม่พอใจในพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งก็อาจจะมีการถอนหมั้นเกิดขึ้น ธรรมเนียมที่ปฏิบัติกัน
 ในการถอนหมั้นคือถ้าฝ่ายชายผิดฝ่ายหญิงจะริบสินสอดทองหมั้น ถ้าฝ่ายหญิงผิดจะต้องคืน
 สินสอดทองหมั้นให้ฝ่ายชาย หลังจากถอนหมั้นทั้งสองฝ่ายก็มีอิสระในการจะเลือกคู่ครองใหม่ได้

ในกรณีที่ไม่มีปัญหาอะไรในช่วงของการหมั้น เมื่อครบกำหนดของการหมั้นแล้วก็จะมีการจัดพิธีแต่งงาน ก่อนถึงวันทำพิธีแต่งงานจะมีการจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อมทั้งฝ่ายชาย และฝ่ายหญิง ฝ่ายชายต้องเตรียมขันหมากไว้ให้ถูกต้อง ฝ่ายหญิงจะเตรียมเกี่ยวกับอาหารการกิน สถานที่ทำพิธีและบุคคลทำพิธี ช่วงของการเตรียมพิธีการแต่งงานจะมีการเลี้ยงอาหารแก่ญาติ พี่น้องที่ไปช่วยงาน และแขกเหรื่อที่ไปก่อนวันแต่งงาน นอกจากนี้ก็จะจัดหาสิ่งบันเทิงต่าง ๆ มาสร้างบรรยากาศที่บ้านฝ่ายหญิงทั้งกลางวันและกลางคืน เช่น เปิดเครื่องขยายเสียงซึ่งมักจะเป็น เพลงและการแสดงพื้นบ้านประเภทหนังตะลุง มโนห์รา และเพลงบอก และการรำวงหรือเต้นรำ บัจจุบัน (ดิ้น) เป็นต้น อาหารที่จัดเลี้ยงมักจะเลี้ยงด้วย " แกงวัว แกงควาย " เพราะมีค่านิยมว่าเป็นงานสำคัญและเป็นการแสดงว่าเจ้าภาพมีสถานภาพทางสังคมด้วย ในวันแต่งงานจะมี ขบวนขันหมากของฝ่ายชาย (เจ้าบ่าว) ออกจากบ้านตามฤกษ์ที่ผู้มีความรู้ทางโหราศาสตร์ ดูให้ ขบวนขันหมากเจ้าบ่าวจะมีการร้องรำทำเพลงไปตลอดระยะทางจนถึงบ้านเจ้าสาวเมื่อถึง บริเวณบ้านก็มีการยิงปืนหรือจุดประทัดเพื่อเป็นสัญญาณบอกว่าขบวนขันหมากเจ้าบ่าวมาถึงแล้ว เมื่อฝ่ายเจ้าสาวรับรู้ก็จะมีการต้อนรับเจ้าบ่าวและผู้ไปกับขบวนขันหมาก ก่อนที่เจ้าบ่าว จะเข้าไปถึงสถานที่ทำพิธีก็ต้องผ่านประตูต่าง ๆ ของฝ่ายเจ้าสาว ประตูแต่ละประตูจะเอา สร้อยคอกันเอาไว้ ประตูต่าง ๆ มีชื่อเช่น ประตูเงิน ประตูทอง เป็นต้น เจ้าบ่าวจะเข้าประตู ได้ก็ต่อเมื่อได้จ่ายเงินหรือให้สิ่งของแก่ผู้คนที่ประตูจนเป็นที่พอใจเสียก่อน ประตูต่าง ๆ อาจจะมีตั้งแต่รั้วบ้านเป็นต้นไป นอกจากนี้ก่อนขึ้นบ้านจะมีลูกหลานฝ่ายเจ้าสาวคอยล้างเท้าหรือเช็ด รองเท้าให้เจ้าบ่าวด้วยและเจ้าบ่าวจะต้องจ่ายรางวัลให้ผู้ล้างหรือเช็ดเท้าอีกแห่งหนึ่ง เมื่อผ่าน ด้านต่าง ๆ หมดแล้วเจ้าบ่าวจึงจะได้เข้าไปในบริเวณพิธี ทั้งนี้จะต้องไปนั่งคอยเจ้าสาวเพราะ เจ้าสาวจะออกมาจากห้องเก็บตัวเมื่อถึงฤกษ์พิธีเท่านั้น ครั้นถึงฤกษ์พิธีก็จะมีผู้หญิงที่แต่งงาน แล้วและเป็นผู้ที่ประพาศิตนดีเป็นที่ยอมรับของสังคม จูงมือเจ้าสาวออกมาจากห้อง ถัดจากนี้จะเป็นพิธีการแต่งงานซึ่งมีทั้งพิธีสงฆ์และพราหมณ์รวมกันไป คือ การสวดมนต์และให้พรของภิกษุ การสวมมงกุฎ และรดน้ำสังข์ นอกจากนี้ยังมีการจัดที่สิบสองให้เจ้าบ่าวรับประทานโดยเจ้าสาว บิอนให้ สิ่งนี้เป็นข้อเตือนสติฝ่ายเจ้าสาวว่าจะต้องดูแลในเรื่องอาหารการกินอย่าให้บกพร่อง มีการไหว้และรับไหว้ของเจ้าบ่าวเจ้าสาวเพื่อเป็นการแสดงถึงการให้ความเคารพตอกันนั่นเอง เมื่อพิธีการเสร็จก็จะมีการเลี้ยงอาหารแขกเหรื่อที่ไปร่วมงาน เจ้าบ่าวเจ้าสาวก็จะเดินไปทำความ รู้จักและทำความเคารพแขกเหรื่อที่ไปอย่างทั่วถึง แขกเหรื่อจะให้ของที่มิเงินอยู่ข้างในแก่เจ้าบ่าว เจ้าสาวเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีแต่งงาน (ปัจจุบันมีการจัดเลี้ยงแขกเหรื่อในภัตตาคาร หรือโรงแรมกันบ้างในกรณีของผู้ที่ต้องการความสะดวกและหรูหรา) ครั้นเจ้าบ่าวเจ้าสาว

ทำความเข้าใจกับแขกหรือสิ้นสุดลง เจ้าบ่าวเจ้าสาวก็จะพักผ่อนและเตรียมตัวเพื่อเข้าหอ*ต่อไป ในตอนกลางคืน ในการส่งตัวเข้าหอในตอนกลางคืนนั้นผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจะเป็นผู้เข้าไป ดำเนินการตามขั้นตอน เริ่มต้นจาก พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่คู่สามีภรรยาที่เป็นผู้มีความประพฤติดี นอนเคียงบนที่นอนของเจ้าบ่าวเจ้าสาวก่อนแล้วให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวนอนคู่กัน ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าบ่าวเจ้าสาว ผู้ใหญ่จะสอนทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวในเรื่องต่าง ๆ จนกระทั่งครบตามขั้นตอนแล้วก็จะออกจากหอปล่อยให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวดำเนินการเกี่ยวกับประเพณีแต่งงานต่อไปตามลำดับ เป็นอันสิ้นสุดประเพณีการแต่งงานที่ชาวพุกวอนเคร่งปฏิบัติกันมา

2.1.1.4 ประเพณีการตาย การตายเป็นการสิ้นสุดของการแสดง พฤติกรรมของมนุษย์ แม้ว่าจะสิ้นลมหายใจแล้วก็ตามญาติพี่น้องที่อยู่ข้างหลังยังมีความอาลัยอาวรณ์ จึงได้จัดลำดับขั้นตอนปฏิบัติต่อผู้ตายในลักษณะต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงความรัก ความผูกพันของแต่ละคน

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นชาวพุกวอนเคร่งจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตายตามลำดับคือ อันดับแรก มีการอาบน้ำศพ การอาบน้ำศพที่ทำกันมานั้นจะเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพก่อนเพราะเชื่อว่าเป็น น้ำที่บริสุทธิ์กว่าน้ำใด ๆ ผู้ที่ร่วมอาบน้ำศพคือลูกหลาน และญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดเท่านั้น เมื่อชำระศพสะอาดแล้วก็จะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าชุดที่ผู้ตายชอบใส่บ่อย ๆ ในขณะที่มีชีวิตอยู่ การแต่งตัวให้ศพจะต่างจากผู้ที่มีชีวิตคือสวมเสื้อให้ด้านหน้าไปอยู่ด้านหลังหรือผมไปด้านหลังเสร็จแล้ว หักหัวเพื่อเป็นสัญญาณว่าชีวิตได้สิ้นสุดแล้ว ต่อจากนี้ก็เป็น การตราสังศพด้วยเส้นด้ายคือที่คอ มือทั้ง 2 ข้างและเท้าทั้ง 2 การตราสังศพเชื่อกันว่าจะทำให้วิญญาณหรือผีไม่ออกรังความ ผู้ที่มีชีวิตอยู่ แต่ผู้รู้กล่าวว่าเป็นปรีศนาบอกให้รู้ว่ามีบ่วงหรือห่วงอยู่ 3 อย่างคือ ลูก เมีย และทรัพย์สิน ปัจจุบันบางศพไม่มีการตราสังเพราะญาติพี่น้องไม่กลัววิญญาณหรือผีของผู้ตาย ต่อจากนี้ก็เอาศพใส่โลงซึ่งทำด้วยไม้แผ่นตอกตะปูต่อเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก้นโลงจะแคบกว่า ปากโลง คือด้านบนจะผายออก สมัยก่อนจะเอาไม้ไฟผ่าซีกถักร้อยกันวางที่ก้นโลงจำนวน 7 อัน เป็นปรีศนาธรรม บอกว่าคนต้องเวียนว่ายอยู่ในโสมสงสาร ต่อมาใช้ไม้ธรรมาดาทั้งข้าง ที่หัวท้ายโลงมีไม้รองให้สูงขึ้นเล็กน้อยวางศพให้หันศีรษะไปทิศตะวันตกตามความเชื่อที่มีมาแต่เดิม เกี่ยวกับพระพิฆเนศ เอาดอกไม้ธูปเทียนใส่มือศพในลักษณะพนมมือไหว้ เมื่อจัดวางศพเรียบร้อยแล้วก็ปิดฝาโลงให้สนิทในการรักษาสภาพศพนั้นเมื่อก่อนจะใช้วิธีการกอน้ำผึ้งเข้าไปทางปากศพ

* หอ หมายถึงห้องที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวอยู่ร่วมกันในคืนแต่งงาน

โดยให้ยอดอกกล้วยซึ่งเป็นหลอดยาว ๆ ใส่ในปากและภายในโลงก็ใส่น้ำแข็งด้วย ปัจจุบันนิยมใช้ยาฉีด การประกอบพิธีศพจะทำกันที่บ้านระยะเวลาจะนานกี่วันขึ้นอยู่กับลูกหลานญาติพี่น้องส่วนใหญ่จะไม่เกิน 7 วัน ในช่วงที่ตั้งศพบำเพ็ญกุศลนั้นจะมีการสวดพระอภิธรรมทุกคืน การสวดแต่ละรอบเรียกว่าเตียงหนึ่ง บางคืนอาจจะมีการสวดมากกว่าหนึ่งเตียงก็ได้ ในกรณีที่มีผู้ร่วมทำบุญอุทิศส่วนกุศลมาก

เมื่อครบกำหนดตั้งศพบำเพ็ญกุศลก็จะนำศพไปวัดเพื่อเผา ณ ฌาปนสถาน ในการเคลื่อนศพออกจากบ้านจะต้องให้โลงด้านเท้าผู้ตายออกก่อน ที่ประตูจะเอาไม้หรือวัสดุยาวทำเป็นกรอบประตูซ้อนประตูเดิมแล้วจึงเคลื่อนศพผ่านออกไป ประตูนี้เรียกว่า " ประตูผี " การทำเช่นนี้คงจะให้ความหมายว่าผู้ตายกับผู้มีชีวิตอยู่นั้นมีความแตกต่างกันแม้แต่เรื่องประตูเข้าออก บางท่านเชื่อว่าถ้าผีกลับบ้านก็จะเป็นปัญหากับผู้อยู่ในบ้านเพราะเข้าประตูผีต้องไม่พบคน เมื่อยกโลงศพออกจากบ้านแล้วจะใช้บ่วงเชือกใส่หัวท้ายโลงศพ เอาไม้กลมยาวที่แข็งแรงสอดเข้าไปในเชือกแล้วหาม การหามส่วนมากจะหามตามยาวแต่มีอยู่บ้างที่หามแบบขวางซึ่งต้องใช้ไม้คาน 2 อัน (การหามแบบขวางเหมาะกับสภาพทางเดินกว้าง ๆ) การเคลื่อนศพออกจากบ้านจะต้องมีพระภิกษุเดินนำหน้า 1 รูปเรียกว่าพระเบิกทาง พระจะถือตะเกียงดวงเล็กหรือเทียนด้วย นอกจากนี้จะมีผู้ถือเครื่องอัฐบริขารเดินตามหลังไป เช่น เสือ หมอน และจิวร เป็นต้น ปัจจุบันมีการเคลื่อนศพด้วยรถบ้าง ในกรณีที่มีถนนใช้การได้ เมื่อเคลื่อนศพถึงฌาปนสถานในวัดแล้วก็จะมีการสวดอภิธรรมบำเพ็ญกุศลและพระภิกษุแสดงพระธรรมเทศนา เสร็จจากสวดอภิธรรมก็จะเคลื่อนศพสู่เชิงตะกอนเพื่อเผา เมื่อก่อนเชิงตะกอนจะปักด้วยไม้สีมุม ต่อมามีการทำเชิงตะกอนเป็นอิฐถือปูน ปัจจุบันมีการสร้างเชิงตะกอนแบบมิดชิดใส่โลงศพเข้าไปในช่องโลงศพแล้วปิดฝา เมื่อก่อนเผาศพด้วยไม้พื้นดินขนาดใหญ่แต่เชิงตะกอนแบบใหม่เผาด้วยถ่าน ก่อนจุดไฟเผาศพบางรายมีการหว่านกำพริก (กัลปพฤกษ์) เพื่อทำบุญให้แก่ผู้ตายผู้จุดไฟเผาเป็นคนแรกคือพระภิกษุเบิกทางต่อจากนี้จึงจะเป็นญาติ ๆ และผู้ไปร่วมบำเพ็ญกุศล เวลาที่เผามักเป็นเวลาบ่าย

เมื่อเผาเสร็จเจ้าของบ้านจะต้องนิมนต์พระภิกษุไปสวดที่บ้าน ก่อนพระสวดจะมีการผั้นหญ้าคาเป็นเชือกยาวขึงไปรอบ ๆ บ้าน แต่ส่วนใหญ่จะใช้หญ้าคาไม่ยาวนักส่วนที่เหลือจะใช้สายด้ายต่อเวียนจนรอบบ้านเชือกกันไว้เพื่อไม่ให้วิญญาณผู้ตายและวิญญาณอื่น ๆ เข้าบ้าน ในขณะที่พระภิกษุสวดอยู่ก็จะมีกรตี่ผ้องเป็นระยะ ๆ เมื่อพระภิกษุสวดจบก็เป็นอันเสร็จพิธี การสวดบ้าน รุ่งเช้าญาติพี่น้องจะไปเก็บกระดูกเรียกว่า " ดับธาตุ " กระดูกส่วนหนึ่งจะเก็บใส่ผ้าขาวห่อกลับบ้านเพื่อเก็บไว้บูชาและทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายต่อไป การทำบุญกระดูกครั้งสำคัญคือช่วงการทำบุญประเพณีเดือนสิบหรือสารท

เป็นส่วนน้อย เช่น ประเพณีทำขวัญเด็ก และประเพณีออกปาก (ลงแขก) เป็นต้น ปัจจุบันมีวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ชาวพุกควนเคร็งปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีแล้วและคงเป็นประเพณีในที่สุด นั่นคือการรำโนราโรงครู (มโนห์ราโรงครู) การรำโนราโรงครูจัดกันที่วัดควนยาวเป็นประจำทุกปีเป็นเวลา 2 - 3 วัน ติดต่อกัน ในการปฏิบัตินั้นจะมีการไหว้แม่ศรีมาลาซึ่งถือกันว่าเป็นครูสำคัญของมโนห์รา นอกจากนี้ยังไหว้ขุนศรีธธา ตาพราน และครูมโนห์ราท่านอื่น ๆ ที่มโนห์ราและลูกหลานมโนห์รานั้นถือมีการสร้างศาลครูมโนห์รา นำเครื่องเซ่นสังเวยต่าง ๆ วางบูชาเช่น หัวหมู ไก่ เป็ด ผลไม้ และกล้วยฉ่ำ เป็นต้น ในการประเพณีมโนห์ราโรงครูของชาวพุกควนเคร็งนั้นมีการทำบุญทางพุทธศาสนาพร้อมไปด้วยคือการทำบุญก่อกองทราย และการทำบุญตักบาตร การปฏิบัติประเพณีมโนห์ราโรงครูทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่ชาวพุกควนเคร็งและยังเป็นการสร้างคุณงามความดีบำรุงพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่งด้วย

2.1.2 ประเพณีสังคัม ประเพณีที่บุคคลในสังคัมปฏิบัติร่วมกันและเกิดผลต่อผู้ปฏิบัติทุกคนนั้นมีดังนี้

2.1.2.1 ประเพณีทำบุญเดือน 3 ประเพณีนี้คือประเพณีทำบุญเนื่องในวันมาฆบูชาซึ่งถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนาเป็นวันที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ในวันดังกล่าวนี้ชาวพุกควนเคร็งจะทำอาหารหวานคาวไปถวายพระภิกษุสงฆ์และร่วมฟังเทศน์ฟังธรรม หลังจากนั้นก็มีกรเวียนเทียนเพื่อเป็นการบูชาและระลึกถึงพระพุทธเจ้า การปฏิบัติประเพณีนี้ทำให้ชาวพุกควนเคร็งมีความสุขและส่งผลต่อความสงบสุขของสังคัม ในวันนี้อาจจะไปร่วมทำบุญ " แห่ผ้าขึ้นธาตุ " ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารที่ตัวเมืองนครศรีธรรมราช " แห่ผ้าขึ้นธาตุ " คือการที่ชาวนครศรีธรรมราชและชาวใต้ร่วมกันเอาผ้าสีเหลืองผืนใหญ่แห่ไปรอบ ๆ เมืองแล้วนำไปห่มรอบ องค์พระบรมธาตุแทนผ้าผืนเก่า การได้เข้าร่วม " แห่ผ้าขึ้นธาตุ " นั้นเชื่อว่าจะได้บุญกุศลแรง

2.1.2.2 ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ไทยเป็นประเพณีที่ชาวพุกควนเคร็งปฏิบัติกันตลอดมา ประเพณีสงกรานต์ปฏิบัติกันในเดือน 5 หรือเดือน เมษายนวันสงกรานต์ตรงกับวันที่ 13 เมษายนของทุกปี ในช่วงสงกรานต์คือระหว่างวันที่ 12 - 13 - 14 เมษายนนั้นจะมีกิจกรรมต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น การทำบุญใส่บาตร การรื่นเริงรูปแบบต่าง ๆ (รำวงและเต้นสมัยใหม่) การทอกเพลงบอก การแสดงหนังตะลุง การเล่นสาดน้ำ และการรดน้ำดำหัวให้ผู้ใหญ่ เป็นต้น กิจกรรมเด่นของประเพณีน่าจะได้แก่การสาดน้ำและการรดน้ำดำหัวให้ผู้ใหญ่ ในช่วงนี้ลูกหลานชาวพุกควนเคร็งส่วนใหญ่ที่อยู่ไกล ๆ จะเดินทางกลับบ้านเพื่อร่วมกันปฏิบัติประเพณีโดยเฉพาะการได้รดน้ำดำหัวให้ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก

บ้านเพื่อร่วมกันปฏิบัติประเพณีโดยเฉพาะการได้รดน้ำดำหัวให้ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก การกระทำดังกล่าวนี้ถือเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อผู้มีพระคุณ นอกจากการรดน้ำดำหัวแล้วลูกหลานส่วนใหญ่จะซื้อเสื้อผ้าใหม่ ๆ ตลอดจนอาหารการกินที่มีคุณค่าไปให้แก่พ่อแม่และผู้มีพระคุณ ประเพณีสงกรานต์ที่ปฏิบัติร่วมกันนั้นก่อให้เกิดคุณค่าทั้งแก่บุคคลและสังคมอย่างมากคือก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความรักสามัคคี และเสริมสร้างจริยธรรมด้านต่าง ๆ ได้ดี ปัจจุบันนี้การสืบทอดประเพณีสงกรานต์ก็ยังคงดำเนินไปอย่างแข็งขัน อนึ่งเรื่องการปล่อยนกปล่อยปลาอย่างที่กล่าวกันในประเพณีสงกรานต์โดยทั่วไปคือการไปซื้อปลาและนกมาปล่อยนั้น ชาวพรวนเคร็งไม่ทำ แต่จะแสดงออกด้วยการไม่จับปลาฆ่าสัตว์ในช่วงสงกรานต์ และน่าจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องกว่าเพราะไม่เสริมส่งให้คนจับสัตว์มาขายให้กับผู้ที่ต้องการสร้างบุญด้วยการปล่อยนกปล่อยปลา

2.1.2.3 ประเพณีทำบุญเดือน 6 ประเพณีทำบุญเดือน 6 หรือ ประเพณีทำบุญเนื่องในวันวิสาขบูชา วันดังกล่าวนี้เป็นวันที่สำคัญวันหนึ่งของชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาเพราะเป็นที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 กิจกรรมประเพณีที่ชาวพรวนเคร็งปฏิบัติกันมาคือ การนำอาหารหวานคาวและผลไม้ไปถวายพระภิกษุ ไปวัดฟังพระธรรมเทศนา และเวียนเทียนตอนกลางคืน สิ่งที่ทำดังกล่าวนี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดีงามก่อให้เกิดความสุขใจสุขกายต่อผู้ทำกิจกรรมประเพณีนี้ อันเป็นผลต่อความสงบสุขในสังคมของพรวนเคร็งด้วย

2.1.2.4 ประเพณีทำบุญวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา ประเพณีนี้เป็นการทำบุญอันเนื่องมาจากพระพุทธศาสนาในช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เรียกว่าวัน "อาสาฬหบูชา" วันอาสาฬหบูชาเป็นวันสำคัญของพุทธศาสนิกชนเพราะเป็นวันที่ทำบุญร่วมกัน ช่วงนี้พระภิกษุต้องจำวัดอยู่ในวัดเดียวตั้งแต่แรม 1 ค่ำ ตลอดเวลา 3 เดือน เหตุที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เช่นนี้เพราะช่วงฤดูฝนเป็นช่วงที่มีสัตว์ชุกชุมและข้าวกล้าของชาวนากำลังออกต้นอ่อนงอกงาม หากพระภิกษุเดินทางจะเหยียบสัตว์เล็ก ๆ และข้าวกล้าของชาวนา การทรงบัญญัติไว้ก็เพื่อเป็นการป้องกันการทำบาปโดยไม่เจตนาของพระภิกษุ อีกทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วย ในวันดังกล่าวนี้ชาวพรวนเคร็งจะร่วมกันทำบุญใส่บาตร นำอาหารหวานคาวไปวัด ฟังพระธรรมเทศนา และเวียนเทียนตอนกลางคืน ในประเพณีนี้มีกิจกรรมสำคัญคือการร่วมกันทำเทียนพรรษาขนาดใหญ่ไปถวายวัดเพื่อพระภิกษุจะได้ใช้จุดให้แสงสว่างตลอดระยะเวลา 3 เดือน ที่จำพรรษาอยู่ และอีกอย่างหนึ่งคือการถวายผ้าอาบน้ำแด่พระภิกษุ การถวายผ้าอาบน้ำเพราะช่วงฤดูฝนแดดน้อยจำเป็นต้องใช้ผ้าอาบน้ำหลายผืนจะได้ผลดีเปลี่ยน

กิจกรรมประเพณีบุญที่ชาวพุกควนเคร็งปฏิบัติในช่วงนี้ก็เป็นสิ่งส่งเสริมให้เกิดสุขทั้งแก่ส่วนตนและส่วนรวมเช่นเดียวกับประเพณีที่กล่าวมาแล้ว

2.1.2.5 ประเพณีทำบุญเดือนสิบหรือทำบุญสารท ประเพณีนี้ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ และแรม 1 ค่ำเดือนสิบ ช่วงกลางเดือนหรือปลายเดือนกันยายนของทุกปี กิจกรรมประเพณีนี้ชาวพุกควนเคร็งเชื่อว่าบรรพชนที่ตายไปแล้วไปเกิดในสภาพต่าง ๆ เรียกว่า "เปรต" ดังนั้นจึงต้องมีการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้และยังมีความเชื่อว่าเป็นวันแรม 1 ค่ำนั้นเปรตบรรพชนจะได้รับการปลดปล่อยให้มาเยี่ยมลูกหลานบนโลกมนุษย์ ดังนั้นจึงต้องมีการทำอาหารต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงบรรพชนและเปรตอื่น ๆ ด้วยเหตุที่เชื่อดังกล่าวชาวพุกควนเคร็งจึงเตรียมทำขนมไว้เลี้ยงบรรพชนก่อนถึงวันทำบุญและวันเลี้ยงบรรพชนซึ่งเรียกว่า "วันชิงเปรต" ล่วงหน้าราว 2 สัปดาห์ ขนมที่ทำกันสืบทอดมาเป็นประเพณี เช่น ลา พอง เจาะหู สะบ้า และกระดุกไก่ เป็นต้น ขนมเหล่านี้มีประโยชน์ต่อเปรตบรรพชนทั้งสิ้น นอกจากจะได้กินแล้วยังใช้ประโยชน์ด้วยคือ ลาเป็นเสื้อผ้านุ่ม พองใช้ทำแพไปที่ต่าง ๆ ได้ เจาะหูใช้เป็นตุ้มหู และสะบ้าใช้เล่นสะบ้า ขนมที่สำคัญที่สุดของประเพณีคือ ขนมลา ขนมลาคำสั้นเล็ก ๆ ก็เพื่อให้เปรตปากเล็กเท่ารูเข็มกินได้ การทำขนมนี้มีขั้นตอนที่ซับซ้อนผู้ที่รู้และทำได้มีอยู่น้อยมาก การทำลาจะมีการรวมญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านกันในวัน "ทอดลา" เพื่อจะได้ช่วยเหลือกัน และจะได้พบปะกันด้วย การทอดลาจะทำก่อนถึงวันทำบุญและชิงเปรตประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ ปัจจุบันการทอดลาหรือทำลามีน้อยลงเพราะมีการทำลาจำหน่าย หากประชาชนซื้อลากันมากขึ้นและไม่นิยมทำเอง ต่อไปความรู้เกี่ยวกับขนมลาก็คงจะลดลงไป และรุ่นลูกรุ่นหลานอาจจะทำลาไม่เป็นเลยก็เป็นได้

ในการทำบุญเดือนสิบนั้นชาวพุกควนเคร็งจะจัด "หมุ่รับ" (สำหรับ) ซึ่งมีขนมพอง ลา สะบ้า เจาะหู และกระดุกไก่ไปวัด นอกจากนี้ก็เป็นข้าวปลาอาหารและผลไม้ สิ่งที่น่าไปวัดเพื่อถวายพระภิกษุสงฆ์นั้นถือว่าเป็นการทำบุญ และเชื่อว่าบุญจะไปถึงบรรพชนที่ตายไปแล้ว ในวันนี้จะมีการจัดที่ (สำหรับเล็ก ๆ) ไปตั้งตามที่ต่าง ๆ ด้วยคือ ที่ชิงเปรตที่นอกวัด สำหรับตั้งที่ชิงเปรตก็คือให้เปรตกิน ญาติพี่น้องที่ไปทำบุญจะนำสำหรับเล็กที่มีอาหารหวานคาว (บางที่มีเงินใส่ด้วย) บักอูบเทียนด้วยก็มีวางรวมกัน เมื่อพร้อมกันแล้วก็มีช่วงให้เปรตบรรพชนได้กินอาหาร หลังจากนั้นก็เป็นโอกาสของลูกหลานที่รายล้อมอยู่รอบ ๆ เข้าไปหยิบฉวยอาหารตามที่ต้องการ ผู้ที่มองไว้กว่าจะได้อาหารและสิ่งที่ต้องการมากกว่า สิ่งที่แสดงออกดังกล่าวนี้เรียกว่า "ชิงเปรต" ใครเข้าร่วม "ชิงเปรต" เชื่อกันว่าได้บุญ ดังนั้นผู้ใหญ่บางคนจึงเข้าร่วมชิงเปรตด้วย สำหรับอาหารที่ตั้งไว้นอกวัดก็เพื่อให้เปรตที่บุญน้อยหรืออ้อยเปลี้ยเสียขาเข้าไปในวัดไม่ได้นั่นเอง

สำหรับอาหารที่นำไปตั้งทั้งในวัดและนอกวัดจะมีการอธิษฐาน (ชาวพุกควนเคร็งเรียก กาศ) ให้เปรตบรรพชนของผู้วางสำหรับได้กินและขอให้อวยพรให้แก่ตนและครอบครัวมีความสุข การชิงเปรตจะมีขึ้นหลังจากการทำบุญเลี้ยงพระแล้วในช่วงเที่ยงหรืออัมพล

ในวันนี้พุทธศาสนิกชนบางคนจะนำกระดูกของบรรพชนไปวัดเพื่อบังสุกุลหรือทำบุญกระดูกด้วย การทำบุญด้วยวิธีนี้เชื่อว่าจะส่งผลดีต่อวิญญาณของบรรพชนเพราะเชื่อว่าพิธีกรรมทางศาสนาจะเป็นสื่อส่งบุญไปถึงได้ ผู้ที่ไม่มีกระดูกบรรพชนไปบังสุกุลก็ใช้วิธีเขียนชื่อสกุลของบรรพชนที่ตายแล้วใส่ลงใจภาชนะรวม ๆ กันแล้วตั้งไว้ใกล้กับที่ใส่กระดูกของผู้ที่นำไป

ประเพณีทำบุญเดือนสิบหรือทำบุญสารทนอกจากจะมีกิจกรรมบุญที่บ้านและวัดในท้องถิ่นตนเองแล้ว ชาวพุกควนเคร็งบางกลุ่มจะไปร่วมทำบุญที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารและเที่ยว " งานเดือนสิบ " ด้วย " งานเดือนสิบ " เป็นการจัดงานรื่นเริงของชาวนครศรีธรรมราช เมื่อถึงวาระประเพณีทำบุญเดือนสิบกำหนดจัดงานเป็นเวลา 10 วัน 10 คืน ภายในงานนอกจากจะมีมหรสพท้องถิ่น หนังตะลุง มโนห์รา เพลงบอก และอื่น ๆ แล้ว ยังมีมหรสพเพื่อความบันเทิงนานาชาติมีการแข่งขันกีฬา แข่งขันทางวิชาการได้กลอนสดและศิลปะ นอกจากนี้ยังมีร้านค้าจำหน่ายสินค้าจำนวนมาก ผู้ไปเที่ยวเลือกซื้อได้ตามต้องการ เมื่อก่อน " งานเดือนสิบ " จัดที่สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราชครั้ง 3 - 4 ปี มานี้ได้เปลี่ยนที่ไปจัดที่สวนนครินทร์บรมราชชนนี ที่ทุ่งท่าลาดใกล้ ๆ กับสนามกีฬาจังหวัด การไปเที่ยวงานเดือนสิบของชาวพุกควนเคร็งบางคนก็ไปเที่ยวเพียงคืนเดียวรุ่งเช้ากลับ แต่ผู้ที่ไปทำบุญและต้องการเที่ยวหลายคืนก็จะค้างคืนอยู่กับญาติพี่น้องในตัวเมือง การได้ไปสักการะพระบรมธาตุเจดีย์และเที่ยวงานเดือนสิบเนื่องในเทศกาลประเพณีเดือนสิบชาวพุกควนเคร็งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าใครมีโอกาสทำได้อถือว่าเป็นบุญและวาสนาของผู้คน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าความศักดิ์สิทธิ์ของพระบรมสารีริกธาตุจะช่วยให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต

2.1.2.6 ประเพณีออกพรรษาและลากพระ ประเพณีออกพรรษา

กับประเพณีลากพระเป็นประเพณีที่ต่อเนื่องกัน ลากพระจะถัดไปจากออกพรรษา 1 วัน วันออกพรรษาจะตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 การออกพรรษาเป็นการปฏิบัติของภิกษุสงฆ์ที่เข้าพรรษาครบ 3 เดือนแล้ว ในวันที่ชาวพุกควนเคร็งจะพร้อมใจกันนำอาหารไปวัดร่วมสวดมนต์ ไหว้พระและฟังพระธรรมเทศนา การทำบุญกุศลร่วมกันในโอกาสนี้จะทำให้ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านได้พบปะกัน เพราะพอถึงวันนี้ชาวพุกควนเคร็งจะไปรวมตัวกันที่วัดจำนวนมาก พฤติกรรมทางสังคมเช่นนี้ก่อให้เกิดผลดีแก่สังคมในทุก ๆ ด้าน วันรุ่งขึ้นเป็นวันลากพระ ชาวพุกควนเคร็งจะร่วมประเพณีด้วยการทำต้มและนำอาหารหวานคาวไปถวายพระภิกษุเรียกว่า

" ตักบาตรเทโว " ในวันนี้เชื่อว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากที่โปรดพุทธมารดาแล้วเสร็จ ดังนั้นจึงนำข้าวปลาอาหารต่าง ๆ ชนิดไปถวาย เนื่องจากมีพุทธศาสนิกชนจำนวนมากประสงค์ที่จะทำบุญเข้าไปถวายภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้าไม่ได้ จึงมีการทำตัมขึ้นเพื่อถวายด้วยการส่งรับต่อ ๆ กันไปจนถึงองค์พระพุทธเจ้า แต่บางคนบอกว่าโยนเข้าไป จะอย่างไรก็ตามถือว่าทำตัมขึ้นเพื่อเป็นการถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์นั่นเอง ตัมที่ทำนั้นทำโดยการเอาข้าวเหนียวหุงด้วยน้ำกะทิ (บางคนเรียกว่าผัดข้าวเหนียว) แต่ใช้น้ำกะทิไม่มากอย่างหุงข้าว เมื่อผัดจนน้ำกะทิแห้งข้าวเหนียวจะครึ่งสุกครึ่งดิบ เอาข้าวเหนียวที่ได้ไปห่อด้วยใบจากอ่อนเป็นรูปยาว ๆ และเชือกขนาดเล็ก (ส่วนมากใช้ใบลาน) พันรอบ ๆ จรดหัวท้ายให้แน่น ครั้นห่อหมดแล้วก็นำไปตัมจนกระทั่งสุก ตัมที่ทำบางแห่งทำเป็นรูปสามเหลี่ยมห่อด้วยใบกะพ้อ แต่ที่พุกควนครึ่งนิยมทำเป็นรูปยาว ๆ ห่อด้วยใบจากอ่อน นอกจากจะเอาตัมถวายพระและพระลูก (พระพุทธรูปที่ประดิษฐานที่เรือพระ) แล้วตัมยังเป็นสิ่งผูกสัมพันธ์กันในประเพณีนี้คือมีการให้แกกันและกันด้วย แม้ว่าแต่ละบ้านจะทำแล้วก็ตาม ในประเพณีออกพรรษาและลากพระจึงมีคำพูดว่า " ทำตัมลากพระ " แสดงว่าตัมเป็นขนมสัญลักษณ์ของประเพณีนี้

ในวันลากพระนั้นผู้ที่อยู่ใกล้วัดใดก็จะร่วมขบวนลากพระของเรือพระวัดนั้น เมื่อก่อนจะใช้เรือเป็นพาหนะในการลากพระแต่ปัจจุบันมีถนนเกิดขึ้นและลำคลองตื้นเขิน จึงทำให้การลากพระทางน้ำเปลี่ยนมาเป็นลากพระทางบกแต่ก็ยังคงคำว่า " เรือพระ " เอาไว้ ในเรือพระจะมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ 1 องค์ พระภิกษุนั่งด้านหน้า 1 รูป มีเครื่องดนตรีระนาด 2 ชิ้น คือ ตะโพนกับฆ้อง หรือระฆังเหล็กแผ่น เรือพระของแต่ละวัดจะมีการตกแต่งอย่างงดงาม ช่วงหลังมีการประกวดเรือพระชิงรางวัลกันด้วย ดังนั้นแต่ละปีจึงมีการระดมผู้ที่มีฝีมือทางศิลปะเข้าช่วยกันเพื่อศักดิ์ศรีและชื่อเสียงของวัดหมู่บ้านตน การดำเนินการในเรื่องนี้บางวัดทำล่วงหน้าร่วมครึ่งเดือน ในการลากพระผู้ที่เป็นลูกจะจับเชือกซึ่งผูกติดกับเรือพระขนาดยาวแล้วช่วยกันออกแรงลากไปพร้อม ๆ กัน เรือพระก็จะเคลื่อนไปสู่จุดหมาย ในขณะที่ลากไปก็ร้องเพลงทำนองสนุก ๆ ตามความนิยมของท้องถิ่น เมื่อก่อนจะมีสร้อยคำลากพระสั้น ๆ เช่น " อีสาลาพา เฮโล เฮโล " จะว่าซ้ำอย่างนี้ 2 - 3 ครั้ง โดยมีต้นเสียงนำ เมื่อจบสร้อยคำสั้น ๆ นี้ก็จะมีคำกลอนต่อเช่น " สวานันใสเสื่อสี่เหลี่ยมยุดเดี่ยวก่อนดำ ทำตัมลากพระริบมาไวไว " พอจบก็ตามด้วยสร้อยว่าอีสาลาพา เฮโลเฮโล ผู้ที่ไปร่วมลากพระใครจะว่ากลอนขึ้นมาก็ได้ บางทีก็มีการว่ากลอนโต้ตอบระหว่างชายหญิง ทำให้เกิดความสุขสนทนาและไม่เหนื่อย เรือพระจะถูกลากไปสู่ที่หมายตามที่ได้ตกลงกันได้ เมื่อเสร็จพิธีการก็จะลากเรือพระกลับวัดก็เป็นอันเสร็จสิ้นการลากพระ การลากพระเชื่อว่าจะทำให้ฝนตกหากปีไหนไม่ลากพระฝนจะไม่ตก และเกิดความแห้งแล้ง

ประเพณีการออกพรรษาและลากพระยังเป็นประเพณีที่ชาวพหุวัฒนธรรมปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ความเชื่อ (Belief) ความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ มีการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ และมีการสืบทอดสู่ชนรุ่นหลังต่อมา ความเชื่อบางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับยุคสมัยหรือไม่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ความเชื่อนั้นก็จะเสื่อมสูญไปในที่สุด ความเชื่อบางอย่างมีการสืบทอดการปฏิบัติและพัฒนาปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ความเชื่อบางอย่างเกิดขึ้นใหม่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจึงมีการปฏิบัติความเชื่อใหม่แพร่หลายออกไปตามลำดับ เสฐียร พันธงศรี กล่าวถึงความเชื่อว่า

ความเชื่อหรือศรัทธาของคนโบราณตามรูปที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดาสามัญนั้นเมื่อพิจารณาเหตุผลฐาน อันเป็นเหตุให้เกิดลัทธิศาสนาต่าง ๆ ที่วิวัฒนาการไปโดยลำดับ แล้วน่าจะมียุคดังต่อไปนี้

1. การรับยอมรับความศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ
2. ความเชื่ออำนาจลึกลับ
3. ความเชื่อมายาศาสตร์
4. ความเชื่อข้อห้าม
5. พิธีชำระให้บริสุทธิ์
6. ความเชื่อมชีวิตในทุกสิ่ง
7. การบูชาสัตว์ที่มีคุณลักษณะพิเศษ
8. การบูชาธาตุประจำโลก
9. การบูชาบรรพบุรุษ
10. การเชื่อเครื่องหมายและเครื่องราง
11. ความเชื่อเรื่องพิภพใต้ดิน¹

¹เสฐียร พันธงศรี. ศาสนาโบราณ. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2534) , หน้า 11 - 12.

ภิญโญ จิตต์ธรรม¹ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า

ความเชื่อเป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจมานานับพัน ๆ ปี และเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับที่จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้าย เมื่อมนุษย์กลัวอำนาจลึกลับก็กระทำการต่าง ๆ เพื่อมิให้ถูกลงโทษและเพื่อเอาใจอำนาจลึกลับนั้น จึงเกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้น ความเชื่อต่าง ๆ จะเสื่อมไปเมื่อความเจริญทางวิทยาศาสตร์มาถึงและพิสูจน์ความจริงให้เห็นได้ ความเชื่อจำแนกเป็น 6 ประเภทคือ

1. ความเชื่อเกิดจากความกลัว
2. ความเชื่อเกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสังเกตธรรมชาติ
3. ความเชื่อเกี่ยวกับยากกลางบ้าน
4. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์
5. ความเชื่อเกี่ยวกับโชคกลาง
6. ความเชื่อเกี่ยวกับยาม นิมิต

มณี พยอมยงค์² กล่าวถึงความเชื่อสรุปความได้ว่า

ความเชื่อเป็นการยึดถือของคนซึ่งเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่อาจรู้สาเหตุว่ามาจากอะไร จึงเกิดความรู้สึกยอมรับและเชื่อถือในอำนาจของสิ่งเหล่านั้น ความเชื่อของคนไทยในแต่ละถิ่นย่อมแตกต่างกันออกไป

ปัจจุบันยังมีกลุ่มชนที่ยังยึดติดอยู่กับความเชื่อบางประการที่อยู่นอกเหนือหลักการเหตุผล ความเชื่อดังกล่าวนี้ได้แก่

¹ ภิญโญ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. (สงขลา : โรงพิมพ์มิ่งมงคลการพิมพ์, 2522), หน้า 1 - 7.

² มณี พยอมยงค์. วัฒนธรรมล้านนาไทย. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529), หน้า 178-193.

1. ความเชื่อในเรื่องโชค ลาง ฤกษ์
2. ความเชื่อเรื่องทำนายฝัน
3. ความเชื่อในสิ่งเวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติ
4. ความเชื่อเรื่องสุขภาพและสวัสดิภาพ
5. ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจและวิญญาณ
6. ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะบุคคล
7. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์
8. ความเชื่อเรื่องคาถาอาคมและเวทมนต์
9. ความเชื่อเรื่องยากกลางบ้าน
10. ความเชื่อเกี่ยวกับฤดูกาล
11. ความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้
12. ความเชื่อและประเพณีการนับถือผี

แสง จันทร์งาม กล่าวถึงความเชื่อแยกเป็นประเภทไว้ว่า

ความเชื่อเป็นกิจกรรมหรือพฤติกรรมทางจิตที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนเราสามารถแยกความเชื่อออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายอย่างดังต่อไปนี้

1. ปสาทศรัทธา (faith) เป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยอารมณ์ เช่น ความรักหรือความกลัว ประกอบด้วยความเชื่อถือไว้วางใจ ความจงรักภักดี บางทีอาจจะถึงขั้นหลงใหลมั่นใจและมักเป็นความเชื่อแบบอัตวิสัย (Subjective) คือเป็นความเชื่อของผู้เชื่อ

2. ความเชื่อชนิดศรัทธา (belief) หมายถึงการยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยมีพยานหลักฐานสนับสนุนอยู่บ้างมีเหตุผลอยู่บ้าง เนื่องจากมีเหตุผลมากขึ้น อารมณ์ย่อมมาจะลดน้อยลงมีความเป็นอัตวิสัยน้อยลง

3. ความรู้ (Knowledge) หมายถึงการยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีอยู่จริงเพราะ

ได้รับสัมผัสกับสิ่งนั้นโดยตรง มีประสบการณ์ตรง มีหลักฐานพยานเต็มที่¹

ความเชื่อเป็นสิ่งที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามความรู้สึกนึกคิดของยุคสมัยดังที่พระยาอนุมานราชธน กล่าวเอาไว้เกี่ยวกับความเชื่อของชาวไทยว่า

ความเชื่อถือของชนชาติไทยแต่ดั้งเดิมก็ไม่ต่างกับชนชาติอื่น ๆ คือมีความเชื่อสิ่งปรกติมองไม่เห็นตัวแต่ถือหรือเข้าใจว่ามีฤทธิ์หรืออำนาจอยู่เหนือคนอาจบันดาลให้ดีหรือร้าย หรือให้คุณให้โทษได้ ความเชื่อถืออย่างนี้เรียกว่าลัทธิผีสังเวทดา (Animism) อันเป็นคติศาสนาแต่ดั้งเดิมของมนุษย์ ก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นคติศานาอันประณีตขึ้นในปัจจุบัน²

สีบพงศ์ ธรรมชาติ กล่าวถึงความเชื่อว่า

ความเชื่อ (belief) เป็นความรู้สึกเชื่อมั่น เชื่อถือ ศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะบันดาลให้เกิดสุขหรือทุกข์ได้ หากกระทำหรือปฏิบัติต่อความเชื่อในทางที่ถูกที่ควร ความสุขก็จะเกิดตามมา หากกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือละเลยความทุกข์ร้อนอาจเกิดขึ้นได้ การเช่นสำรวจบูชาหรือกระทำใด ๆ ที่จะให้อำนาจเร้นลับที่แฝงอยู่ในแต่ละความเชื่อเกิดความพึงพอใจจึงเกิดขึ้น ความเชื่อที่มนุษย์ปฏิบัติเช่นนี้มักเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เทวดา ภูตผี และวิญญาณ เป็นต้น³

¹ แสง จันทรงาม. ศาสนศาสตร์. (2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531). หน้า 96.

² พระยาอนุมานราชธน. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506) , หน้า 195.

³ สีบพงศ์ ธรรมชาติ. * ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิศาสนา ใน ในชีวิตไทยชุดสมบัติ ตายาย. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537) , หน้า 170.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์¹ ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อของชาวภาคใต้สรุปได้ว่า ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของชาวบ้านกลุ่มนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง และความเชื่อมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ความเชื่อของชาวไทยภาคใต้จำแนกตามมูลฐานที่เกิดขึ้นได้ 4 ประเภท คือ 1. ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิศาสนา 2. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ 3. ความเชื่อเกี่ยวกับจริยวัตร 4. ความเชื่อเกี่ยวกับยากกลางบ้านและการบำบัดเป่ารักษาไข้

ความเชื่อของชาวพวควนเคร็งมีดังต่อไปนี้

2.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือสิ่งธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติเป็นสิ่งที่เชื่อกันว่ามีแต่มนุษย์ไม่สามารถจะมองเห็นได้ และเชื่อว่าเป็นสิ่งที่บันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ต่อโลกและมนุษย์ อำนาจจากสิ่งเหนือธรรมชาติมีอิทธิพลต่อจิตใจของมนุษย์และส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้มีความเชื่อนั้น ๆ ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติของชาวพวควนเคร็งได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผีसाงเทวดา (Animism) ความเชื่อดังกล่าวนี้นับทั้งในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral literature)

การปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ได้ชัดเจนคือความเชื่อเกี่ยวกับพระภูมิเจ้าที่ ความเชื่อนี้ทำให้มีการสร้างศาลพระภูมิไว้ในบริเวณบ้าน เพื่อให้พระภูมิที่มีที่อยู่ บ้านใดมีศาลพระภูมิ สมาชิกในบ้านจะกราบไหว้และเซ่นสรวงบูชาขอให้พระภูมิบันดาลสิ่งที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้นในบ้าน เช่น ขอให้มีความสุขความปลอดภัย ขอให้มีความเจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในอาชีพและขอให้โชคดีถูกตลอดเตอรีหรือถูกหวย เป็นต้น กล่าวกันว่าบ้านไหนพระภูมิดีและเซ่นสรวงบูชาถูกต้องเจ้าของบ้านจะโชคดีอยู่เรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการเสี่ยงโชคประเภทตลอดเตอรีหรือหวย บางท่านกล่าวว่าเจ้าของบ้านคนใดคนหนึ่งจะเห็นพระภูมิเจ้าที่เพื่อบอกให้รู้ว่าสถานที่สร้างบ้านนั้นมีพระภูมิเจ้าที่ที่อยู่ บางบ้านที่ยังไม่ได้สร้างศาลพระภูมิก็จะสร้างศาลพระภูมิขึ้นมาเพื่อให้พระภูมิเจ้าที่มีที่อยู่ บ้านที่ไม่มีศาลพระภูมิมิใช่ว่าจะไม่มี ความเชื่อในเรื่องนี้มี ความเชื่อเช่นกัน แต่ยังไม่ได้สร้างศาล มักจะคอยให้พระภูมิเจ้าที่บันดาลสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นเสียก่อนจึง

¹ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "ความเชื่อเกี่ยวกับจริยวัตรของชาวใต้". ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 2 (กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529) หน้า 472 - 474.

จะสร้าง ส่วนใหญ่มักจะถือเอาการถูกลอตเตอร์หรือถูกหวยเป็นเกณฑ์ ในการสร้างศาลพระภูมิ จะเชิญหมอหรือผู้มีความรู้ทางไสยศาสตร์เป็นผู้กำหนดที่สร้างเพื่อความถูกต้องตามประเพณี นิยมและความเป็นสิริมงคล เมื่อก่อนตัวศาล (บ้านจำลองขนาดเล็กลักษณะคล้ายโบสถ์วัด) มักจะทำกันเองทำด้วยไม้ ปัจจุบันมีผู้ทำจำหน่ายเป็นศาลทำด้วยซีเมนต์ ในวันยกศาลหมอหรือผู้รู้ทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์จะกำหนดวันให้ ในวันดังกล่าวจะมีการทำพิธีกรรมตามที่เคยปฏิบัติกันมา เช่น หมอจ่ายเวทมนต์อัญเชิญพระภูมิให้ประทับในศาล และเช่นสรวยด้วยอาหารหวานคาว เป็นต้น การทำพิธีดังกล่าวเจ้าของบ้านจะต้องอยู่ในบริเวณพิธีจนกระทั่งจบ

ความเชื่อเกี่ยวกับผีของชาวพุกควนเคร็งนอกจากนี้ก็มีความเชื่อเกี่ยวกับผีบ้านผีเรือน กล่าวกันว่าผีเหล่านี้เป็นผีที่จะคอยคุ้มครองป้องกันผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านเรือนนั้น ๆ ให้มีความปลอดภัย โดยเฉพาะจะไม่ยอมให้ผีจากภายนอกเข้าไปทำอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในบ้านเรือน นอกจากนี้ผีบ้านผีเรือนยังจะนำโชคลาภต่าง ๆ มาให้ด้วย ผีกระ (ผีกระสือ) ชาวพุกควนเคร็ง ออกเสียงยาวว่า " ผีกล้า " เป็นผีที่เชื่อกันว่ามี ผีพวกนี้กินสิ่งสกปรก เช่น เลือด สิ่งเหม็นคาว และสิ่งของดิบ เป็นต้น ผีกระจะออกหากินตอนกลางคืนจะไปเฉพาะหัวและตับไต ไล่ฟุง เท่านั้น ส่วนตัวจะอยู่ที่บ้าน ด้วยเหตุนี้เมื่อมีเด็กเกิดใหม่จะต้องระวังเด็กเป็นพิเศษเพราะเกรงว่าผีกระจะดูดเลือดทำให้เด็กเสียชีวิต ผีกระเชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดกันได้ ผู้ที่เป็น " กระ " เมื่ออายุมากจะไม่ตายถ้าไม่มีผู้รับเป็น " กระ " ต่อ ผีโดยทั่วไปที่มาจากผู้ที่ล้มตายไปแล้วก็เป็นผีอีกพวกหนึ่งที่ยังเชื่อกันว่ามี บ้างก็กล่าวว่าเคยเห็นมีคนตายไปแล้ว แสดงว่าความเชื่อในเรื่องผียังมีอยู่ในชาวพุกควนเคร็ง ความเชื่อในเรื่องนี้ที่เห็นได้ชัดคือ การทำบุญเดือนสิบ ในการทำบุญเดือนสิบนั้นสาระสำคัญคือต้องการทำบุญและทำอาหารให้แก่เปรตบรรพชน ดังนั้นจึงมีการนำอาหารหวานคาวไปถวายภิกษุและจัดหมรับและที่ใส่อาหารไปวางไว้ที่ชิงเปรตในวัด อีกทั้งนอกบริเวณวัดเพื่อให้เปรตได้กินอาหาร ด้วยความเชื่อนี้ทำให้ประเพณีเดือนสิบคงสืบทอดมาจนปัจจุบันนี้ เพราะถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว

ในวรรณกรรมมุขปาฐะหลายเรื่องของชาวพุกควนเคร็งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องผี ดังวรรณกรรมมุขปาฐะที่ กลิ่น ทองกลับ เล่าไว้ดังต่อไปนี้

ผีบอกเล่าประวัติตำบล

ในราวปลายปี พ.ศ. 2487 ขณะนั้นข้าพเจ้า (ผู้เขียน) ได้เป็นครูน้อยอยู่ที่ ร.ร. วัดควนเคร็ง มีนายเจริญ แก้วทอง เป็นครูใหญ่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเตรียมถึงชั้น ป. 4 ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้สอนในชั้น ป. 2 , ป. 3 ส่วนครูใหญ่สอน

ป. 1 , ป. 4 ส่วนชั้นเตรียมชั้นปล่อยให้ลอยตัวใครว่างเข้าสอน ถ้าไม่มีใครว่างก็จะมอบให้นักเรียนชั้น ป. 4 เข้าช่วยสอนแทนทั้งโรงเรียนมีนักเรียนทั้งหมด 76 คน ในชั้น ป. 2 ซึ่งข้าพเจ้ารับผิดชอบ ปรากฏว่าเด็กชายช้วน พรหมพิทักษ์ ได้ขาดโรงเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุไปหลายวัน ข้าพเจ้าได้พยายามสอบถามเด็กคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงว่า ด.ช. ช้วน หายไปไหนก็ไม่มีใครทราบเลย วันสอบไล่ก็ใกล้เข้ามาทุกที พอถึงวันศุกร์ตอนบ่ายเลิกเรียนแล้ว ข้าพเจ้าได้เดินทางไปยังบ้านของ ด.ช. ช้วน ซึ่งอยู่ที่บ้านหัวควนครึ่ง ห่างจาก ร.ร. ประมาณ 2 ก.ม. ครึ่ง เมื่อไปถึงก็พบกับ นายหนูนาก พรหมพิทักษ์ พ่อของ ด.ช. ช้วน ข้าพเจ้าได้ทราบจากคำบอกเล่าของ นายหนูนากว่า ด.ช. ช้วน ป่วยหนักนอนอยู่บนบ้าน ข้าพเจ้าอยากจะรู้ว่าป่วยอย่างไร จึงขอขึ้นไปดู ก็ปรากฏว่าบนบ้านนั้นมีคนนั่งล้อมกันอยู่ 4 - 5 คน มีหม้อเปลา 1 ลูก หม้อน้ำมนต์ มีไม้หวาย ด้ายสายสิญจ์และเครื่องเซ่น ตั้งวางอยู่ระหว่างที่ด.ช. ช้วน กับนายหน่วย เงินจันทร์ หมอผู้ขึ้นชื่อในเรื่องจับผี ข้าพเจ้าเห็นเหตุการณ์อย่างนั้น ก็เข้าใจในทันทีว่า เขาจะทำพิธีจับผีกัน ซึ่งอยู่ในร่างของคนไข้ เพราะหมอหน่วยผู้นี้ นอกจากจะมีชื่อเสียงด้านต้มยาสมุนไพรแล้วแกยังมีชื่อเสียงเลื่องลือด้านจับผีร้ายด้วย ข้าพเจ้ามีความสนใจมิได้พูดอะไรให้ไปรบกวนสมาธิของหมอ เพียงแต่นั่งพิจารณาดู คนไข้เห็นว่ามีมือทั้ง 2 ข้าง ตั้งแต่หัวบ่าลงมาถึงข้อมือ มีแผลเป็นจุดจ้ำ ๆ เปื่อยเน่ามีน้ำเหลืองไหลเยิ้ม คนป่วยผอมมากจนจำหน้าแทบไม่ได้ แต่ยังคงนั่งดูอาการเจ็บของคนป่วยที่ทราบ ในเวลากลางคืนจะเจ็บปวดที่แผลมากเหมือนมีตัวอะไรเข้าไปกัดกินอยู่คนป่วยไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลย แต่ในเวลากลางวันจะไม่มีอาการเจ็บปวดเลย ในขณะที่คนไข้กำลังนั่งดูหมอทำพิธี นั่งจ้องตาเขม็งที่เดียว ภายในดวงหน้าซ่อนยิ้ม เหมือนไม่สนใจอะไรเลยไม่มีการสะดุ้งกลัวแม้แต่น้อย

ข้างฝ่ายหมอหน่วย เมื่อจัดวางของเซ่นไหว้วิญญานครูบาอาจารย์และลงเลขยันต์ กันหม้อเสร็จแล้ว ก็เริ่มโอมอ่านคาถาเรียกผี ว่าไปได้ไม่ถึงครึ่งคนไขยกมือขึ้นห้าม แล้วบอกให้หมอหยุดแล้วกล่าวว่าคาถาของมึงบพนี้มันใช้สำหรับขับไล่ผีชั้นต่ำ ๆ เท่านั้นสำหรับผีใหญ่อย่างคุณครู จะใช้คาถาอย่างอื่น ตอนนั้นหมอหน่วยชักจะหน้าตึง ๆ ขึ้นมาแล้วเพราะแกดื่มของเซ่นที่เหลือจากครูเข้าไปหลายที แกก็เลยถามผีว่า มึงเก่งลองบอกมาซิ ด.ช. ช้วน ยกมือประนมขึ้นเหนือศีรษะ แล้วก็ว่าคาถาไล่ผีให้ หมอหน่วยฟังถึง 3 บท แล้วถามหมอว่าเท่านี้มึงพอจะเชื่อหรือยังหมอหน่วยชักจะลึกลับใจ หยุดคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วยกมือขึ้นไหว้ผู้ป่วยอย่างนอบน้อม แล้วพูดด้วย

ถ้อยคำที่อ่อนหวานว่า แล้วท่านเป็นใครล่ะ ด.ช. ช้วนตอบทันทีว่า กูคือเพชรแก้ว หมอหน่วยทำท่าสงสัยแล้วถามว่าเพชรแก้วไหนล่ะ ด.ช. ช้วนได้อธิบายให้ฟังว่ากูมี 3 คนพี่น้อง น้องชายกูชื่อ เพชรลอย น้องสาวกูชื่อ นางห้อง และญาติผู้ใหญ่อีก คนหนึ่งชื่อว่า จอมเฒ่า ได้นำเรือสำเภาบรทุกสิ่งของ เพื่อจะไปร่วมบูชาพระบรมมหาราชูที่เมืองนครศรีธรรมราช แต่บุญพวกกูมีน้อย ไปไม่ทันจะถึงเรือมาโดนพายุแตกและล่มลง ห่างจากที่นี้ประมาณ 50 เส้น น้องสาวกูจมน้ำตายติดอยู่กับเรือ สถานที่ที่เรือกูแตกจมลงชาวบ้านจึงเรียกสถานที่นั้นว่า อ่าวนางห้องหมอหน่วยได้ฟังดังนั้นก็ชักจะเชื่อถือ เพราะในพรูที่อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงไปทางใต้ดินหนอย เป็นสถานที่ที่เรียกกันว่าอ่าวนางห้องจริง ชาวบ้านที่เคยไปหาปลาหาผึ้ง หรือไปทำธุระอย่างอื่นที่ในทุ่งนี้ในสมัยก่อนถ้าต้องการจะได้ของที่เราไปหาตามความตั้งใจแล้ว ก่อนลงมือจะต้องทำพิธีเช่นไหว้ เจ้าแม่ นางห้องเสียก่อน และผู้กระทำพิธีก็จะพบกับความสำเร็จมากต่อมากแล้วด้วย ซึ่งบัดนี้ก็ยังมีคนเชื่อถือกันอยู่ แต่พื้นที่ที่ว่า เป็นทะเลนั้นกลายเป็นพรูไปเสียแล้ว ผีเพชรแก้วเล่าต่อว่า ส่วนตัวกูกับน้องชายคือ เพชรลอยนั้น พอเรือแตกต่างคนต่างก็ตกใจ คิดว่าเครื่องชูชีพได้คนละอันว่ายนน้ำลอย ขึ้นฝั่งที่เกาะนี้พอมาถึงก็พบว่าบนเกาะนี้มีต้นไม้ใหญ่อยู่เพียงต้นเดียวคือต้นหาดนั่นเอง กูกับน้องได้อาศัยอยู่ที่ต้นไม้ต้นนี้เป็นเวลาช้านาน และบนเกาะนี้ยังไม่มีคนอาศัยอยู่เลย ต่อมาไม้หาดต้นนี้ถูกพายุพัดล้ม ตกลงไปในทะเลทางทิศตะวันตกแล้วต้นไม้ลอยน้ำไปเกยตื้นที่ระหว่างบ้านดอนตาสังข์กับบ้านไสถิ่น จึงทำให้ที่ตรงนั้นเรียกชื่อว่าบ้าน - ขอนหาดอยู่จนกระทั่งทราบทุกวันนี้ ส่วนญาติผู้ใหญ่ของกูคือจอมเฒ่าอาศัยไม้กระดาน ที่เป็นปากประตูที่ขาดลอยออกมาจากเรือ เกาะลอยทะเลคลื่นสาดซัดผ่านหัวควนครึ่ง ไปติดอยู่ที่บ้านควนขอผี ซึ่งยังมีศาลเจ้าอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ มึงพอจะทราบหรือไม่ ละฮ้ายหมอหน่วย ผมทราบครับหมอหน่วยตอบ และพูดต่อไปว่าเมื่อท่านเป็นคนดีมีจิตใจเป็นกุศล จะไปไหว้พระบรมธาตุ แล้วทำไมมาสร้างเวรกรรมก่อกินเด็กจนผมจวนจะตายอยู่แล้ว จะออกแล้วกลับไปอยู่ที่เดิมให้เด็กคนนี้ได้หายป่วยจะได้ไปโรงเรียนเล่าเรียนหนังสือแล้วบวชเรียนในพระพุทธศาสนา ตรวจน้ำแผ่ส่วนบุญกุศลโปรดสัตว์ ท่านก็พลอยจะได้บุญกุศลด้วยจะมีดีหรือ

กูออกก็ได้ แต่พ่อของเด็กคนนี้จะต้องให้สัญญากับกูว่า จะหยุดไม่ไปทำลายที่อยู่อาศัยของกู รวมทั้งจะไม่จุดไฟเผา ที่ที่มันทำลายแผ้วถางไว้รู้ไว้ด้วยว่า ตายกับตายเท่านั้น ผีเพชรแก้วพูด

หมอหน่วยได้เรียกนายหนุมาน พ่อของเด็กชายช้วน เข้ามานั่งอยู่ต่อหน้าคนป่วย แล้วพูดตามหมอหน่วยคล้าย ๆ กับขอสัญญาว่า จะไม่ทำลายถากถางป่าบริเวณนั้น อีกเป็นอันขาดปรากฏว่ามีเพชรแก้วพอใจมาก แล้วพูดเป็นนัย ๆ ว่า สมบัติในเรื่องของ พวกภูมีย่อมมากมาย พวกเราจะมอบให้กับคนที่ดีและมีจิตใจเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่เรื่องนี้เราจะต้องปรึกษาหารือกับน้องชายและน้องสาวเสียก่อน แล้วทันใดนั้น ด.ช. ช้วน ได้ล้มพับลงนอนแผ่หมดสติไป ข้าพเจ้าและคนที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ชยับ จะเข้าไปทำการช่วยเหลือ แต่หมอหน่วยยกมือห้ามไว้และพูดว่าไม่ต้องทำไปแล้ว เดี่ยวเด็กจะฟื้นขึ้นมาเอง แต่ต่อมาประมาณ 1 สัปดาห์กว่า ๆ เด็กชายช้วน พรหมพิทักษ์ หายเป็นปรกติ ได้กลับมาเรียนหนังสือในโรงเรียนตามเดิม จนกระทั่ง จบชั้นป. 4 และเมื่อมีอายุครบที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุก็ได้ปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้ทุกประการ

การที่เด็กฟื้นจากไข้อย่างรวดเร็วเหมือนกับปาฏิหาริย์ การสนทนา ได้ตอบระหว่างหมอกับผีครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าเป็นความจริงทุกประการ คนที่มี วัย 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนั้นทุกคนยังคงจำเหตุการณ์ครั้งนั้นได้อย่าง แม่นยำ

ในตอนนั้นข้าพเจ้าสนใจ สถานที่ที่นายหนุมาน พรหมพิทักษ์ ขึ้นไปแผ้วถาง จึงได้สอบถามคนเฒ่าคนแก่พร้อมทั้งพระสมุห์ดั่ง เขมธมโม เจ้าอาวาสวัดควนเค็ง ว่าสถานที่นั้นอยู่ตรงไหนกันแน่ ได้รับคำบอกเล่าว่า ตรงนั้นเป็นเตราะคือร่องทางที่มี น้ำไหลลงจากภูเขาสูงที่ต่ำไหลอยู่นาน ๆ น้ำเซาะดินและหิน ทำให้เกิดเป็นร่องทางลึก ชาวบ้านเรียกว่าในเตราะ และในเตราะนี้ถือว่าเป็นทางเดินของผีใครจะปลุกเรื้อน ทับลงบนบริเวณนี้ไม่ได้ แม้แต่วางไม้ขวางไว้ก็ไม่ได้เช่นกันผู้กระทำจะต้องได้รับเคราะห์กรรมมีอันต้องเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเป็นไปในทางที่ไม่ดีต่าง ๆ นานา ต่อเมื่อนึกขึ้นได้ ไปทำการแก้ไขจัดการสิ่งเหล่านี้ออกไปเสีย อาการที่ป่วยก็จะหายไปทันที ทำให้เป็นที่ ยำเกรงของคนรุ่นหลังสืบต่อกันมา แต่เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยจะมีคนพูดถึงกันเสียแล้ว

ต่อมาข้าพเจ้ามีโอกาสร่วมกับครูใหญ่ พระสมุห์ดั่งและชาวบ้านผู้ปกครอง นักเรียนหลายคน ได้ขึ้นไปตัดไม้เพื่อจะเอามาสร้างโรงธรรมศาลาที่ในวัดและก็ได้ เดินหาไม้ไปใกล้กับบริเวณนั้น พระสมุห์ดั่งได้ชี้สถานที่นั้นให้เราดูด้วยกันพบว่า พื้นที่เป็นป่าโปร่ง เดินดูได้อย่างสบาย ณ ที่นั้นมีต้นไม้ขนาดกลางต้นไม้ขนาดกลาง ต้นหนึ่ง มีพุ่มเขียวชะอุ่ม รอบ ๆ โคนต้นไม้โล่ง แต่ไม้ต้นนี้มีได้อยู่บนนาเขา

แต่งออกอยู่ที่ไหนเขาต้านตะวันออกมีทางน้ำไหลเขาะเป็นร่องลึก จากยอดของภูเขา ผ่านมาทางด้านเหนือของต้นไม้ แล้วทางน้ำนี้วกวนไปทางตีนเขาด้านที่ต่ำกว่าไปลงพรุ ทางทิศตะวันออก ตรงกับอ่าวนางห้องพอดี ไม้ต้นนี้ข้าพเจ้าได้พิจารณาการอยู่นาน ก็ยังดูไม่ออกว่าเป็นต้นอะไร จึงถามพวกที่มาด้วยว่าต้นอะไรเขาบอกว่าเป็นไม้หลุมพอ ข้าพเจ้ามองแล้วมองอีก ตั้งแต่รากถึงยอดก็ไม่น่าจะเป็นไม้หลุมพอ จนต้องเอาขวาน ถากที่รากดูจึงแน่ใจว่าไม้หลุมพอ ชาวบ้านบอกว่าไม้ต้นนี้ ทางวัดควาได้นำคนมาทำ ร้างร้านที่โคน ผู้ร่วมงานล้มป่วยมักกลับไปเสียชีวิตที่บ้านแต่ปัจจุบันนี้ไม้ต้นนี้ไม่มีแล้ว ทราบว่าวัดทะเลน้อยได้นำคนมาโค่นจนล้มแต่นำไม้กลับไปไม่ได้ เพราะผู้โค่นได้เสียชีวิตลงเสียก่อน ต่อมาตอนหลัง ๆ ไม่มีใครกล้ามาเอาปล่อยให้ผุพังไปจนหมด จนเดี๋ยวนี้คงเหลือแต่หัวตอ และรากเท่านั้น

4. การค้นหาทรัพย์สินสมบัติของเพชรแก้ว

เมื่อเด็กชายช้วน พรหมพิทักษ์ ได้หายจากการเจ็บป่วยแบบปาฏิหาริย์และได้ ทราบว่าเพชรแก้ว เพชรพลอย นางห้อง และจอมเฒ่าได้บรรพทุกทรัพย์สินสมบัติมาเป็น จำนวนมากและเรือได้ล่มลงในพรุที่บริเวณอ่าวนางห้อง เรื่องนี้เป็นที่น่าสนใจของผู้แสวงหาโชคทั้งหลาย ต่างคนต่างก็มีความมุ่งหวังกันทั้งนั้น บางรายถึงกับลงทุน ลงแรงตั้งศาลเพียงตา ตกแต่งบริเวณสถานที่ที่อยู่ของผีเพชรแก้วเพื่อหวังจะให้ผี เหล่านี้เข้าฝันบอกที่ซ่อนทรัพย์สินสมบัติให้ แต่เมื่อลงมือเช่นไหว้อยู่เป็นเวลานานหมด เหล้าหมดไก่หลายตัว ก็ไม่ประสบความสำเร็จ คราวนี้จึงได้ลงมือบุกพรุ เข้าไปทำ การค้นหาทรัพย์สินกัน ในจำนวนนี้มีอยู่เพียง 2 ราย ที่เกือบจะสำเร็จ คือรายแรก นายสงค์ สุขทอง ได้เดินหาอยู่หลายวัน แต่ก็ได้พบเพียงสมอเรือ และสายไซขนาด ใหญ่เท่านั้น ส่วนรายที่ 2 คือนายผัน คงปาน ได้พบโองมังกขนาดกลาง ภายใน โองมี้ด้วยขามสังคโลกอยู่เต็ม รายนี้ถ้านำไปขายคงได้คุ้มเหนื่อย

เมื่อค้นหากันจนอ่อนใจ แต่ไม่มีใครพบอะไรเพิ่มเติมก็เลิกพากันไปเอง และในที่สุด ก็หมดความสนใจกันไป ถึงไหน ๆ ก็ได้กล่าวถึงชื่อ นางสงค์ สุขทอง คนดังของ ควนเคร็งขึ้นมาแล้วก็ขออนุญาตจากลูกหลานท่าน ¹

¹ กลิ่น ทองกลับ. หนังสือประวัติเคร็งหรือเคร้ง. (ชะอวด : ชะอวดการพิมพ์, 2534). หน้า 22 - 32.

นอกจากเรื่องผีเพชรแก้ว เพชรทองแล้วยังมีเรื่องเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพรวนเคร็ง นับถืออีกหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

อันนี้ถึงใครจะว่าเป็นสิ่งไรสาระ ไม่น่าเชื่อถือ แต่เป็นสิ่งที่มืออยู่บ้านคู่ตำบลเคย ดลบรรดาลให้เกิดความสำเร็จกับชาวบ้านมามากต่อมาก จะเป็นด้วยเหตุบังเอิญ ก่อให้เกิดกำลังใจหรือด้วยเหตุใดก็ตาม ถ้าไม่นำมากล่าวไว้บ้างก็จะทำให้สิ่งเหล่านี้ หายไป เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ในด้านความเป็นมา หรือประวัติสิ่งเหล่านี้จะสืบสาว ให้ลึกละเอียดละอออันคงทำไม่ได้เพราะแต่ละที่แต่ละแห่งมันนานแสนนาน และ หลักฐานต่าง ๆ ก็รับแต่คำบอกเล่าปากต่อปากกันเท่านั้น จึงจะเอาแต่เพียงคร่าว ๆ คือ ชื่อสถานที่และอภินิหาร บางตอนบางอย่างเท่านั้น

1. ทวดหัวควนเคร็ง หรือที่ชาวบ้านเรียกสั้น ๆ ว่าทวดหัวควน สถานที่ที่ตั้ง อยู่ทางตอนใต้สุดของควนเคร็ง มีที่ดินและศาลาเป็นสัดส่วน เมื่อก่อนปรากฏว่าที่ดิน ของทวดมีอยู่หลายไร่ แต่เดี๋ยวนี้เหลือน้อย เพราะขาดความขลังคนก็ไม่กล้าเลยผนวก เอาที่ดินเสียเรื่อย ๆ แต่ยังมีคนที่เชื่อถือบนบานให้สำเร็จ ทำการแก้บนเช่นไหว้อยู่เป็นประจำ คนสมัยก่อนเล่าให้ฟังว่าบางที่ทวดจะกลายร่างเป็นงูของหลา (จงอาง) ขนาดใหญ่ ขึ้นไปนอนขดอยู่บนหลาที่จะลงจากควนเคร็งไปทะเลน้อย ไปบ้านควา หรือขึ้นไปทางบ้านขอนหาด คงจะผ่านไปทะเลน้อยผ่านพรุ ผ่านป่า ที่เต็มไปด้วย สัตว์รายนานาชนิด คนที่เดินทางทั้งไปและมา จะเกิดความกลัวจึงกราบไหว้บูชา ขอความปลอดภัยในการเดินทาง ตาทวดแห่งนี้มีชื่อเดิมว่าตาทวดญาเจ้าเป็นน้อง คนสุดท้ายมีพี่ชายอีก 2 คน เป็นตาทวดเหมือนกันคงมีพื้นเพอยู่จังหวัดพัทลุง เพราะดูจากการแต่งกายมีเรื่องเล่าว่าทั้ง 3 พี่น้อง ได้บำเพ็ญตะบะจนแก่กล้าแล้ว กลายร่างเป็นงูใหญ่ทั้ง 3 ท่าน แยกย้ายกันทำหน้าที่อยู่คนละแห่ง มีของเช่นไห้ว เหมือน ๆ กัน คือ เหล้า ไก่ หมากพลู และสำรับ 12 ด้วย ถ้าการบนบานได้ผล แล้วใครลืมหรือไม่แก้บน มักจะมีอันเป็นไปคนจึงกลัวกันมาก

2. ตาทวดหลักเมือง ตั้งสำนักอยู่ทางตอนใต้ของควนยาว อยู่ตรงบริเวณ จอมครนของบ้านนาดอน มีที่และศาลาเป็นสัดส่วนเหมือนกัน ตอนใดที่มีโรคภัย ไข้เจ็บชุกชุมเกิดในท้องที่ชาวบ้านจะทำพิธีฉลองที่ศาลาทวดมีของถวายพระและของ เช่นไห้วตาทวด ขอความเมตตาให้ท่านช่วย ขับไล่โรคภัยไข้เจ็บเหล่านี้ให้อันตรธาน หายไป ได้รับการเชื่อถือจากชาวบ้านมากมายเช่นกัน เคยสร้างอภินิหารให้รู้ให้เห็น

หลาย ๆ ครั้ง เช่นในสมัยก่อนวันฉลองทรายที่ศาลาทวด ถ้าชาวบ้านคนใดอยาก จะเห็นหรืออยากจะทำก็ตั้งหมากตั้งพลู จุดธูปเทียน เอาหมอนเอาเสื่อมาปูต้อนรับ ไว้บนศาลาแล้วยกมือไหว้ระลึกถึงไม่นานก็ปรากฏร่างของงูบองหลาขนาดใหญ่ ลำตัว มีสีขาวนวลหางด้วนนิดหน่อย บนหัวมีหงอนสีแดง ขึ้นไปนอนขดอยู่ในเสื่อที่ปูไว้ต้อนรับ ชูหัวร่อนไปมาแล้วเอาหัวลงพาดบนหมอน ชาวบ้านที่เป็นลูกหลานก็กลุ่มรวมกันเข้าไป ห้อมล้อม อย่างสนิทสนมไม่มีความกลัวเลย ช่วยกันปลดหัวเห็บและช่วยกันแกะแผลคัน ให้จนทั่วตัว

3. ตาทวดร่มเมือง มีศาลาตั้งอยู่บนยอดคควนยาวตอนที่สูงที่สุดอยู่เหนือวัด คควนยาว เดี่ยวนี้ก็ยังมศาลาตาทวดตั้งเด่นมองเห็นขึ้นไปจากในวัด เป็นที่ใหญ่มี่ ร่างกายเป็นงูเหมือนน้องทั้ง 2 มีเรื่องเล่าไว้ว่า ครั้งหนึ่งมีหมองูที่เก่งกล้ามาก มาขายยาแก้พิษงูในพื้นที่อ้างสรรพคุณของยาไว้มากมายจนชาวบ้านไม่เชื่อ และตั้ง ราคาขายไว้แพงมาก ชาวบ้านอยากจะทดลองหรือลองดีว่ายาที่เอามาขายนั้น ดีจริงตามที่อวดสรรพคุณหรือไม่ ก็ได้ทำให้หมองูพวกนั้น ขึ้นไปจับ ทวดร่มเมือง ที่อาศัยอยู่ในโพรงดินใกล้ศาลาทวด ปรากฏว่าพอขึ้นไปถึงชาวบ้านได้ตั้งหมากพลู จุดธูปเทียน บอกจุดประสงค์ของหมองูให้ตาทวดทราบ ในทันใดนั้นมีเสียงงูใหญ่ ส่งเสียงชูคำรามดังสนั่นออกมาจากในโพรง จนแผ่นดินสะเทือนปานถล่ม หมองู พอได้ยินเท่านั้นก็ตกใจตัวสั่นหน้าซีดเผือดวิ่งหนีกันไปคนละทิศละทางทิ้งเห็บใส่ยา และอุปกณ์ไว้เกลื่อน และหลบหนีออกจากพื้นที่ไม่รู้ว่าจะหนีไปทางไหน และเมื่อไหร่ ตั้งแต่นั้นมาไม่เคยมีใครกล้าขึ้นไปจับอีกเลย จนกระทั่งทุกวันนี้ ตาทวดทั้ง 3 ท่านนี้ ทำหน้าที่และรับของเช่นไหว้เหมือน ๆ กัน

4. ตาทวด ตากกล้วย ยายคำ ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 2 ตายายนี้ มีศาลาปลูกเป็นที่พักอยู่ที่บ้านหัวเนินทางตอนใต้ของบ้านควนชิง ของเซนไหว้ก็มีหมากพลู บูหรี เหล้า ก็เป็นปากทางที่จะลงจากควนชิงไปควนเค็งหรือแยกไปควนยาว ต้องผ่านพรุผ่านป่า เป็นเส้นทางที่กันดารมากเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้มีถนนลูกรัง รถวิ่งผ่านไปมาได้แล้ว แต่คนยังไม่ลืมตากกล้วย ยายคำยังคงให้ความนับถือกันมากมาย รถประจำทางที่ผ่านไปมาจะแสดงความเคารพด้วยการเปิดประตูคนที่เดินผ่านไปมาก็จะทำความเคารพ ด้วยการกราบไหว้ เมื่อไม่นานมานี้มีเด็กหนุ่มคอนข้างเกเรคนหนึ่ง เป็นคนรักกรีดยาง จำง พอขายยางได้เงินมากเขาเดินผ่านศาลาของตายาย มองเห็นรูปของตากกล้วย วางอยู่บนศาลาใกล้ทางเดิน เขานึกสนุกขึ้นมาจึงเดินเข้าไปหา แล้วยกมือขึ้นลูบหัว

ของตากล้วย และเขยคางของยายคำ แล้วพูดตามประสาวัยคะนองว่ามึงทั้ง 2 ไปกับกูกูจะไปเล่นไฟ ถ้ามึงดีจริงจงช่วยทำให้กูเล่นไฟให้แพ้ให้หมดด้วยนะ ถ้ามึงทำไม่ได้คอยดูฤทธิ์กูจะพังศาลามึงให้ราบว่าแล้วก็เดินผ่านเลยไป ไม่นานนักก็พบคนกำลังเล่นการพนันกันอยู่ เด็กหนุ่มคนนี้ก็เผลอเข้าไปเล่นการพนันทันที ไม่นานนักเขาออกมานั่งเหงื่อซึมหงาตาปริบ ๆ และพูดขึ้นว่ามันศักดิ์สิทธิ์จริงเว้ย กูยอมนับถือ เพราะทำให้เงินกูหมดเร็วมาก คนที่อยู่ใกล้เคียงในบริเวณนั้นมักจะมีคนตายายคู่หนึ่ง แต่งตัวคล้าย ๆ กับคนชาวพัทลุงในสมัยก่อน คือนุ่งผ้ายาว

5. ตาอินทร์แก้ว เป็นศักดิ์สิทธิ์ที่ฟ้าส่งให้มาประจำอยู่ในพรุผ้าลาย บริเวณบ้านพักงานทราย คอยให้ความคุ้มครองแก่ผู้เดินทางผ่านไป - มา อ. หัวไทร ชะอวด และเชียรใหญ่ ซึ่งเป็นจุดรวมแห่งเขตของ 3 อำเภอ เป็นศักดิ์สิทธิ์ที่คอยให้กำลังใจแก่ลูกหลานที่เคารพนับถือตลอดมาของเช่นไหว้มีใบกระท่อม กับน้ำฝนหมากรุก บูหรี เหล้า อันสถานที่บริเวณนี้ เคยเป็นที่หากินของโขลงช้างป่านับเป็นร้อย ๆ เชือก จึงสร้างความหวาดหวั่นใจให้แก่ผู้ที่จะต้องผ่านไปมาอย่างมาก ตาอินทร์แก้วจึงเป็นกำลังใจของคนเหล่านี้เป็นอย่างดี

6. ตาทองสูงกับแม่พรายประสิทธิ์ (แม่ปั้งเต่า) ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 2 ผัวเมียคู่นี้ประจำอยู่ที่ทุ่งร้างเรียกขานกันว่าบ้านทุ่งพืดเป็นที่สำหรับทำนาของคนชาวบ้านควนยาว หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 ตั้งอยู่ในเขตที่ ต. เจริญ กับ ต. นางหลง เชื่อมต่อกัน ชาวควนยาวที่ไปทำนาต้องทำหน้า ทำหางอยู่จนกว่าจะทำนาเสร็จจึงจะกลับบ้าน ในการไปอยู่นี้ถ้าใครไม่ออกชื่อหรือทำการเช่นไหว้ก็จะพบกับอาการหลอกหลอนต่าง ๆ นา ๆ จากผีทุ่ง ผีป่า ซึ่งเป็นบริวารของ 2 ตายาย จนไม่สามารถจะทนอยู่ได้ ผู้คนกลัวกันมาก ส่วนคนที่ได้เช่นไหว้ก็จะได้รับการคุ้มครองทำไร่ทำนากันอย่างสงบสุข และพืชผลในไร่นาก็จะได้รับการคุ้มกันให้ด้วย ของเช่นไหว้ก็เหมือนกับศักดิ์สิทธิ์อื่น แต่ใบกระท่อมกับน้ำฝนขาดไม่ได้ และถ้าจะทำให้พิเศษและได้ผลจริง ต้องหากระดาษแห้ง ๆ หรือกาบหมากมาตัดเป็นรูปปั้งขนาดใหญ่ วางไว้ปนกับของเช่นไหว้ด้วย เคยปรากฏตัวให้คนเห็น ตาทองสูงนั้นเป็นผู้ชายแก่หลังค่อม ส่วนแม่ปั้งเต่านั้นเป็นผู้หญิงกลางคนมือมักจะถือปั้งขนาดใหญ่โบกวีไปมาเหมือนกับพัดลม

7. ตาหม่อมรอง มีนิวาสสถานอยู่ที่สำนักสงฆ์บ้านทุ่งใคร่มีศาลตั้งอยู่กลางวัด ยังเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านอยู่ มีผู้พบเห็นในร่างของเสือโคร่งขนาดใหญ่ ขึ้นไปนอนหมอบอยู่บนศาลา กิตติศัพท์เคยร่ำลือกันมาว่า ถ้ามีสัตว์ป่าที่ดุร้ายพลัดหลงเข้ามา

ในเขตนี้ ก็จะถูกตawatขับไล่ให้หนีกระเจิงออกไปจากห้องที่ไปเลย ของเซนไหวก็ เหมือนกับตawatดวงอื่น ๆ

8. ตawatชัยหัวมอมน มีศาลาที่สถิตย์ตั้งอยู่ที่บ้านดอนนอกอยุธยาถนนสาย ะหวัดในควน อดรับจ้างประจำถิ่นที่วิ่งผ่านไปมาก็ทำการบูชาด้วยการเปิดเตรรถให้ฟัง ผ่านครั้งหนึ่งก็ต้องเปิดช่องทางที่หนึ่ง รถคันไหนที่ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน ถือกันว่า จะหากินคล่อง มีรายได้ดีหาคนโดยสารง่าย ถ้ารถคันไหนเมินเฉยไม่บีบแตรก็จะ ประสบกับอุปสรรคต่าง ๆ นา ๆ เช่น เครื่องเสียงง่าย ๆ ยางแตก หาผู้โดยสารไม่ใคร่ จะได้ เมื่อไม่นานมานี้ มีคนมาเซนไหวแล้วขอเลขเด็ด ก็ปรากฏว่าแทงถูกเลยทำศาล ให้ใหม่หนึ่งหลัง ของเซนไหวหรือเครื่องบูชาจากลูกหลานก็คงจะมีเหมือน ๆ กับ ศักดิ์สิทธิ์ทั่ว ๆ ไป

9. ตawatปากช่อง หนองดี ตั้งสำนักอยู่ที่ช่องเขาพระบาท เขตเชื่อมต่อ ระหว่าง อ. เขียวใหญ่ กับ อ. หัวไทร เป็นเส้นทางผ่านที่สำคัญมาก ชาวบ้าน เรียกว่าเป็นทางโจรผู้ร้ายเต็มไปด้วยภัยอันตรายร้ายแรงแปด ชาวบ้านที่นำวัวควาย ผ่านมัก จะถูกปล้น จึงต้องอาศัยกำลังใจขอความปลอดภัยจากตawat เมื่อสมหวังแล้วก็นำ ของเซนไหว มีเหล้า บุหรี่ หมากพลู มาแก้ทวด จึงเกิดเป็นประเพณีติดต่อกันมา แต่เดี๋ยวนี้ชักจะเสื่อมคลายหมดรูปแล้ว เพราะมีถนนตัดผ่านไปมาสะดวกรวดเร็ว และปลอดภัย ชาวบ้านคงลืมทวดไปแล้ว

สำหรับตawatรายที่ 9 นี้ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่นอกห้องที่ แต่ได้นำมาแสดงไว้ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เปรียบเทียบกันดูว่าในบ้านเมืองเรา ที่ไหนมีความกันดารลำบาก ที่ไหนมีภัยอันตราย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ย่อมจะเกิดขึ้น ร้องรับให้กำลังใจแก่ประชาชนเราเสมอ แม้ตามเมืองใหญ่ ๆ ก็ย่อมจะมี หรือจะมองไปต่างประเทศก็ยังมีเช่นเดียวกัน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างอื่นในตำบลนี้ เท่าที่ทราบยังมีอยู่อีก 3 แห่งคือ ตawat ปากควนเป็นจระเข้ คอยให้การคุ้มครองการเดินเรือ มีศาลาอยู่ที่ปากคลองควน ในสมัยก่อนมีคนเคารพนับถือมากมายเช่นกัน ศักดิ์สิทธิ์อีกแห่งหนึ่งอยู่ในวัดบางน้อย คือฤาษีตาไฟ แต่บางคนเรียกเทวดาบางน้อย ข้าพเจ้าได้ขอร้องให้อาจารย์ท่านหนึ่ง ช่วยสืบเสาะบันทึกสงมาให้ แต่จนบัดนี้ยังไม่ได้รับ ... ส่วนศักดิ์สิทธิ์แห่งสุดท้าย อยู่ที่วัดควนบ่อมคือพ่อท่านในบัว ปรากฏว่าท่านเป็นพระและเป็นเจ้าอาวาสด้วย ชื่อเดิมว่าอย่างไรไม่มีคนทราบ แต่เมื่อท่านมรณะภาพแล้ว ทางฝ่ายลูกหลานได้นำ กระดุก หรืออัฐิของท่านบรรจุไว้ในบัว จึงเรียกว่าท่านในบัว มีความขลังคนนับถือ

มากมาย มีเรื่องเล่ากันว่า ถ้าหนังตะลุงหรือมโนห์รายกโรงเดินผ่านหน้าวัด ถ้าไม่หยุดคารวะท่านโดยตีเครื่องถวายแล้วจะต้องมีอันเป็นไป โดยคนในคณะคนใดคนหนึ่งจะต้องล้มป่วยปวดท้องกระทันหันทันที ต้องทำตามกำหนดคือตั้งเครื่องถวายจึงจะหายป่วยและเดินทางต่อไปได้¹

ความเชื่อเกี่ยวกับผีสงเทวดาในพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะความกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากอยู่ท่ามกลางพสุ ปาเขา และมีสัตว์ร้ายชุกชุม ดังนั้นเพื่อให้มีความรู้สึกปลอดภัยและไม่ถูกรบกวนจากสิ่งดังกล่าวที่เชื่อกันว่ามีอยู่จึงมีการกราบไหว้เช่นสรวงบูชา การปฏิบัติเช่นนี้ได้สืบทอดกันมาตามลำดับ และที่น่าสังเกตคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของพหุวัฒนธรรมมีสภาพเป็นสัตว์ที่มนุษย์กลัว 3 ชนิด คือ จระเข้ ภูบองหลา และ เสือ ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อก่อนพหุวัฒนธรรมเป็นป่าลึกมีสัตว์ร้ายที่น่ากลัวชุกชุม ความกลัวดังกล่าวทำให้ต้องยกย่องสัตว์ร้ายที่น่ากลัวให้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ก็เป็นผี (วิญญาณ) ของผู้ที่สิ้นชีวิตไปแล้วในอดีต ผีอื่น ๆ ที่เชื่อกันคือผีประจำสถานที่และผีประจำต้นไม้ เช่น ผีปู่เจ้า ผีพราย ผีนางตะเคียน และผีนางตานี เป็นต้น เทวดาที่เชื่อกันก็เช่นเดียวกับชาวไทยภาคใต้โดยทั่วไปที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิศาสนาต่าง ๆ สืบทอดกันมา เทวดาที่นับถือและกราบไหว้บูชากันเกือบทั้งหมดล้วนแต่สืบเนื่องจากศาสนาพราหมณ์ เช่น พระอินทร์ พระพรหม พระนารายณ์ พระอิศวร พระยม พระแม่คงคา พระแม่ธรณี พระพาย (พระวายุ) และเทพารักษ์ เป็นต้น แต่การปฏิบัติความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา ดังกล่าวนี้มีอยู่ส่วนน้อย

2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ บาป และสวรรค์ นรก

ความเชื่อเกี่ยวกับบุญ บาป และสวรรค์ นรก ยังคงมีอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม ความเชื่อนี้สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพชน ความเชื่อดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตนของแต่ละคนนั่นเอง ผู้ที่ปฏิบัติตนดีไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นไม่ว่าทางกาย วาจา และใจ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติดี นอกจากนี้ยังมีการเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและการถวายสิ่งของแก่นักบวชในศาสนาถือว่าเป็นการ "สร้างบุญ" "บุญ" ที่ทำเอาไว้เองจะส่งผลต่อผู้ปฏิบัติทั้งในชาตินี้และชาติหน้า (สิ้นชีวิตแล้วเกิดใหม่) ใครสร้างบุญไว้มากก็จะเกิดในภพภูมิที่ดี ส่วนมากมุ่งสวรรค์เป็นที่ตั้ง และมีจำนวนไม่น้อยที่ขอเกิดใหม่ในสมัยพระศรีอารีย์ (พระศรีอารียเมตไตรย)

¹ ล.ด. , หน้า 38 - 48.

พระพุทธเจ้าองค์ต่อไป ด้วยความเชื่อดังกล่าวเป็นพื้นฐาน จึงมีการสร้างบุญกันในลักษณะต่าง ๆ เช่น การทำบุญใส่บาตร การบวชลูก การสมทบทุนทำบุญทอดกฐิน และผ้าป่า การเข้าร่วมพิธีการทางศาสนา และการสร้างสิ่งของตลอดจนถาวรวัตถุถวายวัด เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม เชื่อว่าผู้ที่ปฏิบัติตนในทางที่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นไม่ว่าทางใดหรือลักษณะใด ผลของการกระทำจะส่งผลให้บุคคลนั้นประสบเคราะห์กรรมและถ้าทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นไว้มาก เมื่อสิ้นชีวิตไปจะต้องตกนรก นรกในความเชื่อของชาวพุกควนเคร็งนั้นมีหลายชุมหลากหลาย ลักษณะตามความหนักเบาของกรรมที่ได้กระทำไว้ในขณะมีชีวิตอยู่ การที่ชาวพุกควนเคร็งรู้จักนรกชุมต่าง ๆ นั้นน่าจะเป็นเพราะได้รับรู้จากวรรณกรรมซึ่งมีทั้งมุขปาฐะและลายลักษณ์ วรรณกรรมที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้มากคือ " เรื่องพระมาลัย " วรรณกรรมเรื่องนี้ มีมานานแล้วแต่งด้วยกาพย์ชนิดต่าง ๆ เขียนด้วยอักษรขอมลงใน " บุต " (สมุดข่อย) วัดสวนมากจะมีวรรณกรรมเรื่องนี้ ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพระมาลัยจึงเป็นไปอย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือนอกจากจะมีข้อความแต่งเอาไว้แล้วยังมีภาพวาดประกอบบรรยายสืออย่างวิจิตรงดงาม " บุตมาลัย " จะเป็นบุตขนาดใหญ่ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะพุทธศาสนิกชนภาคใต้ให้ความสำคัญต่อเรื่องพระมาลัยนั่นเอง เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ได้จาก " มาลัยสูตร " ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เนื้อเรื่องกล่าวถึงพระเถระชื่อมาลัยมีอิทธิฤทธิ์ไปท่องสวรรค์นรกได้ พระมาลัยได้แสดงให้เห็นถึงสวรรค์ ผู้สร้างความชั่วสิ้นชีวิตไปจนเกิดในนรก ผู้ตกนรกจะต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ จนกว่ากรรมชั่วที่ทำได้จะถูกชดใช้หมด ปัจจุบันเรื่องพระมาลัยยังมีการเล่าสู่กันฟังอยู่บ้างในสังคัมพุกควนเคร็ง นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องพระเนมิราชและไตรภูมิพระร่วงก็น่าจะมีอิทธิพลในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ บาป และสวรรค์ สรก การทำบุญที่ชาวพุกควนเคร็งเชื่อว่าได้บุญสูงสุดคือ " การบวชลูก " เชื่อว่าจะทำให้ได้เกิดในสวรรค์เมื่อสิ้นชีวิตไป คำกล่าวที่ยืนยันในเรื่องนี้คือ " บวชลูกแล้วได้เกาะจิวรขึ้นสวรรค์ "

สวรรค์ นรก แม้ว่าชาวพุกควนเคร็งไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่ามีจริงหรือไม่ แต่ส่วนมากเชื่อว่ามีจึงทำให้มุ่งทำความดีกันเพื่อจะได้ประสบสิ่งที่ดีและเกิดในภพภูมิที่ดีในชาติหน้า ความเชื่อเช่นนี้ส่งผลให้ชาวพุกควนเคร็งประกอบกรรมดี อันส่งผลต่อความสงบสุขของสังคัมโดยรวม

การทำบุญที่ทำกันเป็นประจำเป็นประจำคือการทำบุญใส่บาตร การทำบุญใส่บาตรจะทำในช่วงเช้าของทุกวันเมื่อภิกษุไปบิณฑบาตรหรือไม่ก็นำปิ่นโตไปถวายที่วัดในตอนเที่ยงเรียกว่า " ฉันทเพล " แต่การนำปิ่นโตไปวัดสวนมากมักเป็นวันสำคัญ ๆ ทางศาสนาหรือช่วงเทศกาลเช่น มาฆบูชา วิสาขบูชา และอาสาฬหบูชา เป็นต้น อาหารที่ทำบุญนิยมให้ครบอาหารหวานคาว ทั้งนี้เพราะ

เชื่อว่าอาหารที่ทำบุญนี้จะตกแก่บรรพชนที่สิ้นชีวิตไปแล้ว และส่งสมบุญแก่ตนเองด้วย บุญที่ส่งสมไว้จะได้รับเมื่อสิ้นชีวิตไปแล้ว หากผู้ใดทำบุญได้มากก็จะได้ไม่อดอยากเมื่อละโลกนี้ไป การทำบุญลักษณะอื่น ๆ ก็จะทำตามอัฐภาพ เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างศาลาที่พัก สร้างพระพุทธรูป สร้างศาลาการเปรียญ และสร้างถาวรวัตถุอื่น ๆ ให้แก่วัดและชุมชน เป็นต้น การปฏิบัติตนตามศีล 5 และศีล 8 ก็เป็นการสร้างสมบุญให้แก่ตนอีกทางหนึ่ง ชาวพหุควนเคร็งส่วนใหญ่เชื่อว่าใครครองตนอยู่ในศีลในธรรมได้จะได้รับความสุขในชีวิตปัจจุบันและจะไม่ตกนรกเมื่อตายไป การปฏิบัติผิดศีลเชื่อว่าจะตกนรกขุมต่าง ๆ เช่น ฆ่าสัตว์ก็จะถูกฆ่าในชาติต่อไป ยิ่งฆ่าสัตว์ใหญ่ก็ถูกฆ่าหลายชาติ ประพฤติผิดในกามก็จะไปตกสุมพลีนรก (นรกตันจิว) และตีแม่เครื่องดองของเมาจะไปตกกวมกีนรก (นรกกะทะทองแดง) เป็นต้น ด้วยเหตุที่เชื่อในเรื่องบุญ บาป และสวรรค์ นรก ดังกล่าวแล้ว ชาวพหุควนเคร็งส่วนใหญ่จึงพยายามสร้างบุญกุศลกันเพื่อเป็นเครื่องหลอเลี้ยงตนทั้งในชีวิตปัจจุบันและอนาคตชาติ

การที่กลุ่มชนมีความเชื่อในเรื่องนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ดีมากกว่าเสีย เพราะจะทำให้คนสร้าง ความดีด้วยเกรงกลัวต่อบาป อันจะก่อความสันติสุขให้แก่ผู้ปฏิบัติเองและสังคม แต่ทั้งนี้มิใช่เชื่อแบบงมงายจนเกินไปแบบหมกมุ่นตลอดเวลา อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและสังคมด้วย

2.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางและของขลัง

ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางและของขลังเป็นความเชื่อที่มนุษย์มักจะมีในทุก ๆ ภาษา และเชื้อชาติ ทั้งนี้เพราะบรรพชนได้ส่งสอนสืบทอดกันมาประการหนึ่งและสมาชิกของสังคม ได้เรียนรู้เนื่องจากได้ร่วมปฏิบัติรู้เห็นในกิจกรรมความเชื่อนั้น ๆ ชาวพหุควนเคร็งมีความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางของขลังดังนี้

2.2.3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง โชคลางคือสิ่งที่บอกเหตุก่อนที่เกิดสิ่งดีหรือไม่ดีต่อบุคคล บางครั้งใช้ว่า " ลาง " ซึ่งมีทั้งลางดีและลางร้าย โชคลางที่เชื่อว่าเป็นดี เช่น ผีงทำรังในบ้านจะมีฐานะดี ภูเขาของหลา (ภูเขาเลอม) เข้าบ้านหรืออยู่ในบ้านนั้นจะประสบสิ่งที่ดีงามและครอบครัวมีความสุข ตันว่านมีดอกจะทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองและได้ลาภยศ และเต่าเข้าบ้านจะมีลาภ เป็นต้น โชคลางที่ไม่ดี เช่น นกชี้ใส่หัวต้องระวังอันตราย ภูเขาเลอม ตัดหน้าอย่าเดินทางต่อ จิ้งจกทักอย่าเดินทาง และนกเค้าแมวเข้าบ้านจะมีเหตุร้าย เป็นต้น โชคลางไม่ดีดังกล่าวนี้เมื่อเกิดกับผู้ใดผู้นั้นจะต้องระมัดระวังตัวและละเว้นปฏิบัติ ในกรณีที่ นกเค้าแมวซึ่งเรียกกันว่านกผีนั้นจะแก้ไขโดยการเอาน้ำมนต์ประพรมบริเวณบ้าน บางบ้านอาจจะนิมนต์พระมาฉันอาหารและทำพิธีล้างเสนียด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของความเชื่อของแต่ละคนแต่ละบ้าน

2.2.3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับของขลัง ของขลังบางแห่งเรียกว่า

เครื่องรางของขลังเป็นสิ่งที่เชื่อว่าถ้าใครมีติดตัวหรืออยู่ในบ้านจะทำให้ป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลและครอบครัวได้ และบางอย่างเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเสน่ห์และสิริมงคลด้วย สิ่งที่ชาวพวควงเวียนเชื่อว่า เป็นของขลังและทำให้เกิดคุณในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว เช่น วัตถุมงคลที่เกี่ยวกับพระจะทำให้เกิดความปลอดภัยและเป็นที่เมตตารักใคร่ของผู้อื่น ปลัดขิก (ศิวลึงค์ ขนาดเล็กทำด้วยไม้ไผ่แขวนเอว) จะทำให้ปลอดภัยจากภูตผีและงูเงี้ยว ผ้ายันต์จะป้องกันอันตรายจากสิ่งร้ายทั้งปวง (ผ้ายันต์จะเขียนด้วยอักษรขอม) พิศหมอน (ตะกั่วแผ่นม้วนกลม ใช้แขวนสะเอวหรือคอ) ป้องกันอันตราย เศษชิ้นส่วนผ้ายันต์มารดาป้องกันภัยได้ เขาวัวเกิดติด ป้องกันศาสตราวุธได้ (ฟันไม้เขี้ยวไม่ออก) ลูกกรอกหรือลูกเกราะ (ทารกที่เสียชีวิตก่อนคลอด มีขนาดเล็กมาก) จะช่วยให้พ่อแม่มีฐานะดี และเหล็กไหลจะทำให้อยู่ยงคงกระพัน เป็นต้น ของขลังดังกล่าวนี้ปัจจุบันก็ยังเป็นที่นิยมเชื่ออยู่ในหมู่ชาวพวควงเวียน ด้วยเหตุที่ต้องการให้ชีวิตปลอดภัยและอยู่อย่างมีความสุขนั่นเอง

2.2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับความฝัน ความฝันเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชาวพวควงเวียน เชื่อกันว่าจะเป็นสิ่งบอกเหตุล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับผู้ฝัน ความฝันบางทีก็ต้องตีความ เนื่องจากกำหนดเป็นสัญลักษณ์ (Symbol) และบางอย่างก็ให้ความหมายตรงตามทีฝัน ความฝันจะมีทั้งทางดีและทางร้าย ความฝันบางประการต้องอาศัยผู้ชำนาญด้านนี้เป็นผู้ทำนาย หรือแก้ฝัน ดังในสมัยก่อนจะมีโหรทำนายซึ่งปรากฏในวรรณกรรมและเรื่องราวประวัติศาสตร์ไทย ตลอดมา ความฝันที่เด่น ๆ ลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องเอามาตีความกัน เช่น ฝันว่าถูก จูจจะจะได้ลาภ ฝันว่าถูกคนตายจะได้ลาภ ฝันว่าได้ทองได้เงินจะสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง ฝันว่าในหลวงหรือราชินีเสด็จไปที่บ้านจะได้ลาภก้อนใหญ่ ฝันว่าได้นั่งเครื่องบินจะได้ลาภยศ ฝันว่าถ่ายจูจจะสูญเสียเงินทอง ฝันว่าถูกรังหรืองูกัดจะได้คู่ครอง ฝันว่าตกน้ำจะมีเคราะห์ และฝันว่าตกจากที่สูงจะตกต่ำ เป็นต้น ส่วนความฝันที่ธรรมดาที่เข้าใจกันตามทีฝัน ปัจจุบันมีการนำมาเอาความฝันมาแก้เป็นตัวเลขเพื่อเอาไปซื้อลอตเตอรี่หรือหวยเบอร์กันและนับวันจะมีมากขึ้น การแก้ฝันเป็นตัวเลขจะกำหนดเอาสิ่งต่าง ๆ เป็นตัวเลข เช่น ผู้หญิงเท่ากับเลข 8 ผู้ชายเท่ากับเลข 9 และไข่เท่ากับเลข 0 เป็นต้น ความเชื่อเกี่ยวกับความฝันยังคงมีบทบาทต่อจิตใจของชาวพวควงเวียนอยู่ ความฝันบางประการที่ตีความไปในทางที่ดีก็ก่อให้เกิดกำลังใจแก่ผู้เชื่อถือในการปฏิบัติตนให้เกิดคุณความดีก่อประโยชน์ทั้งแก่ตนและสังคม ส่วนของความฝันที่ ถูกตีความไปในทางร้ายก็บั่นทอนจิตใจผู้ฝันลงบ้าง แต่ก็มีทางแก้คือการสะเดาะเคราะห์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทำบุญใส่บาตรและให้ผู้มีความรู้ทางไสยศาสตร์ทำพิธีกรรม เป็นต้น

2.2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์เป็นความเชื่อในเรื่องการทำนายหรือการพยากรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ โชคชะตาโรศีเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการทำนายเรื่องโชคชะตาโรศีนั้นผู้เป็นโหร หรือที่ชาวพหุควนเคร็งเรียกว่าหมอดู จะมีหลักวิชาที่เรียกว่าโหราศาสตร์ หลักวิชาที่ว่า เช่น หลักของดวงดาวกับวันเดือนปีเกิด ลักษณะของลายมือ ลักษณะของคิ้ว และลักษณะของสรีระส่วนต่าง ๆ เป็นต้น ในการทำนายหรือพยากรณ์นั้น จะทำนายไปตามตัวเลขที่บวกลบออกมาซึ่งตัวเลขทุกตัวจะมีความหมายทั้งสิ้น ในส่วนของลักษณะที่เป็นสรีระเช่น ไม้ มือ ขา จมูก และลายมือนั้นก็จะทำนายไปตามตำราที่ยึดถือกันมาแต่สมัยก่อน เช่น ผู้ใดมีไม้ระหว่างคิ้วจะมีสงาราศีเป็นใหญ่เป็นโต สตรีมีไม้ที่เต้านมจะผูกใจสามีได้ดี และผู้ใดมีรอยเส้นขวางที่แขนจะมีอายุยืน เป็นต้น โหรหรือหมอดูเป็นที่ศรัทธาเชื่อถือของผู้คนแตกต่างกันออกไปตามผลงานในการทำนาย ถ้าผลการทำนายที่ผ่านมากถูกมากก็ย่อมเป็นที่เชื่อถือศรัทธามีคนไปหากันมาก หากทำนายถูกน้อยความศรัทธาเชื่อถือก็ย่อมมีน้อยตามไปด้วยในเรื่องคำตอบเท่านั้นมักขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ให้ทำนาย นอกจากนี้ยังมีการทำนายลักษณะกันเพื่อความสนุกสนานในยามว่างของกลุ่มเพื่อน ส่วนมากจะเป็นทำนายลายมือ การคำนวณตัวเลขวันเดือนปีเกิด ผู้ทำหน้าที่ทำนายคือผู้ที่พอมีความรู้ทางโหราศาสตร์อยู่บ้าง พฤติกรรมดังกล่าวนี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางด้านนี้ของชาวพหุควนเคร็งเช่นเดียวกัน

2.2.6 ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน สมัยก่อนความเจริญเกี่ยวกับการรักษาโรคภัยไข้เจ็บยังไม่ก้าวหน้าอย่างปัจจุบันนี้ มนุษย์คิดค้นหาตัวยาเพื่อการรักษาเอาไว้ตามภูมิปัญญาที่มีอยู่ ตัวยาได้มาจากพืชพันธุ์ในป่าและบริเวณบ้านนั่นเอง ยาบางอย่างกล่าวกันว่าเป็น " ยาผีบอก " ผีที่ว่าเป็นผีบรรพชนหรือผีที่มีความประสงค์ดีต่อคน และในการรักษาของหมอบางรายเชื่อกันว่าผีหรือเทวดาเข้าทรงช่วยในการรักษาก็มี ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้านที่เชื่อกัน เช่น เสลดพังพอนรักษาพิษงูและปลาดุกได้ ใบเหมกรักษาโรคหอบหืดได้ หมากพลูของผู้ทรงความดีมีเวทมนตร์รักษาโรคเริมและแผลพุพองได้ น้ำมันแช่กระดูกคร่ารักษาโรคกระดูกและเส้นเอ็นได้ ใบชมพู (ฝรั่ง) รักษาโรคเท้าเปื่อยและน้ำกัดได้ และหัวหญ้าคาแช่น้ำรักษาฟันและเหงือกให้คงทนได้ เป็นต้น ยาผีบอกที่ใช้กันอยู่ เช่น ยารักษาพิษงู ยาขนานนี้หมอบจะเข้าไปเก็บในป่าละเมาะข้างบ้านเป็นครั้งคราวเมื่อมีผู้ถูกงูกัด การประกอบยาจะใช้วิธีบดให้ละเอียดแล้วโปะบนแผล วิธีการรักษาเช่นนี้สืบทอดกันมาเป็นเวลานานแล้ว

2.2.7 ความเชื่อเกี่ยวกับจรียว้ตร จรียว้ตรคือการปฏิบัติที่ดี การปฏิบัติที่ดีเชื่อว่าจะทำให้เทวดาฟ้าดินหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ที่สิงสถิตอยู่ในที่นั้น ๆ เมตตาสงสารและดลบันดาลให้ประสบสุข รอดพ้นจากความทุกข์ต่าง ๆ จรียว้ตรที่เชื่อกันว่าจะส่งผลในทาง

ที่ดีต่อผู้ปฏิบัติ เช่น ไม่ทิ้งขว้างข้าวหรือทำให้ตกหล่นจะทำให้แม่โพสพพอใจพืชผลจะเจริญงอกงาม ไปนอนที่ใดก่อนนอนต้องสวดมนต์และบอกกล่าวเจ้าที่จะทำให้นอนหลับสบาย การให้ความเคารพและบูชาบรรพชนที่สิ้นชีวิตไปแล้วจะทำให้มีความสุขและเจริญก้าวหน้าในชีวิต การทำบุญและการเคารพต่อนักบวชจะทำให้เกิดสิริมงคล การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสกว่าจะทำให้เกิดความสุขและประสบความสำเร็จเนื่องจากได้รับพร และการปฏิบัติตนตามหลักการศึกษาจะทำให้มีความสุข เป็นต้น

2.3 ค่านิยม (Value) ค่านิยมคือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าดีจึงยกย่องและปฏิบัติสิ่งนั้น ๆ ด้วยเชื่อว่าจะทำให้เกิดผลดีต่อตนและผู้ที่เกี่ยวข้อง สาโรช บัวศรี¹ กล่าวถึงค่านิยมว่าเบ้า "สภาพ" หรือ "การกระทำ" บางประการที่คนเชื่อถือหรือนิยมว่าควรยึดมั่นหรือควรกระทำ เพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของตนเองหรือของสังคมที่อาศัยอยู่ คณะจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหงรวบรวมความหมายของค่านิยมเอาไว้ว่า

William J. Goode พูดถึงค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลในสังคมนั้นจะแสดงให้เห็นทราบว่าบุคคลในสังคมนั้นชอบในเรื่องอะไร ชอบมากน้อยแค่ไหน และการที่จะทราบว่าชอบในเรื่องใดมากหรือน้อย ก็โดยดูจากการยกย่องมากหรือน้อยเพียงใด ...²

ค่านิยมจึงเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมปฏิบัติกันเพื่อให้ประสพกับสิ่งที่ดีตามที่คาดหวัง การปฏิบัติตามค่านิยมจะทำให้ได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมด้วย ค่านิยมของชาวพหุวัฒนธรรมที่มีอยู่มีดังนี้

¹ สาโรช บัวศรี. "ค่านิยม" ใน เอกสารการสัมมนาเรื่องค่านิยมไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2525. หน้า 9.

² คณะจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน, 2532). หน้า 340.

2.3.1 ค่านิยมลูกผู้ชาย ค่านิยมนี้มีการสืบทอดกันมาตามลำดับสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นลูกผู้ชาย เช่น พุดจริงทำจริง กล้าหาญเด็ดเดี่ยว ช่วยเหลือผู้อื่น ใจกว้าง (นักเลง) และไม่รังแกผู้อื่น เป็นต้น เมื่อก่อนมีเรื่องการลักขโมยกันมาก การที่ต้องลักขโมยส่วนหนึ่งกล่าวว่าต้องทำเพราะวัวควายของตนเองหรือของญาติพี่น้องถูกลักไป การไปลักกลับนั้นจะไปลักของผู้ที่ลักของตนหรือของญาตินั่นเอง การกระทำเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความกล้าหาญ จะทำให้ผู้ที่ลักวัวควายไปเกิดความเกรงใจไม่กล้าลักอีกด้วยเห็นว่ามีลูกผู้ชายพร้อมที่จะต่อต้าน เหตุที่ปฏิบัติกันเช่นนี้เพราะเมื่อก่อนข้าราชการมีน้อยการปกครองยังไม่ทั่วถึง จะคอยแจ้งความปฏิบัติตามกฎหมายก็คงไม่ทันการและจะต้องเกิดความเสียหายในทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น การแสดงการโต้ตอบดังกล่าวจึงเป็นเสมือนการลงโทษในสิ่งที่กระทำลงไปคือ ทำกรรมอะไรไว้ต้องได้รับกรรมนั้นตอบแทน ปัจจุบันทางราชการได้เพิ่มอัตรากำลังข้าราชการและตัดถนนเข้าไปในพื้นที่ ปัญหาการลักขโมยวัวควายไม่ค่อยมีและถ้ามีก็จะดำเนินการตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้การแสดงออกถึงความเป็นลูกผู้ชายด้วยวิธีการเช่นนี้จึงหมดไปโดยปริยาย

2.3.2 ค่านิยมการทำบุญ การทำบุญถือว่าเป็นการสร้างคุณงามความดี ไม่ว่าจะเป็นการใส่บาตร เอาสิ่งของไปถวายพระหรือการบริจาคในลักษณะต่าง ๆ แก่บุคคลที่ควรบริจาค แก้ววัด หรือแก่สถานที่ราชการ หรือแก่สังคม ผู้ที่ทำบุญดังกล่าวนี้จะเป็นที่ยกย่องและถือว่าเป็นคนดีมีเมตตาและจะเป็นที่รักนับหน้าถือตาของสังคม ค่านิยมการทำบุญนี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อเกี่ยวกับการทำดีได้ดี โดยเฉพาะการจะได้เกิดในภพภูมิที่ดีเมื่อสิ้นชีวิตไปแล้ว ส่วนผลในปัจจุบันนั้นแม้จะไม่คิดหวังอะไรนัก แต่ก็เกิดตามมาตามบุญที่ได้ทำไว้

2.3.3 ค่านิยมศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีคือความมีค่าในความเป็นคนลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ศักดิ์ศรีลูกผู้ชาย ศักดิ์ศรีลูกผู้หญิง ศักดิ์ศรีของตระกูล ศักดิ์ศรีของหมู่คณะ และศักดิ์ศรีของเชื้อชาติ เป็นต้น ค่านิยมในศักดิ์ศรีของชาวพหุวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่เห็นได้ชัดมาก คือ ศักดิ์ศรีลูกผู้ชายเป็นการแสดงออกในด้านปกป้องเกียรติของความเป็นผู้ชายของบรรดาผู้ชายพหุวัฒนธรรมทั้งหลาย นับตั้งแต่การไม่ยอมให้ใครพูดดูถูกดูหมิ่นไปจนกระทั่งการไม่ยอมให้ใครข่มเหงรังแก หากผู้ชายคนใดปล่อยให้ผู้อื่นดูถูกดูหมิ่นและข่มเหงรังแกแล้ว ถือว่าเป็นผู้ชายที่ไม่มีศักดิ์ศรี การปฏิบัติตนด้วยความตรงไปตรงมา กล้าหาญ และเสียสละก็เป็นสิ่งสำคัญของศักดิ์ศรีลูกผู้ชาย ศักดิ์ศรีของผู้หญิงที่เด่นชัดคือ การที่ผู้หญิงสาวจะไม่ยอมให้ผู้ชายใกล้ชิดหรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนการเข้าพิธีแต่งงาน กรณีของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็จะมีคนในสามีของตน ไม่แสดงพฤติกรรมไปในทางที่ทำให้เข้าใจว่าคบขี้สุมชาย แม่หม้ายก็决不ปล่อยตัวปล่อยให้ผู้ชายเซยชมก่อนที่จะมีการดำเนินการตามประเพณี ในเรื่องศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล

และหมู่คนนั้นก็แสดงออกเห็นได้ชัดเช่นกันคือ การไม่ยอมให้ผู้อื่นดูถูกดูหมิ่นหรือข่มเหงคนในตระกูลของตนหรือหมู่คณะของตน เช่น ถ้าใครลักขโมยสิ่งของมีค่าของคนในตระกูลหรือหมู่คณะของตน จะต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้ทรัพย์สินคืนหรือได้รับการทดแทนด้วยสิ่งอื่นที่มีราคาไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันกับราคาสิ่งของที่ถูกลักขโมยไป เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะประพฤติกฎปฏิบัติตนเพื่อมิให้ตระกูลและหมู่คณะเสื่อมเสียชื่อเสียง ส่วนศักดิ์ศรีของเชื้อชาติคือความเป็นคนเชื้อชาติไทยนั้น ไม่ค่อยได้แสดงค่านิยมนี้ชัดเจนนักเพราะชาวพหุวัฒนธรรมอยู่ในกลุ่มชนเชื้อสายเดียวกัน ไม่ค่อยได้เดินทางไปปะทะสังสรรค์กับชนต่างเชื้อชาติ อย่างไรก็ตามค่านิยมด้านนี้พอจะสังเกตได้จากการทำงานของชาวพหุวัฒนธรรมแสดงออกถึงความรัก ความศรัทธา และเทอดทูนสัญลักษณ์ของเชื้อชาติไทยคือพระเจ้าแผ่นดินและพระญาติวงศ์ การแสดงออกเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความรักศักดิ์ศรีของเชื้อชาติไทยทางหนึ่ง

2.3.4 ค่านิยมคนดีมีศีลธรรม คนดีคือผู้ที่ประพฤติและปฏิบัติตนดีก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตน ผู้อื่น และสังคม สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ใครทั้งสิ้น คนดีดังกล่าวนี้จะได้รับการยกย่องและยึดถือเป็นแบบอย่างกัน คนดีประพฤติปฏิบัติตนดีนั้นจะเป็นผู้มีศีลธรรมเป็นหลักยึด จะทำอะไรอย่างไรก็จะนึกถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นว่าจะจะเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือไม่ หลักของศีลธรรมนั้นจะมีแต่การสร้างสรรค์ทั้งสิ้น ดังนั้นการประพฤติปฏิบัติตนของคนดีจึงเป็นที่ยกย่องและยอมรับเป็นแบบอย่างของสังคมตลอดมา

2.3.5 ค่านิยมคนมีปัญญาหรือมีการศึกษา ชาวพหุวัฒนธรรมจะยกย่องผู้ที่มีปัญญาคือผู้ที่มีการแสดงออกทางวาจาและการกระทำที่น่าเชื่อถือ ถูกต้องมีเหตุผลและจับใจ ปัจจุบันการเขียนก็เป็นการแสดงออกถึงปัญญาของคนด้วยอีกประการหนึ่ง คนมีปัญญาในพหุวัฒนธรรมมักจะได้รับยกย่องให้เป็นผู้นำระดับต่าง ๆ เพราะเชื่อมั่นว่าจะนำหมู่คณะไปสู่สิ่งที่ดีได้ ช่วงหลังการศึกษาเข้าไปมีบทบาทต่อชาวพหุวัฒนธรรมและได้หันมายึดการศึกษาว่าเป็นสิ่งชี้ถึงความมีสติปัญญาของคน ใครที่สามารถศึกษาสำเร็จชั้นสูง ๆ จะได้รับการยกย่องว่ามีสติปัญญาดีและบุคคลเหล่านี้จะได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากชาวพหุวัฒนธรรม ต่อมาชาวพหุธรรมจึงนิยมส่งลูกหลานเรียนหนังสือเพื่อให้เป็นคนเฉลียวฉลาดและได้ประกอบอาชีพที่ดีมีเกียรติมีรายได้เพียงพอ

2.3.6 ค่านิยมความขยัน ความขยันเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เพราะจะทำให้ได้มาซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการ ไม่ว่าจะป็นอาหารการกินหรือสิ่งของเครื่องใช้รางวัลจากความขยันนอกจากนี้คือจะมีทรัพย์สินเก็บสะสมเอาไว้ใช้ในโอกาสต่อ ๆ ไปด้วย ชาวพหุวัฒนธรรมจะยกย่องผู้ที่มีความขยันและรั้งเกียจผู้ที่เกี่ยวข้อง สิ่งแสดงออกถึงความขยัน

ของชาวพหุวัฒนธรรม เช่น การออกไปทำนาและถอนกระจุตตั้งแต่เช้า การเพาะปลูกพืชสวนครัว เพื่อบริโภคและจำหน่าย การเลี้ยงสัตว์และการทำผลิตภัณฑ์จากกระจุต เป็นต้น ค่านิยมขยัน ไม่จำเพาะว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ถ้ามีความขยันก็ได้รับการยกย่องเสมอ ในการเลือก คู่ครองจะพิจารณาในเรื่องความขยันเป็นประการสำคัญด้วย ถ้าผู้ชายหรือผู้หญิงคนใดไม่ขยันก็ จะถูกผู้ใหญ่ห้ามในการที่จะเลือกมาเป็นคู่ครอง ด้วยเกรงว่าจะทำให้ลูกหลานของตนประสบปัญหา ชีวิตการครองเรือนในอนาคต การที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมความขยันมากเพราะชาวพหุวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ไม่มีมรดกทรัพย์สินตกทอดจากบรรพชน จึงต้องชวนช่วยทำงานเพื่อจะได้มีสิ่งบริโภค และทรัพย์สินสะสม

2.3.7 ค่านิยมความเคารพ ชาวพหุวัฒนธรรมจะให้การยกย่องและเคารพ ต่อบุคคลที่ควรเคารพ เช่น บพการี ผู้มีอายุ นักบวช ข้าราชการและผู้มีบุญคุณ เป็นต้น การแสดงออกถึงค่านิยมนี้มีหลายประการเป็นต้นว่า การพูดจาด้วยถ้อยคำและน้ำเสียงที่สุภาพ การยกมือไหว้หรือค้อมตัวเมื่อเดินผ่าน การให้สิ่งของตามโอกาส และการปกป้องเมื่อมีผู้ใด ปองร้าย ค่านิยมความเคารพเกิดขึ้นเพราะบุคคลดังกล่าวมีคุณค่าต่อบุคคลและสังคมในลักษณะ ต่าง ๆ กัน บุคคลใดไม่มีค่านิยมเช่นนี้ในตนบุคคลนั้นจะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี

2.3.8 ค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งที่ชาว พหุวัฒนธรรมให้การยกย่องเพราะมีความเชื่อมั่นว่าจะทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมีชีวิตมั่นคง การแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต เช่น การทำตามที่พูดหรือสัญญาไว้ การไม่ลวงลระเมิด สิทธิผู้อื่นและการไม่เบียดบังทรัพย์สินของส่วนรวม เป็นต้น ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตที่เป็นค่านิยม ของสังคมนี้เอง ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทจึงไม่ค่อยมี

2.3.9 ค่านิยมข้าราชการ ข้าราชการได้รับการยกย่องมากทั้งนี้เพราะเห็นว่า มีความเป็นอยู่สบาย มีเงินเดือนใช้โดยไม่ต้องตากแดดกรำฝนและยังมีอำนาจอีกด้วย (ข้าราชการ บางฝ่าย) ค่านิยมนี้สังเกตได้เช่น เมื่อข้าราชการไปบ้านใดก็จะได้รับการต้อนรับขับสู้อย่างดี การที่ลูกสาวแต่งงานกับข้าราชการถือว่าโชคดี และการส่งเสริมให้ลูกหลานศึกษาต่อเพื่อรับราชการ เป็นต้น ค่านิยมนี้แม้ในบางแห่งจะลดลงบ้างแล้ว แต่ในพหุวัฒนธรรมคงที่อยู่

2.4 จริยธรรม จริยธรรมคือการแสดงออกในสิ่งที่ตั้งมาก่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต) ให้ความเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมว่า

... ให้ความเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมในใจของคนกับจริยธรรมภาคปฏิบัติ การทางสังคม แสดงถึงความสมบูรณ์ของพระพุทธธรรมที่มีคำสอนเป็นระเบียบ มี

หลักกรรมครบทุกขั้นตอน และบอกให้รู้ว่าการบำเพ็ญความดีภายนอกหรือการแสดงออกซึ่งความดีงามทางสังคมจะต้องมีคุณธรรมที่ลึกซึ้งภายในจิตใจในรากฐาน จึงจะเป็นไปโดยจริงใจบริสุทธิ์เป็นของแท้และมั่นคงยั่งยืน¹

กลุ่มผู้สัมมนาเกี่ยวกับจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบันสรุปเกี่ยวกับจริยธรรมว่า "จริยธรรมคือแนวทางความประพฤติ และการปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์"²

จากความเห็นและข้อสรุปดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าจริยธรรมเป็นการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและก่อให้เกิดสิ่งที่ดีต่อทุกคนทุกฝ่าย การที่คนจะมีจริยธรรมได้นั้นจะต้องมีหลักแห่งความดีเป็นพื้นฐานอยู่ในจิตใจคือคุณธรรม

ชาวพุทธควนเคิ่งนับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่บรรพชน ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมให้มีในจิตใจจึงมีมาโดยตลอด ผู้ทำหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมเพื่อให้เกิดจริยธรรม ได้แก่ ภิภษุ และผู้อาวุโสในสังคม จริยธรรมที่แสดงออกของชาวพุทธควนเคิ่งมีดังนี้

2.4.1 เมตตา กรุณา จริยธรรมนี้เป็นจริยธรรมที่ค้ำจุนสังคมให้ดำรงอยู่อย่างสันติสุขเพราะสมาชิกของสังคมต่างต้องการให้ผู้อื่นพ้นทุกข์และประสบกับความสุข การแสดงออกถึงจริยธรรมข้อนี้ของชาวพุทธควนเคิ่งชัดเจนมาก เห็นได้จากการให้ความช่วยเหลือต่อกันเมื่อเกิดเหตุเภทภัยหรือความเดือดร้อนบางประการ และการให้ปันสิ่งของ ตลอดจนการแสดงพฤติกรรมเป็นขวัญกำลังใจแก่กันเพื่อเป็นแรงผลักดันไปสู่ความสำเร็จในการประกอบกิจการงาน การให้ความช่วยเหลือต่อกันต่างถิ่นเป็นสิ่งที่ยังเป็นเอกลักษณ์อยู่ ใครก็ตามที่เข้าไปในพุทธควนเคิ่งถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับบ้านจุดหมายปลายทางที่จะไปจะได้รับการช่วยเหลืออย่างดี นอกจากนี้ถ้าถึงเวลารับประทานอาหารก็จะได้รับการเชิญชวนให้รับประทานอาหารด้วยความจริงใจ ไม่ใช่เพียงเป็นพิธีเท่านั้น

¹ พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงแก้ไข).

(กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2529) , หน้า 756.

² โครงการพัฒนาการสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. รายงานการสัมมนา จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา , 2522) , หน้า 5.

2.4.2 หน้าที่และวินัย จริยธรรม 2 ประการนี้มักจะไปด้วยกันคือคนรู้ว่าควรทำอะไรก็ทำสิ่งนั้นให้สมบูรณ์ที่สุด และการกำหนดให้ตัวเองอยู่ในสิ่งที่ดีและถูกต้องได้ ผู้ใดรู้หน้าที่และมีวินัยจะทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์แบบและไม่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งแก่ตน ผู้อื่นและสังคมชาวพุทธวงเคร่งต่างทำหน้าที่ของตนตามฐานะ เพศ วัยและตำแหน่ง และส่วนมากจะกำหนดตนเองให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีและถูกต้องได้ ผู้ที่เป็นสามีภรรยาทำหน้าที่ตามที่สังคมได้กำหนดไว้ ผู้ที่เป็นปู่ย่าตายายก็ทำหน้าที่ลดน้อยลงไปจากเดิมบ้างเพราะอายุมากแล้ว และผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการ ก็ทำหน้าที่ตามที่ทางราชการได้กำหนดให้ การที่สมาชิกของสังคมส่วนมากรู้หน้าที่และมีวินัยว่าควรทำอะไร เมื่อไรนั้นช่วยให้สังคมพุทธวงเคร่งดำเนินไปอย่างสงบสุขดังที่เป็นอยู่

2.4.3 สามัคคี ความสามัคคีเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้สังคมพุทธวงเคร่งดำรงอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย จริยธรรมนี้พิจารณาได้จากการที่ชาวพุทธวงเคร่งมีความพร้อมเพรียงในกิจกรรมส่วนรวม และการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม กิจกรรมที่ร่วมมือกัน เช่น การร่วมสร้างศาสนสถาน การร่วมสร้างที่ทำการของตำบล การร่วมขุดถนนและช่วยกันดูแล การร่วมกันสร้างที่อยู่อาศัย และการรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์กระจุด เป็นต้น

2.4.5 ความสัตย์ ความสัตย์เป็นการแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ได้พูดหรือตกลงกันได้ รวมทั้งปฏิบัติตามพันธะของสังคม จริยธรรมด้านนี้ที่เด่นชัดเช่น คน - พุทธวงเคร่งพูดจริงทำจริง และพูดคำไหนก็คำนั้น เป็นต้น ความหมายของคำกล่าวนี้คือจะปฏิบัติตามที่พูดนั่นเอง ใครก็ตามที่ไม่ปฏิบัติตามที่พูดคนนั้นจะถูกสังคมลงโทษด้วยการไม่มีใครยุ่งเกี่ยวและไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนนั้น การมีความซื่อตรงต่อคู่ครองของตนที่พุทธวงเคร่งก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงออกถึงจริยธรรมข้อนี้ ชาวพุทธวงเคร่งจะยึดมั่นอยู่ในศีล 5 ข้อ 3 อย่างเคร่งครัด ใครปฏิบัติไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่ครองตนจะถูกประณามหยามเหยียด ความสัตย์ของชาวพุทธวงเคร่งทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติไว้วางใจกัน ไม่ระแวงสงสัยกัน การกู้เงินไม่มากนักจะไม่ต้องทำสัญญา การหยิบยืมสิ่งของเครื่องใช้จะปฏิบัติกันโดยทั่วไป และมักจะมีการส่งคืนตามกำหนดที่ได้กล่าวไว้ จึงกล่าวได้ว่าความสัตย์เป็นจริยธรรมอีกประการหนึ่งที่ทำให้สังคมพุทธวงเคร่งมีความเป็นอยู่ที่ราบรื่น

2.4.6 กตัญญู กตัญญูเป็นการแสดงพฤติกรรมในทางที่ตอบแทนคุณของผู้มีพระคุณหรือมีบุญคุณ ผู้มีพระคุณยิ่งคือบิดามารดา และบุพการี รองลงมาคือครูบาอาจารย์ และผู้อาวุโสในสังคมที่เป็นผู้สั่งสอนอบรม นอกจากนี้ก็บุคคลโดยทั่วไปที่เคยให้ความอุปการะ

หรือช่วยเหลือเกื้อกูลในสิ่งต่าง ๆ บุคคลที่กล่าวมานี้ผู้ที่มีจริยธรรมด้านความ " กตัญญู " จะไม่ละเลยในการที่จะกระทำสิ่งที่ตั้งามตอบแทน การแสดงความกตัญญูในสังคมพหุวัฒนธรรมนับว่าเข้มข้นอยู่ ลูกหลานแทบทุกครัวเรือนจะมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณสม่ำเสมอ การแสดงออกถึงความกตัญญูได้จากการปฏิบัติตนต่อบุคคลผู้มีพระคุณและมีบุญคุณทั้งในยามปกติในชีวิตประจำวันและยามที่มีประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่น ลูกจะเลี้ยงดูบิดามารดาเมื่อชราภาพ การจัดหาจัดซื้อสิ่งของให้ปู่ย่าตายายและบิดามารดาในโอกาสต่าง ๆ และการให้สิ่งของหรือช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ผู้ที่เคยให้และช่วยเหลือ เป็นต้น ความกตัญญูชาวพหุวัฒนธรรมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้ใดไม่มีความกตัญญูผู้นั้นจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสังคม เพราะจะไม่มีใครคบหาสมาคมด้วย

2.5 ภาษาและวรรณกรรม ภาษาและวรรณกรรมเป็นวัฒนธรรมที่ควบคู่กันเพราะภาษาเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์วรรณกรรม หากปราศจากภาษาแล้ววรรณกรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ภาษาและวรรณกรรมเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกัน ดังนั้นในการศึกษาจึงกล่าวควบคู่กันไป

ภาษาของชาวพหุวัฒนธรรมคือภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชซึ่งมีถ้อยคำและสำเนียงเหมือนกับภาษาที่ใช้พูดในอำเภอหัวไทร เขียวใหญ่ ปากพ่วง และชะอวด และชาวพหุวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อพยพไปจาก 4 อำเภอของกลุ่มแม่น้ำปากพ่วงดังกล่าวนี้ คำที่ใช้ส่วนมากก็ตรงกับภาษาไทยโดยทั่วไป ส่วนน้อยที่ต่างออกไปก็เป็นคำเฉพาะถิ่นซึ่งจะตรงกับภาษานครศรีธรรมราช กลุ่มน้ำปากพ่วง คำดังกล่าวเช่น แหม็ดผัด (หมดเลย) หรือจู้ (อย่างไรก็ไม่รู้) ดับกูป (ตาย) บัดสะเนียงเกียงกล้อง (ตาย) แพล็ด ๆ (อ้วนมาก) แคว็ด (ไม่ตรง) หวังเหวิด (เป็นห่วง) วิป (โกรธ) ชี๋หมวน (ชี๋ฝุ่น) ย่านน็ด (ลับประรด) จี๋องด็อง (ทะเลิ่ง) ขล้ง (มั่ว) ขลือกแซล็ก (พยายามใกล้ชิดหรือไม่แน่นอน) ขลิวแซล็ก (ใกล้ชิด) หมุราบ (กำราบ) เมร่อ (เข่อ) มลือกแมล็กมลือกแมล็ก (แต่งตัวไม่สะอาด) มงคล้อ (ชีโรค) ลู้ล้า (ไม่สะอาด) หลุด (ชีโคลน) มรณ (คำราม) หมุรุก (ซ่อนไว้) หมุรวน (พูดล้อเลียน) แมร็ด (ขึ้นเป็นแถว) มล้า (อ่อนแรง) หมุรบ (สำหรับ) แมลัน (ถลกไปหลังส่วนปลายโผล่) เมลือก (เปียกสิ้น) มลัน (สิ้น) โหมระ (ไม่สวย) และเม่าถ่า (ใหญ่มาก) เป็นต้น คำภาษาถิ่นเหล่านี้ยังใช้กันโดยทั่วไปในพหุวัฒนธรรม คำบางคำที่เคยใช้อยู่ลดความนิยมลงไปบ้าง ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกลางจากสื่อวิทยุและวิทยุโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ ผู้ใช้แทนที่จะใช้คำถิ่นกลับไปใช้คำที่รับเข้ามาใหม่แทน ดังนั้นในการพูดบางคนจึงพูดใช้คำปะปนกันไปไม่ว่าจะพูดสำเนียงถิ่นใต้หรือพูดสำเนียงกลาง การพูดแบบนี้ชาวพหุวัฒนธรรมเรียกว่า " ฉ่า " คือการรวมเอาคำและสำเนียงพูด 2 อย่างเข้าด้วยกันนั่นเอง

การใช้ภาษาเพื่อสร้างวรรณกรรมนั้นชาวพุกควนเคิ่งนำไปสร้างเป็นหลายประเภท เช่น เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงประกอบการเล่นของเด็ก เพลงบอก บทกลอนมโนห์รา และบทกลอนหนังสือตะลุง เป็นต้น ส่วนวรรณกรรมลายลักษณ์ยังคงมีอยู่บ้างบันทึกลงในใบด (สมุดข่อย) เก็บไว้ที่วัดและบ้านเรือนราษฎร วรรณกรรมลายลักษณ์ที่มีอยู่บ้างนั้นเป็นเรื่องชาดก และตำรายา เป็นส่วนใหญ่ ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยเน้นวรรณกรรมมุขปาฐะเพราะเป็นวรรณกรรมที่ยังนิยมใช้กันอยู่ในสังคมพุกควนเคิ่ง วรรณกรรมมุขปาฐะมีดังต่อไปนี้

2.5.1 เพลงกล่อมเด็ก ชาวพุกควนเคิ่งยังใช้เพลงกล่อมเด็กกล่อมให้ลูกหลานหลับนอนอยู่ เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่จะเกี่ยวพืช สัตว์ และสิ่งของเครื่องใช้ในท้องถิ่น นอกจากนี้ก็เป็นเพลงที่มุ่งจะสั่งสอน เพลงกล่อมเด็กส่วนหนึ่งจะมีเจตนาในการประชดเสียดสี เพลงกล่อมเด็กลักษณะนี้คงแต่งไว้เพื่อเป็นสื่อส่งให้แก่ผู้ที่ผู้ร้องเพลงกล่อมเด็กต้องการจะประชดหรือเสียดสี เพลงกล่อมเด็กที่ชาวพุกควนเคิ่งร้องกันอยู่แยกกล่าวได้ดังนี้

2.5.1.1 เพลงที่เกี่ยวกับสัตว์และพืช เช่น

ร้องเรือเหอ	ว่าเสื่อมันขบชาวบางจาก
ขบแล้วลำบาก	ลากไม่เห็นรอย
เสื่อขบตะเคียน	เวียนหาขบข่อย
ลากไม่เห็นรอย	เสื่อนั้นนั่งคอยขบเหอ.

(นางแดง นาคโร อายุ 70 ปี)

เพลงกล่อมเด็กบทนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพป่าของควนเคิ่งสมัยก่อน ในป่าควนเคิ่งมีเสื่ออาศัยอยู่มาก เมื่อคนเข้าไปจึงมักจะถูกเสื่อขบกัด ในเพลงกล่าวถึงชาวบางจากซึ่งอยู่ในอำเภอปากพนังไปในป่าจึงถูกเสื่อขบกัด

นางนกเขาโทนเหอ	ปานนี้เพิ่งได้มาโยนทุก
เกาะอยู่ตัวเดียวเรียงไม้พุก	พาลูกไปทุ่มอยู่ในวัง
ฝนตกฟ้าร้อง	ไม่เห็นหน้าน้องทองร้อยซัง
พาลูกไปทุ่มไว้ในวัง	นั่งกินแต่น้ำตาเหอ

(นางแดง นาคโร อายุ 70 ปี)

เพลงบทนี้กล่าวเปรียบเทียบว่าเด็กสาวที่พ่อแม่ส่งไปไว้กับเจ้านายในวังนั้นเหงาหงอยโดดเดี่ยว วัน ๆ เอาแต่ร้องไห้เหมือนกับนกเขาตัวเดียวเกาะบนเรือไม้ทุก (ผุ) นานมากกว่าจะได้ขึ้นสักครั้ง

ต้นส้มไฟเหอ	อีถ่านันลำใหญ่
แล้วใครไม่ใครใส่เอา	เขาเล่าเขาว่า
แก้มมันเท่าหัวเข่า	ไม่ใครใส่เอา
นี่ถ้าเปล่า นั่งร้องไห้ เหอ...	

(นางเปี่ยม ภริมย์รักษ์ อายุ 70 ปี)

เพลงบทนี้กล่าวถึงผู้หญิงที่รูปร่างใหญ่ ผู้ชายไม่กล้าไปยุ่งเกี่ยว เล่ากันว่าผู้หญิงคนนี้แก้มใหญ่พูนออกมาเหมือนหัวเข่าแม้จะยกผู้หญิงคนนี้ให้ร่วมหลับนอนด้วยกันเปล่า ๆ ก็ไม่เอา เพลงนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับสตรีว่าสตรีที่สวยงามจะต้องมีรูปร่างสมส่วนไม่อ้วนไม่ใหญ่

ลมพัดเหอ	นี่พัดมาออกแวก
ในอกในใจของน้องเหมือนอีแตก	นี่ใครไหนจะเข้ามาล่องไร้
ถ้าเป็นลูกขี้พรี้าและน้ำเต้า	จะผ่าให้เขาแลกันจาวใจ
ใครไหนจะเข้ามาล่องไร้	นี่ในอกในทรวงน้องเหอ

(นางเจิม อายุ 68)

เพลงนี้กล่าวถึงความทุกข์ใจเกี่ยวกับความรักของหญิงสาวที่ไม่สามารถบอกใครได้ เพื่อให้รู้สึกว่าการทุกข์มากก็เปรียบเทียบกับถ้าใจเหมือนขี้พรี้า (พักเขียว) หรือน้ำเต้า (พักทอง) ก็จะทำให้ดูออกให้ดูจะได้รู้ว่าความทุกข์มีมากแค่ไหน

ขึ้นไปบนเขาเหอ	ไปตัดหวายเลามาสักเส้น
ผูกเปลเวเล่น	นี่เวลูกพ่อร้าง
ได้เมอสักหนวย	รวยรวยเที่ยวตามหลังช้าง
เที่ยวเก็บข้าวจ้าง	ให้ลูกพ่อร้างกินเหอ ...

(นางลาภ แคล้วอนงค์ อายุ 69 ปี)

เนื้อหาของเพลงเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูอาจจะเป็นแม่หรือญาติก็ได้ สิ่งสำคัญที่ต้องมีในการเลี้ยงดูเด็กเล็กคือเปล ดังนั้นจึงมีการตัดหวายเลามาทำเปล และยังต้องเก็บเกี่ยวข้าวรับจ้างเพื่อจะได้ข้าวหรือเงินมาใช้เลี้ยงดูเพลงกล่อมเด็กบทนี้สะท้อนภาพของพรุควนเคร็งว่ามีป่าอุดมสมบูรณ์และมีการทำเกษตรเพาะปลูกข้าว

น้องนอนเหอ	นอนให้แน่น
พาร่มไปรับแม่	แม่เหออย่ามากกลางฝน
แม่เขาได้กางร่ม	แม่เราได้ชิงใบมวน
แม่เหออย่ามากกลางฝน	ตกหล่นหนทางเดิน ... เหอ

(นางเถียม เอียดสุข อายุ 70 ปี)

เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงลูกเป็นห่วงแม่เมื่อฝนตก จึงจะเอาร่มไปรับแม่ และคิดว่าขณะนี้แม่คนอื่น ๆ ได้กางร่ม แต่แม่ไม่มีร่มจึงต้องเอาใบชิงมากางแทน ผู้เป็นลูกอยากจะทำแม่อย่าเดินทางกลางฝนเพราะจะทำให้ลื่นล้มได้ พืชสำคัญของกล่อมเด็กบทนี้คือ " ชิง " ที่พรุควนเคร็งมีควนแห่งหนึ่งชื่อ " ควนชิง " เล่ากันว่าเมื่อก่อนมีต้นชิงขึ้นมาก จึงได้ชื่อเช่นนี้

2.5.1.2 เพลงที่เกี่ยวกับวรรณคดี

ฮาเอ๋อหอยสังข์เหอ	สังแม่ไปเสียดาย
ทุ่มแม่เอาไว้	ใครยอว่าเจ้าสังข์ดี
นิจจาเฮ้ยเจ้าสังข์ทอง	แม่ตั้งใจว่าจะฝากผี
ใครยอว่าเจ้าสังข์ดี	หนีแม่ไปเมืองไกลเหอ

(นางจันทร์ พูนช อายุ 80 ปี)

เนื้อหาเกี่ยวกับนางยักษ์พันธุรัต รำพึงถึงพระสังข์ที่หนีไปจากนาง นางน้อยใจเพราะเข้าใจว่าพระสังข์รักและกตัญญูแต่ทำไมจึงหนีไปได้

นางโนราเหอ
นายพรานเหลียวเห็นมาซาบ ๆ มอง ๆ

อาบน้ำในสระเจ็ดคนที่น้อง
เจ็ดคนที่น้องนายพรานเลือกเอาสุดท้อง-
น้องเพื่อนเหอ
(นางเปี่ยม ภริมย์รักษ์ อายุ 70 ปี)

ฮาเอ้อ เหอ ลาแม่ผัวหนี
สุธนในหัวผ้า
พระศรีสุธน

เกาะตันดีปสี่ปากความพระศรีสุธน
น้องหน่อขอลาไปเมืองบน
อย่าให้เจ้ากังวลใจเหอ
(นางลาม แคล้วอนงค์ อายุ 69 ปี)

สองเพลงนี้เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องพระสุธน เพลงแรกกล่าวถึงกินรี 7 นางพี่น้องอาบน้ำ
เพลงที่สองกล่าวถึงนางมโนราห์จากเมืองพระสุธน เพลงที่สองบอกให้รู้ว่าชาวพุกองเครื่อง
ปลูกดีปสี่ (พริกชี้หนู) เพื่อการบริโภค

ฮาเอ้อเหอนางเมรีเหอ
คือพญามารมาผลาญตัว
เขม่าพาศีหนีเมียไป
เมรีร้อยซัง

พระรดคนดีไม่ใช่ผัว
บางคนเขาหัวสิ้นทั้งวัง
ผ่านเกล้าทำวไทไม่กลับหลัง
นั่งไว้แต่น้ำตาเหอ

(นางฮ้วน นวลเขียว อายุ 66 ปี)

เพลงกล่อมเด็กบทนี้กล่าวถึงเมรีในเรื่องพระรดเมรีว่านางไม่ควรคิดว่าพระรดเป็นผัว
น่าจะเป็นมารมากกว่า คนในวังต่างหัวเราะเยาะที่นางเมรีลุ่มหลงพระรดเสน เมื่อพระรดเสน
หนีไปนางเมรีจึงเฝ้าแต่คร่ำครวญร้องไห้

2.5.1.3 เพลงที่เกี่ยวกับสถานที่และเหตุการณ์

ฮาเอ้อน้องนอนเหอ
บ๊จมาล่อกับปีกุน
ปีนี้เราหนุกปีหน้าเราทุกข์หว่า

วังเมืองนครเขาไม่กุน
ท่านผู้มีบุญออกมา
เงินทองเสื้อผ้าไม่หาคะมา ... เอง

(นางมิก หมวดทอง อายุ 85 ปี)

เนื้อหาของเพลงเกี่ยวกับความสันติสุขของเมืองนครศรีธรรมราช ชาวบ้านมีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้ และเมืองนครมีผู้นำที่ดี

ไปตรังเหอ	น้องสั่งสักคำพอจำได้
ทำรั้วกะไว้	พอควายมันเข้ามากินผัก
น้องห้ามเหลือห้ามว่าอย่าไป	สุดใจไม่ฟังคำน้องนั้ก
ควายเหออย่าเข้ามากินผัก	ผักล่าหาเครือเหอ ...

(นางล้อม คงแก้ว อายุ 74 ปี)

เนื้อเพลงกล่าวถึงการเดินทางไปจังหวัดตรังของผู้เป็นสามี (ตรังอยู่ไม่ไกลจากพฤษภาคม) ภรรยาบอกให้สามีทำรั้วไว้ป้องกันควายเข้ามากินพืชผักที่ปลูกผักก็ทอดยอดหน้าที่เกี่ยวพันอยู่ ความหมายโดยนัยหมายถึงภรรยาที่สามีจากไปไกลนั้น โอกาสที่ผู้ชายอื่นจะเข้าไปมีความสัมพันธ์ทางเพศนั้นเป็นไปได้สูงมาก

2.5.1.4 เพลงที่เกี่ยวกับจริยธรรม จริยธรรมเป็นการแสดงออกในสิ่งที่ดีก่อประโยชน์แก่ทุกคนที่ปฏิบัติและยังส่งผลต่อส่วนรวมด้วย เพลงเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีในพหุวัฒนธรรม เช่น

ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวบ้านดิน
เดินไม่แลตีน	เหยียบลูกไก่ตาย
หน่วยตาทั้งสองหน่วย	หวงไว้แลชาย
เหยียบลูกไก่ตาย	แลชายไม่วางตาเหอ

(นางมิด หมวดทอง อายุ 85 ปี)

สอนหญิงสาวให้มีกิริยามารยาทในการจะเดินจะนั่ง การที่สอนเช่นนี้เพราะสังคมต้องการให้หญิงสาวมีความน่ารักและสง่างาม อีกทั้งปลูกฝังการเป็นมารดาและภรรยาที่ดีในอนาคตด้วย

ฮา เอ๋ ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวห้วนอน*
ใช้ให้แกงบอน	สอนวอน*จนเที่ยง
ใช้ให้แกงตุก	จุกหงทั้งเสียง
ดอกทองเนื้อเกลี้ยง	สำหรับที่เลี้ยงผัวเหอ

(นางแดง สุตวง อายุ 67 ปี)

สอนหญิงสาวในเรื่องการปรุงอาหารว่าต้องให้ถูกต้องและรวดเร็วหญิงสาวที่กล่าวถึงในเพลงกล่อมเด็กบทนี้มารดาใช้ให้แกงบอนกับปลาตุก กว่าจะได้แกงก็ถึงเวลาเที่ยงวันและปลาตุกก็ไม่ได้สับเสียงแต่อย่างใด ผู้เป็นแม่จึงตำว่า " ดอกทอง " คือไม่เอาไหนคิดแต่จะยุ่งเกี่ยวกับผู้ชาย เรื่องการบ้านการเรือนไม่ได้ความ ด้วยการสอนอย่างเข้มข้นเช่นนี้ จึงทำให้สตรีพรควนเคิ่งมีความเอาใจใส่ในเรื่องการบ้านการเรือน

2.5.1.5 เพลงที่เกี่ยวกับความรัก ความรักเป็นสิ่งที่มีในมนุษย์ทุกรูปทุกนามไม่ว่าจะเป็นรักบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เพื่อน และระหว่างเพศ ความรักในเพลงกล่อมเด็กมักจะเป็นความรักระหว่างเพศของวัยหนุ่มสาว เพลงกล่อมเด็กเนื้อหาเช่นนี้ในพรควนเคิ่งมีอยู่มาก เช่น

รักกันเหอ	ไปมาหากันไม่ได้
ภูเขาโตเหลยมันขวางไว้	แลเห็นปลายไม้้อยูรายเรียง
พี่ไปไม่รอด	ผมสอดนั่งฟังแต่เสียง
แลเห็นปลายไม้้อยูรายเรียง	ฟังเสียงนางนกเขาเหอ

(นางแดง นาคโร อายุ 70 ปี)

ความรักในเพลงกล่อมเด็กบทนี้เป็นความรักที่มีอุปสรรคขวางกั้น ทำให้ไปมาหาสู่กันไม่ได้จึงต้องอยู่อย่างเหงาหงอย อุปสรรคในบทเพลงผู้แต่งใช้ภูเขาเป็นสัญลักษณ์ซึ่งน่าจะหมายถึงผู้ใหญ่ อาจจะเป็นบิดามารดาของฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายก็เป็นได้

* ห้วนอน = ทิศใต้

* สอนวอน = ยื้อยาด (ท่าทางขี้เกียจ)

พี่ชายเหอ	ได้กินน้ำตาลที่หวานลิ้น
หวายหลอกกลอกได้ลิ้น	น้องรู้เสียลิ้นว่าลิ้นลม
พันธุ้ลูกชีกา	นอกโสภากายในชม
น้องรู้เสียลิ้นว่าพี่ชายลิ้นลม	แล้วหวานชมน้องรู้ลิ้นเหอ

(นางเปี่ยม ภิรมย์รักษ์ อายุ 70 ปี)

ความรักในเพลงกล่อมเด็กบทนี้เป็นความรักที่หวานระแวง หญิงสาวระแวงว่าจะถูกชายคนรักหลอกหลวงจึงพูดให้ชายคนรักรู้ว่าตนรู้ทันในพฤติกรรมที่แสดงออก ในบทนี้ใช้ลูกชีกา เป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่สว่แต่ภายนอกแนใจไม่สุจริต ใช้ลิ้นลม (เครื่องเล่นชนิดหนึ่งที่ยกขึ้นสูงรับลม) เป็นสัญลักษณ์ของความไม่นิ่งแน่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2.5.1.6 เพลงที่เกี่ยวกับประเพณี ประเพณีเป็นสิ่งสำคัญของสังคม และเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมยึดถือปฏิบัติเพื่อความสงบสุขและประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม เพลงที่เกี่ยวกับประเพณี เช่น

พี่ชายรักน้องเหอ	อย่าคบเพื่อนสองเข้ามาแยง
จงกลับไปเรินเถิดพี่สำแดง	ไปแจงหมากพลูมาสู่ขอ
ความรักของพี่เท่าลูกเมอ	ถึงไม่ลงเหอแต่ลงหนอ
ไปแจงหมากพลูมาสู่ขอ	พ่อแม่เขายอมให้เหอ

(นางมิก หมวดทอง อายุ 85 ปี)

เพลงบทนี้สะท้อนให้เห็นถึงการยึดมั่นในประเพณีของหญิงสาวคือ เมื่อมีผู้ชายมารักชอบและตนรักตอบด้วย อีกทั้งบิดามารดาก็ไม่รังเกียจก็ขอให้ชายคนรักไปสู่ขอตามประเพณี เพื่อจะได้แต่งงานอยู่กินกันต่อไป

ลูกสาวเหอ	ลูกสาวชาวบ้านออก
หม่มผ้าผูกดอก	ลงพายเรือแข่ง
น้ำจืดถูกผ้า	ขายหน้าขายตาน้องพันแรง
ลงพายเรือแข่ง	ผิดแบ่งแต่งไรผมเหอ

(นางวรรณ มารูมาศ อายุ 74 ปี)

การแข่งขันเรือเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชุมชนที่มีแม่น้ำ ลำคลอง พุททวนเครื่องมีลักษณะ ภูมิศาสตร์เช่นนี้ประเพณีแข่งเรือจึงมีเรื่อยมา ส่วนมากจะจัดร่วมกันที่แม่น้ำปากพองตอนไหล ผ่านอำเภอชะอวด แม่น้ำสายนี้มีกำเนิดจากเทือกเขาในอำเภอนี้ ในเพลงกล่าวถึงหญิงสาวลง พายเรือแข่ง เมื่อโดนน้ำตัวเปียกทำให้เห็นสัดส่วนที่สวยงาม

2.5.1.7 เพลงที่เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งของเครื่องใช้เป็น วัฒนธรรมที่ทำให้มนุษย์มีความสะดวกสบายในการเป็นอยู่ สิ่งของเครื่องใช้ที่ถูกบันทึกไว้ใน เพลงกล่อมเด็กที่มีในพุททวนเครื่องมีหลายอย่าง ดังตัวอย่างจากเพลงกล่อมเด็กต่อไปนี้

ยาเอ๋อ ไปตรังเหอ	พี่สั่งสักคำแม่คววด
ซื้อร่มซื้อถาด	และซื้อโคกลูกชัน
ยังสิ่งหนึ่งเล่าเจ้าใจดี	ซื้อหวีฝากน้องสักอัน
ให้ซื้อร่มคันสั้น	มาฝากน้องสักคันเดียวเหอ

(นางวรรณ มารูมาศ อายุ 74 ปี)

สิ่งของเครื่องใช้ในเพลงกล่อมเด็กบทนี้ ได้แก่ ร่ม ถาด ลูกชัน หวี และร่ม การที่ กล่าวว่ไปซื้อที่ตรังเพราะตรังสมัยก่อนเป็นแหล่งร่วมสินค้าในภาคใต้ เนื่องจากมีท่าเรือใหญ่ จึงมีสินค้าหลากหลายชนิดทั้งจากต่างประเทศและในประเทศประกอบกับอำเภอชะอวดอยู่ไกลจากตรัง ไม่มากนัก อีกทั้งในสมัยก่อนการเดินทางจากชะอวดไปตรังจะสะดวกรวดเร็วกว่าการไปตัวเมือง นครศรีธรรมราช

พริ้วขาวเหอ	ว่าพริ้วขาวน้อยเขามาถึง
ได้ยินเสียงปีทับดังจับพริ้ง	มาถึงหัวถนนฝนตกตลอด
ป่าเกี่ยวป่าอ้อยแม่บุญเลิศ	ทั้งพรมทั้งเทริดน้องเปียกหมด
มาถึงหัวถนนฝนตกตลอด	บพบาทน้องลืมสิ้นเหอ

(นางลาภ แคล้วอนงค์ อายุ 69 ปี)

สิ่งของเครื่องใช้ที่กล่าวถึงในเพลงกล่อมเด็กบทนี้ได้แก่ ปี ทับ และเทริด (ในราใช้ สวมหัวมียอดแหลม) ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงการแสดงโนรา (มโนห์รา) การกล่าวถึงสิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้แสดงว่าในพื้นที่พุททวนเครื่องสมัยก่อนนิยมการแสดงโนรา

ปัจจุบันนี้ในรายยังเป็นที่ยืนชอบของชาวพุกควนเคร็งและยังมีคณะโนราอยู่บ้าง ชาวพุกควนเคร็ง ทั้งหญิงและชายที่อายุประมาณ 30 ปี จะขับกลอนโนราและหนังตะลุงได้ ทั้งนี้เพราะชาวพุกควนเคร็งได้รับรู้สัมผัสวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ตั้งแต่เด็กนั่นเอง

2.5.1.8 เพลงที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพุทธศาสนา ชาวพุกควนเคร็งนับถือพุทธศาสนา ดังนั้นจึงมีเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับชาวพุกควนเคร็ง ดังตัวอย่าง

เข้าเข้าเหอ	พระเจ้าท่านมาบิณฑบาตร
คดข้าวใส่ถาด	คดทั้งข้าวบาตรและข้าวบิณฑ
กรวดน้ำอธิษฐาน	พอรูปชนคราญเชิญได้กิน
คดทั้งข้าวบาตรข้าวบิณฑ	เชิญเถิดพ่อขุนหัวเหอ

(นางจันทร์ อินทรช่วย อายุ 73 ปี)

เนื้อหาเพลงบทนี้กล่าวถึงการทำบุญใส่บาตรของชาวบ้าน ข้าวบาตรคือข้าวที่ใส่ขันหรือภาชนะสำหรับใส่บาตร ข้าวบิณฑคือข้าวสุกที่ใส่กรวยไว้ในพุ่มดอกไม้เพื่อการเซ่นสรวงบูชา เมื่อทำบุญใส่บาตรจะมีการกรวดน้ำหรือตวงจมน้ำ เพื่อแผ่ส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วตามความเชื่อที่มีสืบต่อกันมา การทำบุญใส่บาตรของชาวพุกควนเคร็งยังปฏิบัติกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงจิตใจอันดีงามของสังคมพุกควนเคร็ง

ฮาเอ้อ ดันโพธิ์เหอ	ดันโพธิ์หน้าวัด
สาวน้อยผมดัด	ยกข้าวไปวัดทุกเวลา
มาจีบพุทธสงฆ์	ทำให้ดันหลงกับสีกา
ยกข้าวไปวัดทุกเวลา	ทำให้วัดความงเหอ

(นางมิก หมวดทอง อายุ 80 ปี)

เพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับหญิงสาวที่อยู่ใกล้วัดเกิดความรักใคร่พระภิกษุรูปหนึ่ง จึงนำข้าวและอาหารไปถวายเป็นประจำ เมื่อบอยเข้าพระภิกษุ (ดัน) ก็อดทนไม่ไหว เกิดความหลงใหลรักใคร่หญิงสาวนั้นด้วยเหตุที่หญิงสาวทำเช่นนั้นจึงทำให้พระภิกษุและวัดเสื่อมเสีย

การมีเนื้อเพลงเช่นนี้ แสดงว่าเคยมีเหตุการณ์อย่างนี้ในอดีตปัจจุบันสตรีมีความสัมพันธ์ทางเพศกับพระภิกษุมักจะมีข่าวปรากฏอยู่บ่อย ๆ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนาบางคนบางกลุ่มนั้นครองตนอยู่ในพระธรรมวินัยไม่ได้ พระภิกษุที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ควรจะลาสิกขาบทยออกมาเป็นฆราวาส ทั้งนี้เพื่อมิให้ชาวพุทธเสื่อมความศรัทธาในพระพุทธศาสนาามากไปกว่าที่เป็นอยู่

2.5.1.8 เพลงที่เกี่ยวกับอาชีพ อาชีพของชาวพุกควนเคิ่งจะเป็นอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เพราะทรัพยากรธรรมชาติเอื้ออำนวยต่ออาชีพทางนี้ ดังที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก เช่น

พี่ไปเหอ	ใจน้องหวายหวัง
พี่ไปเก็บข้าวอยู่ไร่ซัง	ว่าน้ำตาน้องหล่นลงอาบเสื่อ
พี่น้องพ่อแม่เขาไถถาม	เจ้าใจมรูปร่างบอกว่าเอื้อ
น้ำตาน้องหล่นลงอาบเสื่อ	ร้องให้ตามฟ้าลั่นเหอ

(นางดำ อายุ 68 ปี)

เพลงนี้กล่าวถึงอาชีพการทำนาของชาวพุกควนเคิ่งที่จะต้องไปทำที่ไกล ๆ เพราะในพุกควนเคิ่งพื้นที่ไม่เหมาะในการปลูกข้าว บริเวณที่ทำนาจะอยู่ไกลจากควนมักจะอยู่ใกล้กับเขตอำเภอหัวไทร เขียวใหญ่ และควนขนุน การไปทำนาหลายวันทำให้คนรักที่อยู่บ้านโศกเศร้าเพราะความคิดถึง

ซาเอ่อ ลอยซังลอยซวง	น้ำตาสองดวงแล้วไปเคียวน้ำผึ้งขาย
ลูกร้องอีกิน	บอกลูกว่าหาไม
เคียวน้ำผึ้งขาย	ไม่อายแก่ช่าวบ้านเหอ

(นางเปี่ยม ภริมย์รักษ์ อายุ 70 ปี)

เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงอาชีพเกี่ยวกับเคียวน้ำผึ้งขาย น้ำผึ้งของพื้นที่พุกควนเคิ่งจะเป็นน้ำผึ้งจากที่ได้มาจากต้นจาก เนื้อหาของเพลงต้องการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวหนึ่งว่ายากจนมาก มีน้ำผึ้งอยู่น้อยเพราะมีตาลที่ตัดได้แค่ 2 ดวงก็จะเอาน้ำผึ้งขาย ลูกขอกินก็บอกว่าไม่มีเอาไว้ขายเพื่อจะได้เงินไปซื้อปัจจัยอย่างอื่นที่จำเป็น

2.5.2 นิทาน นิทานเป็นเรื่องที่เล่ากันเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน นิทานแต่ละเรื่องอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างเพราะวรรณกรรมมุขปาฐะ (บอกเล่า) สืบทอด ด้วยการจดจำ รายละเอียดใดที่ผู้เล่าจำไม่ได้ก็จะสร้างเสริมเอาเองหรือไม่ก็เจตนาจะเปลี่ยนด้วย เห็นว่าดีกว่าหรือสร้างความบันเทิงใจได้มากกว่า นิทานของพรุควนเค็งที่เก็บข้อมูลไว้ เช่น ความฝันเป็นจริง ความพร้อมเพรียง แม่ผัวกับลูกสะใภ้ นายคะนึ่งนายคะนอง ช้าง แม่หนู ผู้ใหญ่ดำ นายสัจจะ พ่อหลวง ตาโต โนรา พระ สีกา ลิงเสน หลอกเด็กและพระกับขี้ เป็นต้น

นิทานหลายเรื่องที่นอกจากให้ความบันเทิงใจแล้ว ยังให้ข้อคิดแก่ผู้ฟังเพื่อนำไปปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ส่วนตนและสังคม ดังตัวอย่างนิทานต่อไปนี้

ความพร้อมเพรียง

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีสองผัวเมียมีฐานะยากจนมากต้องหาเข้ากินค่า หรืออดมือ กินมือ อาศัยอยู่ใกล้ชายเล สองผัวเมียปรึกษากันว่าทำหรือจะให้รวย ถ้าเป็นพันนี้ ลูกต้องตายแม่ถึงคะนี่เมียบอกว่า เราไปวิดน้ำในเลกันหว่า ปลาในเลมันมากเราวิด เลนี้ชาวประมงหากันก็ปีกชาติก็ไม่หมด คะนี่ถ้าเราวิดเลนี้แห้ง เราก็เอาปลาไปไหน ไม่ตรีก ขายได้เป็นเงินหมื่นเงินแสน เลทำหรือจะวิดแห้งโดยความพร้อมเพรียง สม่ครสมานสามัคคี ลูกที่วิดกับพลกได้ก็พาพลกไปวิด หาโพงหาโหรไปตักกัน ลงวิด เลหัวเข้าวิดไม่หยุด เสียงดังทุมทุมร้อนไปถึงแม่ปลาที่เป็นใหญ่ในเล แม่ปลาในเล แผลงว่า ผัวเมียคู่นี้มีความสม่ครสมานสามัคคี สามันดีวิดเลแห้ง ถ้าเลแห้งพวกเขา ตายขาดไม่เหลือหรือ เทือกแถวเหล่ากอของโหมเราตายแม่ วิดค่ารุง ๆ ร้อนไปถึง แม่ปลา แม่ปลาบอกว่าไม่ได้ เราในฐานะเป็นประมุขของปลา เราต้องขึ้นไปเจรจา กับสองผัวเมียนี่ เสรีจแล้วขึ้นมาแล้วถามว่า เฮ เจ้าชาย ท่านที่ตั้งความพยายามที่จะวิดที่อาศัยของเราให้แห้ง ท่านประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือ หรือว่าท่านเกลียด พวกเราที่พวกเขามาเป็นอาหารของพวกเขา ก็เราเป็นอาหารกันตลอดหลายกัลป์หลาย กัปปี้แล้วเป็นอาหารของมนุษย์ เรามาอยู่อาศัยเพื่อเป็นอาหารของท่าน แต่ตัวไหนไม่ถึงที่ตายเราก็ไม่ตาย ที่นี้ตัวไหนที่อืดตายก็เป็นอาหารของท่าน ช้ายบ่าวนี้ว่าผมไม่ ประสงค์ปองร้ายพวกท่านให้หมด แต่ว่าความจนนี้ ความจนไม่ที่ไหนหากิน ลูกก็ อืดตายเสียแล้วต้องมาหาปลามาวิดในเลนี้แห้ง ขายปลาได้มากแล้วร่ำรวย ได้หยุดหาย เหนื่อยสักที เสรีจแล้วแม่ปลาว่าสูไม่ต้องเอาปลาในเลนี้ขาย เราจะคายแก้วกายสิทธิ์

ให้สักดวง แก้วนี้ก็ได้ 3 ครั้ง นึกโหรได้สมปรารถนา แม่ปลาตายแก้วให้สีแวววาวสว่างไสว แล้วตั้งสัตย์อธิษฐานว่าเวลานึกชื่อเอาได้โหร อาณิสสเดชะแม่ปลาที่เป็นเจ้าของมหาสมุทร ขออาราธนาให้ได้สมปรารถนา ให้ได้เงินสักแสนสองแสน ให้ได้ทองสักเท่านี้เท่านี้ แล้วยกมือสาธุขึ้นบนหัวแล้วก็ได้มา เสร็จแล้วแม่ปลาตายแก้วแล้วก็กลับไป

เลิกไม่วิตแล้ว ไปถึงบ้านรุ่งเช้าปรึกษา 2 คนผัวเมียว่าให้ได้เงินมาก่อนจะดี เพราะได้เงินมาแล้วทำโหรก็ได้ แล้วก็ได้เงินมาสร้างบ้านสร้างช่องที่อยู่อาศัยครบหมด ชาวบ้านลือไปถึงชายเกลอคู่นี้ แต่ว่าผัวเมียของชายเกลอคู่นี้มันไม่ถูกกัน เขารบด่ากันบ่อยครั้งทุกวันทุกคืน เสียงว่าเกลอมั้ยรวยแล้วมันได้แก้วกายสิทธิ์ของแม่ปลาในมหาสมุทร เสร็จแล้วเราต้องไปเยี่ยมมานึกสักที่สองที่ เสียงว่านึกได้ 3 ครั้ง มาถึงเกลอ ๆ ก็ให้ไปเรียบบร้อย บอกว่านึกได้ 3 ครั้ง ต้องระลึกถึงแม่ปลาแม่ปลามหาสมุทร มาถึงเมียถามว่า นึกชื่อโหรอะไร ผัวบอกว่าน่านึกเอาเงินก่อน ถึงเมียบอกว่าเอาทองถึงผัวว่าเอาบ้าน ถึงเถียงกันไปเถียงกันมา ไม่รู้ชื่อเอาชื่อโหรดี ทะเลาะเบาะแว้งกันโวยวาย ผัวตั้งสัตย์อธิษฐานผัวว่าเอาบ้าน เมียว่าเอาเงิน ผัวเอาบ้าน เมียว่าเอาเงินเถียงกันไปเถียงกันมาผัวว่า " หัวควย " ควยมาเต็มเอวหมด เมียว่าเดชะสิ่งศักดิ์สิทธิ์แก้วกายสิทธิ์ของแม่ปลาเจ้าคุณเหอ ให้พวกนี้กลับไปให้ขาด ตกลงกลับหมดของผัวไปเสียก่อน เสร็จแล้วให้กลับมาแต่ของตัวเองเจ้าพ่อคุณเหอ ตกลง 3 หน ก็หมด

(นายถวิล ศรีสังข์ อายุ 51 ปี)

นิทานเรื่องความพร้อมเพรียงนอกจากจะให้ความสนุกสนานชวนขันแล้วยังให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านผู้ฟัง 2 ประการคือ ความสามัคคีทำให้เกิดความสำเร็จดังสองสามีภรรยาและลูก ๆ ช่วยกันวิดน้ำทะเล การทะเลาะหรือไม่สามัคคีกันย่อมนำความล้มเหลวหรือวิบัติสู่หมู่คณะ ดังสองสามีภรรยาที่ยืมแก้วกายสิทธิ์ไปตั้งอธิษฐานแต่มีวทะเลาะกันจึงไม่ได้อะไรเลย เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทที่ต้องอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิต จากเรื่องชาวบ้านต้องหาปลาเพื่อเป็นอาหารประจำวัน และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากวัสดุท้องถิ่น เช่น โพง พลก (กะลา) ทำเป็นภาชนะใส่ของ เป็นต้น

แม่ผัวกับลูกสะใภ้

ยังมีครอบครัว ๆ หนึ่ง มีคนแก่ได้ลูกชายคนหนึ่งและได้ลูกใ้คนแก่ชื่อยายสา อยู่กับลูกบ่าวและลูกใ้ ลูกบ่าวพูดว่าได้ไซ้เตามา ถึงแม่ว่าเนรเหอต้มตะให้กินสัก หนวย ลูกใ้ต้มลูกใ้กินขาด แล้วเอาส้มนาวให้แม่ผัวเพราะแม่ผัวตาบอด ถึงคะนี้ แม่ผัวว่าอีนุ้ยเหอกู้อ้อบน้ำสักที่ต้มน้ำให้ มันเอาน้ำเย็นให้เส้าไม่ได้ตามใจเลย ถึง คะนี้แม่บอากับลูกบอว่าลูกใ้ไม่ได้เอาไซ้เตาให้กิน ลูกบอาก็ไม่เชื่อ ว่าแม่มายา ลูก ใ้กินแล้วว่าได้ให้กินบอกสารพัด แต่ลูกบอไม่เชื่อตามเมียทุกสิ่งทุกอย่าง ทำนมโค ใส้ใส่ตีป्लीให้แม่ผัวกิน เนรเหอเนรทำหรือเมียมึงไม่ได้เห็นดูลูกสักนิด ลูกชายว่าเดิน แก่แล้วไม่ดีไหร คะนี้แม่ก็ว่าทำโลงเอาไปเผาเสียตะ กูไม่อยู่แล้ว กูอยู่ไม่ดีไหรบอก ลูกชายก็ไม่เชื่อ ลูกใ้ก็เกลียดหรือ สุกเกลียดทั้งผัวทั้งเมีย ก็พาไปเผา ลูกบอทำโลง เข้าไปนั่งในโลง ลูกบอากับลูกใ้ก็หามกัน 2 คนผัวเมีย หามไปป่าช้าแล้วคะนี้ลี้ม ชิดไฟ ผัวบอว่าไปเอาชิดไฟ เมียไม่สู้ไป ถึงก็กลับไปเอากัน 2 คน ยายสาแกก็แหง ไลงออกแล้วก็ไปหยบที่หลังวัด คีนนั้นก็อยู่หลังวัด ผัวเมียได้ชิดไฟมาแล้วก็เอาโลง เปล่า เผาเสร็จหลบเรือน ทั้งผัวเมียบอว่าไม่พังกุมง่าเปลืองข้าวเปลืองปลา พอค่า แกอยู่ข้างหลังวัด โจรลักของมันบันกัน มันได้เท่านั้นเท่านั้น " ไม่กวนสามสังกู้อ้อเอา ศอก " (เสียงไม่ชัด) โจรได้ยินนี้ว่าผี โจรบอว่าผีในวัดนี้แรงต้องบันให้มันสักสวน พอบันเสร็จแล้วก็วิ่ง ของนั้นแกก็ทูนมาเรือน มาอีนุ้ยเหอมารับของแม่ทูนไม่รอด แม่เป็นเกลอให้อีนุ้ยเอาไปตะ มึงไปอีนุ้ยเหอมึงยังแรงได้ของมาก แม่ทูนไม่รอดแม่ ได้มาเท่านั้น

ลูกใ้ดีใจ ทำโลงเข้าตะ ทำโลงเข้าตะ ผัวทำโลงให้ อี้ไปทูนของโลกลาภอยาก ได้ ผัวทำโลงเสร็จเมียนอนในโลง แม่ว่าเนรเหออย่าลี้มชิดไฟ เผาไปตายพัน พอ 2 คีน พอคีนรุ่งเช้าถึงถามแม่ว่า ไซ้ไม่หลบ เมียผมยังไม่หลบ แม่บอว่าเมียถูกเผา ตายเสียแล้ว แต่แม่สูเผาโลงเปล่า ถึงแม่เล่าให้ฟัง เมียมึงตายแล้ว เนี่ยสูทำกับ พ่อแม่ สูไม่ได้รับผลดี ได้รับผลชั่ว ถึงมึงไปตะกูให้เงินไปซื้อแม่ที่ดีหวากู

(นางเปี่ยม ภริมย์รักษ์ อายุ 70 ปี)

เนื้อหานิทานเรื่องนี้เกี่ยวกับลูกชายไม่เอาใจใส่มารดา (ยายสา) และลูกสะใ้ กลับแก่งต่าง ๆ เช่น ไม่เอาไซ้เตาให้กินแต่เอาลูกมะนาวให้กินแทน เอาน้ำเย็นให้อาบ เป็นต้น มารดาพยายามบอกลูกชายแต่ไม่เป็นผล มารดาน้อยใจจึงพูดว่าตายเสียดีกว่า บอกให้ลูกชาย

ทำโรงศพ ลูกชายทำโรงศพเสร็จมารดาก็เข้าไปอยู่ในโรง ลูกชายและลูกสะใภ้ก็ช่วยกันหามไปเผาที่วัดแต่ไม่ได้เอาไม้ขีดไฟไป สามีบอกว่าให้ภรรยากลับไปเอาแต่นางไม้กล้าไปจึงไปทั้ง 2 คนอยู่ข้างหลังมารดาก็ออกจากโรง แอบอยู่หลังวัด ลูกชายกับลูกสะใภ้ก็เผาโรงศพที่เข้าใจว่ายายสาวยังอยู่ในโรง เผาเสร็จก็กลับบ้าน ยายสาวยังอยู่หลังวัดเห็นโจรแบ่งปันสิ่งของที่ปล้นมาได้ จึงทำเสียงให้โจรได้ยิน โจรเข้าใจว่ามีเกิดความกลัวจึงแบ่งสิ่งของให้ผีส่วนหนึ่ง ยายสาวยังได้สิ่งของก็มากกลับบ้าน ลูกสะใภ้ดีใจ ยายสาบอกลูกสะใภ้เร็วแรงดีถ้าไปจะได้ของมาก ภรรยาจึงให้สามีทำโรงศพแล้วเข้าไปนอนในโรงและให้สามีนำไปเผา เวลาผ่านไป 2 วัน 2 คืน สามีคอยการกลับมาของภรรยา มารดาบอกว่าภรรยาของลูกชายสิ้นชีวิตแล้วเพราะถูกเผาและเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนให้ลูกชายฟังว่าไม่สิ้นชีวิตเพราะอะไร มารดากล่าวว่าคนที่ทำไม่ดีต่อมารดา ย่อมได้รับผลไม่ดีและบอกว่าจะให้เงินเอาไปซื้อมารดาคนใหม่ที่ดีกว่านาง

นิทานเรื่องนี้ผูกเรื่องได้น่าสนใจและสอดคล้องกับชีวิตจริงของคนในสังคมคือ แม่ผัวกับลูกสะใภ้ส่วนใหญ่จะขัดแย้งกัน ถ้าอยู่ร่วมกันจะเกิดปัญหาอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้แม่ผัวกับลูกสะใภ้จึงต้องแยกกันอยู่ คุณค่าที่ได้จากนิทานมีหลายอย่างทั้งความบันเทิงใจ คติธรรม และได้รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ คติธรรม คือ การออกตัญญูต่อบิดามารดาอย่ายอมทำให้เกิดความวิบัติ ความโลภทำให้เกิดความเสียหาย วัฒนธรรมที่ได้คือ การเผาศพ และความเชื่อเกี่ยวกับผี นอกจากนี้นิทานเรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการใช้คำเฉพาะถิ่น เช่น เณร - ใช้เรียกผู้ชายที่อุปสมบทแล้ว อี๋นุ้ย - ใช้เรียกลูกสาวหรือลูกสะใภ้ เป็นต้น

โนรา

ยังมีบ้านเป็นโนรา ผัวเป็นโนรา เมียก็เป็นโนรา พอว่าถึงวันที่เดือนดี ก็แต่งงานกันคืนนั้นลูกคู่โนรา เขาทราบ*กัน โมง จิ่ง กลอง ทับ เอาไปไว้ใต้ถุน บนเรือนในห้องเจ้าบ่าวว่า " ไหนละน้อง ทำให้เอวอ้อนแอ้น " เมียว่า " เด พี่ เด้ ทำให้เอวอ้อนแอ้น " เมียถามผัวว่า " ไหนละพี่ทำให้เอวอ้อนแอ้น " ผัวเข้าไปถึงกอดเมียได้ก็ว่า " พี่ทำให้เป็นแพนน้องเหอผานหลา " บนเตียงลูกคู่จะต้องตีเครื่อง ผัวว่า " ว่าอ้อนแอ้น ว่าอ้อนแอ้น " ทำ*เมียพลง " ว่าอ้อนแอ้น ว่าอ้อนแอ้น ว่าเป็นแพน ว่าเป็นแพน

* ทราบ = แอบดู , แอบฟัง

* ทำ = ร่วมเพศ

ว่าผาหลา ว่าผาหลา ว่าท่าเอวอ่อนแอ้น เป็นแพนผาหลา " ลูกคู่ใต้ถุนตีเครื่อง
" ว่ารับดำเป็นแพนผาหลา รับดำเป็นแพนผาหลา เอ้ย "

(นางปาน ผิวขาว อายุ 54 ปี)

นิทานเรื่องโนราแสดงให้เห็นถึงความนิยมในการแสดงโนรา (มโนห์รา) อย่างมาก
ของชาวพุมดวงนครศรีธรรมราชขนาดนำเอาการแสดงชนิดนี้มาสร้างเป็นนิทานตลก เนื้อเรื่องมีว่า
หนุ่มสาวสายเลือดโนราคู่หนึ่งได้แต่งงานกัน ในคืนที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวเข้าหอนั้นลูกคู่โนราก็ไปแอบ
ดูและฟังเสียง (การปฏิบัติเช่นนี้ถือเป็นเรื่องที่ดี) เจ้าบ่าวกับเจ้าสาวอยู่ในห้องหอตามลำพัง
ตอนหนึ่งเจ้าบ่าวขับบทมโนห์ราว่าให้เจ้าสาวย้ายสะเอวให้น่าดู เจ้าสาวก็ทำตามและขับบท
มโนห์ราตอบว่า นี่แหละทำอย่างนี้ เจ้าสาวขับบทต่อไปว่าแล้วไหนเล่าเจ้าบ่าวลองทำบ้าง
เจ้าบ่าวเข้าไปกอดเจ้าสาวและขับกลอนต่อตามทำนองมโนห์รา จนกระทั่งจบคำสุดท้ายที่ลูกคู่
ต้องรับและบรรเลงดนตรีทันทีที่เจ้าบ่าวขับบทจบลงลูกคู่ก็รับและบรรเลงดนตรีขึ้นพร้อมกัน

สิ่งที่ได้จากการฟังและอ่านนิทานเรื่องนั้นนอกจากความตลกแบบทะเล่แล้วยังได้ความรู้
เกี่ยวกับการแสดงมโนห์ราและบทกลอนมโนห์รา การแสดงที่ปรากฏในนิทานเรื่องโนราเรียกว่า
" ทำบท " ซึ่งจะขั้นตอนต้น ๆ ของการแสดงศิลปะการแสดงประเภทนี้

2.5.3 ปรีศนาคำทาย ปรีศนาคำทายเป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อทดสอบ
เขาวัวไหว่หรือพริบของคน ผู้แต่งปรีศนาคำทายอาจจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ซึ่งยากที่บ๊อกว่าปรีศนา
คำทายใดใครแต่งเด็กหรือผู้ใหญ่ เพราะวรรณกรรมนี้เกิดขึ้นมาในสังคมโดยไม่มีกำบัง
เช่นเดียวกับวรรณกรรมมุขปาฐะอื่น ๆ ปรีศนาคำทายมักนิยมเล่นกันในกลุ่มเด็ก ๆ ที่มีอายุ
ไม่เกิน 10 ปี (เด็กใหญ่และผู้ใหญ่ส่วนน้อยที่เล่นกัน) ปรีศนาคำทายจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
พืช สัตว์ และสิ่งของเครื่องใช้ ปรีศนาคำทายที่มีในพุมดวงนครศรีธรรมราช เช่น

ไก่อังไค้งโมงตึง มือหนึ่งลอก น้ำออกหรรอยจึ่งผันหลังหนี

(นายทวีศักดิ์ ทองแก้ว อายุ 36 ปี)

คำเฉลยของปรีศนาคำทายนี้คือ คนตัดยาง ชาวพุมดวงนครศรีธรรมราชประกอบอาชีพสวนยาง
หลายสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สวนศรีธรรมราชกับสวนชิงจะมีมาก สวนสวนยาว สวนบ่อม และ
สวนอื่น ๆ มีไม่มากนัก

เปิดผ้าเห็นขน เปิดขนเห็นเม็ด เปิดเม็ดเห็นรู

(นายทวีศักดิ์ ทองแก้ว อายุ 36 ปี)

คำเฉลยของปริศนาคำนี้คือ ข้าวโพด การปลูกข้าวโพดก็เป็นการเกษตรอย่างหนึ่งของชาวพฤษภาคมครึ่ง

ยิ่งตัดยิ่งยาว ยิ่งต่อยิ่งสั้น

(นายพล หมวดทอง อายุ 38 ปี)

คำเฉลยคือ ถนน และบุหรี่ ในการสร้างถนนใช้ว่า " ตัดถนน " การสูบบุหรี่ ถ้าเอามวนใหม่สูบแทนมวนเก่า มวนที่สูบใหม่ก็จะยิ่งสั้นเข้า เพราะถูกไฟเผาไหม้ ปริศนาคำนี้ชี้ให้เห็นถึงความช่างสังเกตและความฉลาดในการนำคำมาใช้แต่งปริศนาคำทาย

ตากับยาย ชื่อของมาสิ่งหนึ่งมาฝากหลาน หลานให้ตากับยายแล

ตาแลว่าชาย ยายแลว่าหญิง ของสิ่งเดียวนั้นไฉน

(นายพล หมวดทอง อายุ 38 ปี)

ปริศนาคำนี้เฉลยว่า กระจกสองหน้า การแต่งปริศนาคำนี้ผู้แต่งพยายามจะทำให้เป็นเรื่องราวทำให้ผู้ฟังสนใจกว่าปริศนาคำทายที่ทายเลยโดยไม่ผูกเป็นเรื่อง เช่นในบทนี้ ถ้าจะแต่งตรง ๆ เลยอาจจะแต่งว่า " ไฉนหรือ ชายแลก็เป็นชาย หญิงแลก็เป็นหญิง " เป็นต้น

สามเหลี่ยม เทียมอก ใครทายออก ให้เมียงาม

(นายจับ เกิดนุ่น อายุ 70 ปี)

ปริศนาคำนี้เฉลยว่า ดันกก กกเป็นพีชน้ำที่มีอยู่โดยทั่วไปในพฤษภาคมครึ่ง ชาวพฤษภาคมครึ่งนำกกมาใช้ประโยชน์ในการผลิตสิ่งของเครื่องใช้น้อย นิยมใช้กระจูดมากกว่า เพราะผลิตภัณฑ์จากกระจูดจะสวยงามคงทนกว่า

สีมุ่มยมแยก ใครทายว่าแทรกเย็ดยาย ใครทายว่าหวายได้เย็ดดี

(นายจับ เกิดนุ่น อายุ 70 ปี)

คำเฉลยของปริศนาคำทายนี้คือ สอบนึ่ง (กระสอบนึ่ง) กระสอบขาวพรวนเครื่องสานขึ้นเพื่อใช้ใส่สิ่งของ กระสอบแบบนี้จะมีก้นผายออกเป็นสีมุ่มเมื่อใช้ใส่ของจะไม่ล้น จะเห็นได้ว่าผู้แต่งกำหนดไว้ว่าอย่าตอบว่าสาแหรก คาน และหวายที่ผายออกเป็นสีเสี้ยว ทั้งนี้เพราะผู้แต่งตั้งคำตอบไว้แล้วและเห็นว่าเป็นคำตอบที่เหมาะสมที่สุด ปริศนาคำทายสำนวนนี้แสดงให้เห็นถึงการนำกระจุดมาสานเป็นกระสอบเพื่อใช้ประโยชน์ กระสอบนึ่งที่ชาวพรวนเครื่องสานดังกล่าวนี้ส่งขายทั่วไปในเมืองนครศรีธรรมราช ผู้ซื้อนำไปใช้ใส่เคย (กะปิ) เปลือกและน้ำตาล ปัจจุบันกระสอบนึ่งใช้กันน้อยลงเพราะมีผลิตภัณฑ์กระสอบแบบใหม่เข้ามาแทนที่

ไ้แดงแยงยวนวานไ้ดำ ไ้ดำร้องให้น้ำลายปุด ๆ

(นายกลิ่น ทองกลับ อายุ 69 ปี)

ปริศนาคำทายสำนวนคำเฉลยคือ การหุงข้าว เมื่อก่อนหุงข้าวด้วยไม้พิน ไม้พินที่ติดไฟจะมีสีแดง หุงไปนาน ๆ ควันไฟเกาะหม้อเป็นสีดำ (ภาษาใต้เรียกมีดหม้อ) ไ้ดำร้องให้คือหม้อข้าวเดือด

มาแต่เมืองเทศ จำปีวิเศษ ดอกไม้อยู่ใน

(บางขาว พรหมนุ้ย อายุ 85 ปี)

ปริศนาคำทายสำนวนนี้คำเฉลยคือ กุญแจ เมืองเทศหมายถึงอินเดียหรือชาวอาหรับ สิ่งของเครื่องใช้ประเภทนี้สมัยก่อนต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียเป็นชนชาติที่นำสินค้ามาขายไทยภาคใต้มากกว่าชนชาติอื่น ๆ จนปัจจุบันยังมีคนซื้อสายอินเดียทำมาค้าขายในภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะในนครศรีธรรมราชยังมีอยู่มากเพราะเป็นเมืองที่ชาวอินเดียเคยมาปักหลักค้าขายและเผยแพร่ศาสนา

2.6 การละเล่นและกีฬา การละเล่นและกีฬาของชาวพรวนเครื่องมีหลายอย่าง ดังนี้

2.6.1 การเล่นเกม การเล่นเกมหรือเก็บบ การเล่นเกมชนิดนี้จะมีผู้เล่นกี่คนก็ได้ ในการเล่นเกมวงกลมไว้ในวงก่อนให้คนหนึ่งปิดตาตามที่ตกลงกันด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง อาจจะใช้การจู่ (เป่าขลุ่ยในภาษากลาง) หรือจับไม้สั้นไม้ยาว ผู้เล่นที่เหลือวิ่งไปซ่อน ผู้เล่นที่ปิดตาจะเปิดตาเมื่อเวลาผ่านไปตามที่ตกลงกันซึ่งส่วนมากจะให้ผู้เล่นนับ 1 - 10 ผู้เป็นเข็หรือเก็บบค้นหาผู้เล่นที่ซ่อนอยู่ ผู้เล่นที่ซ่อนอยู่จะพยายามวิ่งไปวงที่ชิดได้เมื่อเข้าไปในวงก็จะพูดตั้ง ๆ ว่าโยม ผู้ที่วิ่งเข้าวงไม่ทันไม่ได้โยม ถ้าผู้ที่เป็นเข็หรือเก็บบ ก็จะถูกตีและจะต้องเป็นเข็หรือเก็บบต่อไป การเล่นเกมสิ้นสุดลงเมื่อผู้เล่นส่วนใหญ่พร้อมใจกันว่าเลิก การเล่นเกมหรือเก็บบภาษากลางเรียกว่าการเล่นซ่อนหา

2.6.2 การเล่นเกมจี้จี้จี้จี้ การเล่นเกมจี้จี้จี้จี้ประกอบด้วยผู้เล่นประมาณ 3 คน คนหนึ่งแบมือคว่ำลง คนที่เหลือเอานิ้วจี้ที่อุ้งมือคนที่หนึ่ง เมื่อทุกคนเอานิ้วจี้ที่อุ้งมือผู้เล่นคนหนึ่งจะร้องเพลงว่า " จี้จี้จี้จี้ มาเจียวโลกนก จับใส่พกโลกนกจี้จี้ " เมื่อเพลงจบผู้แบมือคว่ำอยู่จะกำมือทันที นิ้วผู้เล่นคนใดดึงออกไม่ทันถูกกำอยู่ ผู้เล่นคนนั้นแพ้และจะต้องแบมือคว่ำเป็นคนต่อไป

2.6.3 การเล่นเกมตีเสียง การเล่นเกมตีเสียงจะมีกี่คนก็ได้ ในการเล่นเกมออกเป็น 2 ฝ่าย ชิดเส้นตรงกลาง ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะเข้าไปในแดนตรงข้ามเพื่อจับเอามาเป็นเชลยด้วยการออกเสียง " ตี " ตลอดเวลาในขณะที่อยู่ในแดนฝ่ายตรงข้าม ผู้ที่ถูกเข้าไปจะต้องพยายามพาดให้ถูกฝ่ายตรงข้าม ผู้ใดถูกพาดผู้นั้นต้องไปเป็นเชลยต้องคอยให้ฝ่ายเดียวกันตีเข้าไปพาดช่วยจึงจะกลับไปได้ ในขณะที่ฝ่ายตรงข้ามบุกเข้าไป ฝ่ายที่ถูกบุกก็จะพยายามจับตัว ถ้าผู้บุกเข้าไปหยุดตีเพราะหมดอึดหายใจ ผู้ตีนั้นถือว่าตาย การแพ้ชนะอยู่ที่จำนวนของฝ่ายตรงข้าม ถ้าฝ่ายใดผู้เล่นหมดก่อนฝ่ายนั้นแพ้

2.6.4 การเล่นเกมพาดทิ้ง เล่นพาดทิ้งมักเล่นกันราว 5 - 6 คน มักเล่นช่วงสงกรานต์ผู้เล่นคนหนึ่งจะต้องเฝ้าเปลือกมะพร้าวที่ช่วยกันหามากองเอาไว้ ผู้ที่เฝ้าจะใช้มือทั้งสองยันพื้น เมื่อผู้เล่นอื่น ๆ เข้าไปแย่งชิงเปลือกมะพร้าวก็จะใช้เท้าพาด ผู้เข้าไปแย่งคนใดถูกพาดจะต้องลงไปเป็นผู้เฝ้าเปลือกมะพร้าวก็จะใช้เท้าพาด ผู้เข้าไปแย่งคนใดถูกพาดจะต้องลงไปเป็นผู้เฝ้าเปลือกมะพร้าว (บางคนเรียกไข่) แทน เล่นอย่างนี้เรื่อยไปจนกระทั่งเลิกเล่น คำว่าทิ้งบางคนบอกว่าเป็น ปลาทิ้ง (สำเนียงใต้) หรือปลากระทิง (สำเนียงภาษากลาง) ปลาชนิดนี้จะมีหางยาว เมื่อว่ายน้ำหางจะส่ายไปมาลักษณะเหมือนกับพาดแบบจะเข้พาดหางปลาทิ้ง (กระทิง) ในพรุควนเคร็งสมัยก่อนมีมาก การเล่นเกมนี้จึงน่าจะเกิดจากลักษณะการพาดหางของปลากระทิงดังที่บางคนสันนิษฐานไว้ (ดูภาพประกอบภาคผนวก)

2.6.8 การเล่นม้าหางแดง การเล่นม้าหางแดงจะประกอบด้วยผู้เล่นประมาณ 6 - 10 คน ผู้เล่นจับคู่กันแล้วให้คนหนึ่งเป็นม้าคนหนึ่งเป็นผู้ขี่ตามวิธีการตกลง หลังจากนั้นผู้ขี่จะโยนลูกบอลหรือห่วงยางให้กัน หากลูกบอลหรือห่วงยางตกคนที่ขี่จะต้องรีบลงจากหลังคนที่เป็นม้าและวิ่งหนี คนที่เป็นม้าก็จะจับลูกบอลหรือห่วงปา ถ้าปาถูกคนที่เป็นม้าก็กลับเป็นคนที่การเล่นจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นม้าและคนที่ตามกติกา การเล่นยุติลงเมื่อผู้เล่นส่วนหนึ่งบอกเลิก

2.6.9 การเล่นหมาชิงเสา การเล่นชนิดนี้มีผู้เล่นประมาณ 5 คน ผู้เล่นทุกคนรวมกันแล้วหาผู้ที่จะเป็นหมาคนแรกด้วยวิธีการตามแต่จะตกลงกันเช่น จูจี (เป่ายิงจูบ) หรือจะจับไม้สั้นไม้ยาว เป็นต้น เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ผู้เล่นที่ไม่เป็นหมาก็จะไปเกาะเสา (ส่วนมากจะเล่นตามศาลาวัดเพราะสะดวกในการเกาะเสา) ผู้ที่เป็นหมาจะคอยแย่งเสา เมื่อผู้เล่นที่เกาะเสาวิ่งสลับเปลี่ยนเสากัน ถ้าผู้เป็นหมาไปเกาะเสาก่อนหรือชิงเสาได้คนที่ไม่ได้เกาะเสาในขณะนั้นก็จะเป็นม้าต่อไป ดังนั้นในการเปลี่ยนเสาผู้เล่นจะต้องวิ่งอย่างรวดเร็ว จึงจะไม่ถูกชิงเสา

2.6.10 การเล่นทุ่มโหม้งโหม้งอี่แต่ การเล่นประเภนี้ประกอบด้วยผู้เล่น 2 - 3 คน เริ่มด้วยผู้เล่นทุกคนกำมือ แล้วตั้งซ้อนกัน เมื่อซ้อนกันเรียบร้อยแล้วก็ร้องเพลงว่า " ทุ่มโหม้งอี่ด้อแต่ " รดน้ำแต่อี่ด้อแบน " เมื่อร้องเพลงจบแต่ละรอบ ผู้เล่นที่กำมืออยู่ล่งสุดก็จะแบมือไปเรื่อย ๆ จนหมด

2.6.11 การเล่นเตย การเล่นเตยประกอบด้วยผู้เล่นประมาณ 5 - 7 คน แบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย แล้วตกลงว่าด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งให้ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายวิ่ง ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายจับ เมื่อตกลงเสร็จแล้วก็ขีดเส้นเป็นช่องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่แบ่งเป็นขนาดเล็ก ผู้เล่นฝ่ายหนึ่งยืนบนเส้นที่ขีดขวางของสี่เหลี่ยมเพื่อคอยจับฝ่ายที่วิ่งผ่านจากบนลงล่าง ถ้าฝ่ายวิ่งผ่านถูกจับก็ต้องเปลี่ยนมาเป็นผู้ยืนบนเส้นสี่เหลี่ยมคอยจับ การเล่นจะสลับกันไปเช่นนี้เรื่อยไป การเล่นเตยผู้เล่นจะต้องมีความว่องไว และใช้ไหวพริบในการหลีกเลี่ยงการถูกจับ

2.7 ศิลปะการแสดง ศิลปะการแสดงที่มีในพุกควนครึ่งและนิยมกันมากมี 5 อย่างคือ เพลงบอก โนรา (มโนห์รา) หนัง (หนังตะลุง) ตันหยง และลิเกปา

2.7.1 เพลงบอก เพลงบอกเป็นการแสดงออกทางวรรณกรรมด้วยการขับกลอนสดตามลักษณะกลอนเพลงบอก นิยมขับในช่วงสงกรานต์เนื้อหาเดิมมักเกี่ยวกับประวัติสงกรานต์และข่าวสารราชการ ภายหลังมีเรื่องโดยทั่วไปแทรกเสริมเข้าไป บางคณะจะขับเฉพาะเรื่องที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและชมเจ้าของบ้าน ตัวอย่างวรรณกรรมเพลงบอกจากพุกควนครึ่ง

มีดังนี้

ออ ออ ว่า ออ ออหออ แล้วกะลึบนี้วันน้อมลูกนั่งน้อมหัตถ์ (ลูกคู่รับ - เอว่า
เห็นูกนั่งน้อมหัตถ์) ลึบนี้วันน้อมลูกนั่งน้อมหัตถ์ (ลูกคู่รับ - ทอยจาข้าเหอน้อมหัตถ์)
ลูกนั่งนมัสการไหว้ทุกท่านวันนี้ ทุกท่านที่ได้มา (ลูกคู่รับ - ทุกท่านที่ได้มา ลูกนั่ง
นมัสการไหว้ทุกท่านวันนี้ทุกท่านที่ได้มา)

ออหนึ่งจะไหว้คุณครู (ลูกคู่รับ - เอว่าเห็นักคุณครู) แล้วท่านเป็นผู้กรุณา วันนี้
อาจารย์ได้ผ่านมา วันทายอไหว้ไป (ลูกคู่รับ - วันทายอไหว้ไป อาจารย์ได้ผ่านมา
วันทายอไหว้ไป)

จาก มศว. ในภาคใต้ (ลูกคู่รับ - เอว่าเห็นภาคใต้) วันนี้ท่านได้มาหา มาฟัง
ทั้งหนังสือทั้งโนรา ท่านมาที่นี่กัน (ลูกคู่รับ - ท่านมาที่นี่กัน มาฟังทั้งหนังสือทั้งโนรา ท่าน
มาที่นี่กัน)

พร้อมแล้วตั้งหลายพี่น้อง (ลูกคู่รับ...) ทั้งยี่สิบสองมาถึงและยังคะนวนนวน
คำนึง ท่านถึงมาแล้วหนา (ลูกคู่รับ...)

หนึ่งคุณอาจารย์ท่านสืบพงศ์ (ลูกคู่รับ...) ท่านได้ตรงเข้ามา จากจังหวัดสงขลา
ท่านเข้ามาเมืองนคร ฯ (ลูกคู่รับ...)

ท่านมาศึกษาข้อมูล (ลูกคู่รับ...) เพื่อมิให้สูญมิให้เสีย ช่วยชมช่วยเชียร์ให้ขึ้นชื่อ
และระลึกกระฉอน (ลูกคู่รับ...)

อันสิ่งนี้เป็นศิลปะ (ลูกคู่รับ...) ยอมแล้วประชาทั่วเมืองนครฯ ได้ระลึกกระฉอน
ไปหมด ผมได้จำจดหา (ลูกคู่รับ...)

แล้วไปเที่ยวกันหมดทั่วแดนภาคใต้ (ลูกคู่รับ...) ผมสาธยายกันมา จนได้เลื่อง
ปือลือชา ว่าโนราของผมมี (ลูกคู่รับ...)

แล้วติดอำเภอชะอวด (ลูกคู่รับ...) เคยไปประชันแข่งขันประกวด ในชะอวดเขา
ลือชา (ลูกคู่รับ...)

จนทุกวันนี้ที่ได้มีมา (ลูกคู่รับ...) เพราะเป็นโนราสมัยก่อน ลือท่วนครศรี ฯ
(ลูกคู่รับ...)

แล้วผมคนอนุรักษ์เอาไว้ (ลูกคู่รับ...) เพื่อให้เด็กได้บังเกิดมี เกิดคุณงามความดี
ที่ผมทำมีมา (ลูกคู่รับ...)

เพื่ออนุรักษ์ความรักศิลป์ (ลูกคู่รับ...) ศิลปินกะมากมายทาง ใต้ถึงสงขลา

(ลูกคู่รับ...)

หัวเหิมเดิมทีที่พัทลุง (ลูกคู่รับ...) เป็นดาวรุ่งที่ลือชา จนวงศารักชอบ
พร้อมแล้วกะชอบใจ (ลูกคู่รับ...)

แรกคราวศิษย์ขุนอุปถัมภ์ (ลูกคู่รับ...) และได้นักรำมันมากมาย จนรำกันทำได้
สบายจะหาไหน (ลูกคู่รับ...)

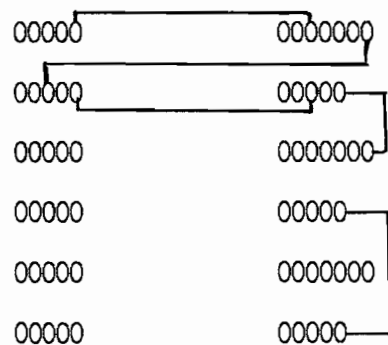
ตอนพ่อจะตายแก่ได้ผีกศิษย์ (ลูกคู่รับ...) ได้ผีกติดต่อกันเรื่อยไป พ่อวันลา
ตัดอาลัย น้ำใจมารอน ๆ (ลูกคู่รับ...)

ทั้งอนุศิษย์คิดถึงพ่อ (ลูกคู่รับ...) คิดแล้วมันท้อหัวใจอ่อน นึกท้อถอนถึง
พ่อถัมภ์ คิดแล้วมันซำใจ (ลูกคู่รับ...)

ผมจะขอกล่าวเล่าเพียงแค่นี้ (ลูกคู่รับ...) ให้อาจารย์ทุกคนนี้หายพะวง
ให้ท่านหายสงสัย (ลูกคู่รับ...)

(โสภณ ศรีแก้ว อายุ 48 ปี)

เพลงบอกมีลักษณะคำประพันธ์เฉพาะแตกต่างไปจากคำประพันธ์ร้อยกรองทุกชนิด
ของไทย การสัมผัสคล้ายกาพย์แต่ไม่เหมือนกาพย์ จำนวนคำในวรรคมีตั้งแต่ 5 คำขึ้นไป
จนถึง 10 คำ ลักษณะฉันทลักษณ์เขียนแผนผังได้ดังนี้



การส่งสัมผัสคล้ายกาพย์ยานี 11 ที่แปลกออกไปจากกาพย์ยานี 11 คำ คำสุดท้าย
ของวรรคที่ 2 ส่งสัมผัส คำที่ 3 ของวรรคที่ 3 ที่มีลักษณะเฉพาะคือการสัมผัสระหว่างบท
คำสุดท้ายบทที่ 1 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของบทที่ 2 แต่พอคำสุดท้ายของ
บทที่ 2 แทนที่สัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่ 2 กลับสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 บทที่ 3
ครั้งบทที่ 4 จะสัมผัสนอกกลับแบบเดิม คือคำสุดท้ายบทที่ 3 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรค

ที่ 2 ของบทที่ 4 ร้อยกรองเพลงบอกจะมีฉันทลักษณ์เช่นนี้สัมผัสนอกแบบใกล้และแบบห่าง สลับกันไป อาจจะมีบางบทที่ไม่โยงสัมผัสกับบทอื่น แต่ด้วยความสามารถในการขับกลอนของ เพลงบอกบางคนทำให้ไม่รู้ว่าจะไม่ได้โยงสัมผัสแต่อย่างใด

เนื้อหาของเพลงบอกที่ยกมานี้กล่าวถึงคณะครูที่ไปเก็บข้อมูล ความเป็นมาของเพลง บอกโสภณและเกียรติประวัติในการเล่นเพลงบอก ที่น่าสนใจคือบอกว่าเป็นศิษย์ขุนอุปถัมภ์ (พุ่มเทวา) มโนห์ราที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัดพัทลุงและมีลูกศิษย์มากมาย ด้วยความเชี่ยวชาญ การสร้างมโนห์ราจึงได้รับนามว่า " ขุนอุปถัมภ์นรากร " และได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ วรรณกรรมเพลงบอกตอนนี้แสดงให้เห็นถึงการมีกสอนศิษย์ของมโนห์ราในอดีตท่านนี้ว่าสอนศิษย์ ไร่จำนวนมาก แม้กระทั่งพรควนเคิ่งพื้นที่กันดารก็ยังมีศิษย์ของท่านไปอยู่ มโนห์ราชั้นครูท่านนี้ ถึงแก่กรรมมารวม 10 ปีแล้ว

2.7.2 โนราหรือมโนห์รา โนราเป็นศิลปะการแสดงที่ประกอบด้วยหลาย อย่างคือ นาฏศิลป์ คีตศิลป์ วรรณศิลป์ และการขับร้อง การแสดงนี้มีมานานมากจนยากที่จะหาหลักฐานกล่าวให้ชัดเจนตามตำนานเกี่ยวกับโนราพระยาสายฟ้าฟาดและนางนวลทองสำลี นั้นน่าจะเป็นสมัยอยุธยา แต่จากการสัมภาษณ์เชื้อสายมโนห์รานครศรีธรรมราชบ้างก็บอกว่ามี มาก่อนอยุธยาเป็นราชธานี กล่าวว่ตั้งแต่มีอาณาจักรทางใต้ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราช การแสดงนี้ได้รับอิทธิพลจากอินเดีย ในประเด็นการรับอิทธิพลจากอินเดียนั้นคงจะถูกต้องเพราะ วรรณกรรมชาดกเรื่อง " กนิรีชาดก " มีอยู่ในคัมภีร์มหาเวสตุซึ่งเป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนาสมัย โบราณ ตัวละครชื่อมโนห์ราก็มีในวรรณกรรมชาดกเรื่องนี้ ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงแต่เดิม ได้แก่ กลอง ทับ กรับ ฉิ่ง โหม่ง และปี่ ในการแสดงจะมีการบรรเลงดนตรีประกอบการ ขับกลอนมโนห์ราตามทำนองที่สืบทอดกันมา บางครั้งมีบทเจรจาเพื่อการดำเนินเรื่อง และการสร้าง บรรยากาศ การแสดงนี้ยังเป็นที่ยอมรับชมชอบของชาวพรควนเคิ่งในปัจจุบัน

ตัวอย่างบทมโนห์ราจากพรควนเคิ่ง

ออ ออ ออ ว่าออรักหรือออองาม งามมาแล้วนะแม่นะ ออนี้ลูกจะเข้ามานั่ง
แม่นะ เข้าได้มานั่ง มานั่งเสียแล้ว

จะทำเป็นถ้า ได้เป็นเดเป็นถ้า ใ้อัถนี้พระลาก ๆ (ลูกคู่ย้อน - ลากไหระล่นอง)
ลากนี้ลากพระ พระลาก ๆ จะทำหน้าลากบ่าวเหอเป็นองค์ (ลูกคู่รับ - ทำถ้าพระ-
ลาก ทำหน้าลากเป็นองค์ ว่าทำถ้าพระลาก ทำหน้าลากให้เป็นองค์)

ออ ลักที่ก่อนเล่า นองทำตรงกลางหว่างเขา (ลูกคู่รับ - เขาไหระล่นอง) ยาย

พานี้หว่างเขา และทำเป็นย่านลำเนา ไร่ลำนี้ลำเนา ตรงนั้นเนินผาเป็นเนินผา
ทำตรงกลางหว่างเขา ย่านลำเนาเนินผา (ลูกคู่รับ - ทำตรงกลางหว่างเขา ย่าน
ลำเนาเนินผา ทำตรงกลางหว่างเขา ย่านลำเนาเนินผา)

ออ สักทีก่อนเล่า จะทำเป็นน้ำย่อยห้อยผับ ห้อยเดห้อยผับ มาไหลแล้วลงทับ
ลงนั้นลงทับ ทับเอาศิลา ทำน้ำย่อยห้อยผับ ไหลลงทับน้องบ่าวเหอศิลา
(ลูกคู่รับ - น้ำย่อยห้อยผับไหลลงทับศิลา น้อยย่อยห้อยผับ ไหลลงทับศิลา
แล้วละน้อง)

แล้วลูกจะทำตรงกลางเป็นหว่างผา หว่างเนหว่างผา นู๋ย่านคงคา ตรงนั้นคงคา
แลแล้วลิกลับ ลิกลับ ทำตรงกลางแลหว่างผา ย่านคงคาพี่บ่าวเหอลิกกลับ (ลูกคู่
รับ ...)

ออแลเตสาว จะทำน้ำเขียวให้ยับ ๆ ว่าเขียวแล้วมันยับ ๆ เปรียบเดเหมือนกับ
ว่าตรงนี้แลเหมือนกับ ไร่เมฆนั้นเมฆลอย แลเมฆลอย จะทำน้ำเขียวให้มันยับ ๆ
เปรียบเหมือนกับอีสาวเหอเมฆลอย (ลูกคู่รับ ...)

ออ แลเตบ่าว ที่จะทำเป็นพระพาย ไร่เดนี้พระพาย มันพัดแล้วเย็น ๆ มันพัด
มาเย็น ๆ แลมันแตกโลกเคลื่อน ว่ามันแตกโลกเคลื่อน แลอยู่ผลอย ๆ พระพายมันพัด
มาเย็น ๆ แตกโลกเคลื่อน ไร่บ่าวเหอผลอย ๆ (ลูกคู่รับ ...)

ออ แลเตสาว ที่จะทำเป็นเพียนทอง (พุด - เฒ่า*ไม่สาวเพียรทอง) ไร่เพียนได้
เพียนทอง มันล่องแล้วล่องลอย (พุด - ลอยไปหาเหยื่อ) ไร่ล่องได้ล่องลอย ไป
นาน*ตามฝอย ไร่ฝอยไน้*ชลทาน ชลทานข้างนี้ชลทาน ว่าเพียนทองล่องลอย
ตามฝอยสาวเหอชลทาน (ลูกคู่รับ ...)

สักทีก่อนเล่าที่จะทำให้ต่ำลงมา ว่าต่ำแล้วสาวเหอต่ำลงมา จะทำเป็นเหรา
ว่าตรงนี้เหรา มันเคียงแล้วขนาน เคียงขนาน ที่ทำถัดต่ำลงมา ทำเหราได้เคียง
ขนาน (ลูกคู่รับ ...)

ออ แลเตบ่าว ที่จะทำเป็นไม้ม่วง (พุด - ทำไม้ม่วงเล่าน้องเหอ ลูกคู่พุด -
ม่วงคันไม้ละพี พุด - ไม้ไซ) ที่ทำไม้ม่วงหิมพานต์ (พุด - มิ่งรู้จักไม้บ่าว ลูก
ไร่หัวครกนั้น) ฮายม่วงเน้หิมพานต์ ออมันอยู่ไกลบ้าน ไกลได้ไกลบ้าน ไร่เมือง

* เฒ่า = ใหญ่ นาน = นั้น (มือประกอบ) ไ้ = ไ้

มนุษย์ เมืองมนุษย์ จะทำมะม่วงหิมพานต์ อยู่ไกลบ้านเมืองมนุษย์ (ลูกคู่รับ -
อยู่ไกลบ้านเมืองมนุษย์ จะทำมะม่วงหิมพานต์ อยู่ไกลบ้านเมืองมนุษย์)

(โสภณ ศรีแก้ว อายุ 48 ปี)

บทโนราหรือมโนหรานี้เป็นบทเรียนเริ่มต้นในการแสดงเรียกว่า " ทำบท " ในการขับกลอนจะมีการขับซ้ำออกย้อนและยั่วกับลูกคู่และผู้ชม ผู้แสดงบทนี้จะต้องมีความคล่องในการขับกลอน ปฏิภาณไหวพริบดี และมีความสามารถในการรำรำเป็นพิเศษเพราะจะต้องแสดงออกทั้งวงจะภาษาร้อยกรอง ร้อยแก้ว และอวจนะภาษา (ภาษาท่าทาง) ที่ชวนให้ผู้ฟังผู้ชมชื่นชอบติดตามชมการแสดงมโนหราลำดับถัดไป ในการรับของลูกคู่ นั้นจะรับวรรคสุดท้ายก่อนแล้วย้อนไปวรรครองสุดท้ายและวรรคสุดท้ายอีกครั้ง คำในวรรคที่รับอาจเปลี่ยนแปลงได้บ้างเพื่อความรู้สึกกลอนทำบทนั้นจะเห็นได้ว่าเพียงสั้น ๆ แต่เวลาขับกลอนผู้ขับจะใช้การว่าซ้ำออกย้อน ยั่วเย้าหยอเยี้ยวกับคนและดนตรีอยู่ตลอดจึงทำให้รู้สึกว่ายาวอย่างเช่นบทสุดท้าย ถ้าเขียนเฉพาะบทวรรณกรรมจริง ๆ จะได้ว่า

ที่จะทำเป็นไม้ม่วง

ที่ทำไม้ม่วงหิมพานต์

มันอยู่ไกลบ้านเมืองมนุษย์

บางที่เป็นร้อยกรองสองวรรคสัมผัสกันเช่นในบทที่ 4 เมื่อตัดการขับคำหยอเยี้ยวออกไปจะได้ว่า

จะทำตรงกลางเป็นหวางผา

น้ย่านคงคาลีกลับ

บทวรรณกรรมตอนนี้กล่าวชมธรรมชาติภูเขา หิน น้ำทะเล ปลา และพืช (มะม่วงหิมพานต์) เนื้อหาของบทกลอนนี้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ของพหุควนเครื่องคือมีภูเขา (ควน) แหล่งน้ำ (พุ) และปลูกมะม่วงหิมพานต์มาก ในเรื่องของทะเลนั้นสันนิษฐานจากหลักฐานที่มีอยู่และสภาพภูมิศาสตร์เชื่อว่าบริเวณพหุควนเครื่องเป็นทะเลมาก่อนมีเรือสำเภาเข้าถึงต่อมาสภาพพื้นดินอย่างที่เห็นในปัจจุบันนี้ บทมโนหรานี้กล่าวนี้น่าจะเกิดจากที่ผู้แต่งได้มีชีวิตอยู่ในสภาพธรรมชาติเช่นนี้ จึงได้ถ่ายทอดออกมาอย่างมีชีวิตชีวา ในขณะที่ฟังหรือชมจะทำให้คิดได้ 2 แง่ 2 มุมในบทคือ นอกจากคิดถึงธรรมชาติแล้วยังทำให้คิดถึงอวัยวะเพศหญิงได้อีกมุมหนึ่งด้วย การแต่งได้แบบนี้ถือว่าเป็นความสามารถของผู้แต่ง

2.7.3 หนึ่ง (หนึ่งตะลุง) หนึ่งเป็นศิลปะการแสดงอย่างหนึ่งของชาวไทยภาคใต้และเป็นที่ยอมรับของชาวพหุควนเครื่อง ศิลปะการแสดงชนิดนี้เมื่อก่อนเรียก " หนึ่ง " ไม่มีคำ " ตะลุง " ตามหลัง ดังปรากฏในวรรณกรรมภาคใต้สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นและอยุธยา

(บางฉบับเก่ามากอาจถึงอยุธยา) คำ " ตะลุง " จึงเป็นคำที่เพิ่มเข้าทีหลัง กล่าวกันว่าน่าจะสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อหนังจากเมืองพัทลุงแสดงต่อหน้าพระที่นั่งและตรัสถามว่าหนังจากไหน ข้าราชการพาราพูว่า " หนังพัทลุง " จากคำนี้ถูกตัดเสียงเหลือเพียง " หนังตะลุง " อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้ยังไม่มีข้อสรุปแต่อย่างใด ยังเป็นการศึกษาและพยายามจะอธิบายชื่อของศิลปะการแสดงชนิดนี้เท่านั้น ในเรื่องการเกิดการแสดงอย่างนี้เชื่อว่าเกิดในภาคใต้มานานมาแล้วอาจจะเป็นสมัยอาณาจักรเก่าของภาคใต้ที่ชื่อศิริธรรมนครหรือนครศรีธรรมราช ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยาหรือไม่ก็สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ดังหลักฐานในวรรณกรรม " บุค " ของภาคใต้ การแสดงหนังประกอบด้วย นายหนัง(หญิงก็มี) ลูกคู่ 4 - 5 คน ดนตรี จอหนัง รูปหนัง และโรงหนัง ทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบหลัก ส่วนองค์ประกอบย่อยอื่น ๆ เช่น หยวกกล้วย เครื่องบูชาครู และไฟให้แสงสว่าง เป็นต้น องค์ประกอบนอกจากคนและสิ่งของแล้วคือ วรรณกรรมที่ใช้แสดงหรือเรื่องที่แสดงเรื่องที่แสดงนายหนังบางคนจะแต่งเอง บางคนผู้อื่นแต่งให้ เรื่องที่แต่งไว้จะเป็นหลักในการแสดงส่วนนายหนังจะเพิ่มเติมอะไรเข้าไปนั้นก็ตามแต่เห็นสมควร เรื่องที่แต่งไว้จะมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองคือบทสนทนาและบทกลอน บทสนทนาจะเขียนไว้เป็นข้อความสั้น ๆ นายหนังจะต้องขยายความโดยสร้างบทสนทนาขึ้นเองในขณะที่แสดง และกลอนก็เช่นกันบางตอนนายหนังจะขับกลอนเองในทันทีทันใดเรียกว่า " มุตโต " หนังคณะไหน เจรจาเก่ง มุตโตเก่ง มีมุขตลกให้หัวเราะกันอยู่เรื่อย และเสียงดีขับกลอนไพเราะ หนังคณะนั้นจะได้รับความยกย่องว่า " หนังดี " หรือ " หนังเล่นดี "

หนังในพรุควนเค็งมีอยู่ไม่กี่คณะเพราะเล็กรากันไปมากแล้ว เนื่องจากเหตุต่าง ๆ กัน เช่น อายุมาก รายได้น้อย และคนชมน้อย เป็นต้น เมื่อก่อนการแสดงหนังจะเริ่มตั้งแต่หัวค่ำจนกระทั่งสว่างและ " พักเที่ยง " ตอนเที่ยงคืน แสดงอย่างเต็มที่แต่ปัจจุบันหนังจะแสดงหลัง 21.00 น. ไปแล้วและเลิกแสดงราว 2.00 น. การเปลี่ยนไปเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความนิยมในการชมหนังในทางที่ลดลงไป อย่างไรก็ตามหนังก็ยังมีอยู่เพราะผู้ที่รักในศิลปะการแสดงชนิดนี้ยังมีอยู่ ปัจจุบันมีการส่งเสริมจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ศิลปะการแสดงชนิดนี้สืบทอดต่อไป

ตัวอย่างวรรณกรรมหนังตะลุงจากพรุควนเค็ง

ออ ออ ออ หอ ว่า อออ หอ เอ๊ย ออรัก นะอองาม งามแม่เหย

ลำดับต่อจะขอกล่าวเล่าถึงเรื่องหนัง

ดูหนุ่มบ่าวเฒ่าแก่ที่มาฟัง

โสภณหนังจะขับกล่าวให้ญาติพอได้เข้าใจ

แต่วันนี้เป็นวันดีที่มาหา

พร้อมคณะอาจารย์ผ่านเข้ามาใหม่

นี่อาจารย์สี่พงค์ไม่ใช่ใคร เป็นอาจารย์ใหญ่บอกแน่ชัดอยู่จังหวัดนครฯ
 ที่ท่านมาวันนี้บอกให้รู้ คนทุกผู้แหละเขาถือเพราะชื่อท่านดังกระฉ่อน
 เป็นอาจารย์ที่ลือเลื่องเมืองนครฯ ผมยอมรับแล้วกราบไหว้เห็นแล้ววันนี้สบายใจ
 ออ ... น้องโสภณเป็นคนสอนในทางศิลป์หรือแม่ ...
 น้องโสภณเป็นคนสอนในทางศิลป์ ดูจบสิ้นทุกวิชาญาติเหอหน้าแจ่มใส
 ไม่ว่าทางด้านศิลป์ในสิ่งใด ยังติดใจตราตรึงถึงด้วยกัน
 แต่ตอนนี่บอกน้องที่ผมจะขับร้อง ขับในท่วงทำนองของบทหนึ่ง
 หนุ่มและสาวหนู ๆ ผู้ที่มาฟัง เชิญลองนั่งเสียบเถิดบ่าวลูกภณกล่าวให้เธอเข้าใจ
 นี่นักเรียนรุ่นเล็ก ๆ เด็กน้อง ๆ ได้ยินเสียงแล้วยังข้องใจว่าน้องเล็กใหญ่
 ลูกภณขอขับกล่อมแล้วหนูเหอเมื่อเธอมาเย็นกันพร้อมใจ
 ไม่มีใครจะฝากเธอวันนี้ที่ได้เจอกัน
 มีน้ำเสียงและลมปากเข้ามาฝากกับน้องพี่ องค์คุณงามความดีนี่มาเป็นของขวัญ
 เพียงลูกภณจะกล่าวนะเธอเหอเล่าความสำคัญ
 ไข่สิ่งนี้มันเข้าขั้นคืออยู่ที่ปัญญา
 สมัยเธอยังเล็กเป็นเด็กน้อย เธอค่อย ๆ จดจำจดน้ำคำไว้เถิดหนา
 ในตอนนี้เธอยังเพียรยังเรียนแต่วิชา แต่ค้นคว้าเอาไว้บ้างเวลาเธอว่างงาน
 ไม่ว่างงานสิ่งไหนเก็บเอาไปศึกษา ต่อไปหน้าถ้ามีศิลป์มีเอาไว้ในถิ่นฐาน
 น้องโสภณนั่งบอกเล่าแล้วกล่าวมานาน กลัวจะรำคาญพวกที่น้องภณขอร้องเสียบให้ชม
 (โสภณ ศรีแก้ว อายุ 48 ปี)

การขับบทหนึ่งแบบสด ๆ หรือมุตโตนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ผู้ที่เชื่อมั่นและมีความ
 ชำนาญเป็นพิเศษเท่านั้นจึงจะทำได้ โสภณ ศรีแก้ว เมื่อก่อนประกอบอาชีพแสดงมโนห์รา
 แต่มีความสามารถในการแสดงศิลปะพื้นบ้านภาคใต้ที่ใช้บทกลอนอย่างอื่นได้ด้วย ไม่ว่าเพลงบอก
 ตันหยง หรือ หนั่ง การขับบทหนึ่งดังตัวอย่างดังกล่าวนี้ โสภณ ศรีแก้ว ขับอย่างคล่องแคล่ว
 มิได้ติดขัดแต่อย่างใด เนื้อหาของวรรณกรรมหนั่ง (ตะลุง) ตอนนี่กล่าวถึงผู้ที่กำลังชมและฟัง
 การขับกลอนของหนั่งโสภณ ศรีแก้ว และความสนใจในศิลปะการแสดงภาคใต้ของผู้ขับบท
 อีกทั้งแสดงข้อคิดที่นักเรียนที่ยังเล่าเรียนอยู่ควรที่จะศึกษาเล่าเรียนศิลป์และวิชาให้เกิดปัญญา
 เพื่อใช้ประโยชน์และเป็นการสืบทอดมรดกศิลป์ด้วย

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในการขับกลอนหนึ่งนั้นจะให้คุณค่าในการอบรมสั่งสอนและข้อคิดในการดำเนินชีวิต หากได้ชมการแสดงหนึ่งอย่างต่อเนื้อผู้ชมจะได้คติธรรมจากทั้งที่เป็นบทกลอนและบทเจรจาของตัวหนัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากตัวตลก ดังนั้นผู้ที่แสดงหนังจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มากจึงจะแสดงให้เกิดคุณค่าแก่ผู้ชมได้ นายหนังคณะใดย่อหย่อนใน 3 ประการดังที่กล่าวนี้ย่อมไม่ประสบความสำเร็จในศิลปะการแสดงชนิดนี้

2.7.4 ตันหยง ตันหยงหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ล้อแห่ง การเล่น ตันหยงสมัยก่อนมีพอสมควร ปัจจุบันมีน้อยมาก ส่วนหนึ่งจดจำบทตันหยงที่ประทับใจได้ มีอยู่บางคนที่สามารถเล่นเพลงตันหยงได้แบบปฏิภาณ การเล่นประเภทนี้นิยมกันมากแถบฝั่งทะเลตะวันตกของภาคใต้ เช่น กระบี่ พังงา และภูเก็ต เป็นต้น บทเพลงตันหยงจากพรุควนเคร็งตัวอย่างมีดังนี้

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละน้อง โย้งยังดอกแดง อาบน้ำละน้อง กะไป -
ทาแป้ง ให้สองแก้มน้องแดงเหมือนลูกหลอด หนอย น้อย หนอย นอย น้อย น้อย
นอยหนอย หนอย หนอย น้อย นอย น้อย หนอย นอย น้อย นอย หนอย น้อย
หนอย น้อย ใช้ลูกสาวใครเดินมาคนเดียว ใส่เสื้อเขียวมันงามน่ากอด งามน่ากอด
แหลสองแก้มน้องแดงเสียหลอด น่ากอดน้องสาวยามหนาวลม หนอย หนอย
นอย น้อย ...

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละป่าว โย้งดอกลอกอ สมัครรักกันที่ทางบ่อ
สวมสอดดอกคองน้องเอาไว้ วางเถิดพี่ป่าว ตรงนี้ตามทาง ทำกันไม่ได้ ทำกันไม่ได้
สวมสอดดอกคองน้องเอาไว้ ไม่ได้ป่าวเหอทางคนเดิน หนอย หนอย นอย น้อย
น้อย นอย หนอย น้อย หนอย นอย น้อย ...

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละน้อง โย้งยังดอกแก้ว โย้งยังดอกแก้ว มีนก
เสียก่อนต่อมีแร้ว มีขูเสียแล้วต่อมีด้ว มีวัดไว้ก่อนต่อมีสระ มีสระแหลน้องได้ต่อ
มีบัว ต่อมีบัว มีขูเสียแล้วต่อมีด้ว ทำตัวน้องเหอมีด้ว หนอย นอย หนอย น้อย ...

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละน้อง โย้งยังดอกพฤกษ์ โย้งยังดอกพฤกษ์
พี่ไปแห่น้องตอนกลางดึก ไปถอยหลังมานั่งยังได้ครก นอย หนอย นอย น้อย ...

ร้องกาดเทวัน ให้ดาวเดือนทั้งนั้น ให้อให้มันยังตก มันยังตก ถอยหลังมานั่งยัง
ได้ครก ออเดือนตกแล้วละน้อง นอนสองคน นอย หนอย น้อย นอย น้อย
หนอย นอย น้อย

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละน่อง ใ้อโย้งยังดอกพราว ใ้อโย้งยังดอกพราว
 ลูกกะเดี่ยที่กะพราว ได้ลูกมาเล่าขาน่าชม เกิดหญิงแล้วแหละ เปิดกระโปรงแล้วแล
 แลใ้อที่มันกลม ที่มันกลม ได้ลูกมาเล่าขาน่าชม ไปตัดผมเยียดเหอ หัดรองเง็ง
 หนอย หนอย ...

โยง โหยง โยง โย้ง โย้งไทรละน่อง โย้งยังดอกโน้ด ยังดอกโน้ด โน้ดเหอมัน
 สูงร้อยโยชน์ ไม่แคล้วละโน้ดกับต้นไทร หนอย หนอย ...

หันไปแลตั้ง เหมือนร่วมทางและทั้งทางทั้งใบ ทั้งทางทั้งใบไม่แคล้วและโน้ดกับ
 ต้นไทร ใ้อต่อเมื่อไรเราเทียมกัน หนอย ...

ทองโย้ง โยง โย้ง โย้งไทรละน่อง ใ้อโย้งยังดอกเมละ โย้งยังดอกเมละ
 หวันชายแล้วครุมาแล้วเด มาโทเทน้ำตาคราถูกโย้ง หนอย ...

ดักข้าว ดักข้าวมาหนึ่งวัก พี่คิดถึงคนรักกะกลืนไม่ลง กลืนไม่ลง ถูกเด้น้ำตา
 พระดุย มันไม่ลงแล้วแหละเรารักกัน หนอย ...

(โสภณ ศรีแก้ว อายุ 48 ปี)

การเล่นเพลงตันหยงกล่าวกันว่าได้รับอิทธิพลจากมาลาญ (มาเลเซีย) สำเนียงการขับ
 เพลงคละเคล้ากันไปทั้งสำเนียงภาษาของชาวไทยที่มีสายมลายูและสำเนียงไทยภาคใต้ เนื้อเพลง
 ที่ยกมาดังกล่าวแต่งเกี่ยวข้องกับความรักของหนุ่มสาวทั้งสิ้น และกล่าวกันว่าเพลงตันหยงเป็น
 เพลงที่หนุ่มสาวใช้เกี่ยวพาราสีกันด้วย เช่นเดียวกับเพลงพื้นเมืองภาคกลางบางอย่าง เนื้อหาของ
 เพลงบทแรกกล่าวถึงหญิงสาวที่สวयงามชวนให้ชายหนุ่มเกิดความรักใคร่ บทที่ 2 กล่าวถึง
 ชายหนุ่มเข้าประชิดหญิงสาวแล้วอุ้ม หญิงสาวบอกว่าเป็นสถานที่ทางเดินขออย่าทำเลย บทที่ 3
 กล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์ของหญิงสาวว่าก่อนแต่งงานต้องมีความสัมพันธ์รักใคร่เสียก่อน
 บทที่ 4 กล่าวถึงชายหนุ่มไปแห่หญิงสาว (สร้างสัมพันธ์) ตอนกลางคืน รอจนเดือนตก
 หญิงสาวลงจากบ้านไปพบก็สร้างสัมพันธ์รักใคร่กัน บทที่ 5 กล่าวถึงการมีลูกสาวที่น่ารัก
 บทที่ 6 กล่าวถึง ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม บทที่ 7 สุดท้ายกล่าวว่าตะวันบ่ายแล้ว
 ทำให้รู้สึกเหงาเพราะคิดถึงคนรัก จะรับประทานอาหารก็กลืนไม่ลง

ลักษณะของฉันทลักษณ์เพลงตันหยงคล้ายกับกลอนคือวรรคหนึ่งมี 4 - 8 คำ สัมผัส
 แบบเดียวกันยกเว้นวรรคที่ 1 กับ 2 ที่เป็นคำนำของเพลงจะใช้คำว่า โยง ซ้ำ เสียงท้ายวรรค
 ไม่แน่นอนแล้วแต่ผู้ขับเห็นว่าไพเราะหรือไม่ ในการขับเพลงจะต้องยึดเอาดอกไม้เป็นหลัก
 ด้วยเหตุนี้ศิลปะการแสดงประเภทนี้จึงเรียกว่า " ตันหยง " ซึ่งแปลว่าดอกไม้ แต่ในการขับร้อง

จะออกเสียง " หยง " หรือ " โย่ง " หรือ " โย้ง " เพียงอย่างเดียวตามลักษณะการใช้ภาษา
 ของชาวไทยภาคใต้คือนิยมคำพยางค์เดียว (ในท้องถิ่นอื่นออกเสียงต้นหยงในวรรณคดีมีคำก็มี)

2.7.5 การเล่นลิเกป่า ลิเกป่าเป็นวัฒนธรรมการแสดงอย่างหนึ่งของชาวไทย
 ภาคใต้ที่พบว่ามีในพรุควนเคร็งด้วย การแสดงประเภทนี้มีลักษณะคล้ายกับมโนห์ราและลิเก
 มีทั้งบทเจรจาและการขับกลอน ดนตรีที่ใช้บรรเลงเหมือนกับดนตรีมโนห์รา ทำนองเพลงการ
 ขับร้องแปลกออกไปจากมโนห์ราตรงที่กระเดียดไปทางอินเดีย สำเนียงพูดเป็นสำเนียงแขกอินเดีย
 พูดภาษาไทยถิ่นใต้ ตัวละครหลักของการแสดงคือ แขกแดง แขกดำ และยาหยี การแต่งกาย
 ของแขกดำ แขกแดงก็เป็นแบบผู้ชายอินเดีย ยาหยีตัวละครหญิงแต่งตัวแบบชาวไทยภาคใต้
 คือนุ่งผ้าปะเต๊ะ สวมเสื้อแขนกระบอกจกลายเป็นดอกไม้สีเข้ม ลิเกป่าเป็นการแสดงที่ง่ายกว่า
 มโนห์ราตรงที่ตัวละครน้อย เครื่องประกอบในการแสดงไม่มาก จึงทำให้สะดวกและคล่องตัว
 ในการเดินทางไปแสดง ปัจจุบันความนิยมในการชมลิเกป่าลดลงไปนานครั้งจึงได้ชมกัน
 เมื่อมีการจัดงานสำคัญ ๆ เท่านั้น

ตัวอย่างบทวรรณกรรมลิเกป่า

แขกดำ : งามเชิญเลินตาตะน้อง ๆ ยินบังร้องเรียกหาสายใจ

ลูกคู่ : สายใจเหอเรียกหาสายใจ

ยาหยี : สาวดับแดงลุกขึ้นแต่งตัว เอ็งเฮยดับแดงลุกขึ้นแต่งตัว
 หยิบหวีหวีหัวสามแฉงละไม

ลูกคู่ : งามแรงแก้มแดงแหละน้อง งามแรงแก้มแดงแหละน้อง
 ใส่พันทองไว้ผมประป่า ประป่าเหอไว้ผมประป่า

ยาหยี : หยิบเอาหวีงามเข้ามาสาางผม เอ็งเฮยหวีงามเข้ามาสาางผม
 สาวน้อยทราชมชมเสื้อเขียวแรกชวา

ลูกคู่ : งามแรงแก้มแดงแหละน้อง ใส่พันทองไว้ผมประป่า

ยาหยี : หยิบแป้งผงเข้ามาลงเลขสี่ เอ็งเฮยแป้งผงมาลงเลขสี่
 บ่าวตามนี้มาหลงรักน้องนา

ลูกคู่ : งามแรงแก้มแดงแหละน้อง งามแรงแก้มแดงแหละน้อง
 ใส่พันทองไว้ผมประป่า ประป่าเหอไว้ผมประป่า

ยาหยี : ตัดว่าดับแดงน้องนี้แต่งเสร็จ น้องนี้แต่งเสร็จ วันนี้นูเด็ดจะไปกับชวา

ลูกคู่ : ...

- ว่าหนอย ว่าหนอย หนอย หนอย นอย
- ยานฮี : แล้วว่ายานฮีตอนนี้ก็จะลา สาวเหอยานฮีตอนนี้จะลา
พี่น้องที่มาและจิ้งน้องลาไป
- ลูกคู่ : ลาเสีย ลาเสีย ตะน้อง ลาพี่ลาน้อง ลาช่องน้ำไหล
น้ำไหลเหอลาช่องน้ำไหล
- ยานฮี : จะกราบเพื่อนสาว ๆ ครวกับจิ้งมาก ครวกับจิ้งมาก
จิ้งไปเกาะหมากน้องฝากซื้ออะไร
- ลูกคู่ : ลาเสีย ลาเสียตะน้อง แม่พันเลียมทองลาพี่น้องไกล
ลาไกลเหอลาพี่น้องไกล
- ยานฮี : ลาเพื่อนสนิทจิ้งลามิตรสหาย ลามิตรสหาย จิ้งไม่ตายคงได้กลับมาใหม่
- ลูกคู่ : ลาเสีย ลาเสียก็ตะน้อง แม่พันเลียมทองลาพี่น้องไกล
- ยานฮี : อีทั้งหนุ่มบ่าวเฒ่า ๆ แก่ ๆ เฒ่า ๆ แก่ ๆ ทั้งพ่อทั้งแม่จิ้งน้องขอลา
- ลูกคู่ : ลาเสีย ลาเสียตะน้อง แม่พันเลียมทองลาพี่น้องไกล
- ยานฮี : ตัดว่าลาเสร็จสำเร็จจะไม่ช้า เออเอ้อลาเสร็จสำเร็จจะไม่ช้า
บอกพี่ชะวาน้องจิ้งลาเสร็จแล้ว
- ลูกคู่ : ลาเสียลาเสียก็ตะน้อง แม่พันเลียมทองน้องขอลาไกล
(แหกคำพูด) ลาเสร็จแล้ว ... (มีคนไทยชื่อเสวนาแปลคำพูดของแหกคำและ
พูดโต้ตอบ แหกคำพูดเร็วและเสียงร่วมากฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง)
- แหกคำ : ว่าทอดสมอแล้วจ้อไบ๋ เหือขึ้นสายรอก นาวาแล่นออกไปนอกกันตัง
หนอย หนอย ...
(แหกคำเจรจากับเสวนาเกี่ยวกับการเดินทางไปกัลกัตตา)
- ยานฮี : ยานฮี ๆ จะยกย่างลงเรือ เอ็งเฮี้ยยานฮียกย่างลงเรือ
น้ำตาคว่เหือเหมือนดังสายธาร
- เสวนา : ออย่าร้องน้องเหออย่าเรศ ออย่าร้องน้องเหออย่าเรศ
เวรกรรมไซ้ไรได้กับเทศเมืองไกล
- ลูกคู่ : เมืองไกลเหอ ได้กับเทศเมืองไกล
- แหกคำ : ไปตะน้องพี่ซื้อรถยนต์ให้ ไปตะน้องพี่ซื้อรถยนต์ให้
สองคนสองชายขับซีไปสงขลา
- ลูกคู่ : ลาเสีย ไปเสียตะน้อง ออย่าร้องได้ผัวเมืองไกล เมืองไกลเหอได้ผัวเมืองไกล

- แขกดำ : จี้ไม่ไปบังเสียใจมาก เอ็งเฮ้ยจี้ไม่ไปบังเสียใจมาก
เงินหัวชั้นหมากตั้งสามพันกว่า เงินหัวชั้นหมากตั้งสามพันกว่า
- ลูกคู่ : ไปเสีย ไปเสียตะनोंง อย่าร่ำอย่าร้องได้ผ้าบ้านไกล
บ้านไกลเหอได้ผ้าบ้านไกล
นาลิวา แล่นลัด แล้วตัดมาแล้วขอเคียม เมียยังเรียม บังเฮียมหัวใจ
หนอย ๆ หนอย ๆ ...
- ยาหยี : ออनोंงามร้องตามสามี เอ็งเฮ้ยนางงามร้องตามสามี
มาถึงตรงนี้เขาเรียกว่าเขาอะไร
- แขกดำ : บังปรารภปลอบแม่งามแพรว ปรารภปลอบแม่งามแพรว
โน่นเกาะแก้ว จำไว้เถิดनोंงยา
- ลูกคู่ : ว่าลันทาแล้วมาเลาหลันเจ้ ลันทามาเลาหลันเจ้
สาวชาวเลมาชมเกาะนানা (นานาเหอ ชมเกาะนানা)
- ยาหยี : ถัดแต่เกาะแก้ว งามแพรวร้องตาม งามแพรวร้องตาม
ตรงมีอนางงาม เขาเรียกว่าเกาะอะไร
- แขกดำ : บังปรารภพบแม่โถมตรู บังปรารภพบแม่โถมตรู
โน่นเกาะหนูจำไว้เถิดनोंงยา
- ลูกคู่ : ลันทามาเลาหลันเจ้ ลันทามาเลาหลันเจ้
สาวชาวเลมาชมเกาะนানা นานาเหอชมเกาะนানা
- แขกดำ : ไหรชมเกาะनोंงสาวยังกะไม่ตริก สาวยังไม่ตริก
ดาวเดือนเลื่อนลิกขึ้นมาไร ๆ
- ลูกคู่ : ลันทามาเลาหลันเจ้ ลันทามาเลาหลันเจ้ สาวชาวเลชมปลานานา
- แขกดำ : นาลิวาแล่นลัด แล้วตัดมาแล้วปละมวง
ใกล้ตะวันตั้งดวง มันใกล้จะถึงลิกกะตา หนอย หนอย ...
- ลูกคู่ : ลันทาแล้วมาเลาหลันเจ้ ลันทาแล้วมาเลาหลันเจ้
สาวชาวเลมาชมปลานานา
- แขกดำ : บังปรารภปลอบแม่สายใจ ปลอบแม่สายใจ
โน่นปลาอะไร มันวายตามเรือมา
- ลูกคู่ : ลันทามาเลาหลันเจ้ ลันทามาเลาหลันเจ้
สาวชาวเลชมปลานานา นานาเหอชมปลานานา

- ยาหยี : ลีบนิ้วประนมบังคมคุณพี่ บังคมคุณพี่
ตรงมือน้องซีเราเรียกว่าปลาอะไร
- ลูกคู่ : ลันเทามาเลาหั้นเจ้ ลันเทามาเลาหั้นเจ้
สาวชาวเลชมปลาโลมา โลมาเหอชมปลาโลมา
- แขกดำ : บังปรารภปลอบแม่ไรจุก ปลอบแม่ไรจุก โน่นปลาตุกจำไว้เถิดน้องยา
- ลูกคู่ : ลันเทาแล้วมาเลาหั้นเจ้ ลันเทามาเลาหั้นเจ้ ลูกสาวชาวเลชมปลานานา
- ยาหยี : ถัดจากปลาตุกมาไรจุกร้องถาม ไรจุกร้องถาม
ตรงมือนางงามเขาเรียกว่าปลาไร
- ลูกคู่ : ลันเทามาเลาหั้นเจ้ ลันเทามาเลาหั้นเจ้
ลูกสาวชาวเลชมปลานานา นานาเหอชมปลานานา
- แขกดำ : ว่าชมปลา สาวยังกะไม่ตริก สาวยังไม่ตริก ดาวเดือนเลื่อนลิกขึ้นมาไร ๆ
- ลูกคู่ : ลันเทามาเลาหั้นเจ้ ลูกสาวชาวเลชมปลานานา นานาเหอชมปลานานา
- แขกดำ : ว่านาลิวาแล่นลัด แล้วตัดมาแล้วกลางดึก ออเจิบ ว่านาวาแล่นลัดตัด
มาแล้วน้ำลิก หัวใจบีก ๆ นึกไปถึงน้องนา หนอย หนอย หนอย น้อย
หนอย หนอย น้อย น้อย หนอย หนอย หนอย หนอย น้อย หนอย หนอย
น้อย น้อย หนอย

(โสภณ ศรีแก้ว อายุ 48 ปี)

เพลงลิเกป่าเป็นเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวไทยกับอินโดนีเซียและ
อินเดีย สมัยก่อนคนจากสองประเทศนี้มาเมืองไทยเพื่อค้าขายเดินทางโดยทางเรือ จาก
วรรณกรรมลิเกป่าที่ยกมานี้กล่าวถึงแขกดำพายาหยีซึ่งเป็นสาวไทยภาคใต้ไปประเทศของตน
ในเพลงกล่าวถึงเมือง " ลักกะตา " น่าจะเป็น " กัลกัตตา " ซึ่งเป็นเมืองของอินเดียหรือไม่ก็
" จากาตา " ของอินโดนีเซีย ก่อนไปลงเรือยาหยีก็รำลาญาติพี่น้อง เสนวนาซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของ
ยาหยีก็ติดตามส่งยาหยีไปลงเรือ อีกทั้งคอยอธิบายข้อความที่แขกดำพูดเพราะแขกดำพูดไทย
สำเนียงแขก ระหว่างที่เรือแล่นไปในทะเลยาหยีก็ถามแขกดำถึงเกาะต่าง ๆ เกาะที่กล่าวถึง
มีเกาะแก้ว เกาะหนู และชมปลาไปตลอดทางจนกระทั่งเดินทางถึงที่หมาย ในวรรณกรรม
บางตอนกล่าวถึงรถยนต์แสดงว่าเนื้อร้องลิเกป่าจะปรับไปตามยุคสมัยมิได้จดจำของเก่ามาว่า
ทั้งหมดแต่อย่างใด

ฉันทลักษณ์ของกลอนลิเกป่ามีลักษณะเป็นกลอน บทหนึ่ง 2 วรรค วรรคหนึ่ง ๆ
มีตั้งแต่ 6 - 8 คำ คำสุดท้ายวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 2 คำท้าย
วรรคไม่กำหนดเสียง และระหว่างบทอาจจะร้องสัมผัสหรือไม่ก็ได้ เมื่อจบแต่ละบทจะมีลูกคู่

รับเป็นกลอน 2 วรรค บางที่ถ้อยคำที่ใช้รับไม่มีความหมาย เช่น ลันเทา มาเลาหลันเจ้ เป็นต้น

2.8 อาหารการกิน อาหารการกินของชาวพวคนครังแบ่งได้เป็น 4 อย่างคือ อาหารคาว อาหารหวาน เครื่องดื่ม และอาหารขบเคี้ยว

2.8.1 อาหารคาว อาหารคาวคืออาหารหลักในชีวิตประจำวันมีข้าวหรือสิ่งที่ทำจากข้าวเป็นสิ่งสำคัญ และมีอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์เป็นองค์ประกอบเนื้อสัตว์ที่นำมาประกอบอาหาร เช่น วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ กุ้ง ปลา ปู และหอย มักจะหาในท้องถิ่น แม้ปัจจุบันสัตว์น้ำเหล่านี้จะลดน้อยลงไปแต่ก็พอจะหาเป็นอาหารประจำวันได้อยู่ อาหารคาวที่ชาวพวคนครังปรุงรับประทาน น้ำซุบ (น้ำพริก) แกงส้ม แกงกะทิ แกงคั่ว แกงเทโพ แกงพริก แกงหุงปลา (ไตปลา) แกงเคยเครื่อง แกงน้ำเคย ต้มกะทิ ต้มส้ม ต้มเปรต แกงเลียง ทอดและผัดต่าง ๆ อาหารคาวเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมอาหารการกินที่สืบทอดกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ในการรับประทานอาหารคาวจำพวกแกงหรือของเผ็ดจะมีผักเหนาะเสมอ

2.8.2 อาหารหวาน อาหารหวานเป็นอาหารเสริมเมื่อรับประทานอาหารหลักหรืออาหารคาวแล้ว บางคนอาจจะไม่รับประทานเลย อาหารหวานที่ชาวพวคนครังปรุงรับประทาน เช่น ขนมหม้อแกว ขนมกวน ขนมโค ขนมจาก ขนมหัวล้าน ขนมทอดกล้วย ขนมบัวลอย ขนมพอง ขนมลา ขนมกระดุกไก่ ขนมดีซำ ขนมเจาะหู ขนมสะบ้า แกงบวด (กล้วย หัวมัน เผือก พักทอง) ต้ม ข้าวเหนียวหนึ่งหัวสังขยาและมะพร้าวผัดน้ำผึ้ง ข้าวเหนียวอื้อ (ข้าวเหนียวผัดกะทิแล้วหนึ่ง) ข้าวเม่า และข้าวตอกคอกลูกมะพร้าวน้ำตาล เป็นต้น อาหารหวานบางอย่างเป็นอาหารที่ปรุงขึ้นตามฤดูกาล เช่น พอง ลา สะบ้า ดีซำ และกระดุกไก่ ช่วงสารทเดือนสิบ ต้มทำกันช่วงลากพระ (หลังออกพรรษา) ข้าวตอกช่วงเข้าพรรษา และช่วงวันสำคัญทางพุทธศาสนา นอกจากนั้นเป็นอาหารหวานที่ซื้อหาจากร้านค้าและตลาด

2.8.3 เครื่องดื่ม อาหารประเภทเครื่องดื่มของชาวพวคนครังที่ได้จากท้องถิ่น ได้แก่ น้ำผึ้งป่า น้ำหวาน น้ำผึ้ง (ผลิตจากต้นตาลและต้นจาก) และเหล้า นอกจากเครื่องดื่มเหล่านี้แล้วจะเป็นเครื่องดื่มผลิตภัณฑ์จากโรงงาน เช่น โคลา สไปรท์ และน้ำส้ม เป็นต้น เครื่องดื่มที่เป็นผลผลิตท้องถิ่นเป็นเครื่องดื่มที่มีมากในพวคนครัง จึงทำให้ชาวพวคนครังมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำผึ้งป่าอีกทางหนึ่ง

2.8.4 อาหารขบเคี้ยว อาหารขบเคี้ยวเป็นอาหารรับประทานเล่นเพื่อไม่ให้ปากว่าง ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะรับประทานให้อิ่มท้องแต่อย่างใด บางอย่างนอกจากจะได้ขบเคี้ยวเล่นเพลิดเพลินและได้รสอร่อยแล้ว ยังเป็นสิ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย อาหารขบเคี้ยวที่นิยมของชาวพวคนครัง ได้แก่ หมากพลู ถั่วคั่ว และถั่วต้ม นอกจากนี้

จะเป็นอาหารขบเคี้ยวที่ซื้อหาจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เช่น เม็ดแต่ง เป็นต้น อาหารขบเคี้ยวที่มีคุณค่าในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของชาวพुरुควนเคริงคือ หมากพลู หมากพลูเป็นอาหารขบเคี้ยวที่ใช้ต้อนรับแขกทั้งในยามปกติและเมื่อมีการจัดงานการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบวช แต่งงาน หรืองานศพ

2.9 ยากกลางบ้าน ยากกลางบ้านหรือยาสมุนไพรเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพชน แม้ว่าปัจจุบันการแพทย์แผนใหม่จะเข้าไปในพื้นที่นี้แล้วก็ตามแต่การรักษาบางอย่างชาวพुरुควนเคริงยังนิยมใช้กันอยู่ ด้วยเห็นว่ายังรักษาได้และส่วนหนึ่งอยู่ห่างจากสถานีอนามัย การคมนาคมก็ไม่สะดวกจึงจำเป็นต้องใช้ยากกลางบ้านในการเยียวยารักษา ยากกลางบ้านที่ใช้กันอยู่ เช่น ยาโรคเรื้อรัง ยาแก้หิดกลากเกลื้อน ยาแก้ท้องผูก ยาแก้ท้องร่วง ยาแก้หิดหอบ ยาแก้เสลดและภูมิแพ้ ยาแก้เลือดลม ยาแก้พิษงู ยาแก้ลมวิงเวียน ยาแก้เคล็ดขัดยอก และยาแก้ฟกช้ำ เป็นต้น ยากกลางบ้านเหล่านี้ล้วนแต่ผลิตจากชิ้นส่วนของพืช สัตว์ และวัสดุในท้องถิ่น อาจจะมีส่วนผสมของยาบางอย่างที่จะต้องไปซื้อหามาจากร้านขายเครื่องยาสมุนไพรในตลาดในการรักษาอาจจะไม่เห็นผลทันทีทันใดแต่กล่าวกันว่าอุ่นใจและไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกาย ด้วยเหตุนี้หากการเจ็บป่วยนั้นไม่รุนแรงชาวพुरुควนเคริงก็จะรักษาด้วยยากกลางบ้าน แม้จะให้ผลช้ากว่ายาแผนปัจจุบัน แต่ก็ประหยัดและปลอดภัยจากสารเคมี ยากกลางบ้านบางอย่างรับประทานกันตลอด คือยาบำรุงร่างกายหรือยาอายุวัฒนะ ยาประเภทนี้นิยมปั้นเป็นลูกกลม ๆ คลุกกับน้ำผึ้งรวง ส่วนผสมของยาได้จากพืชต่าง ๆ ที่เชื่อว่าจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและอายุยืน ปัจจุบันยากกลางบ้านหรือยาสมุนไพรได้รับความเอาใจใส่จากกระทรวงสาธารณสุขมากขึ้นและมีการดำเนินงานเกี่ยวกับแพทย์แผนไทย (เดิมใช้แพทย์แผนโบราณ) จึงเชื่อว่ายากกลางบ้านที่พुरुควนเคริงก็คงได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกัน

2.10 สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งของเครื่องใช้เป็นที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้ความเป็นอยู่สะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการงาน สิ่งของเครื่องใช้ในพुरुควนเคริงที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประการคือ สิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป สิ่งของเครื่องใช้อาวุธ และสิ่งของเครื่องใช้ประกอบอาชีพ สิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป หมายถึงเครื่องใช้ที่ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวันซึ่งมักจะใช้ในครัวเรือน สิ่งของเครื่องใช้ของชาวพुरुควนเคริงประเภทนี้ เช่น หม้อ กะทะ จาน ชาม ช้อน สวด (ฮวด) ครกหิน เสื่อกระจูด กระสอบกระจูด และมุ้ง เป็นต้น สิ่งของเครื่องใช้ทั่วไปเมื่อก่อนจะเป็นผลิตภัณฑ์แบบพื้นบ้านถ้าเครื่องครัวก็เป็นเครื่องปั้นดินเผาส่วนมาก ปัจจุบันสิ่งของเครื่องใช้มักจะเป็นผลิตภัณฑ์จากโรงงานอุตสาหกรรมและมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น สิ่งของเครื่องใช้อาวุธ หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในการ

ป้องกันตัวหรือต่อสู้ เช่น พริก ขวาน ปืน ดาบ และมีดต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ยังคงใช้อยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากจะใช้เพื่อการป้องกันตัวหรือต่อสู้แล้ว บางอย่างใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วย สิ่งของเครื่องใช้ประกอบอาชีพ หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้เฉพาะการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ เช่น สิว เลื่อย สว่าน (พลุควนเครื่องเรียกว่าเหล็กไซ) ไม้ จอบ เสียม และเครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ เป็นต้น เครื่องมือประกอบอาชีพบางอย่างไม่ได้ใช้แล้วเพราะสิ่งของเครื่องใช้เทคโนโลยีเข้าไปแทนที่เป็นต้นว่า ไม้ เป็นสิ่งของเครื่องใช้ทำจากไม้เพื่อประกอบอาชีพทำนา ปัจจุบันมีรถไถเครื่องจักรแบบคนถือ และรถไถแทรกเตอร์เข้าไปแทนที่ สิ่งของเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ คงจะเพิ่มรูปแบบและจำนวนมากขึ้นตามลำดับตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม

บทที่ 5

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพรวนเคร็ง

มนุษย์ในทุกแห่งย่อมต้องการปัจจัยต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์ต้องมีคือ ที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค ทั้ง 4 อย่างนี้ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไป ชีวิตมนุษย์ย่อมมีปัญหาและจะอยู่ไม่ได้ในที่สุด อีกทั้งมนุษย์จะต้องมีความฉลาดในการที่จะทำให้อร่างกายของตนและชนในกลุ่มมีร่างกายเข้มแข็งเพื่อการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพและผาสุกด้วย

ในการดำรงชีวิตนั้นปัญหาต่าง ๆ ย่อมจะเกิดขึ้นมาไม่ว่าจะเกิดจากมนุษย์ด้วยกันหรือจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อเกิดปัญหามนุษย์กลุ่มใดมีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีย่อมทำให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีได้ความเป็นอยู่ที่ดีจะส่งผลให้สังคมมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจหรือทางด้านวัตถุ

ปัจจุบันมนุษย์มีการคิดค้นวิธีการต่าง ๆ และสิ่งของเครื่องใช้ขึ้นมา มาก สิ่งเหล่านี้ได้แพร่หลายออกไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลกบางอย่างก็สร้างความสะดวกสบายทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่บางอย่างสร้างความยุ่งยากในการเป็นอยู่ และบางอย่างเข้าไปรวดเร็วจนคนในสังคมปรับตัวไม่ทันก็มี

พรวนเคร็งเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว อย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นดังหลักฐานที่ปรากฏในประชุมพงศาวดารเล่ม 46 [ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 73 (ต่อ) - 75] ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช ครั้งรัชกาลที่ 2 ดังข้อความว่า "หมื่นภักดีนิธย์ นายเคร็งเป็นที่พทหมากขึ้นท้ายวงนา 400 ฝายซ้าย หมื่นวังบุรี รองที่เคร็ง เป็นที่พทหมากขึ้นท้ายวงนา 300"¹ ดังนั้นการสร้างสมสิ่งต่าง ๆ ของบรรพชนชาวพรวนเคร็ง

¹คุรุสภา. ประชุมพงศาวดาร เล่ม 46 [ประชุมพงศาวดารภาคที่ 73 (ต่อ) - 75] ทำเนียบข้าราชการนครศรีธรรมราช ครั้งรัชกาลที่ 2 กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม เสด็จไปจัดการ ณ หัวเมืองลาวพวนปราบเจี้ยว ตอนที่ 1. (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513) , หน้า 32.

ย่อมมีเรื่อยมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ กัน อีกทั้งชุมชนแห่งนี้ย่อมได้รับสิ่งต่าง ๆ จากภายนอกมาตามลำดับ แม้จะน้อยเพราะการคมนาคมไม่สะดวกก็ตาม สิ่งภายนอกรูปแบบต่าง ๆ ที่เข้าไปนี้มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุกองครึ่งทั้งในทางที่ดีขึ้นและในทางที่เลวลง อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้จะเข้าไปมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมใจของผู้ที่อยู่ในสังคมด้วย หากไม่เห็นด้วยก็ย่อมเฉยเมยต่อสิ่งเหล่านั้นเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่เกิดผลดีแต่อย่างใด

ในการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุกองครึ่งจะจำแนกเป็น 4 ประการคือ

1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
2. ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ
3. นิสัยสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
4. ผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่

1.การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างยิ่งได้แก่ น้ำ ที่ดิน ป่าไม้ (ต้นไม้) และแร่ธาตุ เขตพุกองครึ่งมีทรัพยากรที่สำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ต้องมีการจัดสรรเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข 2 อย่างคือ ที่ดิน และป่าไม้

1.1 ที่ดิน ที่ดินในพุกองครึ่งเมื่อก่อนมีคนน้อยจึงอยู่โดยไม่คำนึงในเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ต่อมามีคนอพยพเข้าไปอยู่มากขึ้นเรื่องที่ทำกินจึงเพิ่มเนื้อที่กว้างกว่าที่เคยเป็นมา การจับจองเป็นเจ้าของที่ดินจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้รู้เขตเนื้อที่ในการทำอาชีพการเกษตรของแต่ละราย เมื่อกำหนดเขตที่ดินกันเป็นที่ตกลงแล้วยอมรับกันโดยไม่มีหลักฐานใด ๆ เป็นกรรมสิทธิ์ ครั้นต่อมาทางราชการออกหลักฐานกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็น ส.ค. 1 ให้ ดังนั้นชาวพุกองครึ่งจึงได้รับการจัดสรรตามกฎหมาย ทำให้หมดปัญหาข้อพิพาทในเรื่องที่ดิน

ที่ดินที่อยู่บนควนและเชิงควนนอกจากจะมีต้นไม้ตามธรรมชาติที่ให้ประโยชน์แล้วชาวพุกองครึ่งก็ปลูกพืชยืนต้นและพืชล้มลุกเพื่อการบริโภคและจำหน่ายบ้าง พืชยืนต้นที่ปลูก เช่น ยาง ทุเรียน มังคุด ขนุน มะพร้าว และต้นตาล เป็นต้น พืชล้มลุก เช่น กล้วย อ้อย พักทอง พักเขี้ยว ถั่ว มะระ และบวบ เป็นต้นไม้ พืชล้มลุกจะหมุนเวียนเปลี่ยนปลูกไปตลอดปี จึงทำให้มีพืชผักรับประทานอยู่เสมอ นอกจากนี้ชาวพุกองครึ่งใช้ประโยชน์จากที่ดินในลักษณะของการเกษตรอย่างอื่น คือ การเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร วัว เป็ด ไก่ และปลา เป็นต้น โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่และปลาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์

ทรงให้การสนับสนุนจึงมีโครงการส่งเสริมการเกษตรเลี้ยงไก่และเลี้ยงปลาชั้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลควนเคร็ง (ควนชิง) บนควนและในพรุไม่มีการทำนาเพราะไม่เหมาะชาวพรุควนเคร็งจึงต้องไปทำนาที่ห่างออกไปซึ่งอยู่ใกล้อำเภอหัวไทร บางคนต้องเช่าที่ทำนา แต่บางคนมีที่ดินของตนเอง

1.2 ป่าไม้ เมื่อก่อนพรุควนเคร็งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ขนาดชนิดทั้งไม้เนื้อแข็งและไม้เบญจพรรณ ต้นไม้ขนาดใหญ่ขนาดคนโอบมืออยู่โดยทั่วไป ชาวหัวไทร ชาวเชียรใหญ่ และชาวปากพนังก็ต้องไปตัดไม้ที่พรุควนเคร็งอำเภอชะอวดเกือบทั้งสิ้น ต่อมาต้นไม้ขนาดใหญ่ถูกตัดไปมากคงเหลือต้นไม้ขนาดเล็กเท่านั้น ต้นไม้ขนาดเล็กที่เหลืออยู่มากคือ ต้นเสม็ด ชาวพรุควนเคร็งจึงตัดทำไม้ฟืนใช้และส่งขาย นำเอาเปลือกทำซ้ำได้เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงทั้งใช้ในครัวเรือนและส่งขาย ต้นไม้ (พืช) อีกชนิดหนึ่งที่เกิดประโยชน์อย่างมากต่อชาวพรุควนเคร็งคือ กระจูด ชาวพรุควนเคร็งนำกระจูดมาใช้ประโยชน์ 2 ลักษณะคือ ตัดเป็นเส้นกระจูดมัดขายและทำผลิตภัณฑ์กระจูดเพื่อใช้และขาย กระจูดเส้นที่ทำเป็นมัดขายเมื่อก่อนจะพาไปขาย แต่ปัจจุบันจะมีผู้ไปซื้อถึงบ้าน ในส่วนของผลิตภัณฑ์จากกระจูดนั้นเมื่อก่อนมีเพียงเสื่อและกระสอบเท่านั้น ปัจจุบันมีรูปแบบเพิ่มขึ้น เช่น กระเป๋าใส่ของ พัด ที่รองนั่ง หมวก และสิ่งประดับตกแต่งรูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น รายได้จากการขายกระจูดทั้งที่เป็นกระจูดเส้นและผลิตภัณฑ์กระจูดทำให้ชาวพรุควนเคร็งมีรายได้ในการดำรงชีพ บางรายทำอย่างจริงจังจนสามารถสร้างฐานะและส่งเสียบุตรหลานเล่าเรียนหนังสือได้ ทรัพยากรกระจูดจึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านพรุควนเคร็งอย่างมาก

กระจูดขึ้นอยู่โดยทั่วไปในบริเวณที่เป็นพรุ (น้ำท่วมขัง) มีทั้งกระจูดใหญ่และกระจูดหนู (กระจูดที่นำมาใช้ประโยชน์คือกระจูดใหญ่) เมื่อกระจูดมีน้อยก็ต้องปลูกซ่อม เนื้อที่พรุที่มีกระจูดอยู่นั้นจะมีการแบ่งเขตกันเป็นที่รู้ส่วนมากจะทำเป็นคันดินเล็ก ๆ เหมือนกับนาข้าว แต่มองจากภายนอกจะไม่เห็นเพราะกระจูดขึ้นสูงบังไว้ กลิ่น ทองกลีบ เล่าว่าเมื่อก่อนตอนยังหนุ่มเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับกระจูดระหว่างชาวบ้านควนเคร็งกับผู้คุมเรือนจำพัทลุง เพราะผู้คุมเรือนจำนำนักโทษไปถอนกระจูดในเขตของชาวบ้านพรุควนเคร็ง ในครั้งนั้นมีการใช้อาวุธต่อสู้กันจนทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตาย กระจูดจึงเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวพรุควนเคร็งตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

2. ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ

ภูมิปัญญาคือความรู้ความเข้าใจที่ดีในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจนั้นจะมีการสั่งสมสืบทอดจากบรรพชนด้วยส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และ

ความเฉลียวฉลาดของคนรุ่นหลังภูมิปัญญาของกลุ่มชนใดมีมากกลุ่มชนนั้นจะพัฒนาตามลำดับ ในทางตรงข้ามกลุ่มชนใดภูมิปัญญาดีต่อกกลุ่มชนนั้นจะพัฒนาอย่างเชื่องช้า ภูมิปัญญาในการ รักษาสุขภาพนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้สุขภาพของบุคคลในสังคมดีมีกำลังกาย กำลังใจในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนตนและส่วนรวมให้สำเร็จลุล่วงได้ ถ้าไร้ภูมิปัญญา ในด้านนี้แล้วสุขภาพของบุคคลไม่ดีสังคมย่อมประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ชาวพหุวัฒนธรรมได้ สังสมความรู้ความเข้าใจในการรักษาสุขภาพเอาไว้แยกกล่าวได้ดังนี้

2.1 อาหาร อาหารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้ร่างกายแข็งแรงมีภูมิต้านทานโรค และทำให้หน้าตาสดชื่นผิวพรรณดี ชาวพหุวัฒนธรรมพื้นฐานสุขภาพของสมาชิกในเรื่องอาหาร ตั้งแต่แรกเกิดเลยที่เดียวเด็กแรกเกิดจะได้ดื่มน้ำนมมารดาและดื่มนมเรื่อยไปจนอายุเกิน 1 ขวบ เด็กบางคนดื่มน้ำนมมารดาจนกระทั่งอายุ 2-3 ขวบ การปฏิบัติเช่นนี้ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่ ครั้งบรรพชนจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ขณะนี้ทางการแพทย์ยืนยันว่าน้ำนมมารดาเป็นอาหารที่ดีที่สุด เพราะมีธาตุอาหารครบถ้วนและยังสร้างภูมิคุ้มกันโรคด้วย นอกจากนี้ยังมีอาหารเสริมที่มีคุณค่า ทางอาหารสูงอีก 2 อย่างคือ น้ำผึ้งรวง และกล้วยน้ำว้า การให้อาหาร 2 อย่างนี้แก่เด็ก อาจแยกให้คนละครั้งหรือครั้งเดียวกันด้วยการเอากล้วยน้ำว้าที่เน้นหรือบดจนละเอียดปนกับ น้ำผึ้งรวง เชื่อกันว่าน้ำผึ้งรวงและกล้วยน้ำว้าจะทำให้เด็กมีเลือดแรงดี (ไม่เฉพาะให้เด็กเท่านั้น ผู้ใหญ่ก็นิยมรับประทานเพื่อเป็นยาบำรุงกำลังด้วยเช่นกัน) นอกจากนี้เด็กในพหุวัฒนธรรมซึ่ง อยู่ในสังคมเกษตรกรรมจะได้รับประทานผลไม้สดที่ปลูกในท้องถื่นซึ่งปลอดจากสิ่งมีพิษ การปลูก พืชผลไม้ในครัวเรือนเพื่อบริโภคจะมีอยู่โดยทั่วไป เช่น มะละกอ ฝรั่ง (ชาวพหุวัฒนธรรมและ ชาวไทยภาคใต้เรียกชมพู) กล้วย มะม่วง และมะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น เมื่อเติบโตก็จะได้ รับประทานอาหารที่มีหลากหลายชนิดมากขึ้นทั้งอาหารคาว อาหารหวาน และผักผลไม้ อาหาร ทุกอย่างล้วนปราศจากสารพิษ ส่วนประกอบของอาหารส่วนใหญ่จะได้จากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถื่น ตามธรรมชาติและปลูกเลี้ยงเอาไว้เอง ดังนั้นอาหารที่ปรุงจึงได้จากสิ่งที่มีคุณค่าอาหารสูง ส่งผลให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของชาวพหุวัฒนธรรม ส่วนประกอบอาหารหลักของชาวพหุวัฒนธรรม คือ เนื้อปลา เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิดนั่นเอง (ปัจจุบันปริมาณ ลดลงไปมาก) ในการรับประทานอาหารจะเน้นหนักที่อาหารคาว ส่วนใหญ่จะรับประทาน วันละ 2 มื้อ คือ เช้า - เย็น และมักเป็นอาหารที่ปรุงโดยไม่ใช้น้ำมัน เช่น แกงส้ม แกง ไตปลา (พุงปลา) แกงน้ำเคย แกงพริก แกงเลียง แกงจืด และน้ำพริก (น้ำซุบ) เป็นต้น อาหารเหล่านี้ไม่ทำให้ร่างกายอ้วนเพราะมีไขมันน้อย ด้วยอาหารดังกล่าวนี้จึงทำให้ชาวพหุวัฒนธรรม ไม่ค่อยเจ็บป่วย มีร่างกายแข็งแรงทนแดดทนฝนและสามารถทำงานหนักได้เป็นเวลานาน ๆ

2.2 การออกกำลังกาย การออกกำลังกายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี ความฉลาดของชาวพुरुควนเคริงในเรื่องนี้พิจารณาได้จากการเล่นของเด็กและการทำกิจกรรมของผู้ใหญ่ การเล่นของเด็กทุกอย่งนับได้ว่าเป็นการเสริมส่งในการออกกำลังกาย การเล่นต่าง ๆ ได้กล่าวไว้แล้วในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในบทก่อน เช่น ฟาดทิ้ง หมาชิงเสา และเตย เป็นต้น การเล่นของเด็กทุกอย่งล้วนแต่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีสุขภาพดี นับว่าเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งในการรักษาสุขภาพทั้งกายและใจของเด็ก ในกรณีของผู้ใหญ่ก็มีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพแต่เห็นได้ไม่ชัดเจนนัก การออกกำลังกายของผู้ใหญ่ตื่นเช้าถ้าว่างจากการทำงานก็จะเดินในบริเวณบ้านหรือไม่ก็เดินไปบ้านเพื่อนบ้าน เมื่อเจอเพื่อนบ้านก็พูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ครั้นเห็นว่าพอสมควรแล้วก็จะเดินกลับบ้าน กิจกรรมเช่นนี้จะพบเห็นเป็นประจำในสังคมพुरुควนเคริงซึ่งทำให้ได้ออกกำลังกายและมีการสังสรรค์การพร้อมไปด้วย ส่งผลต่อสุขภาพทั้งทางกายและทางใจควบคู่กันไป นอกจากนี้การทำงานที่ต้องออกแรงทำให้ได้เคลื่อนไหวร่างกายอยู่เสมอ นั่น ถือได้ว่าเป็นการออกกำลังกายที่ช่วยทำให้สุขภาพแข็งแรง การทำงานดังกล่าว เช่น การถางหญ้า ฟันไม้ ขุดดิน ต่ำกระจุย และการหาปลา เป็นต้น การทำงานเหล่านี้ช่วยส่งเสริมสุขภาพให้ชาวพुरुควนเคริงโดยอัตโนมัติ

2.3 ที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อใจและกายมาก ดังนั้นการจัดการที่อยู่อาศัยให้เกิดผลต่อสุขภาพจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม ในการสร้างที่อยู่อาศัยของชาวพुरुควนเคริงนั้นมักเลือกสร้างในที่ที่เหมาะสมในการเป็นอยู่ เช่น มีที่เพาะปลูกหรือทำเกษตรอื่น ๆ น้ำสะอาดและไม่ห่างไกลจากญาติพี่น้องนัก เป็นต้น สภาพที่ดินบนควนต่าง ๆ ทุกควนล้วนแต่เหมาะแก่การเพาะปลูก อีกทั้งมีต้นไม้และพืชขึ้นปกคลุมทำให้มีสภาพสีเขียว ดังนั้นบริเวณแวดล้อมที่สร้างที่อยู่อาศัยจึงมีความเหมาะสมส่งผลต่อสุขภาพของชาวพुरुควนเคริง อากาศบริสุทธิ์สดชื่นรื่นรมย์ด้วยธรรมชาติ บ้านที่สร้างส่วนมากจะมีลักษณะโปร่งมีใต้ถุน มีทั้งเรือนไทยเครื่องผูกและเครื่องสับ หลังคาจั่ว บ้างก็หลังคาปั้นหย้า ภายในบ้านแบ่งส่วนห้องนอน ห้องครัว และห้องนั่งพักผ่อน (บางบ้านมีที่นั่งพักผ่อนแยกต่างหาก) มักนอนด้วยการปูเสื่อด้วยลักษณะของที่อยู่อาศัยที่ดีและการเป็นอยู่ที่เหมาะสม เพราะการจัดการที่สืบทอดกันมาเป็นแบบอย่างนี้เอง ทำให้ส่งผลต่อสุขภาพทั้งทางกายและใจของชาวพुरुควนเคริง ปัจจุบันที่อยู่อาศัยอาจจะเปลี่ยนรูปแบบไปบ้างตามความนิยมของยุคสมัย

2.4 การพักผ่อนและสังสรรค์ การพักผ่อนและสังสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพของบุคคลเช่นกัน การพักผ่อนและสังสรรค์ของชาวพुरुควนเคริงมี 2 ลักษณะ คือ การพักผ่อนและสังสรรค์ด้วยการนั่งพูดคุยกัน การชมการแสดงและมหรสพโดยตรง

และจากสื่อ ส่วนการพักผ่อนนอนหลับนั้นถือเป็นเรื่องปกติแต่ก็เป็นสิ่งที่เสริมส่งให้สุขภาพของชาวพुरुควนเคร็งดีเพราะชาวพुरुควนเคร็งจะพักผ่อนนอนหลับอย่างเต็มที่ เนื่องจากนอนแต่หัวค่ำและตื่นตอนสว่าง ยกเว้นที่ทำอาชีพตัดยางการพักผ่อนนอนหลับตอนกลางคืนจะน้อยลงเพราะต้องตื่นเก็บน้ำยางตั้งแต่ก่อนย่ำรุ่ง การมีระบบการพักผ่อนและสันทนการดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งในการรักษาสุขภาพของชาวพुरुควนเคร็ง

2.5 การปฏิบัติตนและการเยียวยารักษาเมื่อเจ็บป่วย การปฏิบัติตนเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเมื่ออยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยนั้นถือว่าเป็นภูมิปัญญาอีกประการหนึ่ง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะใช้วิธีการแก้ไขและเยียวยารักษาตามภูมิปัญญาที่มีอยู่ ในเรื่องการปฏิบัติตนและการเยียวยารักษาเมื่อเจ็บป่วยอาจแบ่งได้เป็นวัย ดังนี้

2.5.1 วัยแรกเกิดและวัยเด็ก ในวัยนี้ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ดำเนินการให้เกือบทั้งหมด เด็กที่คลอดใหม่จะได้รับความเอาใจใส่ตั้งแต่การอาบน้ำอุ่นเป็นประจำเพื่อให้ร่างกายอบอุ่นทำให้ไม่เจ็บป่วย ใช้ขมิ้นปิ้งกระหม่อมเพื่อให้เนื้อหนังบริเวณกระหม่อมแข็งแรงและมีความอบอุ่น ใช้น้ำยาล้างตาฝาดมื่อ ฝาดเท้า หน้าอก และบริเวณกระหม่อมเพื่อป้องกันโรค (โรคชาวพुरुควนเคร็งบางคนเรียกยารักษา คือ พยาธิ) ใช้หัวหอมตั้งบริเวณที่นอนเพื่อป้องกันโรคหวัด ใช้ใบมะขามต้มน้ำอาบเพื่อให้ทุเลาจากอาการไข้หวัด การให้รับประทานน้ำผึ้งรวงและกล้วยน้ำว้าเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะมีการรักษาและเยียวยา เช่นใช้ใบเหมกตำให้ละลายหน้าอกเด็กเพื่อรักษาโรคหอบหืด การใช้ปัสสาวะเด็กกวาดล้างบริเวณลิ้น และการใช้ยาสมุนไพรต่าง ๆ ตามอาการเจ็บป่วย นอกจากนี้ก็จะพยายามให้เด็กได้พักผ่อนอย่างเต็มที่เพราะเชื่อว่าจะทำให้ร่างกายแข็งแรงตลอดจนการดูแลเด็กมิให้ถูกแดด ฝน และน้ำค้าง หากการเจ็บป่วยใดสุดวิสัยในการเยียวยารักษา ก็จะพาเด็กไปรักษาแพทย์แผนปัจจุบัน

2.5.2 วัยผู้ใหญ่ วัยผู้ใหญ่ในผู้ชายจะรักษาสุขภาพด้วยการละเว้นจากการดื่มเครื่องดื่มของเมาและยาเสพติดทั้งหลายหรือไม่ก็เกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ก็มีการรับประทานยาบำรุงร่างกายเพื่อให้มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ยาบำรุงร่างกายมีสูตรต่าง ๆ กันออกไป ในกรณีสตรีมีครรภ์ก็จะมีหลักในการปฏิบัติตน เช่น ระมัดระวังในการนั่ง นอน เดิน และยืน ไม่รับประทานอาหารแสลงตามที่เคยปฏิบัติกันมา การมิให้อารมณ์ขุ่นมัว และการทำบุญทำทานเพื่อสร้างความมั่งคั่งในจิตใจ เป็นต้น วัยผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงจะมีการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคมสูงมาก เมื่อมีงานมีการจะต้องไปร่วมงานและช่วยเหลือกัน เมื่อมีเวลาก็จะนั่งคุยพบปะสังสรรค์กัน การปฏิบัติตนเช่นนี้เป็นการสร้างเสริมสุขภาพที่สำคัญ

อย่างหนึ่ง เพราะทำให้จิตใจแจ่มใสและได้ออกกำลังกายไปด้วย ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการรักษาสุขภาพคือ การเข้าวัดเพื่อทำบุญและฟังเทศน์ ฟังธรรม แนวทางนี้เป็นแนวทางที่ปฏิบัติกันมากในพหุวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนที่ได้รับการถ่ายทอดมาตามลำดับ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยถ้าเป็นการเจ็บป่วยใช้ธรรมดาก็จะใช้การรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนโบราณ (ปัจจุบันใช้แพทย์แผนไทย) ที่สืบทอดกันมา ถ้าการเจ็บป่วยไม่ธรรมดา ก็จะรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน

2.5.3 วยชรา วยชราเป็นวัยที่ต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติตน ในวัยนี้ ส่วนมากจะเป็นวัยพักผ่อนไม่ต้องทำอะไรนักเพื่อเป็นการรักษาสุขภาพ วัยนี้จะมีการเสริมสร้างสุขภาพด้วยการออกกำลังกายบ้างเล็กน้อย การรับประทานอาหารที่ให้คุณค่าต่อร่างกาย และการทำจิตใจให้สงบ การทำจิตใจให้สงบของวัยชราจะใช้วิธีการไปวัดเพื่อทำบุญ สวดมนต์ และฟังธรรมเทศนา อนึ่งการได้ไปอยู่ในศาสนสถานและอยู่ท่ามกลางคนวัยใกล้เคียงกันจะทำให้จิตใจสงบและเข้มแข็ง ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพดังกล่าวนี้แม้จะมองไม่เห็นเป็นรูปธรรม แต่มีผลต่อจิตใจและร่างกายมากทีเดียว

3. นิสัยสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

นิสัยสังคมคือการปฏิบัติที่เป็นไปในลักษณะเดียวกันของคนในสังคมนั้น ๆ อาจจะปฏิบัติร่วมกันพร้อม ๆ กันไปหรือปฏิบัติไม่พร้อมกันก็เป็นได้

ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของสังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อมีปัญหาถ้าไม่แก้ไขก็จะทำให้สังคมยุ่งยากและอยู่ร่วมกันไม่ปรกติสุขตามลำดับ

คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา - มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหงกล่าวถึงปัญหาของสังคมไว้ว่า

ในระยะแรกในการพิจารณาปัญหาสังคม มีศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะต้องใช้ความรู้ความสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคม มีวิธีการหลาย ๆ วิธีที่จะวิเคราะห์ปัญหาสังคมแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นของนักสังคมวิทยา การศึกษาปัญหาสังคมแยกได้เป็น 2 แบบ คือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ ปัญหาที่เกิดจากบุคคลทำให้เกิดปัญหาสังคมและสังคมที่เกิดจากการกระทำของส่วนรวม ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นทำให้เกิดปัญหาส่วนตัว

ในทุกสังคมจะมีการควบคุมทางสังคม และในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การกระทำต่าง ๆ คนเราทุกคนจะมีจุดมุ่งหมายในชีวิตในแบบต่าง ๆ กัน ทุกคน

ต้องการชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ด้วยเงินทอง ลาภยศ สุข เศรษฐี และมียูนิคอร์น
ไปสูงสุดหมายปลายทางในรูปแบบต่าง ๆ กัน บางคนปฏิบัติตามโลก บางคนปฏิบัติ
แหวกแนว บางคนท้าทายโลก เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ¹

ปัญหาของสังคมที่กล่าวถึงนี้เกิดจากคนในสังคมปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับปทัสฐาน
ของสังคม สังคมจะเกิดความยุ่งยาก หากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องและทันการความเป็นอยู่
ของสมาชิกย่อมทุกข์ทูล นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมลักษณะต่าง ๆ กัน
ก็อาจจะเกิดขึ้นได้ซึ่งอาจจะมีสาเหตุจากภายนอกหรือภายในก็ได้ คณาจารย์ภาควิชาสังคม
วิทยา - มานุษยวิทยา กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมว่า

ศึกษาถึงคนกับสิ่งแวดล้อม ถ้าไม่มีการบังคับควบคุมแล้ว มักจะเกิดปัญหา
สิ่งแวดล้อมเสมอ ในเขตที่มีประชาชนอยู่หนาแน่น ทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
หรือหากเรียกเป็นศัพท์ทางวิชาการว่ามลพิษหรือมลภาวะ คนเราต้องการวัตถุที่
ใช้ในการอุตสาหกรรมและบ้าน ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ แต่ไม่ได้ระวังกับเศษ
อาหารหรือกากหรือของเหลือต่าง ๆ ใช้รถยนต์ในการติดต่อสื่อสารแต่ไม่ได้ระมัด
ระวังเกี่ยวกับไอเสียรถยนต์ รถยนต์บางคันมีควันดำทำให้หายใจไม่ออก การส่ง
อาหารและเก็บในปริมาณมาก ๆ แต่ไม่ได้ระวังในเรื่องคุณค่าของอาหารปัญหา
ขยะ การทิ้งขยะลงท่อระบายน้ำ กลิ่นเน่าเหม็นของขยะทำลายสุขภาพ²

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พิจารณาในสังคมพหุวัฒนธรรมจะแบ่งเป็น 2 ประการคือ ปัญหา
สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับคน กับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับธรรมชาติ

¹ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา - มานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สังคมวิทยา - มานุษยวิทยาเบื้องต้น. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523). หน้า 107 - 108.

² แหล่งเดิม. หน้า 111.

3.1 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับคน ปัญหาในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับคนมีอยู่บ้าง คือ ปัญหาการปฏิบัติล่วงละเมิดผู้อื่นทั้งทางกายใจและทรัพย์สิน ความไม่มีระเบียบขาดวินัยของสมาชิกบางส่วน ปัญหาประการแรกเป็นปัญหาที่ต้องวางแผนในการแก้ไขและต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก สังคมพหุวัฒนธรรมใช้การสั่งสอนอบรมสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากคนทั้งที่บ้าน ที่วัด และที่โรงเรียน ที่บ้านบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่จะทำหน้าที่นี้โดยชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ถูกต้องดีงามและพยายามปลูกฝังให้ปฏิบัติตาม ในกรณีที่ผู้ใหญ่แล้วยังก่อปัญหาไม่สิ้นสุดก็จะเพิ่มระดับความเข้มข้นในการสั่งสอนมากขึ้น บางครั้งต้องให้ผู้อาวุโสในท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดเข้าร่วมแก้ปัญหาด้วย ส่วนมากมักจะยุติปัญหาลงได้ ถ้าไม่สามารถจะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยนิสัยสังคมดังกล่าวแล้วได้ฝ่ายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบก็จะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้ก็จะใช้วิธีการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) คือไม่คบหาสมาคมกับบุคคลที่ไม่ทำตามกฎสังคม วัด และโรงเรียน ต่างช่วยกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากคนด้วยการพยายามกล่อมเกลาคิดใจคนให้หันมาประพฤติตนอยู่ในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคม สมัยก่อนวัดได้ช่วยแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมที่เป็นคนได้มากที่สุด ปัจจุบันโรงเรียนจะมีบทบาทในส่วนนี้แทน อย่างไรก็ตามสถาบันทั้งสามของสังคมยังคงร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมนี้อยู่และต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป เพื่อความสันติสุขของสังคม ในด้านความไม่เป็นระเบียบขาดวินัยของคนนั้น สังคมพหุวัฒนธรรมแก้ปัญหาด้วยการอบรมสั่งสอนโดยตรงวิธีหนึ่ง และอีกวิธีหนึ่งด้วยการปฏิบัติตนของผู้ใหญ่เป็นแบบอย่าง การใช้วิธีการทั้งสองนี้ช่วยแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับคนได้ เป็นวิธีการทางจิตใจ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าถ้าจิตใจดีแล้ว การแสดงออกทางกายก็จะดีตาม การดำเนินการดังกล่าวของสังคมพหุวัฒนธรรมนั้นคือการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในสังคมนั้นนั่นเอง

3.2 การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับธรรมชาติในพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำรงอยู่เพื่อความสะอาดสวยงามขึ้นและการประกอบอาชีพ มีปัญหาสีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษเป็นภัยต่อสุขภาพและจิตใจอยู่บ้างคือ ปัญหาโรคเท้าช้างที่ยุงเป็นพาหะยากต่อการแก้ไข ราชการต้องเข้าไปช่วย นิสัยสังคมที่ใช้ในการแก้ปัญหาในด้านนี้ตั้งแต่อดีตมาคือการร่วมมือร่วมใจกัน การร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาที่มีมาเช่นเรื่องถนนและคลอง แต่เดิมชาวพหุวัฒนธรรมต้องอาศัยการคมนาคมโดยทางเรืออย่างเดียว ในฤดูน้ำหลากการไปมาทางเรือสะดวกมากเพราะสามารถพายเรือหรือแล่นเรือไปได้ทั่วถึง แต่ในฤดูแล้งต้องอาศัยคลองเป็นทางสัญจร บางครั้งมีปัญหาเกี่ยวกับพืชน้ำและเกิดสิ่งกีดขวาง

ในการใช้เรือ ชาวพุกองเค็งจะร่วมแรงร่วมใจกันเก็บกวาดเรือถอนสิ่งดังกล่าวนี้ออกไป การปฏิบัติเช่นนี้จะมีย่างต่อเนื่องเป็นนิสัยสังคมอย่างหนึ่งของชาวพุกองเค็ง ระยะต่อมา มีการทำถนนเพื่อความสะดวกในการเดินทาง ผู้นำท้องถิ่นและชาวพุกองเค็งต่างร่วมแรงร่วมใจกันทำถนนดินในหมู่บ้านทำให้ได้ถนนหลายสายส่งผลให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น หลังจากนั้นทางราชการได้จัดสรรงบประมาณในการทำถนนเข้าไปสู่พุกองเค็ง ทั้งถนนจากชะวอดและถนนจากควนหนึ่งไปสู่อีกควนหนึ่ง ถนนเหล่านี้เป็นถนนลูกรังเกือบทั้งหมด มีอยู่บางส่วนที่ยังเป็นถนนดินธรรมดา การมีถนนเชื่อมต่อกันระหว่างคนต่าง ๆ ทำให้ชาวพุกองเค็งไปมาหาสู่กันอย่างสะดวก และทำให้การประกอบอาชีพเกี่ยวกับกระจูดดีขึ้นตามลำดับ เพราะทำให้น้ำผลิตภัณฑ์กระจูดไปขายรวดเร็วขึ้น พ่อค้าบางรายเข้าไปซื้อกระจูดมัดและผลิตภัณฑ์กระจูดถึงที่ ทำให้ชาวพุกองเค็งประหยัดเวลาและค่าพาหนะในการเดินทาง

นิสัยสังคมโดยรวมของชาวพุกองเค็งในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คือ การอบรมสั่งสอน การปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม และความร่วมมือนร่วมใจกันในการทำกิจของสาธารณะ นิสัยสังคมเหล่านี้เกิดขึ้นมาเพราะมีการปลูกฝังกันมาตามลำดับและยังคงเป็นอยู่ในปัจจุบัน

4. ผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่

ปัจจุบันสังคมได้แปรเปลี่ยนต่างไปจากเดิมเนื่องจากมนุษย์ได้ค้นคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้หลากหลายชนิดทั้งสิ่งที่ใช้ภายในบ้านเรือนและนอกบ้านเรือน จำนวนประชากรของสังคมมีมากขึ้นจึงทำให้มีการแข่งขันกันในทุก ๆ ด้าน สังคมเกษตรกรรมจึงค่อย ๆ แปรเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรมตามลำดับ จากความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุดังกล่าวส่งผลให้จิตใจของคนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มว่าเป็นไปในทางที่ดีอยู่ลง

ฉลาดชาย รมิตานนท์¹ กล่าวถึงแนวความคิดของสำนักพัฒนาในการแบ่งสังคมว่า สังคมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สังคมแบบดั้งเดิม (traditional Society) และสังคมทันสมัยหรือสังคมสมัยใหม่ (model Society) สังคมอาจจะเป็นแบบใดแบบหนึ่ง หรือเป็นสังคมแบบผสมในสังคมเดียวกัน (Prismatic Society) ในการพัฒนาของสังคมนั้น

¹ฉลาดชาย รมิตานนท์. มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาการเมือง : บทวิเคราะห์
ทางทฤษฎี. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, หน้า 230 - 233.

จะพัฒนาจากสังคมแบบดั้งเดิมไปสู่สังคมทันสมัยหรือสังคมสมัยใหม่

ในสังคมสมัยใหม่เกิดกระบวนการสมัยใหม่ในหลาย ๆ ด้าน กระบวนการสมัยใหม่เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมสมัยใหม่มีความต่างออกไปจากสังคมดั้งเดิม กระบวนการทางสมัยใหม่ที่ศึกษาในพหุวัฒนธรรมได้แก่ กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการคมนาคม กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภค กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครอง และกระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความบันเทิง

4.1 กระบวนการสังคมใหม่ที่ส่งผลต่อการคมนาคม การคมนาคมแบบดั้งเดิมของพหุวัฒนธรรมคือการใช้เรือและการเดินเท้า การใช้เรือก็อาศัยลำคลองและการเดินเท้าก็อาศัยคันดินหรือพื้นดินธรรมดา ต่อมามีการสร้างถนนเข้าไปในควนต่าง ๆ เชื่อมต่อกันจึงทำให้รถแล่นไปได้ทั่วถึงและเดินเท้าสะดวกขึ้นกว่าก่อน การเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ทำให้ชาวพหุวัฒนธรรมเดินทางไปได้รวดเร็วเป็นการประหยัดเวลาทำกิจการงานได้มากขึ้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดผลดีจากกระบวนการสังคมใหม่ด้านการคมนาคมคือการขนส่งกระจุดและผลิตภัณฑ์กระจุดที่ขนส่งได้ปริมาณมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นประหยัดเวลาและแรงงาน พาหนะที่เข้าไปในพหุวัฒนธรรมคือ รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ ชาวพหุวัฒนธรรมส่วนหนึ่งซื้อจักรยานยนต์หรือรถยนต์ไว้ใช้และรับจ้าง ด้วยเหตุที่มีถนนสามารถใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ได้เอง การเดินเท้า การขี่ม้า การใช้เกวียน และการใช้เรือจึงมีน้อยลงไป หรือบางอย่างแทบจะไม่มีเลย

4.2 กระบวนการสังคมใหม่ที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของชาวพหุวัฒนธรรมแต่เดิมได้แก่ การทำกระจุด การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การหาของป่า และการหาปลา อาชีพดังกล่าวจะทำกันเพื่อการยังชีพเป็นหลักมิได้มุ่งรายได้แต่อย่างใด ต่อมาชาวพหุวัฒนธรรมได้ทำอาชีพเหล่านี้และอาชีพใหม่อย่างจริงจังมากขึ้น ทั้งนี้เพราะความจำเป็นในเรื่องค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นประการหนึ่ง และต้องการสร้างฐานะให้มั่นคงอีกประการหนึ่ง

ในด้านการทำกระจุดนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 อย่างคือ ทำเส้นกระจุดขาย กับทำผลิตภัณฑ์กระจุดเพื่อใช้และขาย ในการขายเส้นกระจุดนั้นปัจจุบันจะมีผู้ซื้อไปซื้อถึงที่โดยการนำรถยนต์เข้าไปบรรทุก เส้นกระจุดที่ทำขายมี 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ราคาเส้นกระจุดกำหนดกันตามขนาด ในการผลิตกระจุดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (ส่วนมากเป็นเสื้อ) บางบ้านทำส่วนตัว แต่มีบางส่วนที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็น "สหกรณ์"

เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตรควนเค็งจำกัด หมู่ที่ 4 ตำบลควนเค็ง เป็นต้น กลุ่มสหกรณ์กลุ่มนี้ตั้งขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ที่ทำการอยู่ใกล้กับวัดควนเค็งจุดมุ่งหมายคือนำผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านหมู่ที่ 4 เพื่อจำหน่ายในราคาที่ยุติธรรม และหาตลาดในการจำหน่ายให้ ปัจจุบันผลิผลหลักคือเสื่อกระจูด ในการสานเสื่อกระจูดจะมีการรวมกันคิดประดิษฐ์ลายต่าง ๆ เพื่อความสวยงาม จึงทำให้เกิดเสื่อกระจูดสานหลายลาย โดยทั่วไปจะสานลายสอง ต่อมาเกิดลายลูกแก้วรูปแบบต่าง ๆ คือ ลายลูกในเดี่ยว ลายลูกขี้มั่งคุด ลายดอกจันทร์ ลายสี่หน่วยใน ลายขนมปัง (ลูกแก้วอยู่ในหนึ่งลูก มีกรอบสี่เหลี่ยมล้อม) และลายลูกแก้วเนื่อง (ลายที่มีลูกแก้วเล็ก ๆ ต่อกันหลายลูก) เสื่อกระจูดที่สานถ้าลายสองเส้นกระจูดจะไม่ยอมสีถ้าลายลูกแก้วหรือลายที่พิศดารมักยอมสีหลากสีเพื่อให้เห็นลายอย่างชัดเจน กลุ่มสหกรณ์การเกษตรควนเค็งจำกัด มีเครื่องรีดเส้นกระจูดไฟฟ้าซึ่งทางราชการให้มาเมื่อมีการตั้งกลุ่ม นอกจากจะรีดบริการสมาชิกแล้วยังรับจ้างรีดด้วยโดยคิดราคาดังนี้ กายาว 3 บาท ก่ากลาง 2 บาท ก่าเล็ก 1 บาท เครื่องรีดดังกล่าวนี้กล่าวว่าผู้ผลิตเป็นชาวทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวประกอบอาชีพการทำกระจูดเช่นกัน ก่อนมีเครื่องรีดไฟฟ้าชาวพวควนเค็งรีดกระจูดด้วยการเหยียบและตำด้วยสาก (สากไม้ขนาดใหญ่) การตั้งกลุ่มขึ้นมาทำให้การเผยแพร่และจำหน่ายกระจูดเป็นไปด้วยดีมากขึ้น

ผู้ประกอบการทำกระจูดที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในพวควนเค็งท่านหนึ่งคือ นางอำนาจ รัตนะ ปัจจุบันอายุ 59 ปี (พ.ศ. 2537) อยู่บ้านเลขที่ 176 หมู่ที่ 3 ตำบลเค็ง บุตรของนายแคล้ว นางหวน นนุทัต เป็นหลานตาของขุนสมรรถ เค็งนิยมผู้ปกครองเค็งสมัยรัชกาลที่ 5 นางอำนาจ รัตนะ เป็นผู้เริ่มทำกระจูดขายอย่างจริงจังเป็นรายแรกมีความคิดในการนำกระจูดมาประดิษฐ์เป็นรูปแบบต่าง ๆ เช่น กระเป๋า พัด ที่รองนั่ง ที่รองแก้ว ที่รองจาน รูปนก รูปผีเสื้อ ที่ใส่ของจดหมาย และดอกไม้ เป็นต้น การพยายามในการเผยแพร่และจำหน่ายกระจูดอย่างจริงจังเพราะต้องการมีรายได้เพื่อส่งลูกเรียนหนังสือ นางอำนาจ รัตนะ นำผลิผลกระจูดไปขายในเมืองนครศรีธรรมราชด้วยการหาบขาย ต่อมานำไปขายที่หาดใหญ่ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ระยะหลังทางราชการได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการนำผลิผลภัณฑ์ไปเผยแพร่และส่งเข้าประกวด ด้วยฝีมือและคุณภาพของงานหัตถกรรมกระจูดของนางอำนาจนี่เอง ทำให้ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย การประสบความสำเร็จในการสร้างผลงานศิลปะหัตถกรรมกระจูดของนางอำนาจ รัตนะ ต้องใช้เวลาร่วม 9 ปี จากพ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ถึงพ.ศ. 2526 จนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลา 20 ปีผลงานกระจูดของนางอำนาจ รัตนะ ยังได้รับความสนใจจากบุคคลโดยทั่วไปเพราะนอกจากมีประโยชน์

ในการใช้สอยแล้ว ยังมีคุณค่าในด้านความงามอีกด้วย ปัจจุบันนางอำนวย รัตนะ มีฐานะ เศรษฐกิจมั่นคง และสงเสียดุล ๆ เรียบหนังสือสำเร็จชั้นสูง ๆ ครบทุกคน ความสำเร็จ อย่างงดงามดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่ากระบวนการของสังคมใหม่ได้เข้าไปมีส่วนช่วยไม่น้อยเลยที่เห็น ได้ชัดเจนคือ การช่วยโฆษณาเผยแพร่ นอกจากรายนางอำนวย รัตนะ แล้วผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์กระจุกก็จำหน่ายได้มากขึ้น

อาชีพที่เกิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่งของชาวพุกควนเค็งคือ การค้าขายผลิตภัณฑ์จากที่อื่น และอาหาร การเกิดอาชีพค้าขายผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมจากโรงงานและอาหารกระทำได้ เพราะจำนวนคนที่เข้าไปอยู่และเดินทางผ่านเข้าไปมีมากขึ้นทั้งนี้เพราะถนนตัดเข้าไปถึงเกิดความ สะดวกในการคมนาคม ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากโรงงานจะมีเกือบทุกอย่างยกเว้นเครื่องจักร เครื่องยนต์ ไม้ เครื่องไฟฟ้า และเครื่องใช้ขนาดใหญ่ จำนวนร้านค้ายังมีอยู่จำนวนน้อย ส่วนอาหารที่ขายเช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง และขนมหวาน เป็นต้น ในแต่ละวันรายได้ของการ ขายอาหารจะได้มาน้อยขึ้นอยู่กับบุคคลภายนอกที่ผ่านเข้าไปเป็นหลัก ช่วงนี้มีการทำถนนและ สิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีเจ้าหน้าที่และคนงานเข้าไปในพุกควนเค็งอยู่เป็นประจำ การจำหน่ายสิ่งของและอาหารจึงทำได้ตลอดเวลา

4.3 กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการอุปโภคบริโภค เมื่อก่อนชาวพุกควนเค็ง จะมีเครื่องอุปโภคบริโภคที่คิดประดิษฐ์และทำขึ้นมาเองเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ ส่วนมากจะได้มาด้วยการซื้อหาทั้งจากร้านค้าในท้องถิ่นและจากตลาดในอำเภอชะอวด หรือ ตลาดอื่น ๆ เครื่องอุปโภคทั้งหลายที่ซื้อมาจะมีความหมายต่อผู้ซื้อเพราะรายได้เฉลี่ย ประชากรอยู่ในเกณฑ์ต่ำเครื่องอุปโภคที่ส่งผลกระทบมากที่สุดคือ เครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ เตารีดไฟฟ้า ตู้เย็น และหม้อหุงข้าวไฟฟ้า สิ่งของเครื่องใช้ดังกล่าวนี้ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุกควนเค็งมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น และสิ่งสำคัญคือทำให้ การสื่อสาร และการบันเทิงของชาวพุกควนเค็งขยายวงกว้างออกไปอีก จากการที่ได้รับการ สื่อสารจากภายนอกมากขึ้นนี้เอง ทำให้ชาวพุกควนเค็งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมืองดียิ่งขึ้น ในขณะที่สภาพการดำรงชีวิตดีขึ้นเพราะกระบวนการสมัยใหม่ ด้านเครื่องอุปโภคเข้าไปนั้น ค่าใช้จ่ายในการเป็นอยู่ก็เพิ่มมากขึ้นเพราะต้องจ่ายค่ากระแสไฟฟ้า อย่างไรก็ตามชาวพุกควนเค็งก็ไม่รู้สึกเดือดร้อนกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่าย ที่ไม่สูงนัก ในด้านเครื่องบริโภคนั้นมีการบริโภคประเภทของอาหารเพิ่มขึ้น อาหารที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรม เช่น บะหมี่สำเร็จรูป ปลากระป๋อง ปลาแห้ง และปลาหวานดอง ไอศกรีม ขนมถุงยี่ห้อต่าง ๆ อาหารหวานกระป๋อง ลักษณะ

ต่าง ๆ เครื่องดื่มประเภทกาแฟและอาหารเสริมเป็นต้น การบริโภคอาหารดังกล่าวนี้จะมี
 มากน้อยขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว

4.4 กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครอง การเมืองการปกครอง
 เป็นวิธีการดำเนินงานเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปรกติ ทุกสังคมจะต้องมีสิ่งนี้ แต่อาจจะมีลักษณะ
 การดำเนินการที่แตกต่างออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกของสังคม หรือ
 ผู้มีพลังอำนาจมากในสังคมนั้น ๆ การเมืองการปกครองในพหุวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมคือการแต่งตั้ง
 ผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นผู้ปกครอง เมื่อทำกิจกรรมใดในสังคมที่เป็นสาธารณประโยชน์
 ผู้ใหญ่และกำนันจะเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ใหญ่กำนันมักจะเป็นผู้ที่ได้รับการนับหน้าถือตาและเป็น
 ที่ยกย่องของสังคม ดังนั้นเมื่อมีปัญหาขัดแย้งกันในสังคมไม่ว่าระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม
 ส่วนมากมักจะแก้ไขได้ด้วยการประนีประนอม การฟ้องร้องดำเนินการตามกฎหมายจะมีน้อย
 การที่ชาวพหุวัฒนธรรมมักจะประนีประนอมกันได้เมื่อมีปัญหานั้นเป็นเพราะความสัมพันธ์ต่อกัน
 ที่เป็นไปอย่างใกล้ชิด และจะอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกล่าวว่ามีอยู่บางครั้งที่วิวฤกษ์ลักไป
 ติดตามไปพบกำลังชำแหละเพื่อทำเป็นอาหารต้อนรับแขกหรือในงานแต่งงาน เจ้าของวัวกับ
 เจ้าของบ้านเจรจาทกลงกันได้อย่างสันติวิธี เพราะเจ้าของวัวและผู้ติดตามวัวเห็นใจเจ้าของบ้าน
 ที่จะต้องทำอาหารต้อนรับแขก การเจรจาทกลงกันดังกล่าวคือการยอมชดใช้ราคาวัวที่ถูกขโมย
 ไปจะเห็นได้ว่าเรื่องใหญ่ที่น่าจะเป็นเรื่องคอขาดบาดตายกลายเป็นเรื่องเล็ก ทั้งนี้เพราะสมาชิก
 ของสังคมมีจิตใจกว้างขวางและมีคุณธรรมบางประการนั่นเอง การเมืองที่เข้าไปในสังคม
 พหุวัฒนธรรมปัจจุบันคือกระบวนการเลือกตั้ง การเลือกตั้งทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันสนับสนุนผู้ที่ตน
 เห็นว่าดีมีความสามารถและมีความสนิทสนมเพื่อให้ได้รับตำแหน่งต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน
 ตำบล ไปจนกระทั่งถึงระดับประเทศ ตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
 สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีการ
 หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้นกลุ่มหาเสียงเพื่อสนับสนุนจึงเกิดขึ้นมา กลุ่มหาเสียงที่
 เกิดขึ้นนี้จะพยายามกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกคนที่ตนหาเสียงให้
 บางครั้งการหาเสียงอาจจะมีการเลี้ยงข้าวปลาอาหารกันบ้างเพื่อสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน
 ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการเลือกตั้งทุกระดับชาวพหุวัฒนธรรมจะได้ร่วมกิจกรรมเหล่านี้ การได้ร่วมกิจกรรม
 เหล่านี้บ่อย ๆ ทำให้ชาวพหุวัฒนธรรมเกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นต้องกระทำ เพราะผู้ที่เลือก
 ไปนั้นจะไปทำงานเพื่อหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และประเทศ กระบวนการสมัยใหม่ด้านการ -
 เมืองที่เข้าไปนี้ทำให้ความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านพหุวัฒนธรรมเปลี่ยนไป คือ ทำให้มีความรัก
 ความผูกพันต่อท้องถิ่นและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น กิจกรรมสังคมเช่นนี้ยังมีบ่อยยิ่งทำให้สมาชิก

ในสังคมตื่นตัวและเกิดความสำนึกทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ ในส่วนอื่น ๆ ที่เป็นการเมือง การปกครองที่เกิดขึ้นในพหุวัฒนธรรมคือเกิดกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น กลุ่มเหล่านี้เกิดขึ้นจากทางราชการ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) กลุ่มเลี้ยงโค กม. (กรรมการหมู่บ้าน) อ.พ.ป. (อาสาพัฒนาประจำหมู่บ้าน) และ ทส. ปช. เป็นต้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ มีเป้าหมายจะทำอย่างดี หลังจากนั้นจะปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์และแก้ไขปัญหา ในหมู่บ้านและตำบลของตน นับได้ว่ากระบวนการสมัยใหม่ดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยให้สังคมพหุวัฒนธรรม พัฒนาไปมากยิ่งขึ้น การสาธารณสุขเป็นสิ่งที่ชาวบ้านพหุวัฒนธรรมยังต้องการความช่วยเหลือ จากทางราชการมาก เพราะขณะนี้มียุทธศาสตร์ที่ควมป้อมเพียงหนึ่งแห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 อีกแห่งหนึ่งที่ควมชิงกำลังก่อสร้าง การมี อสม. จึงเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่ง

การที่ผู้ปกครองระดับสูงกว่าท้องถิ่น ตำบลไปเยี่ยมเยียนและแก้ไขปัญหาให้ชาวพหุ- วัฒนธรรมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจและความเข้าใจ ในผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือสิ่งผลดีต่อสังคมทั้งสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติ สิ่ง ที่ชาวพหุวัฒนธรรมรู้สึกปีติยินดีอย่างยิ่งและเกิดความภูมิใจเป็นล้นพ้นคือการที่สมเด็จพระเจ้า ลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จไปเยี่ยมเยียนทอดพระเนตรสารทุกข์สุกดิบของ ชาวพหุวัฒนธรรมถึง 5 ครั้ง จากการเสด็จไปทำให้เกิดโครงการเจ้าฟ้าหญิง ฯ เช่น โครงการ เลี้ยงไก่ โครงการเลี้ยงปลา และโครงการเกษตรอื่น ๆ เป็นต้น โครงการเจ้าฟ้าหญิง ฯ เป็น โครงการที่ใช้จ่ายทรัพย์สินส่วนพระองค์ ด้วยพระกรุณาต่อชาวพหุวัฒนธรรมทำให้การประกอบ อาชีพของชาวพหุวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตมีสภาพดีขึ้น และน่าจะดีขึ้นไปตามลำดับ ขณะนี้ ชาวพหุวัฒนธรรมกำลังดำเนินการเพื่อสร้างที่ประทับถวายแด่เจ้าฟ้าหญิง ทั้งนี้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ แห่งขวัญและกำลังใจของชาวพหุวัฒนธรรม

4.5 กระบวนการสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความบันเทิง ความบันเทิงของชาวพหุ- วัฒนธรรมมีหลายอย่างนับตั้งแต่การได้นั่งพูดคุยกันจนกระทั่งถึงการชมการละเล่น การกีฬา และ การแสดง ในส่วนของการละเล่น การกีฬา และการแสดง ที่มีอยู่นั้น เช่น ฟาดทิ้ง สะบ้า ชนไก่ ชนโค กัดปลา เพลงบอก โนรา (มโนห์รา) หนัง (หนังตะลุง) และต้นหยง เป็นต้น การละเล่น การกีฬา และการแสดงเหล่านี้บางอย่างได้รับความนิยมน้อยลงบางอย่าง เปลี่ยนจากการแสดงสดเป็นการได้รับชมจากสื่อ การแสดงที่ได้รับจากสื่อมาจากที่กล่าวมาคือ หนัง และโนรา ทั้ง 2 ชนิดนี้จะมีการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ และวิทยุเป็นประจำ ดังนั้น การได้รับความบันเทิงจึงแปรรูปแบบไป เวลาที่ได้รับความบันเทิงก็เปลี่ยนไป แต่เดิมการแสดง

ที่ได้รับค่านิยมได้รับชมในตอนกลางคืนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาเปลี่ยนเป็นได้รับชมตอนกลางวันตามเวลาที่ทางสถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์กำหนด

ความบันเทิงของชาวพุกองเคิ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนไปในทางที่มากขึ้นเพราะมีสื่อสำคัญ 2 อย่างคือ วิทยุ และโทรทัศน์ สื่อทั้ง 2 อย่างนี้ให้ความบันเทิงหลากหลายรายการ เช่น เพลง ตลก นิทาน ละคร และภาพยนตร์ เป็นต้น รายการบันเทิงเหล่านี้ผู้ชมมีสิทธิ์เลือกชมตามเวลาและรายการที่ต้องการ ดังนั้นความสะดวกในการหาความบันเทิงจึงมีมากขึ้น แต่ความบันเทิงสมัยใหม่ที่ชาวพุกองเคิ่งได้รับเพิ่มเป็นความบันเทิงที่เป็นเสียงและภาพไม่มีชีวิตชีวาอย่างความบันเทิงเดิมที่มีอยู่ ความบันเทิงที่มีอยู่เดิมนั้นผู้ชมหรือผู้ไปรับความบันเทิงจะมีส่วนร่วมด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับผู้แสดงจะมีอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งจบการแสดง กระบวนการความบันเทิงสมัยใหม่เข้าไปส่งผลให้การบันเทิงแต่เดิมลดความนิยมลงไปตามสมควร คณะหนึ่ง ในราที่เคยประกอบอาชีพหลายคณะจำต้องเลิกกันไปเพราะความนิยมการแสดงท้องถิ่นของชาวพุกองเคิ่งลดลงไป

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านพุกองเคิ่งผูกติดอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน ด้วยความสมบูรณ์ของธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเพียงพอจึงมีการจัดสรรอย่างเหมาะสมไม่ค่อยมีปัญหาในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ด้วยสภาพธรรมชาติที่ดีทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปด้วยความราบรื่น มีปัญหาที่ทำให้เกิดความกังวลอยู่บ้างคือปัญหาโรคเท้าช้าง แต่ต่อมาทางราชการได้ดำเนินการแก้ปัญหานั้นจนกระทั่งลุล่วงไปด้วยดี และสุขภาพของบุคคลโดยทั่วไปก็อยู่ในระดับดี ทั้งนี้เพราะมีภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพชน สังคมพุกองเคิ่งแก้ปัญหานั้นได้ด้วยระบบการยึดมั่นในความดีมีหลักการศาสนาเป็นหลักชัย ปัจจุบันกระบวนการสังคมสมัยใหม่เข้าไปตามลำดับ แต่สิ่งที่เข้าไปเหล่านี้ส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านพุกองเคิ่งมากกว่าผลเสีย

บทที่ 6

บทสรุป และเสนอแนะ

"บ้านพรุควนเคร็ง" เป็นพื้นที่อยู่ในเขตตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และมีพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สภาพของพื้นที่เป็นที่มีน้ำท่วมขังตลอดเวลา มีพืชน้ำพวกกระจุปรีอและต้นเสม็ด ต้นไม้ขนาดเล็กอื่น ๆ ขึ้นอยู่โดยทั่วไป พื้นที่เช่นนี้เรียกว่า "พรุ" ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ พื้นที่อีกส่วนเป็นที่สูงน้ำท่วมไม่ถึงลักษณะเนินเขาเรียกว่า "ควน" มีพันธุ์ไม้ป่าและพันธุ์ไม้ที่ปลูกได้โดยทั่วไป ทำให้ทุกควนมีความเขียวชะอุ่มเมื่อมองในระยะไกล นอกจากนี้มีพื้นที่ลาดต่ำลงมาจากควนมีเพียงเล็กน้อยเป็นทุ่งหญ้าใช้ในการเลี้ยงวัว พื้นที่ทั้งหมดของพรุควนเคร็งมีสภาพเหมือนกันหมดดังกล่าว

ในอดีตพรุควนเคร็งมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่มากมายทั้งไม้เนื้อแข็งและเนื้ออ่อน ผู้คนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมักไปตัดไม้เพื่อสร้างบ้านและใช้สอยจากที่นี้ด้วยสภาพที่เป็นป่ามีน้ำขังและต้นไม้ปกคลุมทำให้มีุงดำชุมชุมยุงเหล่านี้ทำให้เกิดโรคเท้าช้าง ดังนั้นชาวพรุควนเคร็งในอดีตจึงเป็นโรคเท้าช้างกันมาก เหตุที่ยุงที่มีเชื้อโรคเท้าช้างนี้เองเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกเกรงกลัวไม่อยากจะไปถ้าไม่จำเป็น นอกจากนี้ในอดีตในพรุควนเคร็งมีสัตว์ใหญ่และสัตว์ร้าย เช่น ช้าง กวาง และเสือ เป็นต้น การเข้าไปจึงเป็นการเสี่ยงต่ออันตรายต่อมาประมาณ 40 ปี สภาพดังกล่าวของพรุควนเคร็งก็เป็นอย่างที่เราเห็นในปัจจุบันนี้

พื้นที่บางแห่งเป็นดินอ่อนนุ่มเหลวและถ้าคนหรือสัตว์ตกลงไปจะจมลึกลงไปเรื่อย ๆ เหมือนดินดูดชาวบ้านเรียกว่า "ยน" คนหรือสัตว์ที่ตกลงไปในยนถ้าช่วยไม่ทันอาจจะเสียชีวิต เพราะเป็นการยากที่จะช่วยตัวเองไว้ กล่าวกันว่าด้วยสภาพที่เป็นป่าทึบและมีดินยนอย่างนี้สมัยก่อนวัวควายที่ขโมยกันในพื้นที่ตำบลหรืออำเภอใกล้เคียงจึงมักถูกนำมาซ่อนไว้ในพรุควนเคร็ง เพราะยากต่อการติดตาม ควนที่พรุควนเคร็งในเขตตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช 7 ควน คือ ควนเคร็ง ควนชิง ควนยาว ควนป้อม ควนราบ ควนไทร และควนดิน นอกจากนี้เป็นควนที่อยู่ในเขตอำเภอและจังหวัดอื่น เช่น ควนเลิมองและควนชะลิก เป็นต้น

ในด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี จากการศึกษา 3 ด้าน คือหลักฐานจากการบอกเล่า (มุขปาฐะ) และลายลักษณ์ หลักฐานโบราณวัตถุและโบราณสถาน และหลักฐานจากการขุดตรวจชั้นดิน สรุปได้ว่าชุมชนพรุควนเคร็งมีคนเข้าไปอยู่ราวสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เมื่อก่อนพรวนเครื่องน่าจะเป็นที่น้ำท่วมตลอดเวลา มีลักษณะเป็นทะเลน้ำตื้นที่มีเรือขนาดเล็กเข้าไปได้ จึงขุดพบหลักฐานเครื่องถ้วยชามสมัยราชวงศ์เซ็ง และมีค่าบอกล่าเกี่ยวกับสมอเรือและซากเรือ

ผู้คนในพื้นที่พรวนเครื่องมีลักษณะรูปร่างหน้าตาเหมือนกับคนไทยในเขตลุ่มน้ำปากพนัง คือรูปร่างกะทัดรัดผิวเนื้อดำแดง ลักษณะนิสัยตรงไปตรงมาทำตามทีพูด มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ทั้งผู้คนภายในและภายนอก วัฒนธรรมที่ปฏิบัติกันในปัจจุบันที่เป็นประเพณีมีทั้งประเพณีสังคมและประเพณีบุคคล เช่น ประเพณีทำบุญทางศาสนา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีงานเดือนสิบ (สารท) ประเพณีลากพระ ประเพณีบวช ประเพณีแต่งงานและประเพณีงานศพ เป็นต้น วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ มีอยู่หลากหลาย เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ศิลปะการแสดง การละเล่น และกีฬา และวรรณกรรม เป็นต้น วัฒนธรรมเหล่านี้มีการสืบทอดกันมาตามลำดับ บางอย่างนิยมน้อยใกล้จะเลิกละไปแล้ว เช่น การเล่นเพลงตันหยง และการขับ (ทอก) เพลงบอก เป็นต้น วัฒนธรรมที่ปฏิบัติอยู่และที่เคยปฏิบัติกันนั้นมีลักษณะร่วมกับวัฒนธรรมลุ่มน้ำปากพนัง

การจัดสรรทรัพยากรที่พรวนเครื่องที่สำคัญ คือ ทรัพยากรที่ดินกับทรัพยากรกระจูด ที่ดินในระยะแรกมีการจับจองกันต่อมาได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นแบบ ส.ค. 1 ที่ดินดังกล่าวนี้สร้างที่อยู่อาศัยและเพาะปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ ส่วนที่ดินที่มีกระจูดนั้นไม่มีหลักฐานกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นเพียงการแบ่งเขตเป็นที่รับรู้กัน ผลิตรภัณฑ์กระจูดของพรวนเครื่องเป็นที่รู้จักกันดีในนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียงควรจะได้มีการส่งเสริมต่อไป ด้านภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพนั้นชาวพรวนเครื่องใช้ยาสมุนไพรในการรักษาโรค การออกกำลังกาย การพักผ่อนและสันทนาการ และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

นิสัยในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชาวพรวนเครื่องใช้ความสามานสามัคคีและการสั่งสอนอบรมเป็นสำคัญ ในกรณีที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ได้ก็ต้องพึ่งพาระบบราชการซึ่งมีไม่มากนัก ผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่ได้แก่ การคมนาคม การประกอบอาชีพและเศรษฐกิจ การอุปโภคบริโภค การเมือง - การปกครอง และความบันเทิง กระบวนการสมัยใหม่เหล่านี้ทำให้วิถีชีวิตของชาวพรวนเครื่องเปลี่ยนไปบ้าง การคมนาคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการประกอบอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นรายได้สูงขึ้น สิ่งของเครื่องใช้จากโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไม่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน มีการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ และเกิดกลุ่มสนใจทางการเมืองการปกครอง และได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะความบันเทิงที่ได้รับจากสื่อ วิทยุ และโทรทัศน์

ผู้วิจัยเห็นว่าทางราชการควรจะไปดำเนินการเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ด้านถนน ไฟฟ้าและชลประทาน และส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก และหัตถกรรมกระจูด เป็นต้น การเข้าไปดำเนินการและส่งเสริมดังกล่าวจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพุกวงเครื่องดีขึ้น อันจะส่งผลดีต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมสิ่งที่ควรวิจัยต่อไปเกี่ยวกับพุกวงเครื่องคือการวิจัยเฉพาะแต่ละเรื่อง เช่น ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และวรรณกรรม เป็นต้น การวิจัยเฉพาะเรื่องจะทำให้เห็นภาพของพุกวงเครื่องอย่างชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานโยบายการสร้างสรรคความรู้ การแก้ไขปัญญา และการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน , 2532.
- โครงการพัฒนาการสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. , รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา , 2522.
- พระราชวรมนี. (ประยูร ปยุตโต). พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย , 2529.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์ , 2522.
- มณี พยอมยงค์. วัฒนธรรมล้านนาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2529.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 3, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์ , 2529.
- สนิท สมัครการ. วิธีการศึกษาสังคมกับตัวแบบสำหรับการศึกษาสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2515.
- สาโรช บัวศรี. "ค่านิยม" ใน เอกสารสัมมนาเรื่องค่านิยมไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2525.
- สุเทพ สุนทรภัสส. "ศาสนาในนครศรีธรรมราช : ศาสนากับพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง", ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมของนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : กรุงเทพสยามการพิมพ์ , 2526.
- สุพัตรา สุภาพ. วรรณคดีเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เรศ , 2521.
- สีบพงศ์ ธรรมชาติ. "ความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิศาสนา" ใน ชีวิตไทยชุดสมบัติตายาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2537.
- แสง จันทร์งาม. ศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2531.
- เสฐียรโกเศศ. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- เสฐียร พันธังสี. ศาสนโบราณ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย , 2534.
- อนุমানราชธน, พระยา - การศึกษาเรื่องประเพณี. พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน , 2514.
- _____ . วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. พระนคร : คลังวิทยา , 2514.

บุคลากรกรม

กัลยา เศรษฐช่วย อายุ 54 ปี หมู่ที่ 9 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
กระบวน คงปาน อายุ 58 ปี หมู่ที่ 5 ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรี -
ธรรมราช

กลิ่น ทองกลับ อายุ 70 ปี หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
เคล้า จิตรประพันธ์ อายุ 67 ปี หมู่ที่ 7 ตำบลพะนังตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
เคลื่อน นาคนวนล อายุ 67 ปี หมู่ที่ 9 บ้านควนชิง ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัด
นครศรีธรรมราช

แคล้ว นาคนวนล อายุ 74 ปี หมู่ที่ 9 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
เคลื่อน อมตเวทย์ อายุ 49 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
จตุฎ หนูรอด อายุ 49 ปี โรงเรียนวัดควนเคิ่ง ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัด
นครศรีธรรมราช

จัด ทองกลับ อายุ 59 ปี หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
จันทร์ พูนชู อายุ 80 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
จันทร์ สุขแก้วรงค์ อายุ 67 ปี หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
จันทร์ อินทร์ช่วย อายุ 73 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เจียร ประดิษฐ์ อายุ 61 ปี หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชม ทับยัง หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชาญณรงค์ หนูช่วย อายุ 42 ปี โรงเรียนบ้านหนองจิก ตำบลหนองจิก อำเภอชะอวด
จังหวัดนครศรีธรรมราช

แดง นาคโร อายุ 70 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
นึม โสิตเกิด อายุ 57 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
นิยม นาคนวนล อายุ 42 ปี หมู่ที่ 9 บ้านควนชิง ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัด
นครศรีธรรมราช

บุญ คงปาน อายุ 54 ปี หมู่ที่ 5 ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
บุญมี ไชยช่วย หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปาน ผิวขาว หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
เปี่ยม ภิรมย์รักษ์ อายุ 70 ปี ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

เปี่ยม คงเทพ อายุ 66 ปี ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 เฝียน คงเกื้อ อายุ 63 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 เฝียน เป้นทอง หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พันธุ์ นวลแก้ว อายุ 70 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พระเทพปัญญาสุธี อายุ 67 ปี เจ้าอาวาสวัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พุ่ม คงปาน อายุ 82 ปี หมู่ที่ 5 ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พุ่ม อ่อนหนู อายุ 67 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 มন্ত্রী เศวตคาม อายุ 54 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 มิก หมวดทอง อายุ 85 ปี หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ยิ่ง แก้วทอง อายุ 70 ปี หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ละออง ศรีทอง หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ล้ายอง จันท์ธมา หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ลาก แคล้วอนงค์ อายุ 69 ปี ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ล้อม คงแก้ว อายุ 74 ปี หมู่ที่ 1 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 วรรณ มารุมาศ อายุ 74 ปี ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 สมบูรณ์ ยกชู หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 สมพงศ์ รัตนะ อายุ 63 ปี หมู่ที่ 3 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 สาย พรหมพิทักษ์ อายุ 61 ปี หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 อบ หมวดทอง อายุ 47 ปี หมู่ที่ 9 บ้านควนชิง ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัด
 นครศรีธรรมราช
 อิม สังข์ทอง อายุ 71 ปี (2536) หมู่ที่ 5 ตำบลชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรี -
 ธรรมราช
 เอี่ยม เส็งสรรค์ หมู่ที่ 9 บ้านควนชิง ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 อุบล ศรีรัตน์ หมู่ที่ 4 ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
 อ้วน นวลเขียว อายุ 66 ปี ตำบลเคิ่ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเรื่อง ผู้คนและวัฒนธรรมบ้านพรุควนเคร็ง

ชื่อ.....สกุล.....ที่อยู่.....
อาชีพ.....

๑. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพรุควนเคร็ง

- ๑.๑ สภาพภูมิศาสตร์ในอดีต
- ๑.๒ การตั้งชุมชนและความเป็นอยู่
- ๑.๓ การศึกษา
- ๑.๔ การปกครอง
- ๑.๕ เศรษฐกิจและอาชีพ

๒. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพรุควนเคร็ง

- ๒.๑ การเข้าไปตั้งถิ่นฐาน
- ๒.๒ เรื่องเล่าเกี่ยวกับบอคิด
- ๒.๓ เรื่องราวเกี่ยวกับโบราณวัตถุและโบราณสถาน

๓. ผู้คนและเอกลักษณ์วัฒนธรรมพรุควนเคร็ง

- ๓.๑ ลักษณะของผู้คน
- ๓.๒ เอกลักษณ์วัฒนธรรมด้านต่างๆ ได้แก่ ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรม และวรรณกรรม การละเล่นและกีฬา ศิลปะการแสดง ยากกลางบ้าน และอาหารการกิน

๔. ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวพรุควนเคร็ง

- ๔.๑ ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ ภูมิปัญญาในการรักษาสุขภาพ ๒ ด้าน คือ การรักษาสุขภาพทั่วไป การรักษาที่ต้องใช้การเชี่ยวชาญรักษา
- ๔.๒ นิสัยสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีต่างๆ เช่น การร่วมแรงร่วมใจ การอบรมสั่งสอน และการลงโทษทางสังคม เป็นต้น

๕.๓ การจัดสรรทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร คน และพิชพรรณป่าไม้

๕.๔ ผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่ เช่น กระบวนการทางเศรษฐกิจ กระบวนการทางเทคโนโลยี กระบวนการการเมือง การปกครอง และกระบวนการบันเทิง เป็นต้น

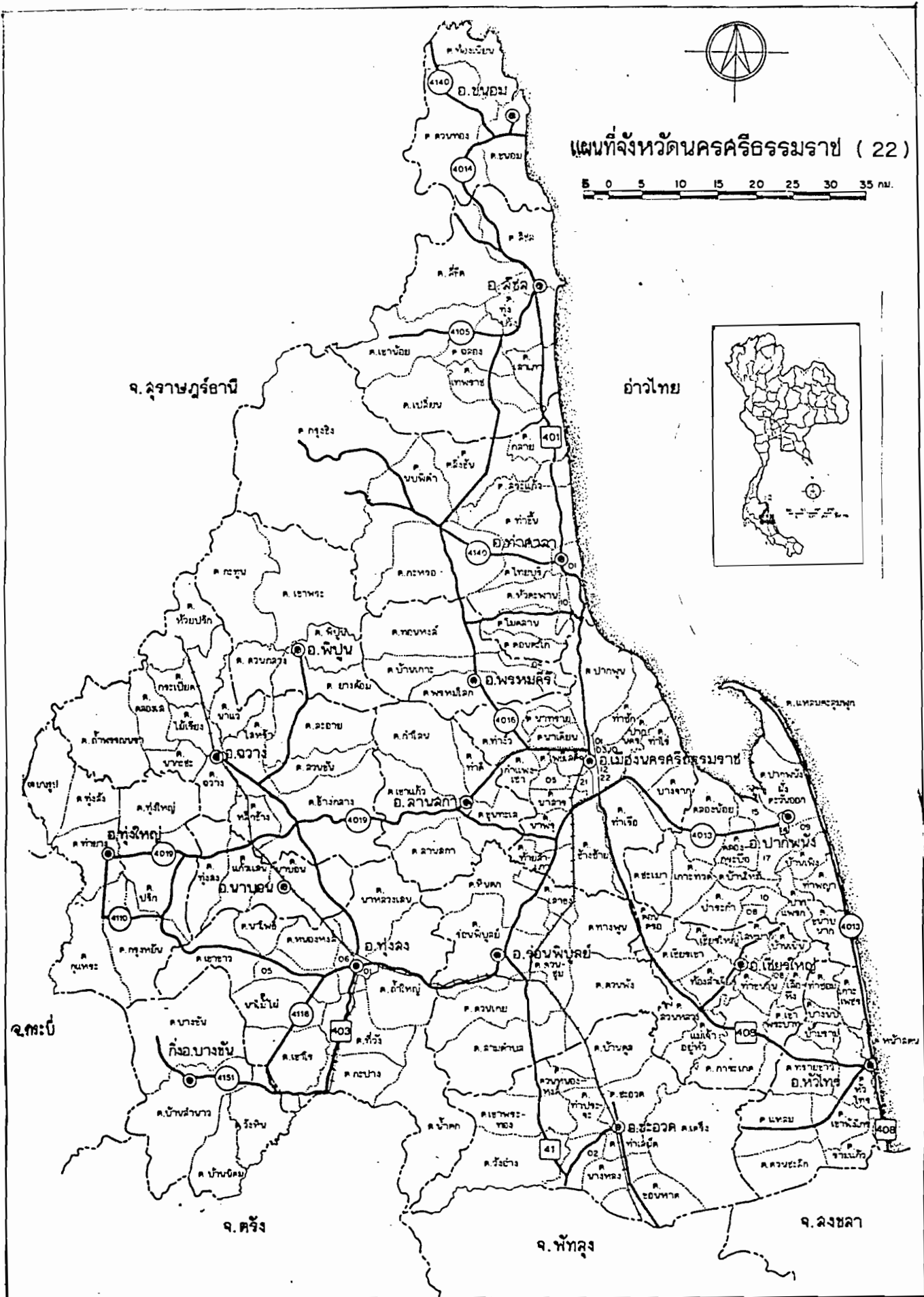
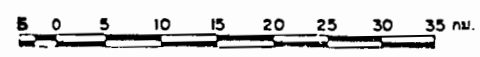
๕. ความคิดเห็นที่มีต่อถิ่นที่อยู่

๕.๑ บุคคลในท้องถิ่น

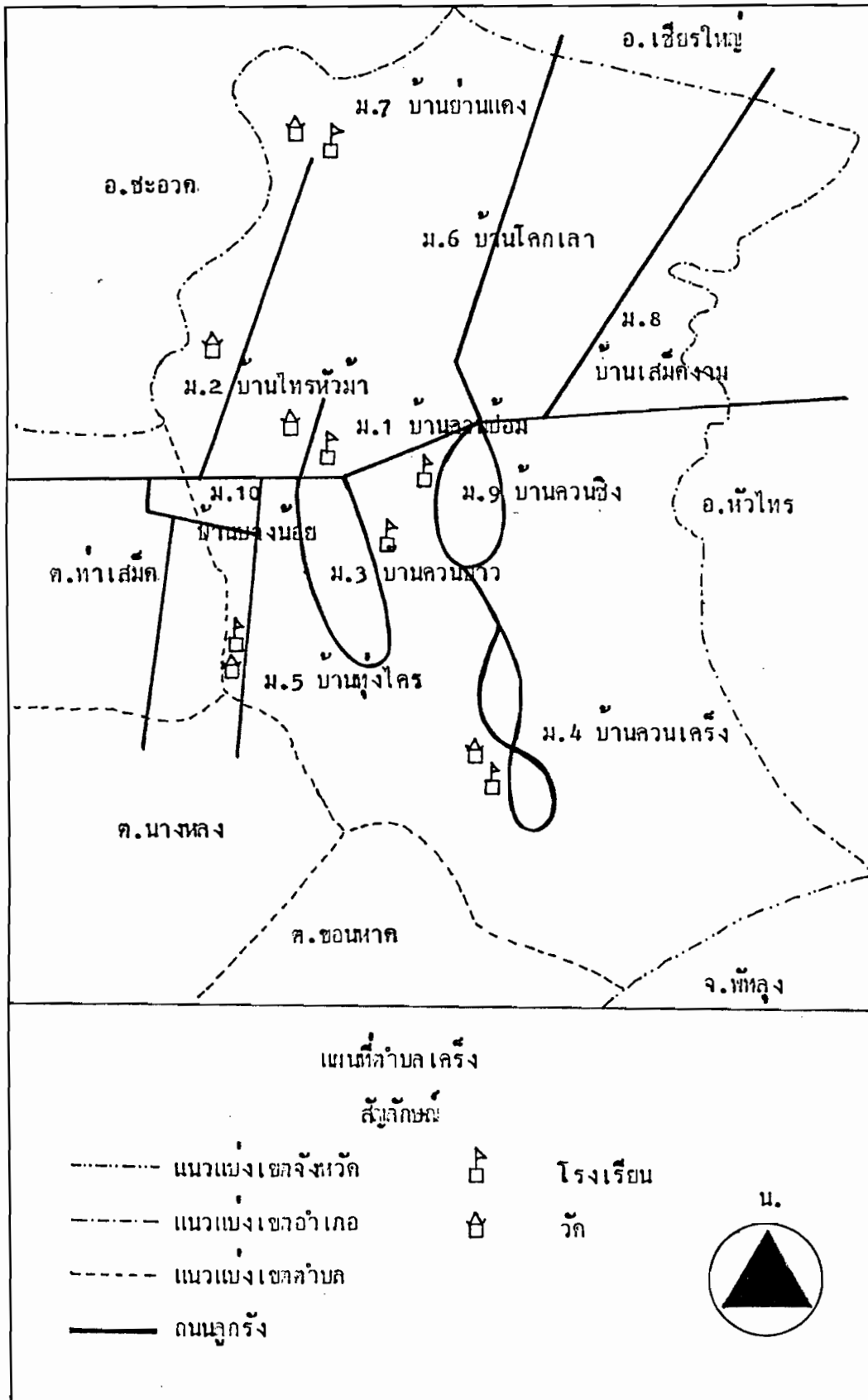
๕.๒ สิ่งแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์

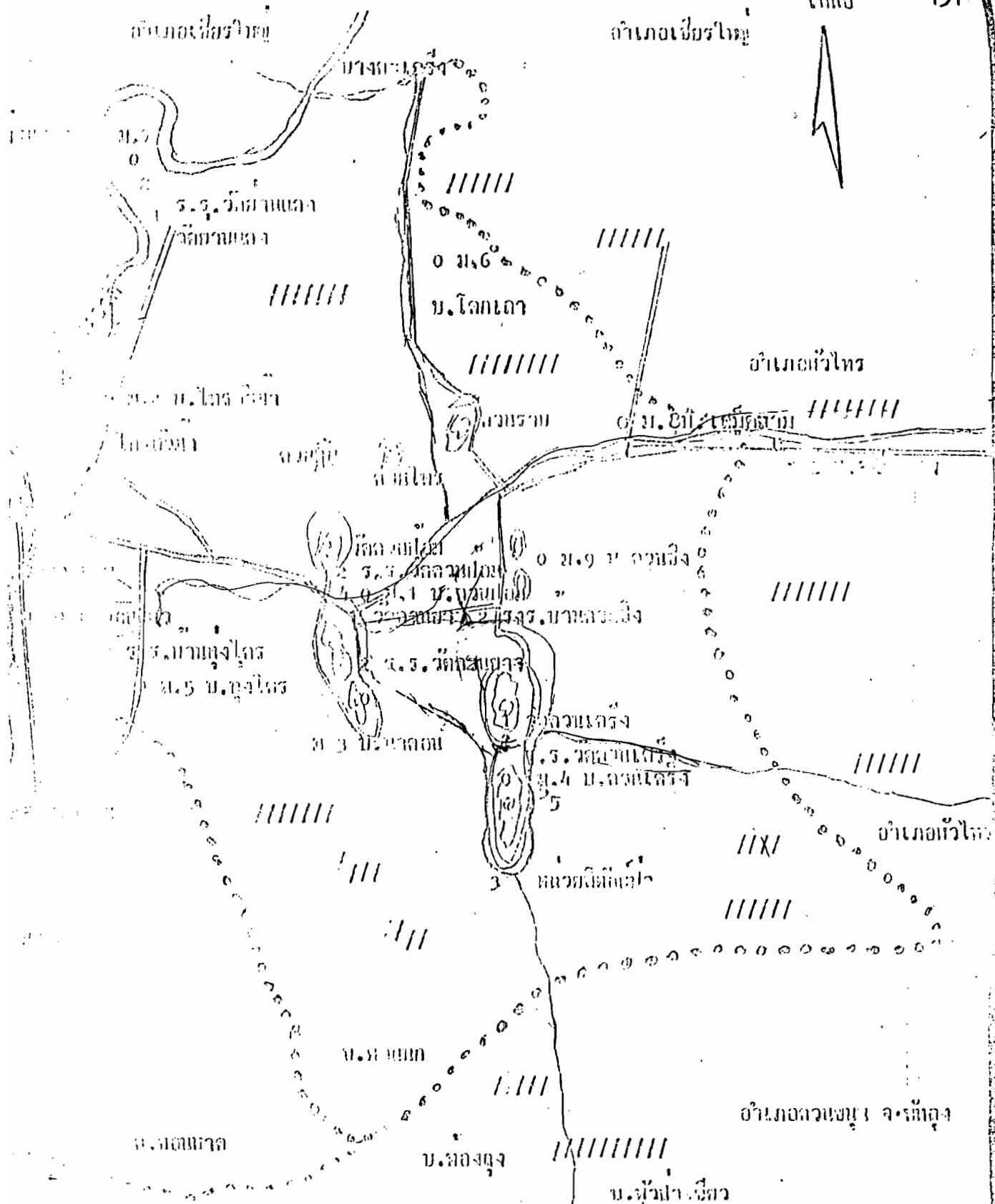
๕.๓ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช (22)



แผนที่สังเขปกำบลเครื่อง อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช





- | | | | |
|---|---------------|-------|----------------------|
| 1 | วัด | | เขตตำบล |
| 2 | โรงเรียน | | แม่น้ำ |
| 3 | หน่วยรักษาป่า | | ถนน |
| 4 | สถานีรถไฟ | | พุ่มป่าเสม็ด, กระจุก |



ถนนจากควนป่าขลุควนเคร็ง



ควนเคร็ง



รถบรรทุกที่บรรทุกดินจากคันไถวิ่งอยู่ความยาว



ความสูง



พระภิกษุหนูจันทร์ เจ้าอาวาสวัดหนองจิก อายุ 103 ปี



ก๊อ็น ทองก๊อ็บ อายุ 70 ปี ผู้รู้ของพรุควนเคร็ง



ยี่ง แก้วทอง อายุ 70 ปี อพยพใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 (ควนชิง)



ยี่ง แก้วทอง ท้าวสังเภาเกี่ยวกับพายุไต้ฝุ่นเคอริง



อาจารย์บุญ ทุมรอก (นั่งเก้าอี้) ผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลอื่นๆ



ป้าจันทร์ สุขแพ้ววงศ์ (นั่งกลาง) กำลังขับเพลงบอกรและเพลงกล่อมเด็ก



ป้าเขียน คงเกื้อ (อายุ 63 ปี) ร้องเพลงกล่อมเด็ก



นางอำนวย รัตนะ ผู้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์กระจูดที่เคาน์เตอร์พวคนเควริง



นางจัท ทองกลีบ ซานกระรูดายสอง ผู้วิจัยนั่งมอง



เด็กหญิงसान เสือกระรูด ที่กลุ่มสหกรณ์เกษตรควนเค็ง



สาวควนเค็งสานเสื่อกระจุกที่บ้าน



ผู้วิจัยยืนอยู่บนถนนควนยาว-ควนเค็ง สองข้างฉนวนคงกระจุก



เรือตอกระรูกและเจ้าของ



ตอกระรูก



หาปลาในคูถนนคอนกรีต ทงเบ็ด หรือ ตักชวน



กระจุกสกดทำเป็นมัด



จัดเรียงกระรูกไ้วางบ้านทั้งสั้นและยาว



ตากกระรูกแบบมีโคน



ทำกระทงให้แบน



เครื่องรีดกระทงไฟฟ้า ประดิษฐ์กรรมจากชาวทะเลน้อย



รีดกระรูดใหญ่วิชัย



ชาวควนเคร็งเย็บเสื่อกระรูดด้วยจักรเย็บ



เสื้อสายรุ้งแถวที่ควนเคว้ง



เสื้อสวมเขมรกลุ่มสหกรณ์เกษตรหมู่บ้านควนเคว้ง



ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ร้านนางอำนวย รัตนะ ความพร้อม



ป้าเขียน คงเถือ กำลังกล่อมเด็ก



โนราโรงครูท่าพิชัยภูมเปด ที่วัดควมเฒ่า



โนราโรงครูท่าพิชัยราษฎร์วาศรมขอตาบาย



ไหว้แม่ศรีมาลาครุฑที่วัดควนหม่อม



เล่นเน็ตบอลที่ควนเคือง



เอนงูกินหาง ที่ควนเครัง



เอนฟาคทิ้ง ที่ควนเครัง



กำลังเล่นฟาคทิ้ง



เล่นลูกบ๊องบ๊องซันต



เล่นอจิมอเจียว



เล่นจุมจุมปุด



เล่นฟาคที่งอนโซ



โครงการเลี้ยงไก่เจ้าฟ้าหญิงฯ (ควนเครัง)



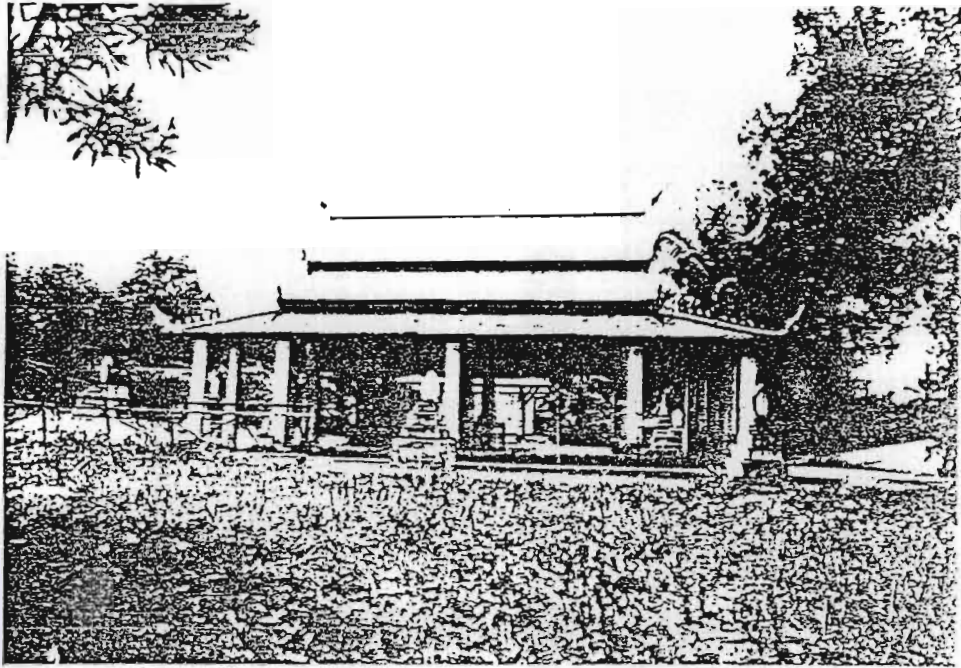
เลี้ยงวัวตามธรรมชาติ (ควนเครัง)



บ่อน้ำใสสะอาด อายุร่วม 100 ปี

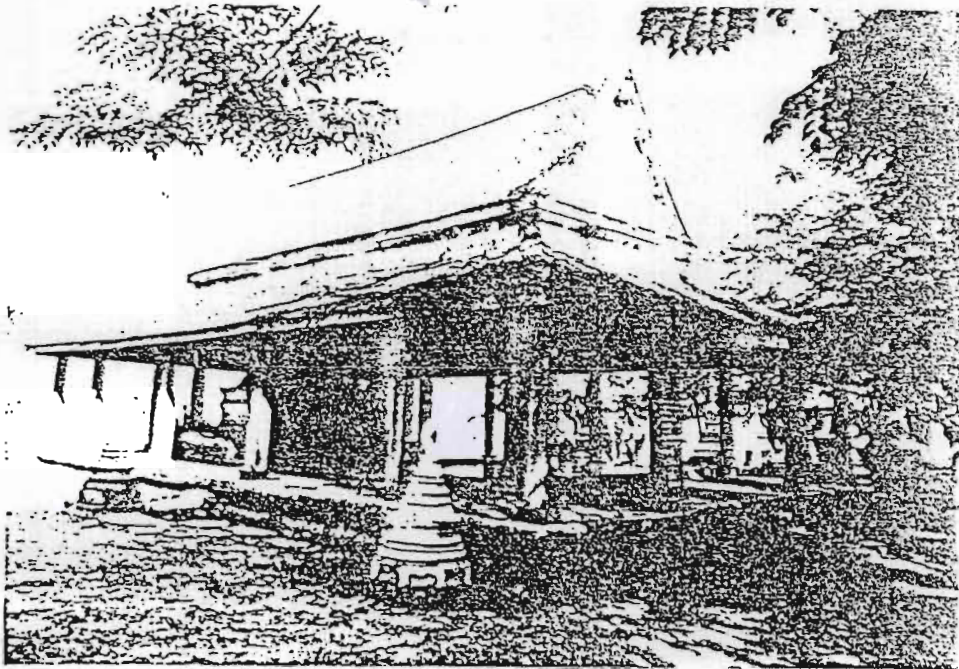


ศาลพระภูมิเจ้าที่ และสวนครอบครัว



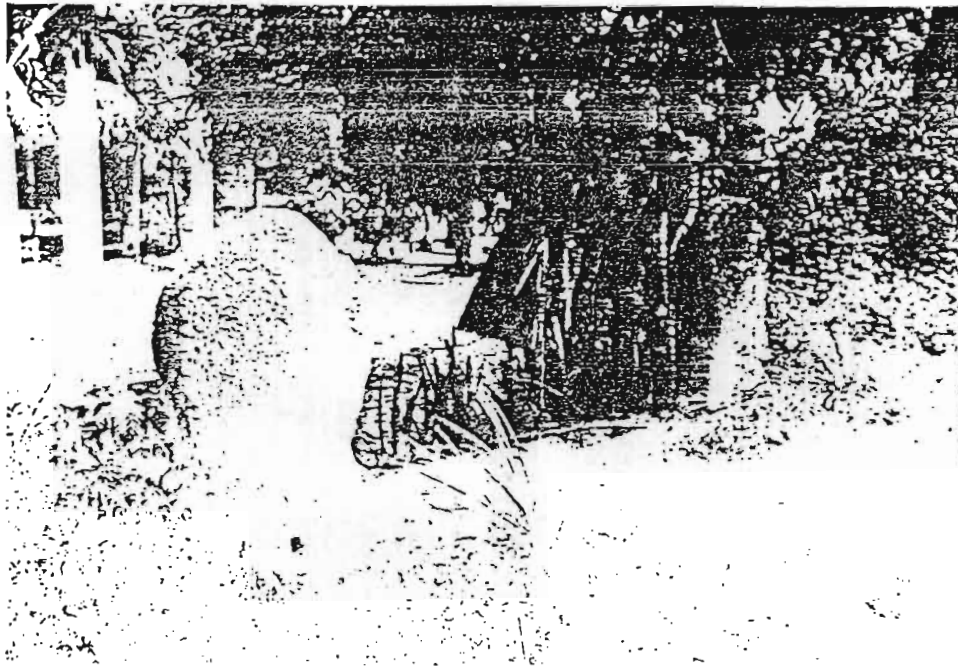
อุโบสถวัดควนยาว

ตำบลเกรียง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา



อุโบสถวัดกวนชะลิค

ตำบลกวนชะลิค อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา



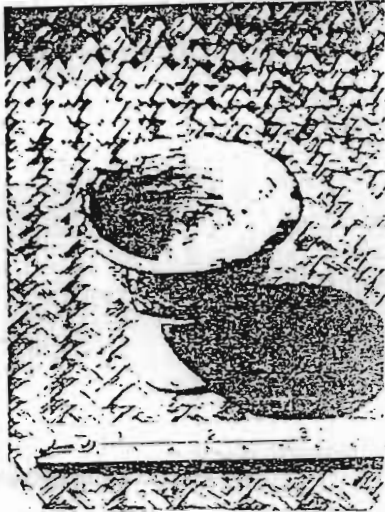
ใบเสมา ทำด้วยหินปะการัง
 วัดกวนปั้ม ตำบลเกร็ง อำเภอยะเอนก
 จังหวัดนครศรีธรรมราช



ด้านหน้าของพระพุทธรูปสำริด พบที่
วัดถ้ำ (ร้าง) ขนาดหน้าตักกว้าง 8 ซม.
สูง 14 ซม.

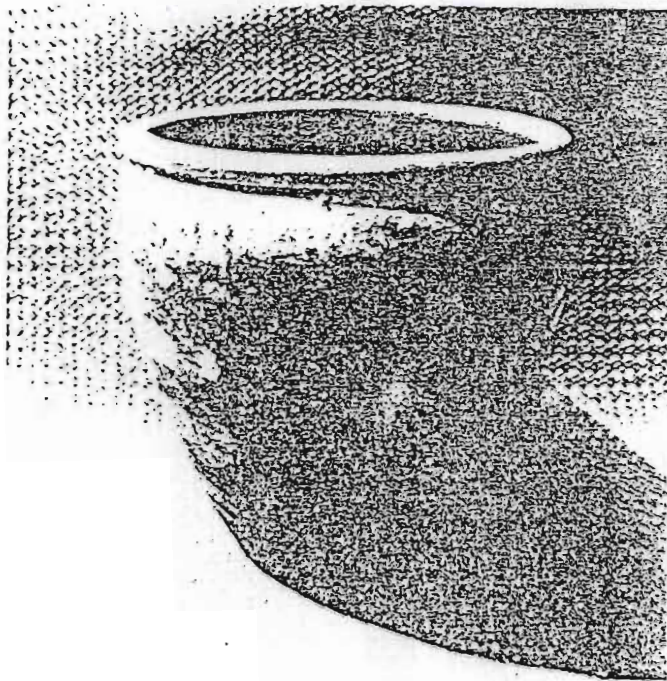


ด้านหลังของพระพุทธรูปสำริด พบที่
วัดถ้ำ (ร้าง) ขนาดหน้าตักกว้าง 8 ซม.
สูง 14 ซม.



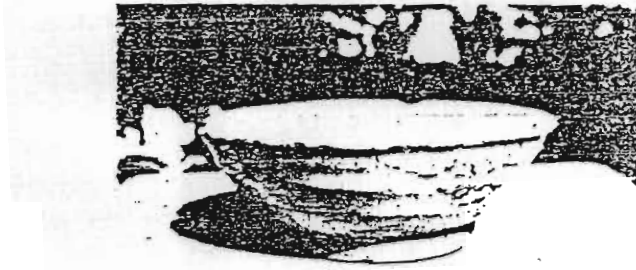
ถ้วยมีเชิงเคลือบสีขาว

ขนาด ϕ 6.4 ซม. สูง 6.3 ซม.

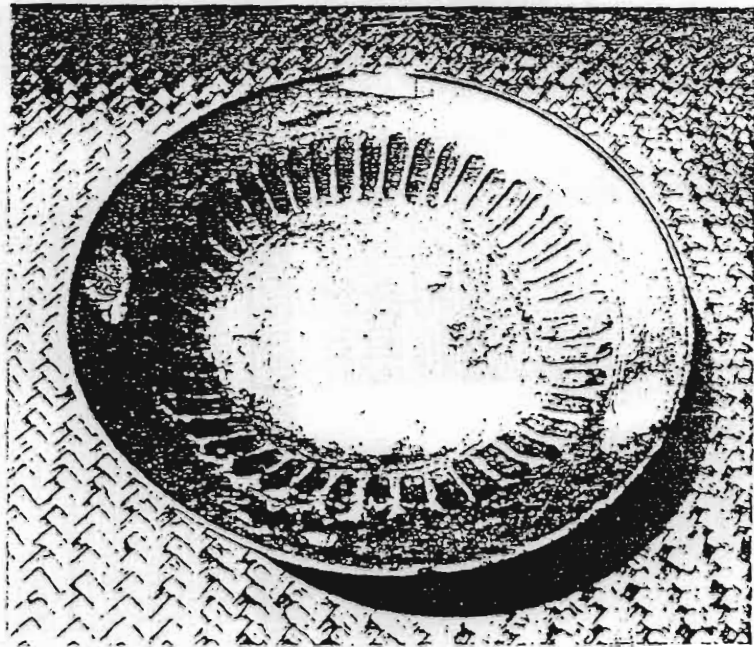


โถงคิมเผาเคลือบสีน้ำตาล

ขนาด ϕ 40 ซม. สูง 42 ซม.



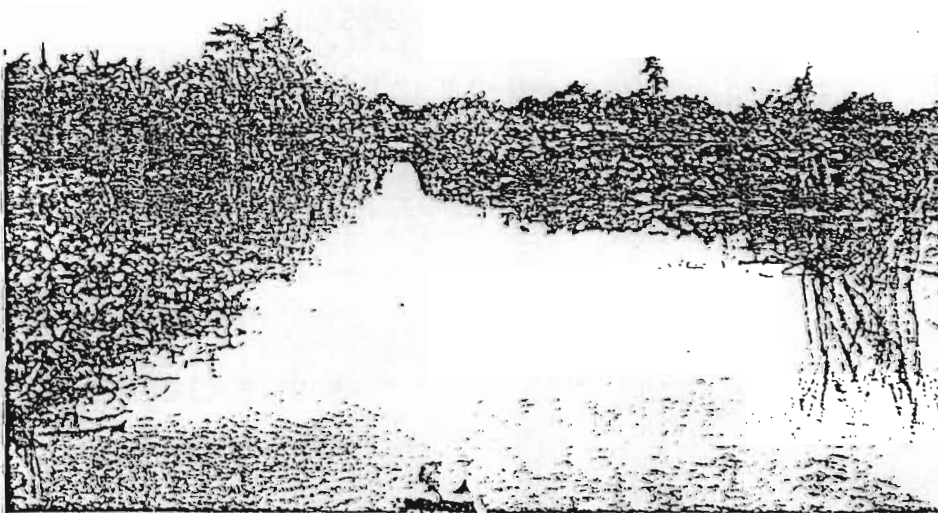
ถ้วยเคลือบสีคราม สมัยราชวงศ์เซ็ง
ขนาด ϕ 12.6 ซม. กว้าง 4.5 ซม.
ปัจจุบันเก็บรักษาที่บ้านนายบุญ คงปาน



จานเคลือบสีเขียว
ขนาด ϕ 28 ซม. สูง 5.8 ซม.
มีลายเส้นเขียนใต้เคลือบ



บริเวณทะเลน้อย ซึ่งเชื่อมติดกับพรุควนเคร็ง



ลำคลองจากทะเลน้อยไปพรุควนเคร็ง